

REPUBLIKA SLOVENIJA

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 61000-5/2010/4
Ljubljana, 26.08.2010

PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA

LJUBLJANA

Vlada Republike Slovenije je na 94. redni seji dne 26.8.2010 sprejela:

- Poročilo o izvajanju Nacionalnega programa za kulturo 2008 - 2011 v letu 2009,

ki vam ga pošiljamo na podlagi 13. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08 in 4/10).

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije in na podlagi 235. člena Poslovnika Državnega zbora določila, da bodo kot njeni predstavniki na sejah Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovali:

- Majda Širca, ministrica za kulturo,
- dr. Stojan Pelko, državni sekretar Ministrstvo za kulturo,
- Ciril Baškovič, sekretar, Ministrstvo za kulturo.

mag. Helena KAMNAR
GENERALNA SEKRETARKA

PRILOGA: 1

REPUBLIKA SLOVENIJA

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 61000-5/2010/4
Ljubljana, 26.08.2010

POROČILO

O IZVAJANJU NACIONALNEGA PROGRAMA ZA KULTURO 2008–2011

V LETU 2009

UVOD

Podlaga za poročilo

Podlaga za pripravo tega poročila o izvajanju Resolucije o nacionalnem programu za kulturo za obdobje od 2008 do 2011 (v nadaljevanju NPK, Uradni list RS, št. 43/07) v letu 2009 je 13. člen Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – UPB1, 56/08 in 4/10), ki Vladi RS (v nadaljevanju vlada) nalaga obveznost, da vsako leto najpozneje junija predloži Državnemu zboru RS (v nadaljevanju Državni zbor) poročilo o izvajanju NPK v preteklem letu z oceno rezultatov in s predlogi morebitnih sprememb in dopolnitev.

Predmet poročanja

Letos vlada predlaga poročilo o izvajanju NPK za leto 2009 in dodaja predlog za dopolnitev NPK z vsebinsko razširitvijo oddelka o arhitekturi kot kulturni dejavnosti in s tem predmetu NPK. Poročilo se osredotoča na prikaz izvajanja tistih kulturnih dejavnosti, ki jih NPK zajema z vidika družbene skrbi in odgovornosti za kulturo v javnem interesu Republike Slovenije, zato v največjem delu, in sicer od poglavja 2 naprej, sledi razdelkom samega programa, kakor je objavljen v Uradnem listu RS in knjižni izdaji Nacionalni program za kulturo: 2008–2011, Ljubljana: Ministrstvo za kulturo, 2008. Področja kulture v javnem interesu se nanašajo na knjigo in knjižnično dejavnost, likovno umetnost, uprizoritvene umetnosti, glasbeno umetnost, intermedijsko umetnost, avdiovizualno kulturo, celotno področje kulturne dediščine z arhivistiko, s posebnimi poudarki na slovenščini, kulturi manjšinskih skupnosti, ljubiteljski kulturi in mednarodnem sodelovanju. Na teh področjih ima zelo pomembno, često osrednjo vlogo praviloma neprofitno delujoč javni sektor, a skupaj z organizacijami in zasebniki civilne družbe v negospodarstvu in gospodarstvu. Dejansko pa kultura brezšivno presega pravkar navedene dejavnosti in se zliva v celotno življenje ljudi in razvoj družbe. Poročilo tega ne zajema, saj bi preseglo vsebinske opredelitve NPK, pa tudi zaradi prešibkega zajema podatkov in zaradi svobode vsakogar pri zvrstnovanju kulture in ocenjevanju vrednosti kulturnih dejanj in dobrin.

Posebne okoliščine v letu 2009

Izvajanje NPK je v letu 2009 potekalo v posebnih, deloma ob sprejemanju NPK tudi nepredvidenih okoliščinah gospodarske recesije in zoženih možnostih javnih financ, neizvedenega oblikovanja pokrajin in s tem odpadlih prenosov določenih nalog in alikvotnega deleža javnih financ na novo oblastno raven tudi na področju kulture in pa v času sicer predvidenega povprečnega dviga plač v javnem sektorju v kulturi glede na plače pred prevedbo v letu 2008 za povprečno 17 %.

Gospodarska recesija

Gospodarska recesija je imela leta 2009 dvojen vpliv na izvajanje NPK: praviloma je omejevala javne finančne možnosti, hkrati pa oteževala pridobivanje lastnih, tržnih prihodkov izvajalcev. Toda ne glede na navedene okoliščine se na področju kulture v letu 2009 beleži ugodna gibanja javnih sredstev. Sredstva MK so v letu 2009 s prvega rebalansa proračuna februarja v višini 214 mio evrov sicer padla na 198 mio evrov drugega rebalansa junija, dejansko porabljena na koncu poslovnega leta pa so znašala 204 mio evrov. Povečanje glede na drugi rebalans se je dogodilo zaradi poznejšega prenosa sredstev za Kobilarno Lipica in dodatnih za plače v proračun MK. Glede na leto 2008 se je realiziran proračun MK v letu 2009 povečal za 14 %.

Občinska proračunska sredstva sicer podpirajo lokalne kulturne programe, toda dejansko se ti deloma prekrivajo z nacionalnim, zlasti v mestnih občinah, zato je smiselno upoštevati tudi občinska proračunska sredstva za kulturo. V letu 2009 so skupaj znašala 152 mio evrov ali 6,8% vseh občinskih, od česar je 64 mio evrov denar mestnih občin. Desetina je namenjena kulturni dediščini, velika večina pa drugim programom v kulturi, največ (tudi zaradi obveznosti do povečanja plač) knjižnicam in kulturnim domovom, ljubiteljski kulturi in investicijam v kulturno infrastrukturo. Skupno pa se je delež sredstev za kulturo v seštevku občinskih proračunov in državnega v bruto domačem proizvodu dvignil na 1.02 %, kar je najvišji delež v zadnjih desetih letih!

Vodstva javnih zavodov v svojih poročilih opozarjajo, da je bilo v letu 2009 težje prihajati do sponzorskih sredstev in donacij, prihodki iz nakupa vstopnic ipd. pa so pri večini javnih zavodov nekoliko zaostajali za letom 2008. Pri nacionalnih zavodih se je delež lastnih prihodkov v povprečju znižal z 18 % vseh na 12 %, toda najbolj zaradi močnega padca deleža lastnih prihodkov na Zavodu za varstvo kulturne dediščine (posledica zmanjšanja obsega arheoloških del pri gradnji avtocest). Pri občinskih javnih zavodih se je delež lastnih prihodkov znižal s 16 % na 15 %. Samozaposleni v kulturi opozarjajo na postopno zaostrovanje svojega gospodarskega položaja.

MK meni, da gospodarska recesija tudi zaradi primerne reagiranja pri oblikovanju novega tipa programsko razvojnih proračunov države in občin v letu 2009 ni zares prizadela izvajanja NPK v predvideni zvrstnosti, obsegu in kakovosti, vendar pa vodstva pravnih oseb in določevalce konkretne kulturne politike opominja, da je treba:

- skrbno načrtovati programske prednosti z vidika zvrstnosti, kakovosti, razmerja med javnim sektorjem in nevladnimi izvajalci ter z vidika odjema kulturnih dobrin,
- čim bolj gospodarno ravnati s sredstvi,
- izboljšati učinkovitost porabe sredstev,
- povečati obseg lastnih prihodkov izvajalcev,
- a tudi prilagajati obseg in ceno programov dejanskim zmožnostim.

Ocenjuje se, da skoraj ni bilo čutiti negativnega vpliva recesije na ustvarjanje kulturnih dobrin in na njihov odjem, hkrati se je močno povečala ozaveščenost izvajalcev v javnem sektorju in pri nevladnih organizacijah (v nadaljevanju NVO) o potrebi po večji gospodarnosti in izboljšanju učinkov pri uporabi finančnih sredstev, objektov kulturne infrastrukture in pri kadrih. S tega vidika spoznanja o vplivih recesije podpirajo projekt o modernizaciji javnega

sektorja v kulturi, ki ga je MK, zavedajoč se nujnosti sistemskih sprememb v javnem sektorju, sprožilo že lani, intenzivno pa poteka v letu 2010, vključno s temo o obsegu javno podprte produkcije in javne kulturne infrastrukture.

Politika varčevanja

MK je skladno z vladnim sklepom iz februarja 2009 izvajalo politiko varčevanja pri lastnih izdatkih skupaj z organoma v sestavi in pozvalo posredne proračunske uporabnike v kulturi k enako skrbnemu ravnanju s sredstvi.

Na kadrovskega področju je MK zagotovilo, da se je ohranilo enako število javnih uslužbencev v kulturi, pri čemer so plače novo zaposlenih bile nekaj nižje od tistih, ki so odšli, znižale so se sejnine članov svetov, spoštovale so se vladne odločitve o prekinitvi izplačevanja delovne uspešnosti, MK ni zagotavljalo sredstev za povečanje zaposlovanja pri posrednih proračunskih uporabnikih na področju kulture ipd. Dodati kaže, da MK že leta vodi zelo restriktivno politiko zaposlovanja v javnih zavodih in ocenjuje, da bi lahko nadaljevanje zniževanja števila zaposlenih na posameznih področjih kulture tudi v prihodnje ponekod ogrozilo izvajanje javne službe, saj so spremenjene družbene in ekonomske razmere, tehnološki napredek, evropske in nacionalne strategije in smernice ter specialna zakonodaja praviloma povečevali obseg nalog in aktivnosti.

Na področju varčevanja pri materialnih stroških je MK v skladu s sklepom vlade preučilo lastne predpise in ravnanja. Ko je MK, na primer, poenostavilo postopke pridobivanja statusa društva v javnem interesu in statusa samostojnega ustvarjalca na področju kulture in izvedlo projekt elektronske oddaje obračunov prispevkov za samozaposlene v kulturi, zaradi lažjega poslovanja samozaposlenih z MK, je hkrati prišlo tudi do določenega znižanja tovrstnih stroškov. Večino dokumentov in predpisov je pripravilo MK z lastnimi močmi in jih ni naročalo pri zunanjih izvajalcih, zmanjšalo je izdatke za reprezentanco, njegovi predstavniki se udeležujejo le nujnih sestankov v tujini, z zmanjšanim številom članov delegacij na eno osebo pri strokovnih sestankih in na dve do tri v delegacijah ministrice. Ocenilo je, da se lahko brez posebnih posledic za določeno obdobje zmanjša hitrost posodabljanja računalniške in komunikacijske opreme, določilo vrsto in obseg projektov, ki niso bili nujni za uspešno opravljanje nalog, ter realizacijo nekaterih nalog predstavilo na kasnejša proračunska obdobja. Izdatki za blago in storitve so v letu 2009 ostali na ravni porabe iz leta 2008, znižali pa so se izdatki za skoraj 40 % za založniške in tiskarske storitve, za skoraj 30 % za svetovalne storitve, za 10 % za pisarniški material ipd. Prav tako so se zmanjšali izdatki za energijo, vodo, komunalne storitve in komunikacije in znotraj te skupine predvsem telefonske storitve in storitve mobilne telefonije, za prevozne stroške in precej tudi za službena potovanja, avtorske honorarje, plačila po podjemnih pogodbah in za delo prek študentskega servisa, žal pa ni šlo tudi brez manjše udeležbe zaposlenih v izobraževanju.

S temi in drugimi ukrepi je MK pri sebi zmanjšalo proračunska sredstva, namenjena pokrivanju materialnih stroškov ministrstva in organov v sestavi, v letu 2009 v primerjavi z letom 2008 skupno za dobrih 8 %. Tudi sredstva, namenjena za organizacijo državnih proslav, so bila v letu 2009 znižana s prvotno predvidenih 960.000 evrov na 680.000 evrov.

Ministrstvo za kulturo je javne zavode, javna sklada in javno agencijo s področja kulture v letu 2009 z dvema okrožnicama in dodatno na sestankih z njihovimi direktorji seznanilo z vladnimi varčevalnimi ukrepi in jih pozvalo k njihovem doslednemu upoštevanju.

Povišanje plač

V letu 2008 je celoten javni sektor prešel v nov plačni sistem. Na področju kulture, na katerem je v javnem sektorju zaposlenih okoli 4100 javnih uslužbencev, v javni Radioteleviziji Slovenije pa še skoraj 2000, je povprečna plača v letu 2009 bila za 17,2 % višja od povprečne plače zaposlenih v letu 2008 pred plačno reformo, brez upoštevanja RTV

Slovenija pa se je zvišala za 16,6 %. To se je v polni meri finančno občutilo v prvem polnem letu novega sistema plač, torej v letu 2009. Plače so se bolj povišale javnim uslužbencem z visoko izobrazbo, v umetniških ansamblih in na RTV Slovenija, manj pa javnim uslužbencem nižjih kvalifikacij in na pomožnih oz. spremljajočih delovnih mestih. Pri ključnih kategorijah zaposlenih z univerzitetno izobrazbo so se plače javnih uslužbencev v kulturi skoraj izenačile s plačami na primerljivih delovnih mestih v šolstvu, kar je bil eden od ciljev socialnih partnerjev pri kolektivnih pogajanjih. Hkrati so se povečale razlike med plačami zaposlenih znotraj kulture. Deloma se to ujema z višjim plačilom boljših, najdejo pa se primeri, ko se plače dvignejo tudi tistim, ki tega s svojim delom ne upravičijo. V javnem sektorju kulture se je zaradi dviga plač povečal tudi njihov delež v celoti vseh finančnih izdatkov. To bi lahko, če se ne povečajo drugi viri prihodkov izvajalcev in če ti ne izboljšajo izkoristka sredstev, na srednji rok prizadelo možnosti za izvajanje zahtevnih in kakovostnih programov, zlasti na področjih z višjimi variabilnimi programskimi stroški (opera, gledališče, obnova kulturnih spomenikov, nakupi novih del premične dediščine ipd.) in vlaganja v kulturno infrastrukturo. Vendar velja, da so poglavitni dejavnik oblikovanja in izvajanja programov v kulturi prav zaposleni umetniški, strokovni, tehnični, administrativni in poslovodstveni kadri! Zato so višje plače pot k pravemu vrednotenju dela kulturnih ustvarjalcev. Vendar pa morajo biti tudi vir povečanja motivacije zaposlenih v javnem sektorju za več dela in boljše rezultate. Na drugi strani pa je nujno postopno zmanjševati sedaj še bolj opazne razlike med položajem in statusom zaposlenih v javnem sektorju kulture in samozaposlenih v kulturi.

Pokrajine

Tvorci NPK so predvidevali, da bo zaradi oblikovanja pokrajin prišlo do smiselnega prenosa določenih nalog in javnih sredstev z države na pokrajine, prav tako pa tudi do določenih prilagoditev nekaterih mrež kulturnih dejavnosti po Sloveniji. Vendar v letih 2008 in 2009 ni prišlo do oblikovanja pokrajin, zato so na področju kulture odpadle potrebne prilagoditvene dejavnosti in z njimi povezane reorganizacije, kar je tvorce kulturne politike in vodstva kulturnih institucij v tem obdobju razbremenilo tovrstnega dela, hkrati pa zato s te strani ni prišlo do pritiska na razmišljanje o novih pristopih pri organiziranju kulturne produkcije in njenega odjema, zlasti v smeri prilagoditve regionalnim posebnostim Slovenije. Ne glede na dejstvo, da se v tem obdobju pokrajin še ni oblikovalo, pa javni sektor kulture že tradicionalno s konceptom formalnih in neformalnih kulturnih mrež (splošne knjižnice, muzeji in galerije, arhivi, dejansko pa tudi kulturni domovi in gledališča) zajema celo slovensko območje in ponekod sega dejavno še v čezmejni del slovenskega kulturnega prostora.

PRIKAZ IN POVZETEK GLAVNIH GIBANJ Z OSNOVNO OCENO

Predpisi

V letu 2009 je Ministrstvo za kulturo v okviru svoje regulativne vloge pripravilo **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o obveznem izvodu publikacij** (Uradni list RS, št. 86/2009), **Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o javni rabi slovenščine** (Uradni list RS, št. 8/10) ter vladi v sprejem predlagalo **Uredbo o spremembi Uredbe o metodologiji za določitev osnov za izračun sredstev za izvajanje javne službe na področju kulture** (Uradni list RS, št. 81/2009).

Ob tem pa je v samostojni pristojnosti sprejelo naslednje podzakonske predpise:

1. **Pravilnik o spremembah Pravilnika o načinu izvajanja financiranja javnih zavodov, javnih skladov in javnih agencij na področju kulture** (Uradni list RS, l. RS, št. 1/2009),
2. **Pravilnik o določitvi obsega sredstev za plačilo delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu ter o določitvi nejavnih prihodkov pri izvajanju javne službe, ki se štejejo v prihodke iz prodaje blaga in storitev na trgu, v javnih zavodih in agencijah na področju kulture ter RTV Slovenija** (Uradni list RS, št. 7/2009),
3. **Pravilnik o merilih za ugotavljanje redne delovne uspešnosti direktorjev pravnih oseb javnega prava s področja kulture** (Uradni list RS, št. 7/2009),
4. **Pravilnik o imenovanju v strokovne nazive v knjižnični dejavnosti** (Uradni list RS, št. 9/2009),
5. **Pravilnik o spremembah pravilnika o izvajanju knjižničnega nadomestila** (Uradni list RS, št. 14/2009),
6. **Pravilnik o spremembi Pravilnika o varovanju in hranjenju nacionalnega bogastva in muzejskega gradiva, o vpisu v razvid muzejev in o podelitvi pooblastila za opravljanje državne javne službe muzejev** (Uradni list RS, št. 32/2009),
7. **Pravilnik o določanju rokov hranjenja dokumentarnega gradiva v javni upravi,** (Uradni list RS, št. 52/2009),
8. **Pravilnik o konservatorskem načrtu** (Uradni list RS, št. 66/2009),
9. **Pravilnik o registru kulturne dediščine** (Uradni list RS, št. 66/2009),
10. **Pravilnik o vlaganju in reševanju zahtevkov za financiranje predhodnih raziskav arheoloških najdišč iz državnega proračuna** (Uradni list RS, št. 69/2009),
11. **Pravilnik o določitvi obsega sredstev za plačilo delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu ter o določitvi nejavnih prihodkov pri izvajanju javne službe, ki se štejejo v prihodke iz prodaje blaga in storitev na trgu, v javnih zavodih, javnih skladih in agencijah na področju kulture ter na Radiu in televiziji Slovenija** (Uradni list RS, št. 107/2009).

S pooblastilom vlade pa je ministrica za kulturo kot predstavnica delodajalske strani v javnem sektorju sopodpisala **Aneks h Kolektivni pogodbi za kulturne dejavnosti** (Uradni list RS, št. 32/2009).

Hkrati je MK v letu 2009 oblikovalo več delovnih skupin, praviloma sestavljenih iz javnih uslužbencev Ministrstva za kulturo in drugih ustreznih ministrstev, zunanjih povabljenih strokovnjakov in predstavnikov interesnih sfer, za delovno oblikovanje nekaterih pomembnih predpisov, ki so predmet sprejemanja šele v letu 2010, kot so na primer spremembe in dopolnitve **zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo, zakona o RTV Slovenija, zakona o medijih, zakona o arhivskih gradivih in arhivih, zakona o Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti**, pripravljalo je predlog **zakona o Filmskem centru ter zakona o Slovenski tiskovni agenciji**, ter več izvršilnih predpisov. MK je sodelovalo tudi pri delovnih pripravah nekaterih drugih zakonskih predpisov, pomembnih tudi za področje kulture, denimo predloga za nov **zakon o posebnih prejemkih namesto izjemnih pokojnin** in za zakon, ki bi zavezoval **investitorje javnih zgradb k odstotku sredstev investicije za umetniško opremo prostorov**.

MK je izoblikovalo nekaj delovnih skupin za vsebinsko obravnavo vprašanj modernizacije javnega sektorja, statusa in položaja samozaposlenih v kulturi, statusa NVO, statusa in posebne problematike baletnih plesalcev, poseben strokovni svet za reševanje vprašanj s

področja arhitekture in urejanja prostora, prav tako je potekalo obširno komuniciranje pri pripravi rešitev na področju filma in avdiovizualne kulture. Skupine svoje delo intenzivno nadaljujejo v letu 2010. Pri tem se naslanjajo na naročene raziskave oziroma študije.

Raziskave

MK raziskovalno podporo pridobiva prek vladnega programa »Konkurenčnost Slovenije 2007–2013«, samostojno pa izvaja še interni program ekspertiz in elaboratov. V letu 2009 je potekal CRP pod naslovom »Umetnostnozgodovinska topografija«, ki se je začel leta 2008 in se bo končal leta 2010. V okviru Internega programa ekspertiz in elaboratov je bilo naročenih in izvedenih 14 študij. Med njimi je pomembna študija o kreativnih industrijah (v kulturi), ki jo je MK podprlo skupaj z MVZT. Namen glavnine financiranih študij je bil pridobiti strokovne podlage za spremljanje izvajanja normativnih aktov ter za pripravo sistemskih ukrepov na področju knjižničarske dejavnosti, sodobnega plesa, medijske zakonodaje, varstva kulturne dediščine, slovenskega jezika, mednarodne promocije slovenske kulture ter spodbujanja vlaganj v kulturo in reforme javnega sektorja.

Vse raziskave so bile namenjene izvajanju ciljev Strategije razvoja Slovenije in NPK.

Imenovanja direktoric in direktorjev

V okviru ustanoviteljskih pristojnosti so vlada, MK in občinski organi v letu 2009 imenovali direktorice in direktorje javnih zavodov, pri splošnih knjižnicah pa dajali soglasja k predlogom za imenovanja, skladno s poteki mandatov. Na nacionalni ravni so se imenovanja zgodila v Nacionalni in univerzitetni knjižnici, Slovenskem gledališkem muzeju, Moderni galeriji Ljubljana, Arboretumu Volčji Potok, Tehniškem muzeju Slovenije, Cankarjevem domu – kulturnem in kongresnem centru, Zavodu za varstvo kulturne dediščine, SNG Operi in baletu Ljubljana, SNG Nova Gorica in Kobilarni Lipica. V zadnjih treh primerih je prišlo (tudi na podlagi ocen svetov teh institucij) do umika prejšnjih direktorjev pred potekom njihovih mandatov. Prav tako so potekala redna imenovanja svetov javnih zavodov v primerih, ko so med letom potekali mandati prejšnjim sestavom. Uvedba sistema KAS na kadrovskem področju v letu 2009 je povečala odgovornost kadrovskih postopkov, a tudi pričakovanj – KAS skupaj z MK na podlagi izkušenj opozarja na kadrovsko podhranjenost v sektorju kulture in na pomen sistematične skrbi za rast in izobraževanje (vodilnih in vodstvenih) kadrov.

Nacionalni svet za kulturo

Nacionalni svet za kulturo (v nadaljevanju NSK), ki se mu je mandat iztekel 15. julija 2009, je v prvi polovici leta je imel šest rednih sej in dve dopisni seji. Na podlagi 16. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. l. RS, št. 77/07 – UPB1, 56/08) je Državni zbor RS 25. septembra 2009 sprejel Sklep o imenovanju članov NSK novega mandata (št. 610-01/09-5/8). Za predsednika sveta je imenoval Mirana Zupaniča, imenovani člani in članice pa so še: Mitja Čander, Meta Hočevan, dr. Barbara Jaki, Miran Mohar, dr. Jože Vogrinc in Matjaž Zupančič.

NSK je še pred sklicem 1. konstitutivne seje zaradi aktualne problematike oktobra 2009 izvedel prvo dopisno sejo, katere tema je bila napovedana združitev Arhitekturnega muzeja Ljubljana in Mednarodnega grafičnega likovnega centra.

Svet v novi sestavi je imel od oktobra do decembra še dve redni seji, na katerih je razpravljal o pristojnostih in delovanju NSK, statusu Mednarodnega grafičnega in likovnega centra ter Arhitekturnega muzeja Ljubljana, spremembah Poslovnika NSK, programu dela in finančnem načrtu NSK za leto 2010, pristojnostih NSK v Predlogu osnutka Zakona o spremembah in

dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija, položaju Mednarodnega grafičnega likovnega centra v kontekstu novih ustanov za sodobne umetnosti – Centra sodobnih umetnosti Rog ter Muzeja sodobne umetnosti na Metelkovi.

Prešernov sklad

Zakon o Prešernovi nagradi opredeljuje Prešernove nagrade in nagrade Prešernovega sklada kot najvišja priznanja za dosežke v umetnosti v Republiki Sloveniji. Prejmejo jih vrhunski ustvarjalci. Leta 2009 so podelili Prešernovi nagradi za življenjsko delo slikarju Zmagu Jeraju in igralki Štefki Drolc ter šest nagrad Prešernovega sklada, prejeli so jih operna pevka Sabina Cvilak Damjanovič, skladatelj Nenad Firšt, igralec Marko Mandič, kipar Tobias Putrih, pisatelj Goran Vojnovič ter scenarist in režiser Miran Zupanič.

Novembra 2009 je bilo podpisano Pismo o sodelovanju med Upravnim odborom Prešernovega sklada in Gorenjskim muzejem, galerijo Prešernovih nagrajencev Kranj pri predstavitvi vsakoletnih Prešernovih nagrajencev in nagrajencev Prešernovega sklada.

Gibanja in dosežki

Z vidika glavnih gibanj pri umetniški in drugi kulturni produkciji, pri dostopu javnosti do kulturnih dobrin in pri doseganju strokovno ali kulturno politično izjemnih dosežkov je mogoče leto 2009 uvrstiti med normalno produktivna in odmevna leta. Nekaj podatkov in navedba presežkov – to drugo ostaja kajpak stvar proste presoje vsakega ustvarjalca in uživalca kulturnih dobrin in jo gre razumeti povsem ilustrativno.

Produkcija in obisk

V letu 2009 je bil obseg umetniške produkcije v osnovi enak kot leto ali dve pred tem. Število obiskovalcev muzejev in galerij (praviloma z vstopnicami) dosega zaokroženo 712.000 oseb, gledališč z glasbenimi vred 892.000 oseb. Obiskov v splošnih knjižnicah – po oceni, ker podatki za leto 2009 do časa zapisa tega poročila še niso zbrani – pa je bilo okoli 10 milijonov. Na običajni ravni se giblje tudi obisk ključnih in turistično najbolj zanimivih kulturnih spomenikov – grad Bled, Ljubljana, Predjama, Snežnik ipd. Podatki o obisku prirediteljev v organizaciji civilne družbe oziroma nevladnih organizacij, kulturnih domov in centrov so manj skrbno evidentirani in jih zaradi nižje zanesljivosti to poročilo ne navaja. Glede na leto 2008 gre po oceni za manjši upad obiska, ki se pripisuje deloma zmanjševanju zasebnih izdatkov za kulturo zaradi recesije, deloma zdravstvenim opozorilom glede ravnanja ljudi v zvezi z gripo, deloma pa posebnim razlogom, kot je bila zaprtost Moderne galerije zaradi prenove ali oteženo delo ljubljanske Opere in baleta zaradi gradnje ipd. Obratno pa se na vseh področjih, kjer taka možnost obstaja, močno povečuje obisk spletnih strani o kulturi.

Infrastruktura

Na področju zagotavljanja kulturne infrastrukture je potekal investicijski cikel, ki brez upoštevanja obnov kulturnih spomenikov obsega vsaj 22 projektov, večinoma za obnove in dograditve objektov, iz državnih in občinskih sredstev. Dokončana je bila obnova Moderne galerije v Ljubljani, izvedena sta bila večja nakupa: grad Grm (Novo mesto) za arhiv in enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine, grad Fužine, ker je Arhitekturni muzej postal državni, zaključene so bile gradnje knjižnice in kulturnega doma v Dobrni ter kulturne dvorane v Černečah, obnova Šubičeve hiše v Poljanah, ureditev Kosovelovega doma v Sežani in knjižnice v Rogaški Slatini itd. Po obsegu sredstev je največja investicija v prenovo in dograditev stavbe SNG Opera in balet v Ljubljani. V tem letu je, recimo, Mestna občina

Ljubljana odprla nov javni zavod Kino Šiška, center urbane kulture s poudarkom na glasbeni ponudbi, ob norveških sredstvih prispevala k postavitvi novega domovanja Minitratru, odprla novo malo dvorano v Kinodvoru in prenovila spodnjo dvorano s plesnim studiem v Španskih borcih. V okviru sprotne finančne možnosti so javni zavodi opravljali tekoče investicijsko vzdrževanje in obnavljali opremo. Ugotavlja se, da vzdrževanje objektov in opreme zaostaja za potrebami. Položaj je protisloven: hkrati, ko nekatere nacionalno pomembne kulturne institucije ostajajo brez prepotrebnih prostorov, recimo Narodna in univerzitetna knjižnica ipd., pa je ponekod v lokalni kulturni infrastrukturi mogoče najti še kakšne prostorske rezerve.

Izstopajoči dosežki – ilustrativni nabor

Med umetniško izstopajoče in javno odmevnejše dosežke oziroma dogodke v letu 2009 lahko na področju gledališč uvrščamo večkrat nagrajeno predstavo v mednarodni koprodukciji Macbeth po Shakespearu Ivice Buljana, Orestejo Jerneja Lorencija, lutkovno predstavo za odrasle Love Dolls in sodobni ples Srh Matjaža Fariča. Na področju glasbene produkcije izstopajo opera Pikova dama in balet Bajadera ter enotedenski 50. jazz festival in Druga godba, na področju likovne umetnosti se odlikujejo predstavitve na Beneškem bienalu s projektom Šum Mihe Štruklja, razstava Vicorja Vasarelyja v Lendavi, udeležba na svetovnih pregledih sodobne umetnosti v Carigradu, Moskvi, Sarajevu, Mušičevo leto, pri filmu kaže posebej omeniti celovečerca Slovenko in 9.06 ter animirani film Čikorija an kufe, na področju ljubiteljske kulture morda prvo izvedbo mednarodnega zborovskega tekmovanja Maribor za veliko nagrado Evrope in slovensko-avstrijski projekt Brezmejnost/Grenzlos. Lani je Slovenija izdala 6500 naslovov knjig in brošur, več kot prejšnja leta, med njimi monumentalno Ikonothecho Valvasoriano, Valvasorjeve fundacije pri SAZU, v 17 knjigah, nov prevod Svetega pisma Nove zaveze s komentarji, nadaljuje se izdajanje zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev.

Na področju varstva nepremične kulturne dediščine je treba posebej omeniti zaključek prenove rudniških naprav v Idriji ob njeni kandidaturi za spomenik Unesca, zaključek obnove šestih sakralnih spomenikov, med njimi cerkve sv. Martina v Laškem in celovito statično sanacijo v Vačah.

Med uspehe konservatorsko-restavratorske stroke se v tem letu uvrščajo posegi v štirih sakralnih spomenikih, med njimi v cerkvi Marijinega vnebovzetja v Olimju. Nadpovprečen strokovni podvig pomeni dokončanje zahtevnih restavratorskih posegov na Tintorettovi oltarni sliki sv. Nikolaja za stolnico v Novem mestu, na Bellinijevi Mariji z otrokom in svetnikoma iz koprške stolnice, zaključek konservatorsko-restavratorskih posegov in prezentacija Križanega iz cerkve sv. Bassa v koprski krstnici, rekonstrukcija gotskega krilnega oltarja iz cerkve sv. Kancijana Britof pri Ukanju ter Rossinijevega Križanja iz Brunka. Med dosežke konservatorske stroke se uvršča dokončanje obnove domačije na Svetelki, osnovna obnova Bolnišnice Franje, kompleksa štirih hiš v Šmartnem v Brdih in utrdbe San Sergio v Črnem Kalu. Zahtevni sta skupinsko vodeni vzorčni prenovi secesijske arhitekture Trgovina Urbanc in arhitekture 20. stoletja Palača Kozolec, ki pa leta 2009 še nista bili končani. Na področju nepremične kulturne dediščine je bila v letu 2009 končno razglašena Plečnikova vsa ljubljanska dediščina (razen Križank) za spomenik državnega pomena.

Poudarek na področju premične kulturne dediščine je bil v letu 2009 na sodelovanju slovenskih in francoskih institucij pri izvedbi projektov ob 200-letnici Napoleonovih Ilirskih provinc: razstavi v Muzejih in galerijah mesta Ljubljane (prej Mestni muzej Ljubljana) z naslovom Napoleon rezhe Ilirja vstan in Narodnem muzeju Slovenije Pod Napoleonovim orlom – 200-letnica ustanovitve Ilirskih provinc. Odmeven projekt je bila tudi predstavitve Zorana Mušiča ob 100-letnici rojstva v Narodni galeriji, ob končanju prenove stavbe še v

Moderni galeriji in vmes na različnih lokacijah po Sloveniji in zunaj meja. Po dogovoru med državo in Mestno občino Ljubljana je ustanoviteljstvo nad Arhitekturnim muzejem prešlo na državo, ker gre za dejavnost nacionalnega pomena.

Prepoznavnost slovenske kulturne dediščine v tujini je bila spodbujena s pozitivno obravnavo med kontinentalnega projekta Živo srebro in srebro, kamor je uvrščen tudi rudnik Idrija, na zasedanju Odbora za svetovno dediščino UNESCO za transnacionalno nominacijo Prazgodovinska kolišča okoli Alp pa je bil predan osnutek dosjeja skupaj s slovenskim delom. Zavod za varstvo kulturne dediščine je v letu 2009 v okviru Ljubljanskega procesa in v sodelovanju z MK za Svet Evrope izpeljal drugi, mednarodno odmevni forum o evropski dediščini Dediščina, ustvarjalnost in inovativnost.

Med kulturno politične premike, ki neposredno vplivajo na ustvarjanje v kulturi, pa gre šteti intenziviran dialog z nevladnimi organizacijami in uvedbo 4-letnih programskih in projektnih razpisov zanje na področjih uprizoritvenih umetnosti, glasbe, intermedijske umetnosti in likovne dejavnosti. V evropskih okvirih je odmeval predlog ministrice za kulturo za dopustitev možnosti za odpravo DDV na knjigo znotraj držav EU, prav tako se je Slovenija skupaj z ministri za kulturo drugih držav zavzemala za vključitev kulture v dolgoročno razvojno strategijo EU 2020.

»Divje misli«

MK je uvedlo forum javnih odprtih razprav o ključnih temah kulture, z uglednimi uvodničarji in izzivalnimi tezami: **Amerika proti Evropi: kulturni boj?**, januarja 2009, predavanje dr. Slavoj Žižka, kjer sooči Ameriko in Evropo na splošni kulturni in politični ravni ter na področju popularne kulture, **Oživiljeni prostori spomina**, marca 2009, Meta Hočevar, dr. Ana Kučan, mag. Peter Gabrijelčič, Vasa J. Perovič, dr. Aleš Vodopivec in Boštjan Vuga so predstavili drzne projekte in ideje sinergije starega z novim, **Oblikovanje kot nacionalna identiteta**, aprila 2009, Tatjana Fink, glavna direktorica Trima Trebnje, Miha Klinar, industrijski oblikovalec in vodja 9. razvojne skupine za konkurenčnost, Saša J. Maechtig, redni profesor na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje, in Miran Mohar, član skupin Irwin, Neue Slowenische Kunst in Novi kolektivizem so predstavili primere uspešnega združevanja kreativnega snovanja z gospodarsko proizvodnjo, **Zahod in "vsi ostali"**, novembra 2009, Aleš Debeljak o procesih, ki so zgodovinsko pripeljali do vzpona zahoda, ki predstavlja hrbtenico globaliziranega kapitalističnega reda, kjer pa se vendarle odpirajo možnosti za uveljavitev lokalnih in posebnih zalog znanja, ne da bi klecnili pod težo globalne poenotenosti, **Gledališče in mesto – ali je Ljubljana mesto, v katerem bi lahko stalo novo gledališče, gledališče za 21. stoletje?**, decembra 2009, Ivo Svetina, direktor Gledališkega in filmskega muzeja, Meta Hočevar, režiserka in scenografka, Dušan Jovanovič, režiser, Dragan Živadinov, umetnik, režiser, njegov sodelavec Miha Turšič, Janez Janša, režiser (Zavod Maska), Janez Koželj, arhitekt in podžupan, Jurij Kobe, arhitekt in profesor Fakultete za arhitekturo, ter študentje, ki so sodelovali v mednarodnem arhitekturnem projektu Tace, so tematizirali preplet med gledališčem in mestom.

OCENA

Vrednotenje izvajanja NPK v nekem časovnem obdobju je do določene mere arbitrarno in ga gre razumeti predvsem kot zahtevno aktivnost, ki naj tvorcem pa tudi izvajalcem kulturne politike služi kot instrument presoje in usmerjanja kulturnih dejavnosti. Arbitrarnost izvira iz dejstva, da je kulturo mogoče opazovati z mnogih zornih kotov in jo vrednotiti subjektivno, po drugi strani pa se v Sloveniji srečujemo s pomanjkanjem podatkov o celovitem področju kulture.

Ne glede na zgoraj navedene pomisleke Vlada RS meni, da je v okviru relativno neugodnih okoliščin, v katerih je Slovenija živela v letu 2009, izvajanje NPK, podprto pretežno z javnimi sredstvi države in občin, potekalo uspešno in je celoto kulturnih dejavnosti z njenimi učinki v življenju ljudi in organizacij, zlasti učinki na ustvarjalnost, kakovost življenja, občutenje pripadnosti, omikanost, odprtost v svet in narodno samozavest, mogoče šteti za ključni življenjsko pomemben del slovenske družbe in razvoja Slovenije v letu 2009.

PREDLOG ZA DOPOLNITEV NPK

Po dveh letih izkušenj z realizacijo NPK je mogoče podati kritično mnenje o primernosti določenih v NPK predvidenih ukrepov in tudi kazalnikov o njihovi realizaciji, vendar Vlada RS razen glede temeljite uvrstitve arhitekture v NPK ne predlaga drugih posegov v besedilo Resolucije o NPK za obdobje 2008–2011, ker meni, da je v letu 2010 bolje osredotočiti prizadevanja kulturne sfere, vladnih resorjev in občin na zahtevno analizo stanja v kulturi zato, da bi še pred zadnjim letom sedanjega NPK lahko sprožili široko pripravo novega predloga NPK za obdobje 2012–2015.

2 NAČELA KULTURNE POLITIKE

2.1 Pravica do kulture

Kultura je neodtujljiva pravica vseh državljanov, izhajajoča iz 59. člena Ustave RS, pa tudi iz 27. člena Splošne deklaracije o človekovih pravicah. Nacionalna kulturna politika se je v NPK zavezala, da bo ohranjala in razvijala možnosti za svobodno umetniško ustvarjanje, razširjanje kulturnih dobrin ter za njihovo varovanje. Vsak posameznik ima pravico, da se lahko svobodno in neovirano ukvarja s kulturno ustvarjalnostjo in da ima tudi svoboden dostop do njene ponudbe, zajema pa tudi pravico do lastne identitete, lastnega jezika in izobraževanja ter uživanja kulturne dediščine.

Posebna pozornost države je posvečena udeležanju kulturnih pravic narodnih skupnosti, romske etnične skupnosti, pripadnikov različnih manjšinskih etničnih skupin in priseljencev ter otrok. Pravica do kulture mora biti priznana drugačnim, ranljivim in obrobim skupinam, ki jim je država v skladu z zakonodajo dolžna omogočiti kulturno udejstvovanje in povezovanje, po potrebi tudi v njihovem jeziku oziroma njim dostopnih izraznih sredstvih.

Posebno pereče je to pri invalidih, ki jim mora biti omogočen dostop do kulturnih ustanov, kulturnih programov in projektov.

Kulturna politika se je tudi v letu 2009 zavzemala za varovanje, ohranjanje in razvoj tako opredeljene pravice do kulture, njene dostopnosti in raznolikosti ter za spoštovanje statusa ustvarjalca, ki ima pravico neodvisno oblikovati načine in vsebine svojega umetniškega izražanja in družbenega angažiranja. Vključno s podmeno, da ustvarjalec pri tem prevzema tudi svoj del moralne odgovornosti za včasih nenadejane učinke svoje dejavnosti pri drugih. Na drugi strani pa kulturna politika prav pravici do kulture in s tem zlasti učinkom umetnosti in literature pripisuje zasluge za premikanje meja človekovega mišljenja, čutenja in naziranja, postavitkam prebojev tudi v vzpostavljanju družbenih razmerij.

2.2 Kultura kot ustvarjalna in združevalna sila v družbi

NPK ugotavlja, da kultura ne more biti ločena od okolja, v katerem živi. Umetniki, strokovnjaki in ljubitelji namreč s svojim ustvarjalnim delom prežemajo celotno družbeno življenje in opozarjajo na vrednote, ki so tudi zunaj vsakodnevnega pragmatizma. Zato NPK zavezuje k promociji spoznanja, da je vsaka ustvarjalnost, tudi če se zdi nekoristna ali ne vedno »razumljiva«, sama po sebi lahko vrednota. S tega vidika NPK zavezuje k ustvarjanju naklonjenih okoliščin za svobodno ustvarjalnost in stabilno financiranje kulturnih dejavnosti. Država je v skladu z navedenim in z namenom preprečevanja prehajanja krize na področje kulture v letu 2009 pripravilo štiri stebre ukrepov za pospeševanje krepitve zmogljivosti v kulturnem sektorju. Osredotočajo se na spodbujanje podjetnosti, razvoj potencialov, zaščito ranljivih skupin in spodbujanje (samo)zaposlovanja.

Z navedenimi ukrepi je kulturna politika želela omogočiti produkcijo kulturnih vsebin, ki so v javnem interesu, z javnimi sredstvi, obenem pa spodbujati ustvarjalce k iskanju dodatnih produkcijskih virov na trgu. Sem sodi npr. javno zasebno partnerstvo, in sicer tako pri prenovi kulturne dediščine kot na področju žive umetnosti, kulturne industrije in spremnih storitvenih dejavnosti v kulturi. Trg postaja vse bolj odločilen dejavnik kulturnega življenja in ustvarjanja. Pri teh procesih bo MK varovalo in podprlo slovensko ustvarjalnost ter ustvarjalce, pri čemer pa ustanov in umetniških skupin ne bo odvrčalo od trga – ravno nasprotno: z različnimi ukrepi si bo skupaj z drugimi odgovornimi ministrstvi prizadevalo spodbujati zasebna vlaganja v živo umetnost in kulturo. Podpiralo bo konkurenčnost med ustanovami, vključno z ustanovami s tržno uspešnimi programi, če te hkrati ne bi zniževale ravni svoje ustvarjalnosti. Prav tako bo kakor leta 2009 še naprej spodbujalo razporejenost kulturnih žarišč po vsem slovenskem ozemlju ter skladen razvoj Slovenije z uravnoveženimi gospodarskimi, socialnimi, kulturnimi in okoljskimi vidiki načrtovanja.

Leta 2009 je bilo po podatkih Statističnega urada RS (v nadaljevanju SURS) v Sloveniji v okviru kulturnih in kulturi sorodnih dejavnosti skupaj 23.003 delovno aktivnih oseb. Zaradi metodološkega prehoda iz Standardne klasifikacije dejavnosti (v nadaljevanju SKD) 2002 na SKD 2008 podani podatki o zaposlenih v kulturi žal niso primerljivi s tovrstnimi podatki, podanimi v poročilih o izvajanju nacionalnega programa za kulturo za pretekla leta. V primerjavi z vsemi delovno aktivnimi prebivalci Slovenije (v letu 2009 jih je bilo 844.655) je bilo v okviru kulturnih in kulturi sorodnih dejavnosti zaposlenih 2,72 % oseb. Od tega je bilo na področju umetniškega ustvarjanja in poustvarjanja skupaj 4549 zaposlenih, na področju radijske in televizijske dejavnosti (brez produkcije in postprodukcije filmov in TV-oddaj) 2484 zaposlenih, v dejavnosti knjižnic 1493 zaposlenih ter v dejavnosti muzejev 899 zaposlenih. V dejavnosti izdajanja časopisov, revij in druge periodike je bilo v letu 2009 zaposlenih 2065 ljudi, v dejavnosti izdajanja knjig pa 1050. Arhitekturna in urbanistična dejavnost sta zaposlovali 2852 ljudi. Od tega jih je v javnem sektorju skupaj delovalo 4100, v javnem zavodu RTV Slovenija pa skoraj 2000, v registru samozaposlenih v kulturi pa je konec leta 2009 zajetih 2450 oseb ali za 210 več kot v začetku leta 2009. Relativno veliko povečanje za skoraj 10 % gre tudi na področju kulture med drugim pripisati subvencijskemu spodbujanju za prehod med samozaposlene. Povprečno je med letom prejemale državna sredstva za osnovno socialno zavarovanje približno 1400 samozaposlenih v kulturi.

Stabilno financiranje

Za razvoj kulture je stabilno financiranje ključnega pomena. Javna sredstva za kulturo v Sloveniji prispevajo država in lokalne skupnosti, zelo pomembna pa so tudi nejavna sredstva, ki jih merimo s prispevkom gospodinjstev za kulturo, poleg tega so tu še sredstva, ki jih prispevajo gospodarske družbe ter druge vrste organizacij.

Pretežni delež državnih javnofinančnih sredstev za kulturo prispeva MK neposredno ali pa prek Filmskega sklada RS, Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, v letu 2009 pa prvič tudi prek Javne agencije RS za knjigo. Poleg navedenih državna javnofinančna sredstva

prispevajo predvsem Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Ministrstvo za zunanje zadeve, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Urad vlade za komuniciranje. Nov tip razvojno programskega proračuna, ki se postopoma uveljavlja tudi v proračunski praksi, bo omogočal bolj koordinirano načrtovanje politik in jasnejši pregled nad porabo sredstev.

MK kot največji javni financer podpira delovanje javnih zavodov (državnih in nekaterih občinskih), nevladnih organizacij na področju kulture in samostojnih kulturnih ustvarjalcev, in sicer na področjih medijev, umetnosti, kulturne dediščine, slovenskega jezika, kulturnih pravic manjšin, poleg tega skrbi tudi za mednarodno promocijo slovenske kulture.

Občine kulturo podpirajo v nekoliko bolj omejenem obsegu, in sicer zagotavljajo pogoje za splošno knjižnično dejavnost, kulturne in umetniške dejavnosti ter ljubiteljsko kulturno udejstvovanje, sodelujejo pri zagotavljanju varstva premične in nepremične kulturne dediščine ter zagotavljajo druge kulturne programe lokalnega pomena. Na območjih, kjer živijo pripadniki nacionalnih manjšin, ob državi zagotavljajo tudi pogoje za kulturno delovanje teh manjšin. Odhodki MK in občin za kulturo so leta 2008 znašali skupaj 321 mio evrov (ali 157 evrov na prebivalca), od tega je MK prispevalo 178 mio evrov, občine pa 143 mio evrov. To je skupaj v letu 2008 pomenilo 0,85 % BDP. Delež državnega proračuna, namenjen Ministrstvu za kulturo, je leta 2008 znašal 2,10 %. V letu 2009 so bile tovrstne številke naslednje: proračun MK je znašal 204 mio evrov ali 2,20 % državnega proračuna, proračuni občin za kulturo v seštevku pa 152 mio evrov. Skupno so izdatki države in občin za kulturo v letu 2009 dosegli 1,02 % BDP, kar je rezultat tako porasta sredstev za kulturo kot tudi padca BDP v letu 2009.

Za spremljanje izdatkov prebivalstva (statistično: gospodinjstev) so ob času izdelave tega poročila na voljo le podatki za leto 2007 in deloma 2008. V letu so znašali 497 mio evrov ali 4,17 % vseh izdatkov gospodinjstev za življenjske potrebščine. Skrb vzbujajoč je podatek, da delež sredstev, ki ga gospodinjstva namenijo za kulturo, od leta 2000 počasi pada. Od vseh sredstev, ki so jih gospodinjstva namenila kulturi, so kar 54 % teh sredstev namenila za medije, zlasti za televizijo in radio. Obratno pa delež sredstev, ki jih gospodinjstva namenijo za nakup strokovnih in leposlovnih knjig, od leta 2003 stalno upada in je leta 2007 dosegel skrb vzbujajočih 5,9 %. Od leta 2004 upada tudi zanimanje za nakup vstopnic za kinematografe, gledališče in koncerte.

2.3 Svoboda izražanja, pluralizem in enake možnosti za ustvarjanje

V letu 2009 se je v Sloveniji ohranjala novejša tradicija umetniške svobode ustvarjalcev, pluralizma kulturnih praks in estetik, precej odprte možnosti za ustvarjanje ter običajen obseg mednarodnega kulturnega pretoka. Posebej velja omeniti postopen premik v prid podpiranja neinstitucionalizirane kulturne ustvarjalnosti (leta 2009 v ta namen za 100.000 evrov več kot leta 2008), predvsem z uvedbo financiranja štiriletnih programov za kulturne programe NVO na MK na podlagi razpisov v letu 2009 pa se tovrstna sredstva v letu 2010 povečujejo kar za 1,5 mio evrov. Tovrstnim projektom je namenjene tudi vse več kulturne infrastrukture v Ljubljani in drugod po Sloveniji.

2.4 Skrb za slovenski jezik

Kakor je prvo med načeli kulturne politike v NPK pravica do kulture, tako je osnovno načelo jezikovne politike pravica do jezika. NPK hkrati slovenščino opredeljuje kot podedovano

kulturno dobro, ki ji slovenska država priznava domicilni položaj in položaj državnega jezika. Ob pripravljanju in sprejemanju jezikovnih predpisov in določb pa se – hitro razvidno zlasti ob njih noveliranju – izkazuje pomanjkanje jasne predstave o tem, kako je mogoče, in kako treba, splošno pravico do jezika brez zdrsa v neupoštevanje pozitivnih civilizacijskih dosežkov povezati s pravico do jezika, ki je državni jezik z domicilnim položajem. Jasne predstave o tem manjka tudi v vodilnih strukturah EU, kjer zlasti v evropski komisiji, z dokajšnjo podporo Sodišča Evropskih skupnosti, zavezanost načelu »prostega pretoka« kot prvemu načelu ustanovne pogodbe Skupnosti še ni doživela resnejšega premisleka niti v luči same pogodbe (odstavka o jezikovni raznolikosti kot kulturnem bogastvu), kaj šele v specifični luči pojma domicilnosti in v tisti najbolj kulturni luči: luči vprašanja, ali se načelo prostega pretoka sploh sme uveljavljati v škodo domicilnosti katerega koli jezika v EU.

Brez premišljeno postavljenega trdnega ravnanskega okvira na ravni Skupnosti je širom po njej v praksi vse teže uveljavljati strpno in uravnoteženo jezikovno politiko. Vse več je deklarativnosti (o bogastvu raznolikosti) v vsečnem politično pravilnem, stvarno pa ravno nekorektnem jeziku, obenem pa, na prvi pogled paradoksalno, vse več pravne represivnosti v tem smislu, da se skozi obširno razbesedene direktive onemogoča državam članicam priznavati domicilnost svojih državnih jezikov (in posredno tudi nedržavnih domicilnih jezikov, koder jih imajo). Rezultat je zdaj mogoče ne le sociolingvistično napovedati, temveč ga že izkustveno doživljati: enemu samemu jeziku, angleščini, se domicilnost ozemeljsko de facto, v neizrecni obliki pa tudi de iure, razširja čez celotno Skupnost, jezikovna raznolikost pa v resnici tam, kjer je evropsko kulturo najbolj obogatila (se pravi pri polnofunkcionalnih jezikih – in državni so takšni vsi), naglo osiromaševa, ker je resnična možnost in moč za vzdrževanje raznolikosti izročena družbenim sferam (predvsem gospodarskopoličnim), ki zavesti za nošenje tovrstne odgovornosti nimajo razvite.

Kakor je bilo zapisano v lanskem poročilu, NPK »ne sledi izključevalnemu vrednotenju jezikovnopolitičnih načel ob navideznih dilemah tipa “ali varstvo in obramba jezika ali ekspanzija in razvoj” ter “ali represivnost in pravno predpisovanje ali spodbujevalnost in izobraževanje”, temveč se odloča za njihovo medsebojno povezovanje (dopolnjevanje). Tako ima v poglavju o prednostnih nalogah in ciljih tri postavke: eno “represivno” (izvajanje in izpopolnjevanje predpisov o javni rabi jezika), eno izobraževalno (razširitev in poglobitev jezikovne zmožnosti) in eno spodbujevalno (uveljavljanje in kultura slovenščine na tradicionalnih in novih področjih)«. K temu bodi v tem poročilu dodano, da bo za to, da bi bilo omenjeno povezovanje in dopolnjevanje jezikovnopolitičnih načel izvedljivo, potrebno v vrhu slovenske politike spoznanje, da je treba jezikovno politiko EU vzeti resno v dobrem in slabem, in v slabem resneje.

2.5 Skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu

Republika Slovenija podpira vse oblike združevanja in delovanja Slovencev zunaj Slovenije, ki prispevajo k ohranjanju in promociji slovenske kulture, saj je njihovo kulturno delovanje enakovreden in enakopraven del kulturne ustvarjalnosti celotnega slovenskega naroda. Za Slovence v zamejstvu in po svetu je pristojen predvsem Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, podpore pa so v okvirih pristojnosti deležni tudi s strani drugih državnih institucij. Glavnina podpore se je v letu 2009 izvajala preko javnega razpisa za sofinanciranje programov in projektov Slovencev v zamejstvu in po svetu. S tem se finančno omogoča vzdrževanje kulturne infrastrukture, izvajanje programov slovenskih ustanov, društev in skupin, kulturno izobraževanje in varovanje ter aktualizacijo kulturne dediščine. Pri tem je potrebno izpostaviti predvsem delovanje Slovenske prosvete, Zveze slovenskih kulturnih društev v Trstu, Zveze slovenske katoliške prosvete v Gorici, Slovenske prosvetne

zveze in Krščanske kulturne zveze v Celovcu ter Zveze Slovencev na Madžarskem iz Monoštra. S temi organizacijami poteka redno sodelovanje pri izvedbi posameznih programov in projektov, preko katerih se nudi strokovna, organizacijska in servisna pomoč kulturnim društvom, ki ljubiteljsko opravljajo svoje delo. Poleg tega se podpira izvajanje samostojnih kulturnih produkcij, s katerimi se nadgrajuje ljubiteljski nivo delovanja slovenskih kulturnih in prosvetnih društev na dvojezičnem ozemlju. Poseben poudarek je namenjen sodelovanju s kulturnimi ustanovami in ustvarjalci iz Slovenije ter skrbi za čezmejno kulturno povezovanje in sodelovanje v okviru programa EU, kot možnost za izziv in krepitev slovenske kulturne identitete v širših evropskih povezavah. Poseben pomen ima tudi sofinanciranje delovanja Narodne in študijske knjižnice v Trstu in Slovenske študijske knjižnice v Celovcu ter sofinanciranje obveznega izvoda, da bi zagotovili ohranjanje in dostopnost določenega števila izvodov vseh publikacij, ki so bile izdane, založene, objavljene, izdelane ali razmnožene v Republiki Sloveniji. V letu 2009 je bilo dogovorjeno, da se financiranje slovenskega tržaškega gledališča zaradi umestitve v skupni kulturni prostor prenese v letu 2010 neposredno na MK. Kot izhaja iz enega poglobitvenih načel kulturne politike, se veliko pozornosti namenja ohranjanju in spodbujanju lastne ustvarjalnosti posameznikov in ustanov. V ta namen je poskrbljeno za gostovanja kulturnih skupin, ansamblov in posameznih kulturnih ustvarjalcev tako iz Slovenije kot tudi v Slovenijo. Njihova področja ustvarjanja so različna, s čimer je zagotovljeno široko vključevanje Slovencev po svetu na kulturno, znanstveno, informacijsko, gospodarsko, izobraževalno, športno področje in na druga področja delovanja slovenske družbe.

2.6 Skrb za narodni skupnosti, romsko skupnost, manjšinske etnične skupine, priseljence in ranljive skupine

V Sloveniji se na področju kulture udejanja skrb za zgoraj navedene skupnosti z instrumenti, ki so normativni, organizacijski in finančni, ter prek treh tipov programov: posebni, integracijski in program Evropskega socialnega sklada za kadre. Za manjšinske skupnosti je zelo pomembno, da državna skrb zanje ni omejena le na golo financiranje njihovih kulturnih dejavnosti, ampak da se v organizacijskem in normativnem pristopu udejanjajo temeljna načela manjšinske politike.

Prvo načelo je upoštevanje manjšinske skupnosti kot subjekta lastnih interesov, ki se udejanja s pridobivanjem mnenj manjšinskih skupnosti k ukrepom MK. Drugo je načelo upoštevanja posebnih okoliščin, v katerih živi manjšina oziroma njeni pripadniki. Uresničuje ga posebni program. Tretje načelo je načelo integracije, ki se uresničuje z integracijskim programom in s skrbjo za kulturni razvoj manjšinskih skupnosti, čemur je namenjena tudi skrb za lastne kadre s programom, ki se financira iz sredstev ESS. Končni cilj vseh prizadevanj za manjšine je namreč njihova kakovostna integracija v kulturno življenje in v družbo nasploh oz. družbena kohezija na podlagi spoštovanja človekovih pravic, med katere sodijo tudi kulturne pravice in pravice manjšin, vključno s spodbujanjem njihovih avtentičnih prispevkov h kulturnemu življenju, brez diskriminacije ali marginalizacije manjšinskih skupin. V okviru take kulturne politike se povečuje tudi skrb za kulturno vključenost novodobnih manjšin (zlasti iz bivših jugoslovanskih republik). Raznolikost prispevkov, tudi na etnični podlagi, namreč prispeva k bogastvu kulturnega življenja Slovenije. V mednarodnih stikih se vodi politika pozitivne recipročnosti in promocije primerov dobre prakse in kulturne raznolikosti nasploh. Podane so bile konkretne pobude za meddržavno dogovarjanje in tako se že uresničuje določilo o promociji kulturne raznolikosti v programu z Avstrijo.

2.7 Razvejenost kulture po Sloveniji

V letu 2009 se je nadaljevala že tradicionalna politika policentrizma, ob upoštevanju potrebe Slovenije po gravitacijskem središču in povečanih prometno pretočnih možnosti. Razvejenost se razodeva prek delovanja kulturnih mrež, ki pokrivajo celo Slovenijo in deloma segajo tudi v prekomejni slovenski kulturni prostor ter razpolagajo s svojimi regijskimi središči, kot so mreža splošnih knjižnic, muzejska in galerijska, arhivska, mreža izpostav Zavoda za kulturno dediščino, dejansko pa še mreža intermedijskih centrov, gledališč, kulturnih domov, posebej pa še podporne institucije za ljubiteljsko kulturo – Javnega sklada za kulturne dejavnosti. K temu gre šteti še sistematično podpirano prakso gostovanj osrednjih institucij po slovenskih regijah.

Primer – splošne knjižnice: na območju vseh 210 slovenskih občin je v letu 2009 delovalo 58 splošnih knjižnic. Svoje delo so organizirale na več kot tisoč različnih lokacijah, kamor prištevamo 270 osrednjih in krajevnih knjižnic, več kot 80 izposojevališč premičnih zbirk ter 12 bibliobusov s 663 postajališči v 584 krajih. Tako so slovenske splošne knjižnice slovenskemu prebivalstvu v letu 2009 omogočale splošno dostopnost knjižnične dejavnosti, saj je bilo brez kakršnihkoli organiziranih oblik splošne knjižnične dejavnosti 9 občin (4 %), v katerih prebiva 25.187 prebivalcev oziroma 1,3 % vseh prebivalcev Slovenije.

Podobno formalno urejene mreže institucij, ki zajamejo celotno državno ozemlje, obstajajo še na področju državnih arhivov, izpostav Zavoda za varstvo kulturne dediščine in mreže muzejev.

Javni sklad za kulturne dejavnosti v tesnem sodelovanju z občinami in kulturnimi društvi izvaja nacionalni program za področje ljubiteljskih kulturnih dejavnosti tako, da na celotnem območju Slovenije ter v zamejstvu in deloma v širšem mednarodnem prostoru v kar največji meri strokovno in organizatorično podpira ustvarjalnost ter kakovostno rast in razcvet vseh področij ljubiteljskega kulturnega življenja. Sklad na podlagi razpisov in pozivov sofinancira kulturne programe in projekte, skrbi za izobraževanje ter strokovno izpopolnjevanje članov in vodij ljubiteljskih zasedb, izvaja založniške programe, ki podpirajo ustvarjalno delo, ter nagrajuje vrhunske dosežke na področju ljubiteljske kulture. S svojimi 59 območnimi izpostavami in programskimi koordinacijami izpolnjuje naloge spodbujanja razvoja ljubiteljske kulturne dejavnosti in ustvarjalnosti tako, da zagotavlja strokovno organizacijsko pomoč ljubiteljskim kulturnim društvom, njihovim zvezam, posameznikom in samoupravnim lokalnim skupnostim, pretok informacij med njimi in dostopnost kakovostnih kulturnih dobrin v celotnem slovenskem kulturnem prostoru. S tem pomembno prispeva k socialni koheziji in dvigovanju kulturnih ravni življenja na podeželju in v vseh slovenskih regijah.

Poleg nalog, ki jih sklad izvaja na podlagi NPK, pomemben del dejavnosti izpostav predstavlja tudi pomoč pri pripravi lokalnih kulturnih programov, upravljanju in vzdrževanju javne kulturne infrastrukture ter podpora kulturnim programom lokalnih skupnosti, zlasti na področju prireditev (abonmaji, proslave, gostovanja), razstavne dejavnosti in kinematografije, saj je zunaj večjih urbanih središč sklad pogosto edini ponudnik oz. posrednik kulturnih dogodkov.

Nepremična kulturna dediščina je relativno enakomerno razporejena po celotnem območju Slovenije. Ob koncu leta 2009 je bilo v Sloveniji evidentiranih 8140 razglašenih kulturnih spomenikov (8079 ob koncu leta 2008), od tega 257 spomenikov državnega pomena in 7883 spomenikov lokalnega pomena. V letu 2009 je bilo sprejetih 19 aktov o razglasitvi za kulturni spomenik, s katerimi je bilo razglašenih 171 kulturnih spomenikov (73 spomenikov državnega pomena in 98 spomenikov lokalnega pomena). Sprejet je bil Odlok o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (Uradni list RS, št. 51/09), s katerim je država Plečnikovo delo v Ljubljani celostno zaščitila in zanj

predpisala evropsko primerljive standarde varovanja. Celostno sta spomenike lokalnega pomena razglasili tudi občini Lovrenc na Pohorju in Poljčane.

Tabela: Število kulturnih spomenikov po regijah

regija	spomenik državnega pomena	spomenik lokalnega pomena	skupaj
Gorenjska	28	929	957
Goriška	21	548	569
JV Slovenija	26	631	657
Koroška	4	580	584
Notranjsko-kraška	5	184	189
Obalno-kraška	18	620	638
Osrednjeslovenska	108	729	837
Podravska	23	1436	1459
Pomurska	2	675	677
Savinjska	8	1226	1234
Spodnjeposavska	14	217	231
Zasavska	0	108	108
Skupaj	257	7883	8140

Razporeditev sredstev iz državnega proračuna po regijah se v letu 2009 ohranja pri tradicionalnih deležih: dve tretjini gresta v osrednjo slovensko regijo, ob tem pa Mestna občina Ljubljana tudi sama za kulturno namenja največ sredstev med vsemi občinami. Močno zaostajajo manjše in manj razvite regije.

2.8 Kulturna izmenjava s svetom in promocija kulture na tujem

Glavni cilj mednarodnega sodelovanja v letu 2009 je bil spodbujati in sofinancirati tiste dele v mednarodni prostor usmerjene kulturne produkcije, ki bogatijo mednarodno kulturno življenje s prispevki slovenske kulture in slovensko z odprtostjo drugim kulturam. Ena glavnih usmeritev je bilo tako sofinanciranje kulturnih projektov v državah EU, ki so namenjeni promociji slovenske kulture v tujini, na podlagi javnega poziva, katerega cilj je bil podpreti projekte, ki bodo izvedeni v prestolnicah EU in v okviru predsedovanja Republike Slovenije Odboru ministrov Sveta Evrope. Poskrbljeno pa je bilo tudi za obeležitev 200-letnice Ilirskih provinc.

Na podlagi razpisa je bilo podprtih 63 projektov. Med njimi je treba posebej omeniti širše predstavitve slovenske literature na Poljskem, v Ukrajini, Rusiji, Mehiki, Srbiji, Italiji, Švedski in na Irskem, gostovanje Slovenskega mladinskega gledališča na Švedskem in v Ekvadorju, predstavitev sodobnega slovenskega oblikovanja v Estoniji in Latviji ter gostovanje Kible v okviru Evropske kulturne prestolnice Vilnius 2009.

Pomembni pa so tudi nekateri projekti, ki so dolgoročno usmerjeni v mreženje, vzpostavljane stikov in izobraževanje slovenskih umetnikov v tujini. Tako MK posameznikom, ki na področju uprizoritvenih umetnosti, vizualnih umetnosti, arhitekture, oblikovanja, književnosti, glasbe, intermedijskih umetnosti in AV-kulture, esejistike, publicistike in kritike v medijih (za področje kulture) delujejo v slovenskem kulturnem prostoru, prek javnega razpisa omogoča bivanje in delovanje v umetniških stanovanjih v Berlinu, Londonu in New Yorku, z razmišljanjem o širitvi take možnosti še na Pariz in kakšno slovensko prestolnico.

Kulturna izmenjava je potekala tudi v okviru Ljubljanskega procesa varovanja kulturne dediščine, Kijevske iniciative za tovrstno pomoč vzhodni Evraziji, in Foruma slovanskih kultur, ki se je z MZZ prenesel na MK.

2.9 Razvijanje kulturne zavesti pri mladini

V času globalizacije in migracij se zdi skrb za razvijanje in utrjevanje kulturne zavesti ter izražanja pri otrocih in mladih zelo pomembna. Posameznik z izoblikovano kulturno zavestjo in zato toliko bolj odprt do drugega, sposoben za avtonomno izražanje samega sebe in okolja, v katerem živi, bo lažje kos izzivom informacijske dobe in sodobnih komunikacij. Vzpostavljeno partnerstvo med MK in Ministrstvom za šolstvo in šport (MŠŠ) kaže, da se tako kulturna kot izobraževalna politika zavedata, da je kulturno-umetnostna vzgoja domena vzgojno-izobraževalnih zavodov in kulturnih ustanov. Kulturne ustanove z različnih področij kulture – od kulturne dediščine, bralne kulture, likovnih umetnosti, glasbe, gledališča, sodobnega plesa do filma – so z izbrano ponudbo za otroke in mlade lahko najboljši posredniki pa tudi sooblikovalci najbolj tvornih vzorcev kulturne zavesti mladega človeka. Zavedajoč se te vloge, je MK področje kulturne vzgoje opredelilo kot posebno področje svoje dejavnosti, ki prežema tako rekoč vsa druga področja in torej zasluži dodatno pozornost. Pozornost, ki jo MK in MŠŠ v zadnjem obdobju posvečata razvoju kulturno-umetnostne vzgoje, je skladna s trendi drugih evropskih držav, ki v zadnjih letih v različnih dokumentih intenzivno poudarjajo pomen kulturne pismenosti in v okviru tega načrtno skrb za kulturno vzgojo otrok in mladih.

Pri uresničevanju zastavljenih ciljev in ukrepov se zato skrbi, da številni projekti in programi, ki jih pripravljajo kulturne ustanove z različnih področij umetnosti, vključujejo tudi otroke in mladino s posebnimi potrebami ter invalidne otroke in mladino. V letu 2009 se je podpiralo vključevanje te usmeritve na vseh področjih kulturnih dejavnosti. Ena od ciljnih prireditev je bil Kulturni bazar, kjer so sodelovali različni slovenski muzeji in galerije; predstavljen je bil tudi register nepremične kulturne dediščine.

2.10 Skrb za navzočnost kulturnih vsebin v medijih

MK vsako leto spodbuja navzočnost kulturnih vsebin v medijih z javnimi razpisi za sofinanciranje medijskih vsebin. Cilji so med drugim ohranjanje slovenske nacionalne in kulturne identitete in jezika ter spodbujanje kulturne ustvarjalnosti na področju medijev.

Prav tako je MK z rednim javnim razpisom za sofinanciranje projektov s proračunske postavke za avdiovizualne medije v letu 2009 sofinanciralo slovensko avdiovizualno produkcijo oziroma slovenska avdiovizualna dela, ki so obvezno predvajana v elektronskih medijih.

Z zgoraj navedenim in na druge načine se je podpiralo povečevanje deleža slovenskih kulturnih vsebin v množičnih medijih, zlasti v radijskih in na televiziji. Odmevne so bile predstavitve slovenske arhitekture 20. stoletja, oddaje o sodobnem slikarstvu (Equrna in dr. Brejc), več oddaj Podoba Podobe (redaktor Iztok Premrov je dobil Steletovo priznanje) in oddaj o posameznih likovnih slogih ter pojavih, ki jih snemajo v povezavi TV Slovenija, galerij in muzejev ter FF. Komercialni mediji podobno kakovostnih oddaj nimajo.

MK je v letu 2009 na predlog strokovne komisije izbralo v sofinanciranje skupaj 118 projektov, od tega 66 projektov s področja programskih vsebin tiskanih medijev, radijskih in televizijskih programov ter elektronskih publikacij ter 52 projektov s področja programskih

vsebin radijskih in televizijskih programov s statusom lokalnega, regionalnega, študentskega oz. nepridobitnega radijskega ali televizijskega programa. .

Regijsko gledano so odobreni projekti zastopani tako, da je največ odobrenih projektov (22 projektov) in največ finančnih sredstev (846.649 evrov) bilo namenjeno projektu, ki so pomembni za vso Slovenijo.

Med mediji je najbolj sofinanciran radio (1.389.174 evrov), ki je prejel 38 odstotkov vseh sredstev. Sledita mu televizija (988.971 evrov) in tisk (726.288 evrov), najmanj sredstev pa so prejeli elektronski mediji (389.529 evrov), še manj pa neodvisni producenti (162.094 evrov).

Velika večina dodeljenih sredstev (73,5 %) je bila namenjena informativni vsebini, ki ji sledi kulturno-umetniška vsebina. Vsi ostali deleži vsebin so sofinancirani pod pet odstotkov.

Evalvacija razpisa »Redni letni javni projektni razpis za sofinanciranje programskih vsebin medijev v letu 2009; JPR16_MV-2009« (v nadaljevanju Evalvacija) kaže, da je v letu 2009, v letu ekonomske recesije, razpis omogočil produkcijo določene vsebine, ki je mediji brez razpisa ne bi mogli ponuditi slovenskemu občinstvu.

Na podlagi Evalvacije (regionalne, tematske in manjšinske pokritosti ter analize intervjujev s prejemniki sredstev in člani strokovne komisije) lahko zaključimo, da je v letu 2009 razpis omogočil prispevek k večji raznolikosti, saj bi bila brez sredstev iz razpisa slovenska medijska pokrajina bolj enolična hkrati pa je omogočil tudi povečanje deleža lastne produkcije v dnevnem / letnem oddajnem času zaradi objave sofinancirane programske vsebine s strani MK.

Na medijskem področju je letni cilj povečanje lastne produkcije programskih vsebin, ki zagotavljajo uresničevanje pravice do javnega obveščanja, pluralnosti in raznovrstnost medijskih vsebin, ohranjajo slovensko nacionalno in kulturno identiteto ter jezika, vzpodbujajo kulturno ustvarjalnost na področju medijev ter kulturo javnega dialoga, utrjujejo pravno in socialno državo ter razvoj izobraževanja in znanosti prek programskih vsebin objavljenih v medijih, bili doseženi.

V letu 2009 je MK pripravljalo tri predloge zakonov na področju medijev, in sicer predlog novega Zakona o RTVS, Zakona o medijih in avdiovizualnih storitvah ter zakona o STA. V predlogu novega Zakona o RTVS je poudarjeno, da je v vsebinah, programih in storitvah, ki jih zagotavlja RTV Slovenija v obsegu izvajanja javne službe, dolžna med drugim zagotavljati kakovostne kulturne vsebine, predstavljati in promovirati slovensko kulturo in kulturno ustvarjalnost ter svobodo umetniškega ustvarjanja.

S predlogom novega Zakona o medijih in avdiovizualnih storitvah se predlaga ohranitev proračunske postavke za sofinanciranje medijev in medijskih vsebin, pri katerih bosta imeli še naprej poseben pomen kulturna ustvarjalnost in poustvarjalnost.

2.11 Narava in okolje kot kulturni vrednoti

Kulturna dediščina s svojo umeščenostjo v naravno okolje je poseben segment, ki dokazuje zgodovinsko in medsebojno fizično povezavo med naravo in rezultati človekove ustvarjalnosti čez stoletja. Kulturna dediščina je praviloma postavljena v naravno okolje in izkorišča naravne danosti. V simbiozi kulturne in narave lahko prepoznamo vse oblike oblikovane narave kot so parki, drevoredi, vrtovi in tudi Botanični vrt ter Arboretum Volčji Potok.

Še posebej lahko izpostavimo nekaj vrhunskih naravnih in kulturnih spomenikov, kjer je sobivanje naravne in kulturne dediščine prepleteno in se kaže v različni intenzivnosti: Park Škocjanske jame, Krajinski park Ljubljansko Barje, Kozjanski park, Park Goričko, Lipica s

krajino kot sestavino spomenika, Krajinski park Sečoveljske soline, če naštejemo samo nekaj najbolj prepoznavnih v slovenskem prostoru.

V trajnostno urejanje okolja je posebej intenzivno vključen Direktor za kulturno dediščino MK, ker usklajuje posamezne planske dokumente. Za vsak poseg in za razglasitve spomenikov posebej skrbno, v sodelovanju s službami MOP in specializiranih agencij in zavodov, načrtuje varstvene režime. Intenzivno je skrb usmerjena v varovanje kulturne krajine v Lipici in njeni okolici, v solinah in na Ljubljanskem barju. V letu 2009 je bila ciljna skrb usmerjena še v varovanje parkovnih površin (park gradu Snežnik, Borl), ki so deli grajskih posestev in v pripravo novega Zakona o TNP.

3 SMERNICE KULTURNE POLITIKE

3.1 Kulturna politika in Evropska unija

Leto 2009 so na področju kulturne politike na ravni EU zaznamovali evropsko leto ustvarjalnosti in inovacij, izvajanje Delovnega načrta za kulturo 2008–2010, z nacionalnega vidika pa začetek prizadevanj Slovenije za uvedbo ničelnega DDV na knjigo.

Svetu EU sta v letu 2009 predsedovali Češka in Švedska. Na avdiovizualnem področju so bili sprejeti *Sklepi Sveta o medijski pismenosti v digitalnem okolju*, ki dopolnjujejo prizadevanja v zvezi s spodbujanjem medijske pismenosti, izpostavljena že v času slovenskega predsedovanja.

Na področju kulture so bili v času češkega predsedovanja sprejeti *Sklepi Sveta o kulturi kot katalizatorju ustvarjalnosti in inovativnosti*, v času švedskega predsedovanja pa *Sklepi Sveta o spodbujanju ustvarjalne generacije: razvoj ustvarjalnosti in inovativne sposobnosti otrok in mladih s kulturnim izražanjem in širšim dostopom do kulture*. Pri obeh dokumentih so bili upoštevani slovenski predlogi, ki so poudarili pomen kulturno-umetnostne vzgoje ter neposrednih srečevanj z umetniki, pomen pogovorov in delavnic ter skupnih ustvarjalnih dejavnosti mladih in umetnikov. V času švedskega predsedstva je bila sprejeta tudi *Odločba Sveta o evropskem letu prostovoljnih dejavnosti za spodbujanje aktivnega državljanstva (2011)* (v nadaljevanju Leto). Slovenija si je pri sprejemanju te odločbe prizadevala za zvišanje sredstev za izvajanje Leta (iz prvotno predlaganih 6 mio evrov je sedaj za izvajanje Leta namenjenih 8 mio evrov), dosegla pa je tudi druge vsebinske izboljšave, kot sta podpora novim načinom prostovoljstva in večje priznavanje prostovoljstva v javnih institucijah, ki so upoštevane v sprejeti odločbi. V Sloveniji bo koordinacijo izvajanja Leta izvajalo Ministrstvo za javno upravo.

Leto 2009 je zaznamovalo tudi izvajanje *Delovnega načrta za kulturo 2008–2010*, ki je bil sprejet v času slovenskega predsedovanja EU. Načrt se je uresničeval predvsem z intenzivnim delom petih delovnih skupin, oblikovanih na njegovi podlagi. Delovne skupine, ki delujejo po odprti metodi usklajevanja, v njih pa sodelujejo strokovnjaki držav članic EU, tudi slovenski, se posvečajo aktualni problematiki na naslednjih prioritetnih področjih:

- 1) izboljšanje pogojev za večjo mobilnost umetnikov in drugih strokovnjakov na področju kulture,
- 2) maksimalen izkoristek priložnosti, ki jih ponujajo kulturne in kreativne industrije, zlasti mala in srednja podjetja,
- 3) mobilnost umetniških zbirk,
- 4) sinergije kulture z izobraževanjem, zlasti z umetnostno vzgojo, in
- 5) statistika.

Vse skupine bodo svoje ugotovitve predstavile do konca junija 2010, komisija pa jih bo skupaj s prispevki držav članic o izvajanju Evropske agende za kulturo in o njihovih izkušnjah v zvezi s sodelovanjem v okviru delovnih skupin upoštevala v svojem poročilu, na podlagi katerega bo pripravljen delovni načrt za naslednje obdobje.

Slovenija si je leta 2009 na ravni EU začela prizadevati tudi za uvedbo ničelnega DDV na knjigo. Tako se je ministrica za kulturo na Svetu ministrov za kulturo EU 27. novembra 2009 v Bruslju zavzela za to, da bi bilo državam članicam dovoljeno, da ohranijo stopnjo prožnosti glede načina uporabe obdavčenja za dopolnitev drugih politik. To pomeni možnost odobritve uporabe ničelne stopnje DDV na knjigo kot splošnega ukrepa, ki bi bil dostopen vsem državam članicam, če bi se odločile na tak način podpreti izdajateljsko dejavnost oziroma izboljšati dostopnost knjig končnim potrošnikom, in pravo rešitev za podporo ustvarjalnosti in večje dostopnosti vrhunskih umetniških vsebin, zapisanih v jezikih, ki jih primerjalno v Evropi govori manjše število ljudi. Ta iniciativa je zapisana tudi v *Deklaraciji o usmeritvah za delovanje Republike Slovenije v institucijah Evropske unije v obdobju januar 2010–junij 2011* (Uradni list RS, št. 19/2010).

Slovenija je tudi leta 2009 nadaljevala svoja prizadevanja za vključevanje kulture v Lizbonsko strategijo oz. strategijo EU 2020 ter druge strateške dokumente EU (Evropski inovacijski načrt).

Sodelovanje Slovenije v programih oziroma projektih Evropske unije na področju kulture

Program Kultura (2007–2013) je namenjen projektom in pobudam za spodbujanje kulturne raznolikosti v Evropi ter krepitvi skupne kulturne dediščine (identitete) s spodbujanjem čezmejnega sodelovanja deležnikov in institucij. Trije pglavitni cilji programa so: čezmejna mobilnost, mednarodno kroženje umetniških del in spodbujanje medkulturnega dialoga.

Za namen izvajanja programa je ustanovljen upravljavski odbor, v katerem je tudi predstavnik Slovenije z MK.

Za posamezne projekte in akcije tega programa je vsako leto objavljenih več razpisov, za informiranje in izobraževanje ciljne javnosti ter pomoč pri pripravi prijav pa skrbi Kulturna stična točka, ki jo vodi SCCA Ljubljana. Pri programu Kultura ima Slovenija nadpovprečne uspehe glede na število prebivalcev (zlasti je izstopalo leto 2008), to je razvidno tudi iz rezultatov za leto 2009. Slovenski prijavitelji so bili v vlogi vodij ali soorganizatorjev projektov uspešni pri 21 projektih (7 vodij in 15 soorganizatorjev). Vrednost projektov, odobrenih v letu 2009, v katerih je Slovenija vodja, je 625.548 evrov (podatkov o tem, koliko podpore pripada slovenskim soorganizatorjem pri projektih, ni, ker gre za interne dogovore med partnerji v posameznem projektu).

Program Media 2007 je namenjen podpori evropske avdiovizualne industrije. Trije pglavitni cilji programa so: spodbujanje medkulturnega dialoga s pomočjo krepitve avdiovizualne industrije, povečanje gledanosti evropskih avdiovizualnih del in krepitev konkurenčnosti evropskega avdiovizualnega sektorja.

Za namen izvajanja tega programa je bil ustanovljen Odbor Media 2007, v katerem je tudi predstavnik Slovenije z Ministrstva za kulturo.

O razpisih s tega področja slovensko javnost obvešča Media Desk Slovenija, ki skrbi tudi za pomoč pri pripravi prijav. V okviru programa Media so slovenski producenti, distributerji in filmski festivali v letu 2009 po doslej znanih rezultatih razpisov (končni podatki bodo predvidoma znani konec aprila 2010) skupno prejeli 189.560 evrov podpore za 21 projektov, in sicer za razvoj projektov 44.060 evrov, za distribucijo 62.000 evrov in za festivale 83.500 evrov.

Program Evropa za državljane 2007–2013 je namenjen spodbujanju aktivnega evropskega državljanstva ter udeležbi državljanov in nevladnih organizacij v procesu evropskega

povezovanja. Za informacije o sofinanciranju posameznih akcij skrbi Informacijska pisarna programa Evropa za državljane, ki deluje pri Zavodu MOVIT NA MLADINA. Vzpostavljena je bila leta 2009 na podlagi javnega razpisa MK. Cilj delovanja pisarne je spodbuditi čim več slovenskih prijaviteljev k sodelovanju pri razpisih programa ter z dobro pripravljenimi in upravičenimi projektnimi predlogi dvigniti uspešnost Slovenije na evropski ravni.

V letu 2009 so bili slovenski prijavitelji v vlogi vodij ali soorganizatorjev projektov uspešni pri 12 projektih (6 vodij in 6 soorganizatorjev). Vrednost projektov, odobrenih v letu 2009, v katerih je Slovenija vodja, je 224.791 evrov. Glede na to, da je bilo črpanje sredstev v letu 2009 v primerjavi z letoma 2007 (99.820 evrov) in 2008 (55.200 evrov) precej višje, je mogoče sklepati, da gre pri tem tudi za pozitiven vpliv novo vzpostavljene informacijske pisarne.

MK je eden od 12 partnerjev **projekta Net-Heritage**, ki ga Evropska komisija financira iz 7. okvirnega programa. Namen projekta je oblikovati skupno evropsko raziskovalno politiko za področje zaščite nepremične kulturne dediščine ter skupna evropska izhodišča za izobraževanje strokovnjakov tega področja. Projekt Net-Heritage za doseg tega cilja povezuje različne stroke in znanja ter poudarja pomembnost sodelovanja naravoslovnih in humanističnih znanosti. Projekt se je začel septembra 2008 in bo trajal do septembra 2011. Na nacionalni ravni sta partnerja še Agencija RS za raziskovalno dejavnost in Univerza v Ljubljani – Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. Slovenija je v letu 2009 aktivno sodelovala s pripravo dveh obsežnih nacionalnih pregledov stanja:

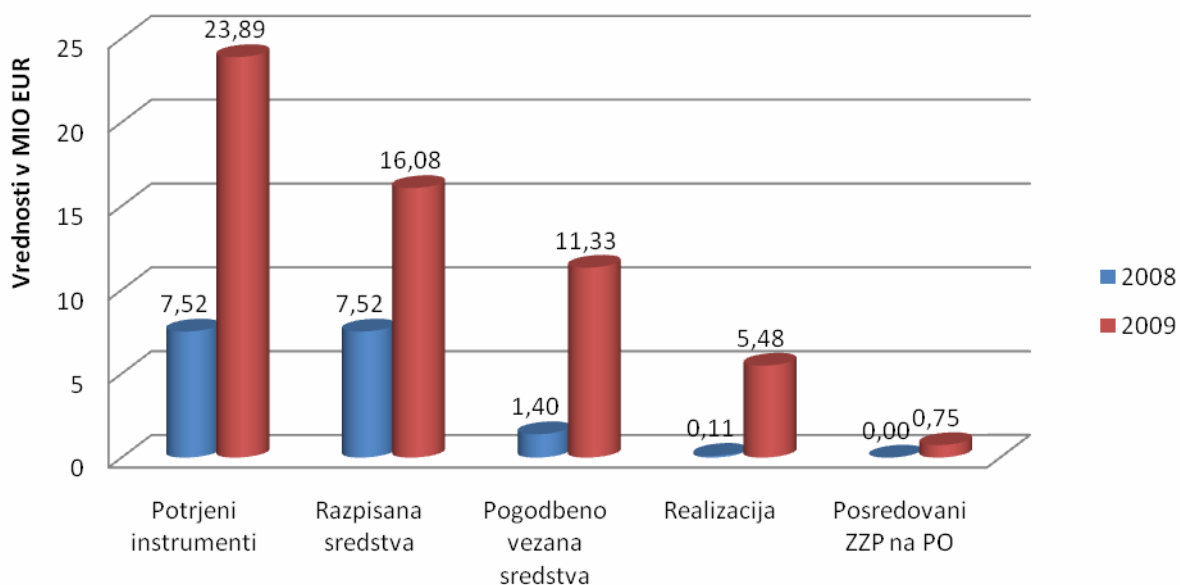
- Pregled možnosti izobraževanja za poklice, povezane z zaščito nepremične kulturne dediščine v Sloveniji, in
- Pregled financiranja raziskovalne dejavnosti s področja zaščite nepremične kulturne dediščine v Sloveniji (sheme financiranja, metodologije evalvacije, sredstva, institucionalna struktura).

Z vsebinskim konceptualnim prispevkom je Slovenija sooblikovala observatorij kulturne dediščine in prispevala vsebine za spletni portal. Predstavniki nacionalne komisije za izvedbo projekta Net-Heritage so se leta 2009 aktivno udeležili dveh srečanj projekta v Berlinu in Sofiji.

Doseganje ciljev na področju evropske kohezijske politike

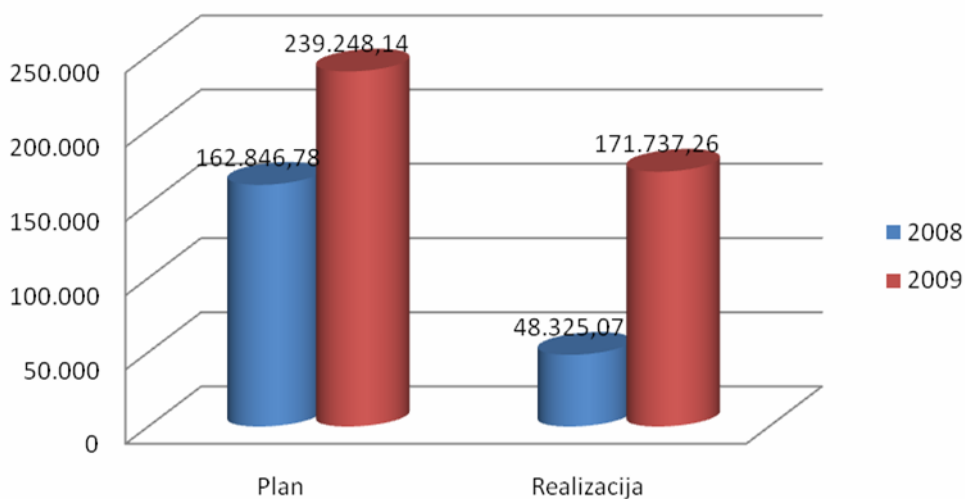
MK je aktivno vključeno v izvajanje evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2007–2013, in sicer tako v okviru Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013 (prednostna usmeritev „Mreženje kulturnih potencialov”) kot tudi v okviru Operativnega programa Razvoja človeških virov (prednostna usmeritev „Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti”). Nezadovoljivo črpanje, ki je bilo ugotovljeno ob koncu leta 2008 predvsem pri projektih, financiranih s sredstvi Evropskega regionalnega sklada za razvoj, je bila posledica šibkih dejavnosti na področju izvajanja projektov predvsem v začetku programskega obdobja, in sicer v letih 2007 in 2008. MK je v prvi polovici leta 2009 ukrepalo zoper neučinkovito projektno poslovanje na tem področju in ustanovilo Projektno enoto za izvajanje evropske kohezijske politike. Prvi učinki organizacijske ureditve področja so bili vidni že konec leta 2009, saj je MK v tem letu uspelo razpisati za kar dvakrat več sredstev kot leto prej – 2008. leta 7.521.251 evrov, 2009. pa 16.079.910 evrov. Spodbudni so bili tudi podatki o izplačanih sredstvih iz proračuna – izplačila v letu 2008: 106.184 evrov, v letu 2009: 5.484.236 evrov – kot tudi v pripravljenih zahtevkih za povračila.

Spremljanje izvajanja EKP na MK po letih

Posebna pozornost je bila namenjena tudi temeljitejši uporabi sredstev tehnične pomoči, pri kateri smo namenskost sredstev razširili. Leta 2009 je bilo ugotovljeno 72-odstotno črpanje sredstev iz naslova tehnične pomoči za oba sklada, torej za 42 % več kot leto prej.

Spremljanje izvajanja TP na MK po letih

V letu 2009 so aktivnosti na področju razpisovanja sredstev v okviru prednostne usmeritve »Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti« potekale v skladu s predvidevanji. Sredstva Evropskega regionalnega sklada za razvoj pa so bila razpisana za obnovo javne kulturne infrastrukture v lasti RS, in sicer za rekonstrukcijo obstoječega objekta in gradnjo prizidka za potrebe Muzeja sodobne umetnosti v vrednosti 4.500.000 evrov ter za objekte v lasti občin – 2. Javni razpis za razvojne

investicije v javno kulturno infrastrukturo, v vrednosti 10.000.000 evrov. V drugi polovici leta 2009 je MK pripravilo podlage za razpis obnove kulturnega spomenika v lasti RS – obnovo gradu Strmol in pripadajočih pristav v vrednosti 4.852.049 evrov in v lasti občin – javni razpis za kulturne spomenike v lasti občin, v vrednosti 11.000.000 evrov. Z delom razpisanih sredstev bodo pokriti tudi projekti, vključeni v projekt Evropska prestolnica kulture 2012.

MK je leta 2009 začelo sodelovati tudi z drugimi ministrstvi pri izvajanju projektov, sofinanciranih s kohezijskimi sredstvi. Z MVŠZT je sooblikovalo javni razpis ter sodelovalo pri izboru projektov v okviru prednostne usmeritve Informacijska družba. Cilj razpisa je bilo sofinanciranje projektov vzpostavitve delujočih javno dostopnih e-vsebin in e-storitev prek spleta. Na področju kulture so bili podprti trije projekti v višini skoraj 750.000 evrov.

S svojimi projekti in izkušnjami pri izvajanju se je MK vključilo v pripravo mednarodne študije »Kultura in strukturni skladi Evropske unije: uspešnica?«, ki jo za Evropsko komisijo izvaja KEA iz Bruslja. Namen študije je oceniti učinkovitost podpiranja kohezijskih projektov na področju kulture.

3.2 Podpora kulturi na prostem trgu

Kulturne industrije so neločljivi del kulture. Njihova natančna definicija na mednarodni ravni sicer še ni opredeljena, strokovna javnost pa se bolj ali manj strinja, da mednje spadajo vsaj področja založništva, filma in videa, radia in televizije, v delu svojih dejavnosti pa se vanje vključujejo tudi druga področja, na primer glasbeno.

Za Slovenijo podatki o ustvarjeni dodani vrednosti za posamezne kulturne industrije kažejo, da je založništvo leta 2008 ustvarilo za 299 mio evrov dodane vrednosti, skupni podatek o rekreacijskih, kulturnih in športnih dejavnostih pa kaže, da tudi pri teh dejavnostih dodana vrednost raste in je 2008 dosegla skoraj 570 mio evrov. V okviru rekreacijskih, kulturnih in športnih dejavnosti je v letu 2007 delovalo 818 gospodarskih družb, tudi število teh družb v zadnjih letih raste, prav tako število zaposlenih. Po podatkih ankete SURS o porabi v gospodinjstvih so v letu 2006 gospodinjstva za nakup vstopnic za kino, gledališče ali koncert porabila 17,3 mio evrov, za nakup vstopnic za muzeje, galerije, živalski vrt ipd. pa so namenila 4,8 mio. Leta 2007 so gospodinjstva za nakup vstopnic za kino, gledališče ali koncert porabila 13,5 mio evrov, za nakup vstopnic za muzeje, galerije, živalski vrt ipd. pa 5,2 mio. Daleč največji delež sredstev, ki jih slovenska gospodinjstva namenijo za kulturo, od leta 2000 pripade poravnavi naročnine za RTV (naročnikov je okoli 615.000) in za kabelske televizije.

To kaže, da kulturna industrija postaja vse močnejši družbeni dejavnik. Kulturi prinaša med drugim nove vsebine in dostop do umetnosti in kulture, vendar ne gre spregledati njenih komercialnih vidikov, ki jih kulturna politika v skladu z načeli NPK ne omejuje, a subvencionira predvsem dejavnosti, ki samo od trga ne morejo obstati.

3.3 Omogočanje dostopnosti do digitalne kulture

Ena od prioritet do leta 2013 je e-kultura, ki je definirana v strategiji RS si2010. E-kultura je sklop aktivnosti in storitev, katerih namen je predvsem javna dostopnost digitaliziranih in digitalnih kulturnih vsebin prek spleta. Na podlagi strateških in evropskih dokumentov sta poleg dostopnosti pomembni sestavini e-kulture tudi digitalizacija in digitalna hramba. Slovenija v primerjavi z državami EU in tudi nekaterimi državami v regiji zaostaja že pri digitalizaciji gradiv. Zato sta MK in MVŠZT, ki v Sloveniji vodita področje informacijske

družbe, v letu 2009 poudarjeno nadaljevali spodbujanje dejavnosti nosilnih javnih zavodov (knjižnice, arhivi, muzeji, galerije) in njihovo povezovanje z drugimi vladnimi resorji.

V letu 2009 je MK v proračunu zagotovilo postavko za digitalizacijo in zanjo zagotovilo milijon evrov. Denar je na podlagi analize stanja in pregleda potreb javnih zavodov namenilo razvoju in izgradnji infrastrukture za digitalizacijo kulturnih vsebin (programska in strojna oprema) ter digitalizaciji oz. zajemu, hrambi, zagotavljanju dostopnosti in uporabe digitalnih kulturnih vsebin s področja kulturne dediščine, knjižnične dejavnosti, filma in promocije spletne dostopnosti. Muzeji in galerije so prejeli sredstva za digitalizacijo predmetov, ustrezno programsko in računalniško opremo ter obdelavo digitalnih objektov v sklopu projekta EU »Athena«. Galerijam je bila dodatno financirana vzpostavitev sistema za avtomatsko izdelavo in hrambo varnostnih kopij. Znotraj arhivske dejavnosti je bila financirana digitalizacija arhivskega gradiva, filmov in subvencionirane programske opreme. Knjižnična dejavnost je bila podprta s postavke digitalizacija s sredstvi za nadaljnjo izgradnjo in razvoj portala dLib.si. Sredstva so bila namenjena tudi promociji digitalnih spletnih vsebin, ki je kot forum izbranih spletnih portalov potekala v okviru Kulturnega bazarja v Cankarjevem domu, namen je bil seznaniti strokovno javnost z možnostmi za vključevanje multimedijskih storitev v izobraževalni proces. Podprta je bila tudi vzpostavitev portala Culture.si v angleškem jeziku, ki je namenjen promociji slovenske kulture v tujini prek spleta. V okviru projekta »Athena« so bila sredstva namenjena tudi izdelavi »Priporočil za opis prostorske lokacije digitalnih kulturnih vsebin«.

V letu 2009 je MK iz javnega razpisa za izbor kulturnih projektov za razširjanje programskih vsebin, namenjenih senzorno oviranim v njim prilagojenih tehnikah, ter za razvoj tehnične infrastrukture, namenjene senzorno oviranim, sofinanciralo kulturna projekta, ki sta bila namenjena dostopnosti do e-kulture. Prvi je »Medijsko-informativna dejavnost Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije – programske vsebine«, sofinanciran je bil tudi njihov spletni časopis RIKOSS, drugi pa »Spletna TV«, ki ga je izvajala Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije. Pri tem projektu gre za video vsebine, ki so dostopne na svetovnem spletu in so namenjene gluhih, naglušnih in gluhonemim. Vse video vsebine so opremljene s podnapisi ali s tolmačenjem v slovenski znakovni jezik.

3.4 Izobraževanje za poklice v kulturi

NPK poudarja poseben pomen usposabljanja in vseživljenjskega učenja ustvarjalcev in zaposlenih; ustvarjalcem ga kulturna politika v okviru finančnih zmogljivosti med drugim omogoča tudi s podeljevanjem štipendij za poklic v kulturi. V okviru štipendijske politike MK po opravljenem javnem razpisu vsako šolsko leto štipendira nadarjene posameznike, ki delujejo na področjih umetnosti, avdiovizualne kulture in kulturne dediščine. Ministrstvo tako podpira študij in izpopolnjevanje v tujini, podiplomski študij v Sloveniji kot tudi deficitarne poklice v umetnosti.

Da bi aktivno spodbujali večje število nadarjenih posameznikov, sta bili v preteklih letih pri razpisu za štipendije in šolnine uvedeni novosti: podaljšanje roka za predložitev dokazila o diplomiranju oziroma magistriranju do konca junija, da bi se lahko prijavi tudi tisti kandidati, ki spričevalo dobijo že po izteku razpisa; novost pri splošnih pogojih za sodelovanje na razpisu – povprečni oceni zaključenega študija (ki ne sme biti nižja od 8,0) je bil dodan alternativni pogoj povprečne ocene 7,0 z oceno diplome najmanj 9,0, kar še dodatno omogoča prijavo kandidatom z nižjim študijskim uspehom, a z diplomo izkazanimi študijskimi sposobnostmi.

Tako kot leta 2008 je tudi leta 2009 ministrstvo ločilo ustvarjalce in poustvarjalce od humanističnih študijev v kulturi in objavilo dva razpisa za štipendije:

– javni ciljni razpis za financiranje štipendij in šolnin za podiplomske humanistične študije na področju kulture z začetkom v šolskem letu 2009/2010; štipendije in deleži šolnin so se dali za podiplomsko izobraževanje nadarjenim posameznikom, ki so delovali na področjih uprizoritvene umetnosti, glasbene umetnosti, vizualne umetnosti, intermedijske umetnosti, knjige in kulturne dediščine;

– javni ciljni razpis za financiranje štipendij in šolnin z začetkom v šolskem letu 2009/2010 za ustvarjalce in poustvarjalce na področju umetnosti in nekaterih deficitarnih poklicev v umetnosti; razpis je bil namenjen nadarjenim posameznikom, ki so delovali na področjih glasbene, intermedijske, uprizoritvene, vizualne umetnosti in avdiovizualne kulture, ter posameznikom, ki so se želeli usposobiti za nekatere deficitarne poklice v umetnosti. V njem so bili posebej navedeni deficitarni poklici, ki jih je treba zaradi potreb v kulturi posebej podpirati:

- plesalec, koreograf, igralec – animator lutk, oblikovalec svetlobe, radijski režiser,
- baletni plesalec, dirigent za zborovski orkester, dirigent za simfonični orkester,
- filmski scenarist, računalniški filmski animator, filmski režiser (področje: AV-kultura),
- kostumograf, gledališki in filmski scenograf,
- avtor za intermedijske umetnosti.

Razpisa sta bila prednostno namenjena podiplomskemu študiju, štipendije in deleži šolnin pa so se lahko izjemoma dodelili tudi za dodiplomski študij v tujini, praviloma za smeri, ki jih ni na šolah v Sloveniji.

Leta 2009 je štipendije na obeh razpisih prejelo 56 posameznikov, skupaj z večletnimi pogodbami iz preteklih let pa je MK štipendiralo 102 študenta, med njimi je l. 2009 podprlo 5 štipendistov, ki se šolajo za deficitarne poklice v umetnosti.

V letu 2009 je MK v sodelovanju z visokošolskimi institucijami pričelo z oblikovanjem izobraževalnih programov za vodstvene kadre v kulturi, predvidoma se jih bo začelo vpeljevati v letih 2010 in 2011.

3.5 Sodelovanje Slovenije v mednarodnih medvladnih organizacijah

V letu 2009 je bilo ob predsedovanju RS Odboru ministrov Sveta Evrope intenzivno zlasti sodelovanje s Svetom Evrope. Tako je MK v sodelovanju s Svetom Evrope (v nadaljevanju SE) in Evropsko komisijo (v nadaljevanju EK) pripravilo mednarodno Ljubljansko konferenco – obnovo naše skupne dediščine, ki je pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Danila Türka potekala 6. in 7. novembra v Ljubljani v okviru spremljanja napredka Ljubljanskega procesa. Konferenca je zaznamovala prelomnico v Ljubljanskem procesu, saj se je poleg predstavitve uspešnih in uresničenih projektov v okviru projekta IRPP/SAAH ter prenosa dobrih praks na druge geografske regije osredotočila zlasti na možnosti nadaljevanja po formalnem zaključku tega projekta. Dodatno vrednost projektu daje tudi dejstvo, da gre za uspešno sodelovanje SE in EK, ki združuje strokovno ekspertizo, prizadevanja na področju ohranjanja kulturne dediščine SE in širše evropske politike EK ter zagotavlja temelj za nadaljnje aktivnosti v smeri trajnostnega razvoja, medkulturnega razvoja in zagotavljanja stabilnosti v regiji. Konferenca je poleg tega podprla prenos izkušenj in dobrih praks obnove kulturne dediščine ter njihove razvojne, socialne in ekonomske učinke z območja JV Evrope na sorodne projekte in druge regije (območje Kijevske iniciative).

V okviru sodelovanja s Svetom Evrope je MK tudi v letu 2009 avtorici nacionalnega poročila za Kompendij kulturnih politik in gibanj v Evropi dr. Vesni Čopič posredovalo podatke in besedila, ki se nanašajo na delo Ministrstva za kulturo, participacijo v kulturi in drugo financiranje kulture v Sloveniji. Kompendij kulturnih politik in gibanj v Evropi (dostopen na internetnem naslovu: <http://www.culturalpolicies.net/web/index.php>) je projekt Sveta Evrope,

ki ga izvaja v sodelovanju z inštitutom ERICarts, namenjen pa je stalnemu nadzoru in dostopnosti podatkov o nacionalnih kulturnih politikah v Evropi. V letu 2009 je izšla že enajsta spletna izdaja navedenega kompandija.

MK je povečalo svoje dejavnosti tudi v Unescu, zlasti glede izvajanja mednarodnih konvencij s področja kulture in kulturne dediščine – zaščita kulturnih spomenikov vojnih razmerah, podvodna arheologija ipd., in nadaljevalo delo na področju »znaka evropske dediščine«.

MK je aktivno sodelovalo pri pripravi Akcijskega načrta za zavezništvo civilizacij v okviru OZN, angažiralo pa se je tudi v okviru Unije za Sredozemlje, Jadransko-jonske pobude, Srednjeevropske pobude, Delovne skupnosti Alpe-Jadran, ASEM in EUNIC. Podalo je pripombe in predloge k Evropski direktivi o nediskriminaciji, ki se je nanašala tudi na pravice invalidov.

3.6 Evropska prestolnica kulture 2012

Ob nastopu mandata je ministrica za kulturo poudarila, da je projekt Evropska prestolnica kulture 2012 (v nadaljevanju EPK 2012) med prednostnimi nalogami. Potrdila ga je vlada, MK je za leto 2009 v proračunu predvidelo 50.000 evrov neposrednih sredstev za EPK, ki pa niso bila porabljena, ker nosilka projekta Mestna občina Maribor (v nadaljevanju MOM) zanje ni zaprosila.

MK je aktivno sodelovalo pri vzpostavljanju EPK 2012 in njenih temeljev ter bilo pozvano tudi k vzpostavitvi legalne strukture, ki naj bi projekt vodila. V sodelovanju s predstavniki MOM, začasnega sekretariata za izvedbo projekta in nosilcem študije o ekonomski upravičenosti projekta dr. Bogomirjem Kovačem je bil s sklepom vlade ugotovljen javni interes za projekt in začel se je oblikovati ustanovni akt nosilne organizacije projekta, na podlagi 67. člena ZUJIK pa se je začela pripravljati pogodba med MK in MOM.

V ta namen je bilo v proračunu MK samo za programska sredstva, namenjena javnemu zavodu v Mariboru, za naslednja tri leta predvidenih 10,7 milijona evrov, ki kot neposredna proračunska programska sredstva tvorijo le prvega od štirih »stebrov«, po katerih lahko država financira EPK. Drugi steber so redni programski razpisi in projektni razpisi MK, tretji steber investicije MK v nacionalno kulturno infrastrukturo, četrti pa candidature za evropska kohezijska sredstva. Država bo pri tem zagotovila do 40 odstotkov programskih stroškov, preostali del pa bodo prispevali drugi partnerji, pri čemer celoten znesek ne bi presegel 50 milijonov evrov.

Pri tem so posebej pomembne možnosti za črpanje kohezijskih sredstev drugih resorjev poleg kulture (regionalnega razvoja, kmetijstva, okolja), saj je projekt EPK 2012 obravnavan kot razvojna priložnost za celotno regijo in tudi vso Slovenijo.

3.7 Preobrazba javnega sektorja

V letu 2009 je bil opravljen poseg v Zakon o javnem interesu za kulturo (novela zakona objavljena v Uradnem listu RS, št. 4/2010), z namenom omejiti možnost veriženja zaposlitev za določen čas in dopolniti določbe o samozaposlenih v kulturi, izvajale so se kontrole prevedbe plač, deloma pa se je reorganiziralo tudi Ministrstvo za kulturo.

Osnovni namen novele ZUJIK je bila uskladitev določb 46. člena, ki je v kulturi dopuščal možnost zaposlitve za določen čas do pet let, z večkratno ponovitvijo na istem delovnem mestu, z določbami 5. okvirnega sporazuma med ETUC, UNICE in CEEP o ukrepih za preprečevanje zlorab, ki izhajajo iz veriženja pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij za določen čas, sporazuma, ki je priloga k Direktivi Sveta 1999/70/ES. Slovenija je pri tem

uporabila dva od treh po direktivi razpoložljivih instrumentov za preprečitev veriženja zaposlitev, in sicer je bila sprejeta določba, ki pravi, da se je mogoče v režimu 46. člena ZUJIK zaposliti največ trikrat zapored oziroma najdlje za skupno 10 let. Potem velja ali odpoved ali pa prehod delovnega razmerja v razmerje za nedoločen čas. Sprememba je bila usklajena s socialnimi partnerji.

Druge spremembe zakona so poenostavile in skrajšale postopke za pridobitev statusa delovanja društev v javnem interesu ter lažje uveljavljanje pravic, ki izhajajo iz navedenega statusa. Prav tako sta bila uvedena poenostavitev in skrajšanje postopka za pridobitev pravice do plačila prispevkov za socialno zavarovanje iz državnega proračuna za samozaposlene v kulturi, zlasti zaradi podpiranja razvoja deficitarnih poklicev v kulturi. Za samozaposlene v kulturi, ki so dosegli starost najmanj 50 let in jim do izpolnitve minimalnih pogojev za upokojitve manjka največ 6 let, se je priznala pravica do plačila prispevkov za socialno zavarovanje do upokojitve. Starejšim samozaposlenim v zadnjem triletnem pred upokojitvijo tako ni treba ponovno vlagati zahtevka za priznanje te pravice. S to spremembo se je status starejših samozaposlenih v kulturi nekoliko približal statusu prvakov v javnih zavodih pred upokojitvijo ter se jim na koncu poklicne kariere bolje zagotovi socialna varnost.

Leto 2009 je bilo prvo polno leto novega plačnega sistema v javnem sektorju, torej tudi v javnem sektorju kulture. Za vse zaposlene v javnem sektorju kulture je bilo v letu 2007 za bruto plače porabljenih skupno 111 mio evrov, v letu 2008 zaokroženo 123 mio evrov in v letu 2009 prek 135 mio evrov. MK financira plače zaposlenih v 65 javnih zavodih in skladih in je moralo v letu 2008 zagotoviti za bruto plače skupaj 61 mio evrov, v letu 2009 pa skupaj 67 mio evrov ali za 11,5 % več. Razliko do skupne mase sredstev za plače v javnem sektorju kulture v letu 2009 so krili proračuni občin, prispevek za RTV in lastni zaslužki javnih zavodov. Narejena je bila analiza doseženih plačnih sprememb v javnem sektorju kulture brez RTV Slovenija, ki opozarja na naslednje: zaradi prehoda v nov plačni sistem so se bruto plače do začetka leta 2009 v povprečju v kulturi dvignile za 10 %, s povprečne 1455 evrov pred prevedbo na 1600 evrov konec leta 2008. V letu 2009 so se še povečale, dokler njihovo postopno dvigovanje do končnih vrednosti ni bilo med letom zaradi vladnih varčevalnih ukrepov začasno ustavljeno. Tako je povprečna mesečna plača zaposlenega v javnem sektorju kulture leta 2009 višja za 16,5 % od mesečne plače pred prevedbo leta 2008, povprečna bruto plača konec leta 2009 pa je znašala 1.715 evrov. Zaradi posega v plačno območje nad 50. plačnim razredom, kamor razen nekaj direktorskih plač pred tem zaposleni v kulturi niso segali, so se razlike med plačami zaposlenih v kulturi nekoliko povečale. Najbolj so se plače dvignile orkestrskim glasbenikom, igralcem, pevcem, baletnim plesalcem, glede na izobrazbeno raven pa tistim z univerzitetno izobrazbo ali več, relativno pa zaostajajo predvsem plače na spremljajočih in manj kvalificiranih delovnih mestih. Osrednje kategorije zaposlenih z univerzitetno izobrazbo so se približale plačam učiteljev in profesorjev v šolstvu, kar je bil interni pogajalski cilj. Relativno pa so za dvigom plač drugih zaposlenih zaostale tudi plače direktorjev javnih zavodov, saj so jim bile določene že leta 2006, pogajanja za tarifne dele kolektivnih pogodb javnih uslužbencev pa so potekala do junija 2008. V letu 2009 so se nadaljevale svetovalne kontrole plač, opravljene v trideseterici javnih zavodov. Odkrile so nekaj tipičnih pomanjkljivosti, kot so bili nepravilno dodeljeni plačni količniki že v prejšnjem plačnem sistemu, neupravičeno upoštevanje višje vrednotenih delovnih mest iz drugih kolektivnih pogodb, napačno štetje števila napredovanj, zavestni prekrški ipd. Vodstvo MK je nanje opozorilo vse javno pravne osebe v kulturi s pozivom, naj ponovno preverijo pravilnost prevedbe plač ob prehodu v nov plačni sistem. Kontrole se skladno z vladnimi sklepi nadaljujejo tudi v letu 2010. Vključno z javnim zavodom RTV Slovenija je bilo odkritih preveč izplačanih plač skupno za manj kot odstotek vseh sredstev za plače. Podatek o tem je predmet nadaljnjih kontrol, saj vodstva nekaterih zavodov oporekajo ugotovitvam.

Na MK je bil oktobra 2009 poleg že obstoječih direktoratskih s področij umetnosti, kulturne dediščine in medijev ustanovljen še Direktorat za kulturni razvoj in mednarodne zadeve, v katerem delujejo štiri sektorji: Sektor za evropske in mednarodne zadeve, Sektor za analize, strategije in kulturni sistem, Sektor za slovenski jezik in Sektor za kulturne pravice manjšin. Leta 2009 je začel izvajati dejavnosti za prepoznavnost slovenske kulture ter uveljavljanje dosežkov slovenskih umetnikov na mednarodni ravni, za usmerjanje, koordiniranje in oblikovanje stališč do zakonodajnih predlogov EU in za zagotavljanje stalne skrbi za uveljavljanje in razvoj slovenskega jezika kot enega izmed temeljev nacionalne identitete.

4 PODROČJA IN DOLGOROČNI CILJI KULTURNE POLITIKE

4.1 Slovenski jezik

Kakor je razvidno iz poglavja 2.4, vstop Slovenije v EU ni le okrepil rabo slovenščine v mednarodnem prostoru, temveč je prinesel dodatne težave doma. Za oblast, pa tudi za državljane, predstavlja največjo težavo, namreč izgubo suverenosti, prisilni jopič, ki se skriva v tako imenovanem evropskem pravu deloma zares, še bolj pa zaradi tolmačenj tega prava, nastalih v interesnih in nazorskih krogih z močnim političnim vplivom. Da »se mora delež improvizacije pri določanju razmerij med jeziki [...] zmanjšati«, je stalo že v osnutku sedanjega NPK, nujno pa je reči bobu bob: v teh razmerjih je glavni sociolingvistični zdrahar angleščina. Seveda ne angleščina kot jezik zase in za svoje, in celo ne angleščina kot jezik, ki je trenutno prvi med enakimi, temveč angleščina kot jezik, ki ga pripadniki drugih jezikov takrat, ko ni potrebe ali je le umišljena, prevzemajo in vsiljujejo namesto teh drugih jezikov in to vsiljevanje maskirajo, z ozadnimi nameni ali iz nerazgledanosti, za javni interes in nujo (pojav je kruto splošen po vsej EU, všteti dele Združenega kraljestva).

Usmeritve, deklarirane v NPK, je zato treba podkrepiti na ravni EU s prizadevanji za izrecno postavitev načela pravic, ki izhajajo iz domicilnosti jezika, nad načela enotnosti gospodarskega prostora, na državni ravni pa s sprejetjem strategije, všteti zagotovljeno finančno-kadrovsko podstat, za takšno usklajevanje z evropsko zakonodajo in za takšno družbeno upravljanje sploh, ki bo v največji možni meri že anticipiralo omenjeno mednačelsko razmerje, ne pa celo delovalo v nasprotno smer.

4.2 Knjiga

Leta 2007 je bil v skladu z zahtevami Nacionalnega programa za kulturo 2004–2007 in drugimi predlogi sprejet Zakon o Javni agenciji za knjigo Republike Slovenije, v letu 2008 pa Sklep o ustanovitvi Javne agencije za knjigo RS (v nadaljevanju JAK). Agencija je decembra 2008 začela opravljati vse naloge v zvezi s knjigo, tudi zadeve, ki jih glede na naravo in vrsto ni bilo mogoče izvajati v okviru MK ter MVŠZT. Poleg tega naj bi bili z delovanjem JAK dodatno omogočeni:

- celovitejša izvedba nacionalnih predstavitev slovenskega leposlovja in znanstvene publicistike v tujini,
- povezovanje s primerljivimi mednarodnimi organizacijami z namenom, da se zagotovijo novi viri financiranja (skladi za knjigo in literaturo v drugih evropskih državah), in

– možnost pridobivanja neproračunskih virov financiranja področja knjige.

V letu 2009 je bilo v JAK od februarja naprej zaposlenih 6 ljudi, štirje so prišli z MK, ena sodelavka je prišla z MVŠZT, direktor je bil izbran na javnem razpisu in zaposlen na novo. JAK ni imela svoje računovodske službe, ne informatika, ne poslovnega sekretarja, to je reševala z zunanjimi storitvami.

V prvem letu delovanja je JAK z MK prejela 5,680.203 evrov programskega denarja ter 492.322 evrov za pokrivanje stroškov plač, blaga in storitev JAK, z MVŠZT pa 1,760.993 evrov programskega denarja ter 94.923 evrov za pokrivanje ene plače ter stroškov blaga in storitev JAK. To leto je minilo v urejanju sistemskih vprašanj finančnih in pravnih podlag dela JAK, kar do konca leta 2009 zaenkrat še ni pripeljalo do ustreznih rešitev.

Z ARRS je bilo na JAK preneseno financiranje rezultatov triletnega (2009–2011) razpisa iz leta 2008 za periodične publikacije, JAK pa je izpeljala razpis za enoletno financirane znanstvene periodične publikacije ter znanstvene monografije. Zato še ni moglo priti do vsebinskih usklajevanj pri financiranju humanističnih revij, to bo mogoče šele po zaključku triletnega razpisa. Prav tako z ARRS na JAK ni bilo preneseno financiranje poljudno znanstvenih revij, kar ni pripomoglo k vsebinskemu zaokroževanju področja.

JAK je v letu 2009 financirala 121 znanstvenih periodičnih publikacij in 183 znanstvenih monografij.

Slovenski knjižni trg je po ekonomskih kriterijih majhen, zato zahteva posebno skrb države do dela založniške produkcije in ustvarjanja, ki je v javnem interesu ter zagotavlja obstoj in razvoj tistega dela leposlovja in humanistike, ki se znotraj omejenega obsega bralstva ne more uresničevati. Različne oblike državnih pomoči založništvu so kot korekcije nepopolnega slovenskega založniškega trga usmerjene v vse člene verige knjige, od avtorjev, založnikov, knjigarn do knjižnic in bralcev. Namen podprograma Knjiga je razvoj celostnih ukrepov za razvoj in spodbujanje delovanja tistih delov celotne verige knjige, kjer se izraža javni interes, izboljšanje dostopnosti izvirnega in prevodnega leposlovja in humanistike s podpiranjem knjižnih in revijalnih izdaj, s spodbujanjem mednarodnih dejavnosti ter z neposredno podporo ustvarjalcem (delovne štipendije, knjižnično nadomestilo). Hkrati je področje bralne kulture in pismenosti izrazito razvojno področje, ki vpliva na vse segmente družbe, zlasti na kakovost življenja posameznika, njegovo ustvarjalnost, na razvoj šolstva in znanosti ter na gospodarski razvoj. JAK je zato svoje področje dela začela sistematično usmerjati v skladu s strateškimi cilji in načrtano vizijo. Po začetnih težavah in pridobljenih izkušnjah v tekočih razpisih in pozivih v letu 2009 je nato preoblikovala programski razpis 2010–2012, ki je po eni strani opredelil ključne nosilce posameznih dejavnosti na področju knjige, obenem pa omogočil določeno gibljivost programov ter njihovo sprotno preverjanje. Obenem je k svojemu delu pritegnila vrsto pomembnih dejavnikov s področja knjige. S spremembami, ki sprva ne bodo vedno deležne navdušenja, želi JAK izrazito podpirati kvaliteto in javno vrednotenje rezultatov.

V okviru postavke knjiga/založništvo se tako sofinancirajo programi in projekti s področja knjižne in revijalne založniške produkcije na področju leposlovja in humanistike, razvijanja bralne kulture, mednarodnega sodelovanja, prevajanja v tuje jezike, delovnih štipendij ustvarjalcem, literarnih festivalov in prireditev ter nakupa opreme. V letu 2009 so se naprej izvajali triletno sofinanciranje javnih kulturnih programov, triletno financiranje mednarodnih predstavitev na knjižnih sejmih, triletno sofinanciranje zahtevnejših knjižnih projektov ter triletno financiranje literarno-kulturnih in humanističnih revij, literarnih festivalov in prireditev, s podeljevanjem pomembnih nagrad na področju književnosti vred (triletno financiranje se je začelo leta 2007 za obdobje 2007–2009). Ta način financiranja je izvajalcem omogočil dolgoročneje načrtovanje projektov ter s tem povezano uspešnejšo in kakovostnejšo izvedbo.

JAK je leta 2009 izvedla tudi javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področju knjige, ki je vključeval sklope: izdajo knjig, izdajo revij, prevode v tuje jezike, podeljevanje delovnih štipendij, organizacijo literarnih prireditev in literarnih festivalov ter mednarodno sodelovanje, javni poziv za prevode v tuje jezike in mednarodno sodelovanje, ciljni javni razpis za sofinanciranje izvirnega mladinskega leposlovja (projekt Rastem s knjigo) in javni razpis za poklicno usposabljanje.

Na področju založništva so bili glede na preteklo obdobje doseženi dolgoročni cilji glede števila sofinanciranih knjig, podprtih je bilo 398 knjižnih naslovov in 50 revij. Pomembno se je povečalo število podprtih prevodov del slovenskih avtorjev v tuje jezike (69) ter hkrati število jezikov (22), v katere so knjige prevedene. Okrepila se je tudi mednarodna dejavnost, z nastopom Slovenije na knjižnih sejmi v Frankfurtu, Leipzigu in Bologni vred, podprtimi pomembnimi projekti mednarodnega sodelovanja in vključevanjem v mednarodne projekte.

4.3 Knjižnična dejavnost

Knjižnična dejavnost je javna služba na področju kulture, ki se izvaja v splošnih knjižnicah, ki se delijo na občinske in osrednje območne knjižnice, in v Narodni in univerzitetni knjižnici. Knjižnice so središča za splošno dostopnost knjižničnega gradiva in informacij in so infrastruktura pri izobraževanju na vseh stopnjah, vseživljenjskem učenju ter razvoju bralne kulture in informacijske družbe nasploh. Zakonodaja določa obveznost države za sofinanciranje knjižnic, kar je na področju kulture treba razumeti kot zagotavljanje zakonsko določenih pogojev za izvajanje knjižnične dejavnosti v vsej državi, torej funkcij nacionalne knjižnice ter podporo občinam pri zagotavljanju dejavnosti splošnih knjižnic. MK podpira razvoj knjižničnih storitev za uporabnike in sofinancira programe in projekte, s katerimi se uresničuje poslanstvo knjižnic na področju kulture.

Temeljni in dolgoročni cilj države pri podpori knjižnični dejavnosti na področju kulture je omogočanje enakih možnosti dostopa do knjižnic oz. do knjižničnega gradiva in storitev vsem prebivalcem Slovenije. Cilji so povečanje deleža uporabnikov knjižnic v celotni populaciji, zlasti povečanje deleža odraslih prebivalcev, rast izposoje, predvsem izposoje strokovnega in zahtevnejšega leposlovnega gradiva, letni prirast gradiva, ki bo presegal minimalne normative, ki štejejo kot pogoj za delovanje knjižnic, ustrezno dopolnjevanje zbirk osrednjih območnih knjižnic kot nadomestilo izpada obveznega izvoda ter povečanje števila računalniških delovnih mest za uporabnike. Pri nacionalni knjižnici so dolgoročni cilji usmerjeni v kakovostno izvajanje vseh z zakonom določenih nalog nacionalne knjižnice ter razvoj Digitalne knjižnice Slovenije s portalom kulturne in znanstvene dediščine ter vključitev v Evropsko digitalno knjižnico (EDL) na podlagi evropske strategije i2010.

Tudi prioritete, ki izhajajo iz Strategije razvoja Slovenije, sovpadajo z dolgoročnimi cilji MK na področju knjižnične dejavnosti, in jih lahko opredelimo kot odprtost Slovenije in njenih knjižnic v sodobni svet, zlasti EU, podpora razvoju slovenskega jezika, zagotavljanje spodbudnih razmer (informacijske podpore oziroma digitalnih tehnologij) za ustvarjalnost in celostno ohranjanje pisne kulturne dediščine.

Ključna naloga kulturne politike na tem področju je zagotavljanje enakomerne ravni razvitosti knjižnične dejavnosti na celotnem ozemlju države, ki bi se dosegal z izvajanjem aktivnosti in ukrepov na ravni letnih ciljev. Rezultati sofinanciranja v zadnjih letih kažejo, da doseganje zastavljenih letnih ciljev ne poteka povsem v skladu z načrti. Letno sofinanciranje od občin in države poteka na podlagi razpoložljivih sredstev, ta pa ne zadoščajo za izvajanje vseh zakonsko določenih nalog ter razvojnih zahtev knjižnične dejavnosti.

4.4 Likovna umetnost

Med temeljne naloge za doseg dolgoročnih ciljev na področju likovne umetnosti sodijo:

- spodbujanje strokovnih analiz in interpretacij slovenske likovne umetnosti, njenih problemskih in monografskih obdelav;
- skrb za kakovostno podobo urbanih in ruralnih okolij – kulturna politika naj spodbudi stroko, da bo sprejela normative, ki bi preprečili uničujoč vpliv komercializma;
- skrb za podobo slovenskega oblikovanja, posebna skrb mora biti namenjena oblikovalskim in arhitekturnim projektom pri razpisih MK in teoretskim analizam moderne in sodobne umetnosti;
- zagotavljanje strokovnih podlag za kakovostno arhitekturo in opremo novogradenj, namenjenih kulturi, in omogočanje deležev za likovno umetnost v njih;
- na področju spodbujanja kulturne raznolikosti – upoštevanje široke palete ustvarjalnih praks v sodobni likovni umetnosti v slovenskem in mednarodnem kulturnem prostoru, prednostna podpora programom, ki bodo črpali sredstva iz mednarodnih virov;
- pri zagotavljanju dostopnosti kulturnih dobrin in pogojev za ustvarjalnost – optimalno delovanje javne kulturne infrastrukture, dostopnost in razvoj kulture od državne do občinske ravni, spodbujanje nevladnih organizacij in društev k povezovanju;
- pri vlogi kulture kot kategorije razvoja – podpora projektom, pri katerih sodeluje gospodarstvo in ki vključuje kulturni turizem, stimulatívna davčna politika, sodelovanje zasebnega kapitala z javnimi zavodi in nosilci javnih programov ali projektov;
- pri neposredni podpori ustvarjalcem – ob štipendijah in rezidenčnih udeležbah, redno izplačevanje razstavnin idr..

V letu 2009 so se naloge iz prve alineje uresničevale predvsem s programi poklicnega usposabljanja, pri čemer je cilj zvišanje dostopnosti do neformalnih oblik izobraževanja. V okviru programskega in projektnega razpisa so se s posebno pozornostjo obravnavali kulturni projekti, ki so temeljili na domišljenem in resnem konceptu ter se poglobljeno ukvarjali z aktualnimi trendi na področju sodobne likovne umetnosti v slovenskem in mednarodnem prostoru. Te razstave so praviloma spremljali katalogi s študijami, predavanji in okroglimi mizami. Zadnja leta v Sloveniji načrtno spremljamo in spodbujamo kritiško refleksijo v strokovni in širši javnosti ter navzočnost kulture v medijih, kar je ena od prioritet tudi še v naslednjih letih.

Glede na to, da sodi področje arhitekture na MOP, se je MK nalog iz druge alineje lotevalo s prednostno obravnavo arhitekturnih projektov na pozivih in razpisih. Poleg Plečnikove nagrade kot osrednje za arhitekturo so se s podporo MK uveljavili tudi predstavitve nagrajencev Mies van der Rohe, Festival arhitekture, Mednarodni dan arhitektov, pregledne bienalne razstave (Arhitektura/Inventura, Vizije so), simpoziji v okviru poklicnega usposabljanja.

- Pri programskem pozivu in predvsem projektnem razpisu so bili upoštevani projekti, namenjeni raziskovanju, spodbujanju in promoviranju oblikovanja z vsemi njegovimi podpodročji, tako v domačem kot v mednarodnem prostoru. V zadnjem obdobju ugotavljamo povečanje takšnih dejavnosti, večjo kakovost in profiliranost predlaganih (in sofinanciranih) projektov. Določeno prepoznavnost in kontinuiteto poleg BIO med drugim zagotavljajo Društvo arhitektov Ljubljana, Fundacija Brumen, Zavod Big, ProstoRož in Zavod Trajekt. Vsa leta MK sofinancira tudi Bienale vizualnih sporočil in Mesec oblikovanja ter spodbuja oživitve delovanja Društva oblikovalcev Slovenije. Poseben uspeh v letu 2009 je bila udeležba mlade slovenske oblikovalke Nike Zupanc na uglednem Milanskem sejmu oblikovanja. Na področju teoretskih analiz je bilo leto 2009 uspešno, saj je bilo s podporo MK sofinanciranih 7 seminarjev z omenjenih področij, na katerih so sodelovali ugledni domači in tuji strokovnjaki.

– Pred tremi leti se je začelo delo za pripravo novega zakona o spodbujanju vlaganj v kulturo ali vsaj za dopolnitve obstoječega zakona o davkih. Opravljene so bile vse potrebne strokovne analize in študije ter pripravljeni predlogi ukrepov in predvideni cilji. Gre za dolgoročni cilj – za obvezno likovno opremo v javnih stavbah. V letu 2009 je bila na MK v okviru širše teme spodbujanja vlaganj v kulturo financirana in javno predstavljena študija, ki so jo pripravili zunanji strokovnjaki (koordinator: Zavod za kiparstvo). Kakovostna arhitektura, ki upošteva sodobne potrebe urbanega posameznika in družbe, obstoječo kulturno krajino in ekološke probleme, ostaja skupen cilj znotraj prizadevanj EU na mednarodni ravni in v Sloveniji skupaj z Ministrstvom za okolje in prostor.

– Vzpostavljena je neformalna mreža galerij po celotni Sloveniji, ki zaradi kakovostnega programa na nacionalni ravni, obenem pa vitalnega pomena za posamezno regijo uresničuje javni interes na nacionalni ravni (Društvo ŠKUC, Forum, Emzin, ZDSLU v Ljubljani, Kosovelova galerija v Sežani, Galerija Rika Debenjaka v Kanalu ob Soči, Galerija Miklova hiša v Ribnici, Galerija Lendava, Galerija Insula v Izoli, Galerija sodobnih umetnosti v Celju, Savinov razstavnih salon v Žalcu ipd.). Marsikatera od teh nevladnih organizacij ali občinskih zavodov uspešno pridobiva tudi sredstva iz mednarodnih virov, še posebej tiste, ki so ob meji.

– MK je v letu 2009 sofinanciralo kulturne programe in projekte na način, ki je v preteklosti že pokazal ugodne rezultate, s prednostno podporo kakovostnih projektov, ki so nastajali v sodelovanju med predlagatelji (društvi, zavodi, fundacijami) v Sloveniji, še posebej, če so se ti odločali za skupne kataloge. Občutno večje število točk pri javnem pozivu in projektnem razpisu so si zagotovili tisti predlagatelji, ki so prijavljali konceptualno domišljene, izvirne in strokovno pripravljene pedagoške in andragoške programe, s katerimi so v okviru redne razstavne dejavnosti popularizirali sodobne vizualne umetnosti.

– Na področju likovne umetnosti se je doseglo plačevanje razstavnin za vse umetnike, ki svoja dela postavijo na ogled javnosti. Pri pozivih in razpisih je minimalna razstavina pogoj za vsebinsko presojo vloge, višja pa je stimulatívna in nagrajena z večjim številom točk in deležem sofinanciranja. Avtorji, ki razstavljajo v muzejih in galerijah, ki te obveze formalno nimajo, se imajo kot fizične osebe možnost prijaviti na projektni razpis. V letu 2009 je tako MK vsem razstavljalcem (če ni šlo za večje skupinske razstave) iz Slovenije zagotovilo razstavnino v višini med 500 in 1500 EUR.

Štipendije in rezidenčne udeležbe so pomembna spodbuda za ustvarjalno delo in večjo mobilnost umetnikov v domačem in mednarodnem prostoru, zato sta ti dve obliki neposredne podpore deležni še posebne pozornosti. V letu 2009 je MK zagotovilo 11 delovnih štipendij in 4 rezidenčne udeležbe. Pojavlja se velika težava – vsako leto se poveča število prosilcev za delovno štipendijo vsaj za 25 %, kar je deloma posledica vse slabšega življenjskega in delovnega položaja likovnih umetnikov, ki so najslabše zaposljivi, zato je med njimi največ samozaposlenih, deloma pa tudi zaradi pomanjkanja delovnih štipendij na drugih sorodnih področjih umetnosti. Pomemben razlog so tudi skromna sredstva na proračunski postavki za tako široko področje, kot je likovna umetnost, in ne povsem usklajeno razmejevanje nacionalnih javnih zavodov (galerij in muzejev) znotraj MK na Direktorat za dediščino na eni strani ter druge javne in zasebne zavode, društva in posameznike na Direktorat za umetnost na drugi strani.

4.5 Uprizoritvene umetnosti

Dolgoročni cilji na področju uprizoritvene umetnosti stremijo k boljši izrabi obstoječe produkcije ter k spodbujanju kakovostne ustvarjalnosti. Eden od temeljnih dolgoročnih ciljev je tudi priprava za institucionalizacijo sodobnega plesa.

Na področju uprizoritvene umetnosti se je na letni izvedbeni ravni sledilo naslednjim ciljem:

- spodbujanju kakovostne ustvarjalnosti in vseh oblik raznolikega gledališkega izraza,
- izboljšanju razmer za umetniško ustvarjanje in pripravi za institucionalizacijo sodobnega plesa ter
- spodbujanju posameznikov in ustanov za sodelovanje pri izobraževalnih projektih s področja uprizoritvene umetnosti.

V letu 2009 je MK v celoti ali večinsko sofinanciralo delovanje 11 javnih zavodov – gledališč. Ti zavodi so v okviru podpore izvedli 73 premier, 3812 javnih nekomercialnih prireditev, ki si jih je ogledalo 670.000 obiskovalcev. Izvedenih je bilo 53 mednarodnih gostovanj.

V primerjavi z letom 2008 se je povečalo število premier in javnih nekomercialnih prireditev, pri številu gledalcev in mednarodnih gostovanjih pa je opaziti upad. Število izvedenih prireditev in premiernih uprizoritev ostaja v pričakovanem okviru in je rezultat finančnih zmogljivosti gledaliških institucij. Kadrovsko in prostorsko imajo nekateri javni zavodi še možnosti tudi za kvantitativni razvoj. Na podlagi analiz z vodstvi javnih zavodov je bilo ugotovljeno, da je na obisk in izvedbo mednarodnih gostovanj bistveno vplivala splošna gospodarska in finančna kriza, bistven vpliv na upad obiskovalcev v drugi polovici leta 2009 pa so imeli tudi objava pandemije gripe in javni pozivi o izogibanju množičnih prireditev in prostorov, med katere sodijo tudi gledališča.

Načrtovana in izvedena je bila podpora 12 vrhunskim nevladnim organizacijam v okviru programskega financiranja, dodatno pa so bili podprti še programi uprizoritvenih umetnosti 6 organizacij, ki imajo sklenjene triletno pogodbe na preostalih področjih umetnosti in knjige.

Na projektnem razpisu, ki je namenjen podpori posamičnih umetniških vsebin, so bila na področju uprizoritvene umetnosti dodeljena sredstva 36 različnim izvajalcem za izvedbo 58 projektov (43 s podpodročja produkcije in postprodukcije, 3 s podpodročja organizacija mednarodnih festivalov, 8 s podpodročja mednarodnega gostovanja in 4 s podpodročja rezidenčne udeležbe). V okviru omenjenih programov in projektov je bilo realiziranih 124 novih del in izvedenih 1518 predstav, ki si jih je ogledalo 223.000 obiskovalcev.

V primerjavi z letom 2008 se je znatno okrepilo mednarodno sodelovanje. Izvedenih je bilo 258 mednarodnih gostovanj, ki si jih je ogledalo 50.000 obiskovalcev, sredstva proračunske postavke pa so pripomogla k izvedbi kar 12 mednarodnih festivalov in platform.

MK sofinancira tudi programsko upravljanje Vadbišča Stara elektrarna – Elektro Ljubljana. V Stari elektrarni je bilo v letu 2009 izvedenih 108 različnih javnih prireditev (predstav, izvedb, koncertov, razstav, predavanj, predstavitev, TV- in videosnemanj ...), od tega 18 premiernih uprizoritev. Izvedenih je bilo 7 umetniških delavnic, vadbišče pa je gostilo tudi 12 različnih festivalov.

Leta 2009 se je nadaljevala realizacija cilja institucionalizacija sodobnega plesa. Na ministrstvu je bila ustanovljena delovna skupina. Člane v delovno skupino so imenovali predstavniki izvajalcev na področju sodobnega plesa. Izvedena je bila raziskava Institucionalizacija/mreženje sodobnega plesa v Sloveniji, ki je oblikovala možen vsebinski model sodobne institucije za sodobni ples.

Komentar: Iz podatkov je razvidno, da se produkcija predvsem neodvisnih ustvarjalcev – nevladnih, neinstitucionalnih organizacij – aktivno vpenja v mednarodni prostor, število slovenskih umetnikov, povabljenih na referenčne mednarodne festivale, se povečuje, utečene

so festivalske izmenjave. Izkazano prodornost slovenskih neinstitucionalnih producentov in umetnikov na področju uprizoritvene umetnosti je treba dodatno finančno podpreti in motivirati z novimi razpisi. To pa pomeni zagotovitev povečanja namenskih sredstev, ki bi na eni strani uspešnim velikim neinstitucionalnim producentom omogočalo financiranje, primerljivo s financiranjem javnih zavodov, na drugi strani pa omogočalo strateško in dolgoročno zasnovan razvoj tako pravnih oseb kot posameznih umetnikov na področju.

Delovanje na področju uprizoritvene umetnosti bo še naprej usmerjeno k spodbujanju kakovostne ustvarjalnosti na področju uprizoritvene umetnosti, zagotavljanju dobrih produkcijskih pogojev in izboljšanju razmer za umetniško ustvarjanje. Zato bomo še naprej podpirali vrhunske, konkurenčne in prepoznavne programe in projekte tako v nacionalnem kot v mednarodnem prostoru ter zagotavljali trajnejšo podporo vrhunskim izvajalcem. Te smernice so bile na področju prenesene v nove večletne programske in projektne razpise, objavljene konec leta 2009.

V letu 2010 bodo na področju institucionalizacije sodobnega plesa proučeni pogoji za realizacijo oblikovanega vsebinskega modela institucije. MK si prizadeva za integracijo kvalitetnih umetniških vsebin s področja uprizoritvene umetnosti v izobraževalni sistem.

4.6 Glasba

V letu 2009 je kulturna politika sledila ciljem podpirati in spodbujati vrhunsko izvirno ustvarjalnost, trajnejše zadovoljevati kulturne potrebe, omogočati celovito in vsebinsko zaokrožene programe (poustvarjalna dejavnost) ter zagotavljati dostopnost do raznovrstne, kakovostne in zahtevnejše umetniške produkcije na najširšem območju Slovenije. Kulturna politika na področju glasbe se je ravnala po naslednjih načelih:

- utrjevati zavest o razvojni naravnosti področja – skrbeti za zadosten delež slovenske glasbene ustvarjalnosti v repertoarju doma in tujini, skrbeti za razširjanje in spodbujanje glasbene umetnosti po regijah,
- skrbeti za predstavljanje slovenske glasbene ustvarjalnosti ter poustvarjalnosti v tujini,
- predstavljati slovensko glasbo s programi poustvarjalcev, ki niso vključeni v okvire javnih zavodov, a so po kakovosti na visoki ravni,
- povečati delež koncertov, ki so namenjeni mlajšemu občinstvu, ter s tem prispevati k oblikovanju novih generacij poslušalcev,
- skrbeti za glasbeno založništvo sodobne in pretekle glasbene ustvarjalnosti.

MK je v letu 2009 v okviru triletnega programskega razpisa sofinanciralo delovanje 17 nevladnih organizacij, ki matično delujejo na glasbenem področju, in 10 nevladnih organizacij, ki v svoje programe vključujejo tudi glasbeno umetnost. S programskim financiranjem je MK omogočalo lažje in primernejše delovanje nevladnim institucijam in javnim zavodom s področja glasbene umetnosti, katerih delovanje je v javnem interesu in ki kontinuirano izvajajo vrhunsko in raznoliko kulturno ponudbo koncertnih ciklov in festivalov, posameznih koncertnih gostovanj, glasbeno-scenske produkcije, glasbenega založništva, naročil glasbenih novitet ter drugih programov in glasbene informacijske dejavnosti.

V letu 2009 je tako MK sklenilo dopolnitve k triletnim programskim pogodbam z dvema vrhunskima zboroma, s tremi vrhunskimi komornimi skupinami, z eno folklorno skupino, s stanovskima organizacijama slovenskih skladateljev in baletnih umetnikov, z dvema društvoma, ki spodbujata kakovostno glasbeno vzgojo mladih, in s 7 producenti (organizatorji festivalov in koncertnih dogodkov).

V programih omenjenih nevladnih organizacij je MK leta 2009 podprlo 9 glasbenih festivalov, 34 koncertnih ciklov, 1 baletni cikel, 54 glasbenih scenskih in plesnih produkcij in

60 mednarodnih gostovanj oz. udeležb, naročilo 49 izvirnih slovenskih glasbenih novosti, podprlo 34 notnih izdaj, izdajanje 2 glasbenih revij, 13 izdaj na nosilcih zvoka in nakup programske opreme osmim izvajalcem.

V letu 2009 je MK sofinanciralo 228 glasbenih projektov: koncertne cikle in festivale ter posamezna koncertna gostovanja, glasbeno založništvo (arhiviranje in izdaje akustičnih, notnih gradiv ter revij in knjig), načrtno spodbujalo nastajanje novih glasbenih del, glasbeno-scensko produkcijo, negovanje naše glasbene preteklosti, strokovne simpozije in delavnice ter promoviralo kakovostno slovensko glasbo zunaj naših mej.

Med projekti je MK v letu 2009 sofinanciralo 102 glasbena festivala in koncertne cikle, 32 glasbeno-scenskih in plesnih produkcij, posameznih koncertnih gostovanj orkestrov, komornih skupin in solistov, 3 notne izdaje, 9 naročil glasbenih del in koreografij, 55 izdaj na nosilcih zvoka, 21 mednarodnih gostovanj, 4 delovne štipendije, pa še 5 glasbenih delavnic, 1 nagrado na področju glasbene poudarjalnosti (Betettova nagrada), nacionalno tekmovanje mladih glasbenikov (skupaj z MŠŠ), 3 cikle muzikoloških predavanj, glasbeni simpozij, glasbeni seminar in mednarodno koncertno tekmovanje.

Spodbujalo je decentraliziranost glasbene ponudbe po Sloveniji in prednostno podpiralo javne zavode, izvajalce javnih kulturnih programov in kulturnih projektov, ki so v svojih programskih zasnovah izkazovali večji delež glasbe slovenskih avtorjev. Posebno pozornost je posvečalo projektom za mlajše občinstvo (SNG Maribor, Cankarjev dom, SNG Opera in balet Ljubljana, Slovenska filharmonija).

Ugotovljeno je bilo, da je ohranjanje glasbene kulturne dediščine zelo oteženo. Slovenija kljub bogati glasbeni tradiciji nima organiziranega centralnega glasbenega arhiva. Naloge s področja glasbenega arhiviranja so ves čas razpršene med različne zavode, društva in institucije, ki pa so pri svojem delovanju poudarjale predvsem interese posamičnih področij. Zato so v preteklosti že nastajale nepopravljive izgube in škoda, poleg tega je preglednost celostnega stanja slaba. Zaradi nesistematičnega in razpršenega evidentiranja in hranjenja je gradivo težko dostopno, kar negativno vpliva tudi na znanstvene glasbenozgodovinske in muzikološke obravnave.

V letu 2009 je bil izveden ciljni razpis na področju digitalizacije, v katerem se je od izvajalcev zahtevalo doseganje naslednjih standardov:

- neomejen in prost dostop do podatkovnih zbirk prek spleta,
- pridobivanje, dokumentiranje in trajno hranjenje vseh glasbenih informacij vseh glasbenih zvrsti (analogno in digitalno),
- posredovanje slovenskih glasbenih vsebin digitalni knjižnici (dLib.si, Europeana) v skladu s predpisanimi standardi,
- koordinacija in spodbujanje digitalizacije glasbenih vsebin v slovenskem prostoru,
- pri oblikovanju programske opreme in podatkovnih zbirk pa je bilo treba upoštevati uveljavljene mednarodne standarde in priporočila.

Izbran je bil Slovenski glasbenoinformacijski center, dosedanji nosilec glasbenoinformacijske dejavnosti.

Informacije o glasbeni umetnosti v Sloveniji zbirajo tudi Narodna in univerzitetna knjižnica, Arhiv Republike Slovenije, Društvo slovenskih skladateljev, RTV in ZRC SAZU. Ti delno skrbijo tudi za ohranjanje glasbene dediščine.

V zvezi s to problematiko se razmišlja o pripravi analize oz. idejnega osnutka o vzpostavitvi nacionalnega glasbenega arhiva oz. zbirke in prednostni podpori omenjenim vsebinam na razpisih MK. Pričakovani učinek bi bila vzpostavitev podatkovne zbirke slovenske glasbene dediščine in določitev pogojev za njen razvoj, nadalje računalniška notografija del iz preteklosti in zbiranje notnega gradiva iz preteklosti.

Slovenija pri ohranjanju kvalitete in povečanju obsega dosedanjih glasbenozaložniških dejavnosti zaradi zelo slabe ponudbe in nerazvitega založniškega trga ostaja na ravni iz preteklih let.

Prek neposrednih pozivov in razpisov je MK omogočalo naročanje novih glasbenih del ter vzpostavljalo pogoje za ustvarjalnost, s tem pa spodbujalo izvajanje slovenske avtorske glasbe. Število arhivskih posnetkov je zaradi pomanjkanja sredstev ostalo na ravni iz preteklih let. Zagotovil se je ustrezen delež slovenskih avtorjev v programih javnih zavodov, katerih ustanoviteljica je država, prek glasbenoinformacijskega centra pa spodbujalo obveščanje o slovenskih ustvarjalcih.

Na področju glasbene poudarjalnosti je MK poleg javnih zavodov spodbujalo predvsem tiste poudarjalce, ki so v svoje programe vključevali slovensko glasbeno ustvarjalnost, in prednostno namenljali sredstva nosilcem programov ali projektov, ki so slovensko glasbeno kulturo predstavljali regionalno tudi zunaj državnih mej. Podpiralo je tudi skupine poudarjalcev, ki se ukvarjajo s slovensko folklorno tematiko in avtohtono glasbo, ter vse izvajalce spodbujalo k skrbi za primeren dostop do prireditvenih prostorov invalidnim osebam. Tako so na primer v SNG Maribor uredili klančine za invalidske vozičke pri vходу v stavbo in za vadbene prostore, ki so namenjeni glasbenikom invalidom, ter v dvorani uredili dvigalo za dostop gibalno oviranih obiskovalcev do parterne lože, v parterni loži uredili indukcijsko zanko za slušne aparate in uredili sanitarije tako, da so dostopne invalidom na invalidskih vozičkih.

4.7 Intermedijska umetnost

Načelo spajanja v smislu interaktivnosti se na področju sodobnih umetniških praks izkazuje kot intermedijskost. V javni interes s tega področja sodijo vse umetniške prakse, ki v svojem ustvarjalnem aktu prepletajo različne umetniške zvrsti ter uporabljajo informacijske tehnologije, robotiko, medmrežje, kibernetiko, teleprezenco, telekomunikacijsko umetnost, virtualno resničnost in tako imenovano razširjeno telesnost, interaktivni performans, interaktivne instalacije, spletno umetnost, urbane javne intervencije. V javni interes sodijo tudi zagotavljanje pogojev za ustvarjalnost, podporni projekti in mednarodno sodelovanje.

Skrb, posvečena temu segmentu sodobne kulture, izkazuje vzpostavljena mreža sedemnajstih multimedijskih centrov (MMC) v vseh štirinajstih statističnih regijah Slovenije. Vsa podpora je namenjena producentom in ustvarjalcem, ki se aktivno ukvarjajo z intermedijsko umetnostjo, ki velja za zrcalo časa, saj povezuje umetnost z najsodobnejšimi znanstvenimi odkritji in pri tem uporablja informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, tudi v obliki eksperimentalnih in specifičnih projektov z uporabo drugih sofisticiranih tehnologij. Ključne besede ostajajo tudi mreženje, digitalizacija, promocija, prezentacija in decentralizacija. Le tako projekti ne bodo ostali na robu domačega medijskega zanimanja. Oblike mednarodnega sodelovanja na področju intermedijske umetnosti uspešno umeščajo Slovenijo na svetovni zemljevid. Slovenski odziv na raznovrstno intermedijsko ponudbo pa zaostaja za kakovostjo ponujenega. V prihodnje bo treba povečati privlačnost te umetnosti za gledalce oziroma soudeležence, hkrati pa tudi dostopnost multimedijskih centrov gibalno in drugače oviranim osebam.

4.8 Avdiovizualna kultura

Temeljni cilj na področju avdiovizualne kulture je oblikovanje skladnega in razvojno naravnane sistema izvedbe nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del. Skladno s tem so naloge nosilcev javnega interesa avdiovizualne kulture sprejetje zakonskih in podzakonskih aktov za reguliranje finančne podpore in spodbud za avdiovizualno dejavnost, zagotavljanje pogojev za kinematografsko produkcijo, vključevanje strokovne javnosti v postopke programskega odločanja, uvajanje novih tehnologij, sodelovanje med Filmskim skladom RS in RTV Slovenija, izboljšanje dostopnosti slovenskih in nekomercialnih avdiovizualnih del, varovanje avdiovizualne kulturne dediščine, publicistična dejavnost, mednarodno sodelovanje ter ustvarjanje pogojev za izvajanje obstoječih in uvajanja novih univerzitetnih študijskih programov za poklice v avdiovizualni kulturi.

V javni interes na področju avdiovizualne kulture spadajo kontinuirano programiranje produkcije, distribucija in prikazovanje ter promocija nacionalnega filmskega programa in avdiovizualnih del, varovanje avdiovizualne kulturne dediščine in kinotečna dejavnost, dostopnost nekomercialnih oz. umetniških avdiovizualnih del slovenskemu občinstvu, filmska in avdiovizualna vzgoja ter filmska publicistična dejavnost, mednarodna primerljivost in omogočanje povezovanja vseh segmentov avdiovizualnega področja.

Nosilci javnega interesa avdiovizualne kulture so izvajali vsebinske naloge NPK tudi v letu 2009. V letu 2009 je glavnina dejavnosti Filmskega sklada Republike Slovenije, ki je zadolžen za izvedbo nacionalnega filmskega programa, potekala v znamenju odprave nepravilnosti, na katero je v leta 2009 objavljenem Revizijskem poročilu opozorilo Računsko sodišče Republike Slovenije. Zaradi nujnih zamenjav članov nadzornega sveta sklada in začasne odredbe upravnega sodišča, ki je za več kot pol leta zaustavila postopek izbire nove uprave, je Filmski sklad v letu 2009 deloval v težavnih okoliščinah in ni bil optimalno voden.

Filmski sklad je moral skupaj z MK skladno z ugotovitvami in s priporočili Računskega sodišča RS izvesti ustrezne ukrepe za usklajitev delovanja z določili Zakona o javnih skladih ter nadzora nad porabo proračunskih sredstev. Zato so bili v letu 2009 v sodelovanju s strokovno javnostjo in predstavniki MK oblikovani novi Splošni pogoji poslovanja, ki določajo programe sofinanciranja, merila dodeljevanja sredstev upravičencem, medsebojne pravice in obveznosti sklada in način določanja upravičenih stroškov.

MK je s široko javno razpravo od pomladi 2009 začelo aktivnosti za pripravo zakonskega predloga, ki naj omogoči trajno statusno preoblikovanje Filmskega sklada Republike Slovenije – javnega sklada. Po prvotnih poskusih ohranjanja statusa javnega sklada na osnovi *lex specialis*, ki bi javnemu skladu omogočil, da nadaljuje z delom kljub odsotnosti ustreznega zakonsko predpisanega namenskega premoženja, se je predlog v nadaljevanju razvil v pripravo zakona o javni agenciji.

Kljub zagatam z vodenjem in največjemu poudarku na odpravi finančnih nepravilnosti in pripravi ustreznih aktov je Filmski sklad Republike Slovenije – javni sklad v skladu s svojim poslanstvom izvajal osnovno programsko politiko na področju spodbujanja kinematografske produkcije, distribucije in promocije, pa tudi mednarodnega povezovanja v okviru organizacij, kot sta mednarodni koprodukcijski sklad Eurimages in mednarodni promocijski sklad European Film Promotion. Filmski studio Viba film – Ljubljana je s tehničnimi storitvami in kadri zagotavljal pogoje za produkcijo nacionalnega filmskega programa. Ministrstvo za kulturo pa je poleg oblikovanja zakonskih predlogov uspešno izvedlo tudi redne letne javne razpise za sofinanciranje avdiovizualnih projektov ter kinematografske distribucije evropskih, avtorskih in svetovnih kinotečnih filmov in kino art mreže. Pri tem je MK pri delu strokovne komisije za AV-projekte prvič zagotovilo sodobnejše načine

pregledovanja prispelih predlogov (umestitev na posebno spletno mesto, ki je omogočalo dostop na daljavo in on-line žiriranje članov komisije), kar bo v prihodnjih letih omogočilo vpeljavo sodobnejše tehnologije na vseh razpisih MK.

Svoje temeljne naloge so izvajali tudi nosilci »spomina« na področju avdiovizualne in filmske dejavnosti: Slovenska kinoteka s svojim kinotečnim programom, Slovenski filmski arhiv pri Arhivu Republike Slovenije, ki kot organ v sestavi MK skrbi za nacionalno filmsko dediščino, pa s postopno digitalizacijo arhivskih materialov.

Tudi sicer so se vsi nosilci nacionalnega filmskega programa povezovali z neodvisnim sektorjem, ki deluje na trgu, torej z neodvisnimi producenti, ponudniki post-produkcijskih uslug, izdajatelji medijev, distributerji, prikazovalci in založniki strokovne literature ter tako omogočili izvedbo bistvenih dejavnosti na področju javnega interesa avdiovizualne kulture.

4.9 Kulturna dediščina in arhivska dejavnost

NPK je skupaj z drugimi organizacijskimi in finančnimi ukrepi pospešil uresničevanje predvidenih ciljev in ukrepov na področju kulturne dediščine. Večina nalog teče kontinuirano, posamezne zaradi razporeditve prioritet še čakajo na obravnavo. Kazalnike bo treba zaradi drugačne organizacije države, novo opredeljenih finančnih okvirov in kadrovskih potencialov še natančneje razporediti in omejiti (npr. arhitektura 20. stoletja, varstvo kulturne dediščine v prostoru). Izhodišče prioritet za nepremično dediščino ostaja ob načrtni in celostni prenovi tudi fizično stanje, ogroženost objektov, zlasti v lasti RS, in skrb za druge kulturne spomenike državnega pomena. Gradovi so zaradi dolgoletne manj načrtne skrbi in manj primerne rabe iztrošeni; kaže pa se že bistven premik zaradi kontinuiranega načrtnega dela (celostne obravnave Pišce, novi grad Negova, Snežnik, manjša dela pri gradu Grad in park gradu Borl). Prenovo gradu Snežnik so pohvalili strokovni krogi, premalo znana pa je v javnosti. Zato je bil izveden dan odprtih vrat – ogled in predstavitev obnovitvenih del na gradu, pristavah in parku. Izvedenih je bilo 111 spomeniškovarstvenih projektov in zaključenih 12 celovitih obnov. V letu 2008 so bile sprejete spremembe in dopolnitve Zakona o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi (Ur. l. RS, št. 14/03-UPPB-1 in 77/2008) in s tem so bila zagotovljena dodatna finančna sredstva za dokončanje programov in projektov »kulturnega tolarja« za obdobje 2009–2013. Ministrstvo je izvedlo javni poziv za izbor kulturnih projektov iz programa sanacije najbolj ogroženih in najkvalitetnejših objektov kulturne dediščine, ki jih je v letu 2009 sofinancirala država iz proračuna, namenjenega za izvajanje omenjenega zakona. Realiziranih je bilo 25 projektov. Končana je bila ciljna prenova rudniških naprav v Idriji ob njeni kandidaturi za spomenik UNES. Začela so se obnovitvena dela na gradu Grad – obnova II. etaže jugovzhodnega trakta in na gradu Pišce – gradnja komunalne infrastrukture. Izvedli so se vzdrževanje parkovnih površin v Štanjelu in večja obnovitvena dela v parkih gradov Borl, Snežnik in deloma Negova.

Na osnovi javnega razpisa SVP 2008/2009 in prek Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije je bilo izvedenih 86 spomeniškovarstvenih projektov. Končana je bila celovita obnova šestih sakralnih spomenikov, med njimi več let trajajoča dela v cerkvi sv. Martina v Laškem. Restavratorski posegi so bili dokončani v štirih sakralnih spomenikih, med njimi v cerkvi Marijinega vnebovzetja v Olimju. Strokovni podvig, ki je pomemben zaradi vrhunskih avtorjev likovnih del, je bilo dokončanje zahtevnih restavratorskih posegov za Tintorettovo oltarno sliko sv. Nikolaja za Novo mesto, Bellinijevo Marijo z otrokom in svetnikoma iz koprške stolnice ter Rossinijevo Križanje z Brunka. Med kvalitetne dosežke konservatorske stroke se uvršča način prenove domačije v Svetelki in utrdbe San Sergio v Črnem Kalu. Ciljno in timsko sta bili vodeni vzorčni prenovi secesijske arhitekture (Trgovina Urbanc) in arhitekture 20. stoletja (Palača Kozolec).

Večja skrb je namenjena osveščanju javnosti, ker je kulturna dediščina z vsemi tremi temeljnimi segmenti (nepremična, premična, živa) bistveni del konstituiranja zavesti samostojne države. Obisk na spletnih straneh MK, muzejev, galerij in ZVKDS se je bistveno povečal. Vzporedno je dediščina premalo izkoriščena kot primerjalna prednost za bolj kakovostno življenje državljanov in razvoj posameznih gospodarskih panog, posebej v terciarju. Država z vsemi svojimi službami je prednosti ohranjanja dediščine evidentirala in strokovno opredelila v številnih dokumentih. Pri realizaciji sklepov ostaja MK s posameznimi lokalnimi skupnostmi pogosto osamljeno. Še vedno se bolj vlaga v navidezno komercialne in kratkoročno bolj všečne pobude (od komunale, žičnic v prenizkih legah do posameznih industrijskih področij), čeprav kultura in posebej kulturna dediščina v najširšem smislu segata

v vse pore življenja in dela ter njuna gospodarska raba dokazano dolgoročno prinaša tudi pozitivne finančne, socialne in druge učinke.

Civilna združenja so vedno številnejša, vendar organizacijsko in finančno podhranjena. Ne morejo zadovoljiti vseh lastnih želja pri ohranjanju in nadgradnji življenja dediščine. Z upoštevanjem njihovih pobud je varstvo dediščine demokratizirano. Na drugi strani številne pobude, nekatere zaradi komercialnih ali drugih želja in zahtev lastnikov ter izvajalcev, zaradi raznolikih obravnav v javnosti in z zaviranjem postopkov, posebej s proceduralnimi pritožbami, niso vedno v korist dediščini. Zaradi neusklajenosti in razpršenosti postajajo pobude kontraproduktivne in zavirajo celo ohranjanje in oživljanje dediščine. Kulturniška zbornica bi lahko imela na tem področju bolj aktivno vlogo, podobno bolj v javnosti zastopani neodvisni strokovnjaki z različnih področij ohranjanja dediščine.

Več let načrtovana reforma reorganizacije muzejev se je v izhodiščih preveč naslanjala na predvideno ustanovitev pokrajin. Ker teh pokrajin ni, je bilo treba interventno dopolniti nekatere zakonske podlage. Kazalniki NPK zelo poudarjajo zgolj kvantitativno štetje dogodkov, ki niso vedno primerljivi. Celostna prenova posameznega gradu ni primerljiva z razstavo ali s posamezno publikacijo ali z enodnevnim posvetom.

Novi Zakon o varstvu kulturne dediščine je začel v praksi, vendar direktorat ne more tekoče izvajati vseh novih ukrepov, ki jim nista sledila dogovorjena kadrovska politika niti predvideno ustanavljanje pokrajin. Zakon je spodbudil vrsto ukrepov: sprejem pravilnikov, strategij, reorganizacijo muzejske mreže, drugačno varstvo dediščine v prostoru.

Uspešno delovanje na terenu Direktorat za kulturno dediščino skupaj z ZVKDS in muzeji kontinuirano dokazuje tudi ob nenapovedanih ujmah, tako ob povodnji v Železnikih, Kropi, lani na Ljubelju in drugih krajih kakor pri vetrolomih v Kamniku in okolici ter na območju Ptuja. Opazen napredek je posledica novih ciljev NPK in dosedanjih izkušenj reševanja dediščine, ki je bila prizadeta ob potresih. Prenovljena dediščina – v enaki meri podeželska arhitektura kot sakralna dediščina – je postala ne le ponos posameznih krajev, temveč v veliki meri tudi gospodarski potencial, ki spodbuja kakovostno življenje domačinov in turistov (Posočje). Praktično do konca in z racionalno porabo sredstev sta se nadaljevala projekt obnove Bolnišnice Franja in rekonstrukcija barak.

Med rezultati je treba omeniti nadaljevanje vodene promocije vsebinskega proslavljanja obletnic kulturnih dogodkov in pomembnih oseb. Širši pomen je imela serija razstav o Zoranu Mušiču, posebej novembrska retrospektiva, ki je zaokrožila leto razstav in primerno počastila stoletnico rojstva slikarja in odprtje prenovljene Moderne galerije. Čez meje Slovenije sega še pomen razstav o Napoleonovi Iliriji ter več razstav, ki jih s skrbno načrtovano promocijo doma in v tujini organizira Tehniški muzej Slovenije.

Register nepremične dediščine uspešno nadgrajuje uveljavljeno bazo podatkov in širi sistem na področje. Usklajene sisteme evidenc, inventarjev in registrov uvajajo muzeji in galerije. Vse medmrežno dostopne zbirke podatkov dodatno spodbujajo informiranost generacij, ki večino podatkov iščejo po medmrežju, vendar se v neusklajeni podpori tudi drugih ministrstev kažejo apetiti inštitutov in drugih institucij, da si poiščejo nove tržne niše, bolj prilagojene raziskovalnim kot praktičnim potrebam.

Nadaljevanje mednarodnega projekta Atena in posledično Europeane bo povečalo dostopnost do digitalne dediščine. Aktivno je bilo sodelovanje MK pri Alpski konvenciji, tudi zato, ker ji je v preteklem letu predsedovala Slovenija. Aktivna, vendar žal manj uspešna je bila medresorska komisija za vračanje umetniških del iz Italije. Delno podobno vlogo ima medresorska komisija za umestitev novih plinskih terminalov neposredno ob slovenski meji v Italiji.

Ob utečenem varovanju premične in nepremične dediščine je treba v uvodu poudariti nov način obravnave nesnovne (žive) dediščine. Slovenija je podpisala posebno konvencijo

Unesca o živi dediščini, zato je bila oblikovana podlaga za poseben register žive dediščine. Vanj je bil vzorčno vpisan Škofjeloški pasijon.

Register nepremične kulturne dediščine uspešno nadgrajuje uveljavljeno bazo podatkov in širi sistem. Usklajene sisteme evidenc, inventarjev in registrov uvajajo muzeji in galerije. Vse medmrežno dostopne zbirke podatkov dodatno spodbujajo informiranost generacij, ki večino podatkov iščejo po medmrežju, vendar se v neusklajeni podpori tudi drugih ministrstev kažejo apetiti inštitutov in drugih institucij, da si poiščejo nove tržne niše, bolj prilagojene raziskovalnim kot praktičnim potrebam.

Nadaljevanje mednarodnega projekta Athena in posledično Europeane bo povečalo dostopnost do digitalne dediščine. Aktivno je bilo sodelovanje MK pri Alpski konvenciji, tudi zato, ker ji je v preteklem letu predsedovala Slovenija. Aktivna, vendar žal manj uspešna je bila medresorska komisija za vračanje umetniških del iz Italije. Delno podobno vlogo ima medresorska komisija za umestitev novih plinskih terminalov neposredno ob slovenski meji v Italiji.

Ob utečenem varovanju premične in nepremične dediščine je treba v uvodu poudariti nov način obravnave nesnovne (žive) dediščine. Izbran je bil koordinator varstva žive dediščine, ki opravlja javno službo na področju varstva žive dediščine. Izdelana so bila strokovna izhodišča za prilagoditev registra nepremične dediščine za register žive dediščine.

Tudi v letu 2009 je MK financiralo izvajanje nalog javne službe na področju premične kulturne dediščine v skladu z veljavno zakonodajo in strateškimi dokumenti kulturne politike 31 javnim zavodom – muzejem in 10 galerijam. Iz sredstev državnega proračuna so se javnim zavodom financirale naloge, ki izhajajo iz poslanstva in strateških načrtov javnih zavodov ter prioritet MK. Prioritetne naloge so temeljile na poenotenem evidentiranju, dokumentiranju, digitalizaciji in inventarizaciji muzejskega gradiva ter vzpostavitvi ustreznih pogojev za ohranjanje premične kulturne dediščine. Z namenom povečati dostopnost do celovitih informacij o premični kulturni dediščini najširši javnosti so bili financirani projekti izvedbe prenov stalnih razstav in izvedbe občasnih razstav (lastne občasne razstave, med institucionalni projekti, gostovanja razstav), vključno s spremljajočim pedagoškimi in andragoški programi, publikacijami in promocijo. Rezultati financiranih vsebin kažejo na dobro opravljeno strokovno delo zaposlenih v muzejih in povečan interes javnosti za muzeje. Ta se kaže v večjem obisku občasnih razstav in obisku izobraževalnih vsebin (pedagoških in andragoških programov), zlasti v dneh in ob dogodkih, ki omogočajo brezplačen obisk muzejev: stalnih razstav vsako prvo nedeljo v mesecu (v državnih muzejih), 8. februarja (slovenski kulturni praznik), 18. maja (svetovni dan muzejev), tretje sobote v juniju (Poletna muzejska noč), 3. decembra (Ta veseli dan), odprtja novih razstav in posebnih dogodkov v posameznih muzejih. V skladu z določili Zakona o varstvu kulturne dediščine ZVKD-1 (Uradni list RS, št. 16/08) in Pravilnikom o varovanju in hranjenju nacionalnega bogastva in muzejskega gradiva, o vpisu v razvid muzejev in o podelitvi pooblastila za opravljanje državne javne službe muzejev (Uradni list RS, št. 110/08 in 32/09) je vlada sprejela sklepe, da se muzejem, katerih ustanoviteljice so občine in so vpisani v razvid, podeli pooblastilo za opravljanje državne javne službe. To pooblastilo je bilo dodeljeno vsem občinskim muzejem, ki so bili po prej veljavni zakonodaji na seznamu v Uredbi o vzpostavitvi muzejske mreže za izvajanje javne službe na področju varstva premične kulturne dediščine in določitve državnih muzejev (Uradni list RS, št. 97/00 in 105/01).

Na področju arhivske dejavnosti je bila v letu 2009 pozornost namenjena zagotavljanju celovitega izvajanja javne arhivske službe oziroma izpolnjevanju in uresničevanju zakonsko določenih nalog. Glavni cilj je, da izvajalci javne arhivske službe v skladu s programom dela ter ob upoštevanju področne zakonodaje učinkovito izvajajo javno arhivsko službo skladno z veljavno zakonodajo in zagotavljajo ustrezno varstvo arhivskega gradiva ter omogočijo čim

boljšo dostopnost do podatkov o arhivskih fondih in zbirkah, ki jih hranijo slovenski javni arhivi za različne vrste uporabnikov. Narava opravljanja arhivske dejavnosti je svojevrstna zaradi potrebe po enakem obravnavanju arhivskega gradiva v celotni državi, zagotavljanju dostopnosti do arhivskega gradiva ter enakem strokovnem obravnavanju vsega arhivskega gradiva, ne glede na to, kje je. Obseg nalog javne službe se v zadnjih letih povečuje, še zlasti velja to za naloge, vezane na varstvo dokumentarnega in arhivskega gradiva v elektronski obliki, prav tako pa se večja tudi obseg prevzetega arhivskega gradiva. Zato je treba opozoriti na kadrovsko podhranjenost nekaterih segmentov arhivskega dela. Na področju zaposlovanja in kadrov namreč že vrsto let veljajo omejitve, ne glede na to, da se povečujeta količina arhivskega gradiva v arhivih in število uporabnikov ter da se pojavljajo novi nosilci zapisov. Posebna pozornost se je v letu 2009 namenjala dostopnosti oseb s posebnimi potrebami do kulturne dediščine, in sicer s prakso vodenja slepih in slabovidnih ter gluhih in naglušnih po razstavah kulturne dediščine v različnih muzejih, pa tudi z uvajanjem avdiovodnikov, elektronskih vodnikov za gluhe in naglušne ter z gradivi o kulturni dediščini v Braillovi pisavi in povečanem tisku. Prav tako se je marsikje povečala dostopnost slovenske kulturne dediščine za gibalno ovirane, saj so številni muzeji uredili klančine in nekateri tudi dvigala. Manj pozornosti je bilo namenjene drugim skupinam invalidov, čeprav je bilo tudi zanje pripravljenih nekaj delavnic in drugih prireditev. Za izboljšanje dostopnosti je MK tudi dalo pobudo in sofinanciralo priročnik Dostopen muzej, ki je delo slovenskih strokovnjakov in redkost tudi v evropskem prostoru.

4.10 Kulturna vzgoja

MK je tudi leta 2009 v sodelovanju z MŠŠ dalo velik poudarek kulturno-umetnostni vzgoji v izobraževanju. K uspešnemu sodelovanju prispeva tudi njuno skupno članstvo v delovni skupini EU za sinergije med kulturo in izobraževanjem, zlasti za umetnostno vzgojo, pri čemer spoznavamo primere dobrih praks v drugih državah na ravni kulturne in šolske politike. Oba resorja si prizadevata najti različne načine vzpostavitve partnerstva med vzgojno-izobraževalnimi zavodi in kulturnimi ustanovami tako na državni kot lokalni ravni.

Razširjena medpredmetna skupina za kulturno vzgojo na Zavodu RS za šolstvo, v kateri sodelujejo svetovalci ZRSS, ki se ukvarjajo z različnimi področji umetnosti, predstavniki kulturnih ustanov, predstavniki fakultet, ki usposablja strokovne kadre, in predstavniki MŠŠ ter MK, je v letu 2009 pripravila dokument *Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju*; potrdila sta ga Strokovni svet za splošno izobraževanje in Strokovni svet za poklicno izobraževanje. Delovna skupina v razširjeni sestavi (sodelujejo še praktiki iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol) je začela pripravljati operativni dokument, ki vključuje opredelitve ter didaktično-metodična izhodišča kulturno-umetnostne vzgoje po posameznih področjih kulture, pri čemer daje poseben poudarek kroskurikularni razsežnosti kulturno-umetnostne vzgoje. MK ves čas z razpisi in neposrednimi pozivi na vseh področjih spodbuja kulturne ustanove k pripravi kakovostnih projektov in programov, namenjenih mlajšim generacijam, tako na nacionalni kot regionalni ravni, za proračunsko leto 2010 pa nam je uspelo vzpostaviti posebno proračunsko postavko Kulturna vzgoja, ki bo omogočila načrtno in razvojno delo na tem področju (povečanje informacij o programih in projektih – organizacija *Kulturnega bazarja – Kultura se predstavi*, povečanje dostopnosti, povečanje ponudbe, zlasti na deficitarnih področjih, npr. za film in sodobni ples).

Izredno pomembno je, da je skrb za načrtno kulturno-umetnostno vzgojo prevzelo tudi MŠŠ z rednim umeščanjem kulturne vzgoje na nacionalne posvete ravnateljev, izvajanjem posebnega razpisa za delovanje mreže vrtcev, osnovnih in srednjih šol v kulturno-vzgojnih projektih in dodatnim usposabljanjem učiteljev.

4.11 Mednarodna izmenjava in promocija slovenske kulture po svetu

V letu 2009 na področju mednarodne izmenjave in promocije slovenske kulture po svetu še vedno ni prišlo do skupnega in usklajenega delovanja MK in MZZ ter tudi ne do organizacijskega poenotenja in profesionalizacije kulturne promocije.

Uspešno pa so bila izpeljana naslednja prizadevanja:

- V okviru enoletnega projektnega razpisa Direktorata za umetnost je bilo sodelovanje slovenskih ustvarjalcev v projektu Evropska kulturna prestolnica v drugih državah uvrščeno med prednostne kriterije.

- Na podlagi izkušenj MK zavzema stališče, da so medministrski programi sodelovanja smiselni le z državami, ki potrebujejo tovrstno pravno podlago za sodelovanje. V letu 2009 je bil tako podpisan medministrski program o sodelovanju v kulturi z Republiko Srbijo.

- V času predsedovanja OM SE je Ministrstvo za kulturo izrazilo intenziviralo sodelovanje s Svetom Evrope. Z organizacijo ministrske konference Ljubljanska konferenca – obnova naše skupne dediščine je bistveno pripomoglo k nadaljevanju Ljubljanskega procesa, enega od vzorčnih skupnih projektov Sveta Evrope in Evropske komisije na področju kulturne dediščine. Ljubljanska konferenca je dosegla svoj namen, s sklepno deklaracijo udeležencev in z ministrskima izjavama poudariti in nadgraditi dosežke skupne akcije SE in EK »Projekt celovite obnove/Raziskave arhitekturne in arheološke dediščine« (IRPP/SAAH), ki poteka od leta 2003. Udeleženci konference so potrdili družbeni in ekonomski potencial dediščine in njeno ključno vlogo pri procesih sprave, obnove in razvoja v regiji ter zavezanost k ohranjanju kulturne dediščine, trajnostnemu družbeno-gospodarskemu razvoju s krepitvijo regionalnega sodelovanja in medkulturnega dialoga, z vključevanjem vseh deležnikov na področju kulturne dediščine, razvijanjem ustreznih finančnih in institucionalnih okvirov za celostno izmenjavo znanja, najboljših praks in načinov sodelovanja, izobraževanjem in poklicnim usposabljanjem strokovnjakov za projektno vodenje, upravljanje in obnovo spomenikov. Priznali so pomen izkušenj, pridobljenih pri dejavnostih v Jugovzhodni Evropi ter potrdili svojo posamično in skupno odgovornost pri ohranjanju in razvijanju skupne evropske kulturne dediščine, posebej pa so pozdravili sprejetje ministrskih izjav, ki bosta omogočili prenos spoznanj in izkušenj na področju obnove kulturne dediščine iz Jugovzhodne Evrope na nove regionalne dejavnosti. S sprejetjem ministrske izjave med jugovzhodnoevropskimi upravičenkami Ljubljanskega procesa so ministri izrazili svojo pripravljenost za nadaljevanje skupne akcije tudi po letu 2010 ter se zavezali k sprejemanju odločitev, ki bodo omogočile nadaljevanje procesa v letu 2011. Predstavniki držav Kijevske pobude (Armenije, Azerbajdžana, Gruzije, Ukrajine in Moldavije) so se s sprejetjem ministrske izjave med upravičenkami z območja Črnega morja in Južnega Kavkaza zavezali k uvedbi in uspešni izvedbi pilotnega projekta za obnovo kulturne dediščine v zgodovinskih mestih, pri tem pa bodo upoštevali vse izkušnje, pridobljene v okviru regionalnega programa v Jugovzhodni Evropi.

MK se je priključilo Svetu ministrov za kulturo Jugovzhodne Evrope, ki temelji na prepričanju, da so skupne kulturne vrednote, izmenjava izkušenj in dediščine edinstven instrument za ohranjanje miru, blaginje in sožitja v tej regiji. Glavni cilj ustanovitve tega sveta je bil oblikovati forum za kulturne izmenjave v Jugovzhodni Evropi, s čimer naj bi bilo sodelovanje na področju kulture prvič v zgodovini postavljeno na višjo politično in odločevalsko stopnjo v tej regiji. Slovenija si bo znotraj tega sveta prizadevala za podporo nadaljevanju Ljubljanskega procesa in predlagala realizacijo konkretnih skupnih projektov.

Slovenija je bila dejavna pri izvajanju konvencij Unesca, in sicer pri:

- konvenciji o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov, pri kateri se ustanavlja sklad za podpiranje kulturne raznolikosti,
- haaški konvenciji o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada, pri kateri sta v letu 2009 MK in Ministrstvo za obrambo skupaj pripravila poročilo o izvajanju obveznosti,
- konvenciji o varovanju podvodne kulturne dediščine, pri kateri se pripravljajo operativne smernice za izvajanje konvencije.

4.12 Narodni skupnosti, romska skupnost, manjšinske etnične skupine, priseljenci in ranljive skupine

MK se je dejavno vključilo v okvir evropske kohezijske politike in pripravlja že tretji razpis, ki je namenjen usposabljanju in zaposlovanju pripadnikov ranljivih skupin iz vrst etničnih manjšin in invalidov. Na ta način se krepi samozavest ranljivih skupin, izboljšujeta se kakovost njihovega življenja in uresničevanje kulturnih pravic, hkrati pa vpliva na boljše pogoje za njihovo vključevanje v kulturno življenje in družbeno življenje nasploh. Opravljena je bila zunanja evalvacija tega instrumenta in ugotovitve so pokazale precejšnje zadovoljstvo uporabnikov. Način dela MK na področju socialnega vključevanja ranljivih skupin je tako postal primer dobre prakse in ministrstvu so bila ponujena še dodatna sredstva.

Za celovito vodenje manjšinske politike je bilo tudi preteklo leto potrebno sodelovanje MK s številnimi organi na medresorski ravni (npr. Urad za narodnosti, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za zunanje zadeve, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve itd.). Manj je bilo takega sodelovanja na področju novih manjšin. Za to ciljno skupino je 19 let sistematično skrbel le manjšinski sektor na MK, leta 2009 pa je bila izvedena sistemska izboljšava po švedskem vzoru, ki je razširila javno odgovornost za to ciljno skupino še na Javni sklad RS za kulturne dejavnosti z namenom, da bi okrepili področno in območno integracijo še na lokalni ravni prek izpostav sklada. Skladno z opozorili mednarodnih organov in samih uporabnikov, pripadnikov omenjene ciljne skupine, je bila predsedniku vlade predlagana priprava celovite strategije za različne tipe manjšinskih etničnih skupnosti v Sloveniji, ki bi konkretizirala izvajanje tridelnega modela manjšinskega varstva na način, kakor ga opredeljuje slovenska ustava.

Z okrepitevijo prizadevanj na področju integracijskega programa so bili postavljeni temelji za večjo podporo kulturni raznolikosti na območju Slovenije in navzven (integracija manjšinskih tematik v meddržavne programe). Slovenija se načelno zavzema za bolj dosledno skrb držav bivanja za manjšine, ki živijo na njihovih območjih. Prav tako se MK zavzema za rabo slovenskega jezika v mednarodnih komunikacijah, še zlasti pri zagovorih poročil o uresničevanju mednarodnih dokumentov. Sektor za narodnostne skupnosti pa je razvil odprto sodelovanje z reprezentativnimi organi ustavno priznanih manjšinskih skupnosti z namenom, da bi z ukrepi MK čim bolj zadovoljevali potrebe teh skupnosti in hkrati skrbeli za javni interes (usklajevalni sestanki, neposredne komunikacije, svetovanja). Da bi uspešno presegali etične dileme na ranljivem področju dela, je oblikoval etični kodeks in kodeks organizacijske kulture sektorja. Kot sredstvo za preventivno ukrepanje v konfliktnih situacijah pa je uporabljal mediacije (potrebne so bile zlasti s srbskimi društvi), vendar se zdi, kot da so problemi, zaradi katerih izražajo nezadovoljstvo, globlji in presegajo pristojnosti MK. Velikokrat se omenja zahteva po formalnem priznanju manjšinskega statusa. Strokovna služba MK za manjšinsko kulturno politiko ima vsako sredo dan odprtih vrat za predstavnike manjšinskih organizacij, saj so stiki pomembni za razvoj manjšinskih kultur in razvoj interkulturalizma. Program za socialno vključevanje ranljivih skupin, ki se financira iz evropskih sredstev, je v preteklem letu zaživel kot del manjšinske politike in pokriva prav tisti

del potreb, ki se jih opaža že vrsto let. To so potrebe po lastnih usposobljenih kadrih iz vrst manjšinskih skupnosti.

Leta 2009 so potekala prizadevanja za boljši položaj knjižnice za slepe in slabovidne v mreži knjižnic. Sedanji način financiranja knjižnic v tem primeru ni ustrezen, ker ne zagotavlja zadosti stabilnega financiranja dejavnosti. Prilagajanje in izdajanje knjig in časopisov v Braillovi pisavi, knjig in časopisov v povečanem tisku ter prilagajanje in izdajanje zvočnih knjig in časopisov za slepe in slabovidne je večletni oziroma dolgoročni projekt nacionalnega značaja in posebnega pomena za vzdrževanje ustrezne ravni informiranosti in izobrazbe med slepimi in slabovidnimi.

MK je tudi v letu 2009 skrbelo za enakopravno vključevanje invalidov v kulturno življenje. Tako je ustrezeni sektor opravljal svetovanja invalidskim organizacijam in umetnikom invalidom pri prijavah na javne pozive in javne razpise MK ter evropske javne razpise, pa tudi mediacije v zvezi z javnimi razpisi. Ob 200. obletnici rojstva Louisa Brailla so se predstavniki MK udeležili okrogle mize o problemih, s katerimi se slepi srečujejo v vsakdanjem življenju.

MK ugotavlja, da se je položaj glede zagotavljanja enakih možnosti invalidom pri vključevanju v kulturno življenje sicer v zadnjih letih v marsičem izboljšal, da pa se invalidi, še zlasti gibalno in senzorno ovirani, pogosto še vedno srečujejo s težavami pri dostopu do nekaterih kulturnih ustanov in informacij.

4.13 Ljubiteljska kulturna dejavnost

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je leta 2009 nadaljeval izvajanje programov, načrtanih v zadnjih letih, v sodelovanju s kulturnimi društvi, profesionalnimi kulturnimi organizacijami in občinami. Temeljna področja dela z 59 izpostavami po vsej Sloveniji so bila:

- zagotavljanje strokovne in organizacijske pomoči ljubiteljskim kulturnim društvom in njihovim zvezam,
- sofinanciranje projektov kulturnih društev in skupin prek javnega poziva; ob tem moramo pripomniti, da so razpoložljiva sredstva (nekaj več kot 440.000 evrov) izredno skromna, saj je prispelo na poziv 1299 vlog, v sofinanciranje pa je bilo sprejetih 766 projektov, to pomeni, da je bil povprečni znesek sofinanciranja manj kot 600 evrov,
- sofinanciranje projektov investicijskih posegov in nakup opreme: v letu 2009 je bil obseg sredstev glede na pretekla leta znatno višji, okoli 614.000 EUR, kar je omogočilo, da so bile v letu 2009 obravnavane vse vloge, prejete na poziv (523), povečalo se je število odobrenih in realiziranih projektov (401),
- izboljšanje pogojev za dejavnost mladinskih centrov in društev, pri čemer se je ravno tako povečal obseg sredstev (125.400 evrov) pri nekoliko manjšem številu prispelih vlog (101),
- sofinanciranje investicijskih projektov za informacijsko in komunikacijsko opremo kulturnih društev je bilo v letu 2009 izvedeno prvič, in sicer so bila sredstva v višini 116.000 evrov dodeljena 83 upravičencem,
- skrb za kakovostno rast in promocijo ljubiteljskih kulturnih dosežkov,
- izobraževalni programi za vse zvrsti kulturnih dejavnosti in različne zahtevnostne stopnje,
- izdajanje strokovnih publikacij, priročnikov, notnih zbirk, izbranega leposlovja, zbornikov in glasbenih izdaj,
- sodelovanja z organizacijami Slovencev zunaj mej RS,
- mednarodno sodelovanje,
- pomoč lokalnim skupnostim pri izvedbi lokalnih kulturnih prireditev ter pripravi lokalnih prireditev.

Leta 2009 so bila uspešna tudi prizadevanja za večje vključevanje invalidov v ljubiteljsko kulturno dejavnost.

5 PREDNOSTNE NALOGE IN CILJI Z UKREPI IN S KAZALNIKI

5.1 Slovenski jezik

1. cilj:

Izvajanje predpisov o javni rabi slovenščine

Predvideni **ukrepi**:

- spletno dostopen pregled veljavnih zakonskih in podzakonskih predpisov o javni rabi slovenščine,
- ustanovitev posebnega oddelka za zbiranje podatkov iz znanstvenih raziskav jezikovnega položaja ter iz medijskih, inšpekcijskih in drugih poročil o jezikovno politični in jezikovnokulturni problematiki,
- ustrezno odzivanje pristojnih služb na primere kršenja predpisov o jezikovni rabi,
- neposredno opozarjanje kršilcev,
- dajanje pobud za morebitno izpopolnjevanje in usklajevanje predpisov.

Pričakovani učinki:

Doslednejše izvajanje veljavnih predpisov o rabi jezika v javnosti, lažje spremljanje sprememb na tem področju, dvig jezikovne zavesti pri posameznikih in organizacijah.

Kazalniki:

- Nastanek in bogatitev podatkovnih zbirk o izvajanju jezikovnih predpisov, o inšpekcijskih ukrepih in o drugih jezikovno političnih parametrih:

Spletno dostopen pregled veljavnih zakonskih in podzakonskih predpisov o javni rabi slovenščine je bil vzpostavljen na spletišču MK http://www.mk.gov.si/si/zakonodaja/predpisi/slovenski_jezik/, področni zakoni na http://www.mk.gov.si/si/zakonodaja/predpisi/slovenski_jezik/podrocni_zakoni/.

Pač pa ni bil ustanovljen poseben oddelek za zbiranje podatkov iz znanstvenih raziskav jezikovnega položaja ter iz medijskih, inšpekcijskih in drugih poročil o jezikovnopolitični in jezikovnokulturni problematiki. Razlog je v nezmožnosti zagotovitve kadrovskih, finančnih in prostorskih pogojev.

- Izpopolnjeni in usklajeni predpisi o javni rabi slovenščine:

Do konca 2009 je bil spomladi pripravljeni in medresorsko usklajeni predlog sprememb Zakona o javni rabi slovenščine sprejet na vladi in je v zakonodajnem postopku preživel koalicijsko usklajevanje, prvo obravnavo novembra in sejo Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport.

Pripravljen je bil ugovor zoper predlagano novo jezikovno ureditev zakona o postopku priznavanja poklicnih kvalifikacij za državljane EU, EGP in Švicarske konfederacije za opravljanje reguliranih poklicev v Sloveniji.

- Zmanjšanje števila opaženih primerov kršenja predpisov:

Pritožbe na vpis firm v sodni register, ki jih je predlagal Sektor za slovenski jezik: leta 2007 33, leta 2008 12, leta 2009 pa eden.

Število razjasnjevalnih pogovorov med predlagateljem imena firme in predstavnikom Sektorja za slovenski jezik pred registracijo se povečuje (2–3 na mesec), je pa iniciativa zanje po naravi stvari odvisna skoraj izključno od vztrajnosti predlagateljev, kadar s pisnim mnenjem niso zadovoljni.

Pisna mnenja o jezikovni dopustnosti predlaganih imen firm na podlagi zaprosila pred registracijo: v letu 2008 izdanih 751, v letu 2009 izdanih 689.

Na podlagi naročila SVREZ je bila napisana ekspertiza o razumevanju in razlagah evropskih direktiv in sodb Sodišča Evropskih skupnosti, ki se tičejo jezika.

2. cilj:

Razširitev in poglobitev jezikovne zmožnosti v slovenščini

Predvideni **ukrepi**:

- sofinanciranje jezikovnih tečajev, poletnih šol in drugih oblik dopolnilnega jezikovnega izobraževanja,
- podpora programom in projektom za dvig funkcionalne pismenosti in za razvoj bralne kulture,
- zavzemanje za nastajanje modernih učbenikov in drugih pomagal za učenje slovenščine,
- promocijske akcije za učenje slovenščine kot drugega/tujega jezika,
- sodelovanje pri ukrepih MŠŠ ter MVŠZT (razvoj didaktike maternega jezika, bralna značka ipd.).

Pričakovani učinek:

Posameznikovo obvladanje slovenščine na ravni, potrebni za učinkovito sporazumevanje v okviru njegovih delovnih nalog, študijskih obveznosti, prostočasne dejavnosti in javnega nastopanja.

Kazalniki:

- Višina sredstev, namenjenih javnim razpisom za sofinanciranje raznih oblik dopolnilnega jezikovnega izobraževanja:

Na podlagi javnega razpisa za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika v letu 2009, in naročanja projektov, ki zagotavljajo realizacijo posameznih ukrepov NPK, je bilo z namenskimi proračunskimi sredstvi, lociranimi na dveh proračunskih postavkah MK, podprtih 5 projektov (jezikovnih tečajev, počitniških jezikovnih šol ipd.) kot oblik dopolnilnega jezikovnega izobraževanja (8360 evrov).

Iz istih virov je bila dodeljena podpora 5 projektom za dvig funkcionalne pismenosti in razvoj bralne kulture (9250 evrov), 3 projektom, vsebinsko povezanim z nastajanjem sodobnih učbenikov in drugih pomagal za učenje slovenščine (20.610 evrov), in 6 projektom, sodečim med ekspertize in promocije slovenskega jezika (73.085 evrov).

- Ugled in priljubljenost slovenščine kot šolskega predmeta:

Spričo zunanje raziskave z naslovom Teza o (ne)priljubljenosti slovenščine kot obveznega šolskega predmeta v Sloveniji, ki jo je 2008 za potrebe Sektorja za slovenski jezik na MK izpeljal Inštitut za civilizacijo in kulturo in ki teze o nepriljubljenosti ni potrdila, sektor aktivnosti na tem področju v letu 2009 ni nadaljeval.

- Število tujcev z znanjem slovenščine:

Zaradi razmer, opisanih konec prve alineje 1. cilja kazalnikov, MK ni moglo zagotoviti pogojev za zbiranje tovrstnih podatkov.

- Število in kakovost novih učbenikov in drugih didaktičnih pomagal za slovenščino:

Podatkov ni (gl. prejšnjo alinejo).

3. cilj:

Uveljavljanje in kultura slovenščine na tradicionalnih in novih področjih

Predvideni ukrepi:

- sofinanciranje digitalizacije leposlovnih in drugih umetnostnih stvaritev ter leksikalnih del,
- sodelovanje z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo pri spodbujanju terminološkega razvoja in pri razvijanju informacijsko-komunikacijske tehnologije za slovenščino,
- organiziranje jezikovnega svetovanja kot javne službe,
- sodelovanje pri mednarodnem projektu »Evropski jezikovni opazovalnik«.

Pričakovani učinki:

Večja jezikovna kakovost in dostopnost izvirnih in prevedenih leposlovnih in strokovnih knjig v slovenščini, ustvarjanje praktično uporabnih slovenskih podatkovnih zbirk na svetovnem spletu, delovanje izpopolnjenih sistemov strojne analize in sinteze slovenskega govora.

Kazalniki:

- Število in kakovost novih računalniških orodij v slovenščini.
- Število in kakovost spletno dostopnih slovarjev in drugih jezikovnih priročnikov.
- Količina slovenskih umetnostnih in neumetnostnih digitaliziranih vsebin na svetovnem spletu.

Glede na vsebino vseh treh kazalnikov je bilo za izvedbo 3 projektov digitalizacije jezikovnih vsebin z opisanim namenom dodeljenih 20.413 evrov.

- Kakovost prevajanja in tolmačenja v slovenščino in iz nje v organih Evropske unije:

Od leta 2008 se krepí jezikoslovno prispevanje Sektorja za slovenski jezik na MK v pomembni iniciativi pod taktirko Službe vlade RS za evropske zadeve: vzpostavitev nacionalnega mehanizma za potrjevanje terminologije EU.

5.2 Knjiga

1. cilj:

Izboljšanje položaja ustvarjalcev na področjih leposlovja in humanistike

Ukrepi:

- v okviru sofinanciranja izdaje knjig določiti prag najnižjih dopustih honorarjev za izvirna dela in prevode na področju leposlovja in humanistike,
- nakazovanje knjižničnega nadomestila (KN) in
- krepitev instrumenta delovnih štipendij, poleg enoletnih delovnih štipendij za vrhunske ustvarjalce oblikovati dveletne delovne štipendije.

Kazalniki:

Knjižnično nadomestilo	2007	2008	2009
Število upravičencev do KN	996	1009	985
Število prejemnikov KN	874	930	946
Najvišje izplačilo	6.635,78	7.000,87	6673,52
Najnižje izplačilo	66,42	71,22	68,69
Izplačil nad 2087 EUR	22	24	21
Izplačil nad 1252 EUR	63	63	55
Izplačil nad 417 EUR	276	290	280
Izplačil manj kot 417 EUR	598	640	666
Število društev, ki podeljujejo delovne štipendije	5	5	5
Število podeljenih delovnih štipendij	103	121	110
Število podeljenih štipendij – pisatelji	42	46	42
Število podeljenih štipendij – prevodi	31	42	40
Število podeljenih štipendij – ilustracije, fotografija	16	17	15

Število podeljenih štipendij – film	8	8	6
Število podeljenih štipendij – glasba	6	8	7
Izplačanih štipendij nad 6259,39 EUR	8	8	9
Izplačanih štipendij od 1669,17 do 6259,38 EUR	86	93	79
Izplačanih štipendij pod 1669,17 EUR	9	20	22
Število podeljenih delovnih štipendij za literarne ustvarjalce in prevajalce, ki jih podeljuje Agencija za knjigo	5	13	15
Višina posamezne delovne štipendije, ki jo podeljuje Agencija za knjigo, v EUR	10.433,00	10.600,00	12.000,00

Vir za leti 2007 in 2008 Ministrstvo za kulturo RS, za leto 2009 Javna agencija za knjigo RS.

V letu 2004 uvedeno knjižnično nadomestilo se je v polni meri izvajalo tudi v letu 2009 (prenos iz MK na JAK), in sicer skladno s sprejetim pravilnikom v dveh oblikah: 1. izplačila avtorjem glede na izposajo njihovih del v splošnih knjižnicah, 2. v obliki delovnih štipendij, ki jih podeljujejo stanovska društva na področju literature, prevajanja, glasbe, filma in ilustracije.

Iz navedenih podatkov izhaja, da se delež realiziranih izplačil iz naslova knjižničnega nadomestila povečuje, torej so avtorji vse bolj seznanjeni s to pravico. Knjižnično nadomestilo je bilo v letu 2009 izplačano 946 oz. 96 odstotkom avtorjev, ki so bili do nadomestila upravičeni. Gre torej za 4-odstotno povečanje izkoriščenja pravice do knjižničnega nadomestila avtorjem v primerjavi z izplačili v letu 2008. Odstotek izplačanih nadomestil se vsako leto od uvedbe povečuje od 71 odstotkov v letu 2004 do 96 odstotkov v letu 2009. Povprečna višina izplačanega knjižničnega nadomestila je bila 446 evrov.

Ker so se v letu 2009 zmanjšala sredstva za nabavo knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah, so se zmanjšala tudi sredstva za izvajanje knjižničnega nadomestila v letu 2009, kot to določa Pravilnik o izvajanju knjižničnega nadomestila.

Pri neposrednih izplačilih avtorjem se je v letu 2009 zmanjšalo število izplačil nad 2087 evrov in število izplačil pod 417 evrov, deset avtorjev pa je prejelo izplačila, ki presegajo 4173 evrov.

Z letom 2009 se je zaključilo 3-letno obdobje (2007–2009) podeljevanja delovnih štipendij 5 stanovskih društev, ki so v tem obdobju svoje postopke izvedla razvidno in v skladu z zahtevanimi cilji razpisa za navedeno obdobje. V letu 2010 se pričinja novo 3-letno obdobje podeljevanja delovnih štipendij stanovskih društev. Na razpis, objavljen ob koncu leta 2009, se je prijavilo vseh 5 društev, ki so ta postopek že izvajala in ga nameravajo še naprej.

	2007	2008	2009
Povprečna višina sofinanciranja izdaje knjige – projektni del	3.783,25	4.121,31	3.997,00
Povprečna subvencija na revijo – programski del	/	/	58.880,00
Povprečna subvencija na revijo – projektni del	21.701,31	25.908,99	11.463,00
Povprečna višina avtorskega honorarja na AP – leposlovje	340,90	340,90	340,90
Povprečna višina avtorskega honorarja na AP – humanistika	327,40	327,40	327,40
Delež avtorskih honorarjev znotraj vseh stroškov izdaje knjige	67,78 %	65,42	65,42

Vir za leti 2007 in 2008 Ministrstvo za kulturo RS, za leto 2009 Javna agencija za knjigo RS.

Komentar: V letu 2009 je bila v okviru financiranja izdaje knjig agencija še posebej pozorna na položaj ustvarjalcev. MK je že leta 2007 nominalno opredelilo najnižje avtorske honorarje na področju izdaje knjig tako za izvirna dela kot za prevode s področja leposlovja in humanistike ter to vgradilo med pogodbene obveznosti, agencija pa je v pogodbene obveznosti za leto 2009 vključila tudi zahtevo o predložitvi bančnih dokazil o izplačanih avtorskih honorarjih, kar bo vplivalo ne le na izboljšanje položaja avtorjev, ampak tudi prispevalo k preglednosti založniško-avtorskih razmerij ter k posledičnemu zmanjšanju razponov med višinami avtorskih honorarjev znotraj založb oz. na založniškem trgu.

Leta 2009 je agencija podelila kar 15 enoletnih delovnih štipendij, s čimer je trikratno presegla postavljeni cilj v NPK (najmanj 5 delovnih štipendij), dvoletnih delovnih štipendij pa še ni uvedla zato, da je lahko v danih razmerah dala prednost večjemu številu enoletnih štipendij.

2. cilj:

Dvigniti zavest o pomenu branja ter povečati promocijo vrhunske izvirne ustvarjalnosti s področij leposlovja in humanistike

Ukrepa:

- spodbujanje izvajanja projektov promocije ustvarjalcev, branja in knjige, ki potekajo na nacionalni ravni, in
- spodbujanje izvajanja tistih projektov promocije ustvarjalcev, branja in knjige, ki vključujejo različne vladne resorje.

Kazalniki:

<i>Razvijanje bralne kulture</i>	2007	2008	2009
Število podprtih programov in projektov s področja bralne kulture	35	32	31
Število podprtih literarnih festivalov in prireditev	22	31	26
Število podprtih projektov izobraževanja na področju knjige	9	5	8
Število podprtih izvirnih slovenskih leposlovnih mladinskih del – Rastem s knjigo	1	1	1

Vir za leti 2007 in 2008 Ministrstvo za kulturo RS, za leto 2009 Javna agencija za knjigo RS.

Na področju bralne kulture je JAK leta 2009 podprla 31 projektov bralne kulture v okviru programskega poziva in projektne razpisa ter 26 projektov literarnih prireditev v okviru programskega, projektne razpisa in večletnih literarnih prireditev. Podprti so zelo raznoliki projekti, nekateri zgolj nekajdnevni, drugi celoletni, namenjeni bralcem različnih starosti. Kljub poudarku na nacionalnem značaju dogodkov se je pokazalo, da se je obenem s pokritostjo nacionalnega prostora povečalo število dogodkov na regionalni ravni, tudi na območjih, ki so bile prej siva lisa na zemljevidu literarnih prireditev in prireditev bralne kulture. Zlasti pomembno vlogo pri tem so imele splošne knjižnice, ki so se na več območjih med seboj povezovale pri izvajanju denimo Bralne značke za odrasle. Skladno s cilji delovanja je načrtna podpora JAK usmerjena k uveljavljenim literarnim prireditvam, festivalom in strokovnim srečanjem na območju Slovenije, usmerjenih v uveljavitev zlasti slovenskih avtorjev na področju leposlovja in humanistike.

V letu 2009 je bil izveden ciljni projektni razpis Rastem s knjigo – izvirno mladinsko leposlovno delo vsakemu sedmošolcu, ki ga je izvajala v sodelovanju z MK, MŠŠ in šport ter Zvezo splošnih knjižnic. V šolskem letu 2008/2009 je v projektu sodelovalo 61 splošnih

knjižnic, ki so v svojih prostorih gostile okrog 20.000 sedmošolcev s 457 osnovnih in podružničnih šol, šol s prilagojenim programom ter dela šol v zamejstvu (Celovec, Porabje, Gorica). Projekt je primer konkretnega sodelovanja med šolskim in kulturnim resorjem ter drugimi akterji na področju bralne kulture (npr. knjižnice), usmerjen je v generacijo sedmošolcev, pri kateri se opaža radikalno upadanje interesa za branje. Vsi učenci 7. razreda devetletke so bili tudi v šolskem letu 2008/2009 v okviru pouka povabljeni v osrednjo splošno knjižnico, kjer so jim knjižničarji predstavili delovanje knjižnice ter podarili in predstavili na javnem razpisu JAK izbrano izvirno mladinsko leposlovno delo – leta 2009 je bil izbran mladinski roman Dušana Čaterja *Pojdi z mano*. Projekt se nadaljuje tudi v šolskem letu 2009/2010.

Komentar: Cilji nacionalnega projekta Rastem s knjigo so večja dostopnost knjig in revij, promocija kakovostne literarne ustvarjalnosti izvirnih sodobnih avtorjev, povečan obisk splošnih in šolskih knjižnic ter večja izposoja knjig, povečan obisk knjigarn in povečano število prodanih knjig na glavo prebivalca, dvig ravni bralne kulture, ustvarjanje pozitivnega odnosa do branja in knjige. Iz teh razlogov JAK za šolsko leto 2010/11 načrtuje razširitev projekta na srednješolsko populacijo, sredstva pa bo MK zagotovilo JAK-u v proračunu za leti 2010 in 2011 v okviru projekta Ljubljana, svetovna prestolnica knjige. Skupaj z MOL je JAK namreč pripravila poziv za pripravo projektov in programa v okviru SPK 2010 – področja/sklopi: literarni festivali, kongres, Rastem s knjigo za srednješolce in knjige za vsakogar.

Kar zadeva podporo literarnim prireditvam, je MK v letu 2008 sofinanciralo 31 literarnih festivalov in prireditev – 22 v okviru projektnega razpisa 2008, 3 v okviru triletnega sofinanciranja festivalov in revij 2007–2009 ter 6 v okviru financiranja javnih kulturnih programov na področju knjige 2007–2009. Tretjina prireditev se je izvajala celo leto 2008, enkrat mesečno ali z večjimi razmiki, četrtna prireditev je večdnevni (2–7 dni). Posebej odmevni in obiskani so bili tradicionalni Slovenski dnevi knjige v Mariboru, Ljubljani in Novem mestu, kjer je sodelovalo med 40 in 50 različnih organizacij (društev, zavodov, knjižnic, knjigarn, založb, šol itn.).

3. cilj:

Zagotoviti sistematično promocijo vrhunskih izvirnih avtorjev s področij leposlovja in humanistike v svetu

Ukrepi:

- načrtno izvajanje nacionalnih predstavitev slovenskega leposlovja in humanistike na osrednjih knjižnih sejnih v tujini in drugih referenčnih prizoriščih,
- spodbujanje prevajanja del slovenskih avtorjev v tuje jezike in
- podpora projektom mednarodnega sodelovanja (obiski in predstavitve tujih avtorjev in književnosti v Sloveniji in obratno).

Kazalniki:

Prevodi v tuje jezike in mednarodna dejavnost	2007	2008	2009
Število podprtih programov in projektov s področja mednarodne dejavnosti (s predstavitvami na knjižnih sejmih vred)	25	48	32
Število podprtih prevodov v tuji jezik	33	43	69
Število prevedenih slovenskih avtorjev v tuje jezike	26 + 4	28 + 3	44 + 2
Število jezikov, v katere se prevajajo slovenski avtorji	18	20	22
Število prevodov v angleščino	3	3	8

Število prevodov v nemščino	5	5	8
Število prevodov v italijanščino	2	4	5
Število prevodov v francoščino	1	3	2
Število prevodov v jezike nekdanje Jugoslavije	6	10	11

Vir za leti 2007 in 2008 Ministrstvo za kulturo RS, za leto 2009 Javna agencija za knjigo RS.

Komentar: S tem da se je v letih 2007–2009 izvajalo sofinanciranje triletnega ciljnega javnega razpisa za izvedbo nacionalnih predstavitev slovenskega leposlovja in humanistike na knjižnih sejmi v Leipzigu, Frankfurtu in Bologni, je kulturna politika jasneje opredelila prioritete na tem področju ter izvajalcem omogočila kvalitetnejše in dolgoročnejše načrtovanje nacionalnih predstavitev. JAK je v letu 2009 začela izbirati domišljeno informacijsko stojnico, ki bo omogočila vsebinsko bogato predstavitev slovenske literature tudi na drugih sejmi; skupna nastopanja založnikov v tujini so v ekonomskem smislu prinesla zelo slabe rezultate, zato je JAK začela razvijati smotnejše metode vsebinskih povezav s primernimi partnerji.

Sredstva na področju prevodov so bila razdeljena 69 projektom, slovenska dela bodo prevedena v 22 različnih jezikov, skupaj bo prevedenih 10 humanističnih del, preostala so leposlovna, med njimi so 3 dela namenjena otrokom in mladostnikom. Prevedenih bo 10 leposlovnih del 10 ženskih avtoric in 43 del 34 moških avtorjev, od tega 33 leposlovnih del in 10 humanističnih.

Ponovno se je povečalo število jezikov, v katere se prevaja, z 20 na 22, povečalo se je tudi število prevodov v glavne svetovne jezike. V okviru prevodov bo kazalo razmisliti o fokusni usmeritvi na prevode določenih avtorjev in na določene jezike.

Na vsebinski ravni se je v letu 2009 na področju mednarodne promocije slovenskega leposlovja in humanistike poglobil sistematični pristop k podpori temu segmentu, podprtih je bilo več mednarodnih projektov oziroma predstavitev kakor v preteklem letu. Na 3 razpisih in 1 pozivu je bilo skupaj sofinanciranih 32 projektov in programov, med njimi trije nacionalni nastopi na knjižnih sejmi. 15 projektov in programov je potekalo v tujini, 17 pa v slovenskem prostoru.

Z načrtnimi predstavitvami slovenskega leposlovja in humanistike na prednostnih knjižnih sejmi v tujini se povečuje prepoznavnost slovenskih avtorjev v tujih literarnih in založniških krogih, kar se počasi vključuje v usklajene strategije medresorskega sodelovanja (Javna agencija za knjigo, MK – mednarodni sektor, MZZ, MVŠZT idr.), prav tako je medresorsko usklajevanje nujno za druge oblike mednarodne promocije, ki potrebuje jasno vizijo in merljivo načrtane cilje. Primer medresorskega usklajevanja je vključitev JAK v projekt Traduki.

4. cilj:

Povečati dostopnost slovenske knjige na celotnem območju Slovenije

Ukrep:

Spodbujanje knjižnic k intenzivnejšemu seznanjanju bralcev s kakovostnimi knjižnimi novostmi iz leposlovja in humanistike:

Posredno so k doseganju tega cilja usmerjeni vsi ukrepi, še zlasti pa ukrepi glede spodbujanja razvoja knjigarniške mreže na območju Slovenije in v zamejstvu ter zagotavljanje enakomerne, regionalno razpletene mreže knjigarn, sofinanciranja založniške produkcije, ki je v javnem interesu, kar zagotavlja nižjo prodajno ceno sofinancirane knjige, podpiranje bralne kulture, prednostne kriterije pri nabavi knjig v splošnih knjižnicah itd. ter izobraževanje kadrov na področju knjigotrštva.

Kazalniki:

Leto	Število izdanih knjig in brošur
2008	6.358
2009	6.485

V letu 2009 je po podatkih NUK izšlo 5012 knjig in 1473 brošur, skupaj torej 6485 knjig in brošur, kar kaže naraščanje krivulje števila izdanih knjig, ki je opazno narasla v letu 2007 in raste še naprej (v letu 2008 6358 izdanih knjig in brošur).

Sofinancirane knjige in revije	2007	2008	2009
Število sofinanciranih knjižnih naslovov s postavke založništvo	325	383	398
Število sofinanciranih revij s postavke založništvo	50	47	50
Delež sofinanciranih knjig med vsemi izdanimi knjigami	7,2 %	8,99	7,94

Vir za leti 2007 in 2008 Ministrstvo za kulturo RS, za leto 2009 Javna agencija za knjigo RS.

Sorazmerno visok delež zahtevnejše produkcije s področja leposlovja in humanistike znotraj celotne knjižne produkcije pada zaradi hitrega naraščanja skupnega števila izdanih knjig in revij v zadnjih letih, na katerega že opozarjajo strokovnjaki za književnost in raziskovalci založništva kot na problem hiperprodukcije.

Naklade sofinanciranih knjig in revij	2007	2008	2009
Povprečna naklada sofinancirane knjige	669	664	650
Povprečna naklada sofinancirane revije (brez mladinskih)	630	635	600
Povprečna naklada sofinanciranih mladinskih revij	13.810	16.132	14.600

Vir: Ministrstvo za kulturo RS.

Kazalci za leti 2007 in 2008 kažejo, da je bil zastavljeni cilj dosežen oziroma pri nekaj kazalcih celo presežen: povprečna naklada sofinancirane knjige leta 2008 je 664, povprečna naklada sofinancirane revije pa 635, to pomeni nekajodstotno rast glede na obdobje 2004–2006 oziroma ostajanje na ravni leta 2007. Javna agencija za knjigo je v letu 2009 v razpisnih pogojih ohranila na MK predpisane najnižje naklade: 500 za prozo, esejistiko in humanistiko, 300 za poezijo in dramska besedila. Podatki za leto 2009 kažejo na padec naklade otroških revij, pri nakladi knjig in drugih revij pa ni zaznati bistvenega premika glede na leto 2008.

Podpora knjigarnam

V letu 2009 je agencija s posebnim razpisom podprla razvoj knjigarniške mreže oziroma delovanje knjigarn za razvijanje bralne kulture in literarnih prireditev, cilj pa je bil povečati dostopnost in zanimanje za knjigo po vsej Sloveniji in v zamejstvu.

Pogoje in kriterije za sofinanciranje knjigarn je izpolnilo 21 knjigarn, to je manj kakor leta 2007.

Knjigarniška mreža	2007	2008	2009
Regionalna pokritost: število mestnih občin, v katerih delujejo sofinancirane knjigarne	6	6	7
Število sofinanciranih knjigarn	26	21	19

Vir za leti 2007 in 2008 Ministrstvo za kulturo RS, za leto 2009 Javna agencija za knjigo RS.

Zaključni komentar

Potrebna bosta temeljit razmislek in evalvacija usmeritve, ali je povečevanje naklade knjig in revij na letni ravni smotrno z vidika majhnosti slovenskega knjižnega trga in z vidika spodbujanja kvalitete in dostopnosti knjižne in revijalne produkcije.

Rezultati sofinanciranja v letu 2009 kažejo, da so bili na področju založništva glede na preteklo obdobje doseženi dolgoročni cilji o številu sofinanciranih knjig, podprtih je bilo 398 knjižnih naslovov (15 več kot leta 2008) in 50 revij.

Agencija je leta 2009 svojo politiko sicer usmerila v manjše število podprtih naslovov in obenem višjo podporo posamičnim vrhunskim delom/avtorjem, vendar je bilo v praksi za leto 2009 število knjig pri t. i. programskih založbah že vnaprej opredeljeno v okviru triletna pogodbe 2007–2009, na letni projektni razpis pa je prispelo visoko število kvalitetnih prijav – sofinanciranih je bilo 116 knjig, med temi kar 72 naslovov domačih avtorjev. Izbranih je bilo tudi 35 kvalitetnih del za otroke in mladino, skoraj v celoti domačih avtorjev, to pomeni povišanje deleža otroške in mladinske literature ter posledično povečanje vpliva tudi na razvijanje bralne kulture.

Že leti 2006 in 2007 sta pokazali, da je podpora knjigarniški mreži z usmerjenostjo na tako imenovane »dobre knjigarne« kot kulturnih središč prišla do neke kritične meje, ko je očitno, da si večjega naraščanja knjigarn, ki bi izpolnjevala razpisne pogoje, ni moč obetati. To izkušnjo so potrdili tudi rezultati razpisa, namenjenega knjigarnam v letu 2009. Kljub temu učinki dosedanje podpore knjigarniški mreži s strani JAK postajajo vse bolj vidni, kažejo se v izredni dejavnosti sofinanciranih knjigarn, ki postajajo vse pomembnejša kulturna središča posameznih lokalnih okolij. Število prireditev v knjigarnah se iz leta v leto povečuje, vsebinsko je struktura teh prireditev zelo raznolika, od literarnih branj in nastopov za različna ciljna občinstva do organiziranih obiskov šol in vrtcev, glasbeno-literarnih nastopov in strokovnih pogovorov.

Stanje v knjigarniški mreži ostaja še vedno izredno kritično in predstavlja odločilno točko, na kateri bo razvoj slovenskega založništva in knjige bodisi spodbujen bodisi zavrt ali pahnjen v stagnacijo. Zelo je pomembno, da bo tudi v prihodnje delovanje knjigarn podpiralo vse več lokalnih skupnosti, zlasti mestnih občin.

V letu 2009 se je povečalo število knjig v Braillovi pisavi in zvočnih knjig za slepe, sofinanciranih z javnim razpisom za senzorno ovirane. Tako se je povečalo število knjižnih naslovov v Braillovi pisavi za 2 (z 29 leta 2008 na 31 leta 2009), število knjižnih naslovov v zvočnem zapisu pa za 52 (s 143 leta 2008 na 195 leta 2009).

5.3 Knjižnična dejavnost

Opomba: kazalnika – zagotavljanje večjega deleža zahtevnejše literature s poudarkom na slovenskih avtorjih v knjižničnih fondih in zagotavljanje večjega deleža umetniške vizualne produkcije s poudarkom na evropski produkciji v knjižničnih fondih ter delež izposoje publikacij, ki jih sofinancira Ministrstvo za kulturo v celotni izposoji knjižničnega gradiva, v besedilu NPK nista jasno opredeljena, zato ju je težko enoznačno uporabiti.

1. cilj:

Splošne knjižnice kot osrednji centri informacijske družbe v lokalnih skupnostih in središča spodbujanja bralne kulture.

1. ukrep:

Posodabljanje knjižničnih zbirk:

Knjižnična zbirka splošne knjižnice mora zagotavljati ustrezno kvaliteto, biti mora aktualna, prilagojena potrebam uporabnikov in ciljem kulturne politike, še posebej v zvezi z bralno

kulturo, informacijsko pismenostjo in vseživljenjskim izobraževanjem. Poleg nakupa knjižnega gradiva je treba posebno pozornost posvetiti gradivom na drugih medijih, zlasti avdiovizualnim, predvsem pa spletnim kulturnim in informacijskim virom. Splošne knjižnice morajo uporabnikom zagotoviti neposredni dostop do različnih elektronskih podatkovnih zbirk (zlasti do tuje periodike ter strokovne in znanstvene literature), do spletnih gradiv države in lokalnih skupnosti (e-uprava, e-kultura, e-izobraževalni programi, e-zdravje, e-davki itd.), potrebnih za vsakdanje življenje, in poskrbeti za dostop do digitalizirane kulturne dediščine in e-vsebin, ki bodo v prihodnje večinsko uporabljani viri za izobraževanje, raziskovanje in kulturno razvedrilo. Pri nakupu knjižničnega gradiva naj se iz državnega proračuna zagotovi 50 % potrebnih sredstev za nakup gradiva v splošnih knjižnicah.

Kazalniki:

- rast števila knjig v zbirki na prebivalca v primerjavi s standardom,
- delež neknjižnega gradiva v zbirki na prebivalca v primerjavi s standardom,
- letni prirast gradiva v primerjavi s standardom,
- delež izločenega gradiva v primerjavi z letnim prirastom.

Podatki/leto	2008	2009
Število enot knjižnega gradiva v zbirki na prebivalca	4,38	4,35
Število enot neknjižnega gradiva v zbirki na prebivalca	0,37	0,37
Število enot letnega prirasta knjižničnega gradiva na prebivalca	0,27	0,29
Število enot izločenega gradiva v tekočem letu na prebivalca	0,11	0,11

Komentar: V letih 2008 in 2009 doseženi rezultati pri posodabljanju knjižničnih zbirk bodo v prihodnjih letih, ko bodo znani podatki za vsaj tri leta, primerjani med seboj. Narejena bo tudi primerjava z določili standarda, saj naj bi vsaka splošna knjižnica (z vsemi krajevnimi knjižnicami) pri obsegu zbirke dosegla vsaj 85 % standarda. Standard za obseg knjižnične zbirke določa 4 enote knjižnega gradiva na potencialnega uporabnika oziroma prebivalca ter 0,4 enote neknjižnega gradiva na prebivalca. Določba standarda za vzdrževanje knjižnične zbirke oz. letni prirast je najmanj 250 enot knjižnega gradiva in najmanj 25 enot neknjižnega gradiva na 1000 potencialnih uporabnikov (prebivalcev). Glede odpisa pa standard določa, da morajo knjižnice, ki dosegajo standard za knjižnično zbirko, izločiti letno toliko knjižničnega gradiva, da vzdržujejo standard obsega knjižnične zbirke in njeno aktualnost.

Pri nakupu knjižničnega gradiva se ocenjuje (uradna statistična poročila za leto 2009 bodo dosegljiva v drugi polovici leta 2010), da so knjižnice kupile s sredstvi MK okoli 175.000 enot gradiva, s sredstvi občin pa okoli 285.000. Obseg celotnega nakupa na 1000 prebivalcev sicer dosega pričakovanega, vendar so sredstva države zadoščala le za približno 38 % nakupa, tako se cilju, da bi država prispevala polovico potrebnih sredstev za nakup, nismo približali. Dodatni razlog za to gre iskati tudi v vse višjih cenah zlasti elektronskega in drugega neknjižnega gradiva, in v dejstvu, da morajo knjižnice s sredstvi države kupovati zahtevnejše gradivo, ki je praviloma tudi dražje.

2. ukrep: Posodabljanje informacijsko-komunikacijske tehnologije za razvoj spletnih storitev in informacijsko usposabljanje uporabnikov:

NPK navaja, da bodo splošne knjižnice lahko uresničevale svoje poslanstvo in izvajale javno službo v primernem obsegu, če bodo v času informacijske družbe sledile tehnološkemu razvoju, zlasti hiter dostop do interneta in elektronskih virov ter uporabo na daljavo.

Pričakovani so razvoj spletnih storitev za dostop do knjižnic in njihovo enostavno uporabo na daljavo, pospešena digitalizacija knjižničnih zbirk in razvoj e-vsebin ter intenziviranje izobraževanja zaposlenih bibliotekarjev.

Kazalniki:

- rast števila računalnikov z dostopom do interneta na prebivalca,
- rast števila oddaljenih dostopov do knjižnice na prebivalca,
- rast števila udeležencev informacijskega usposabljanja na prebivalca.

Podatki/leto	2008	2009
Število računalnikov z dostopom do interneta na prebivalca	0,0006	0,0006
Število oddaljenih dostopov do knjižnice na prebivalca	0,67	1,37
Število udeležencev informacijskega usposabljanja na prebivalca	0,0434	0,0476

Komentar: Leta 2009 so bili kupljeni 121 računalniki s pripadajočo periferno opremo (35 različnih vrst tiskalnikov, 15 optičnih čitalnikov, 9 sistemov za neprekinjeno napajanje), 3 strežniki ter različna dodatna komunikacijska in programska oprema. Tako je bil izveden nakup IKT za vzpostavitev ali posodobitev delovnih postaj z dostopom do interneta za uporabnike v 28 knjižnicah, nakup IKT za vzpostavitev e-knjižnice, ureditev prostora e-knjižnice ter vzpostavitev spletnih aplikacij v 12 knjižnicah oziroma njihovih enotah ter za posodobitev delovnih postaj za uporabo modulov COBISS3 v 26 krajevnih knjižnicah oz. enotah splošnih knjižnic. Splošne knjižnice svojim uporabnikom omogočajo dostop do interneta tudi iz bibliobusa in večine krajevnih knjižnic.

Knjižnice so vključene v sistem COBISS, v njem izvajajo svoje informacijske storitve in skupaj oblikujejo vzajemni katalog. Poleg tega splošne knjižnice v svojih enotah ustanavljajo e-točke, ki uporabnikom omogočajo dostop do spleta. Število računalnikov za uporabnike po knjižnicah v zadnjem obdobju ne dosega nadaljnje rasti, raste pa število oddaljenih dostopov do knjižnice na prebivalca.

Slovenske splošne knjižnice so v različne oblike informacijskega usposabljanja v letu 2009 vključile več kot 96.000 uporabnikov (4,7 % vseh prebivalcev).

3. ukrep:

Bralna kultura:

NPK določa, da se morajo splošne knjižnice še bolj uveljavljati kot središča bralne kulture. V sodelovanju z AK bodo splošne knjižnice še naprej deležne posebne koordinirane podpore, ki bo namenjena razvoju bralne kulture ter promociji kakovostnejšega knjižničnega gradiva in knjižnic. JAK bo v pogodbe za sofinanciranje publikacij v javnem interesu, torej publikacij, katerih izdajo finančno podpira, dodala obveznost prejemnika sredstev za opravljanje promocije v eni od naslednjih oblik:

- pripraviti promocijsko gradivo z ustrezno informacijo o izidu publikacije z anotacijo, če je mogoče pa tudi z recenzijo, v tiskani in elektronski obliki, ki ga pošlje vsem slovenskim splošnim knjižnicam, ter
- publikacijo tudi javno predstaviti v vsaj treh splošnih knjižnicah.

Na MK pa ostaja sofinanciranje promocijskih in izobraževalnih projektov, ki bodo izboljševali bralno kulturo, poznavanje slovenskega jezika in informacijsko pismenost uporabnikov.

Cilji, ki jih poskušamo z ukrepom doseči, so rast bralne kulture in promocija slovenske knjige ter rast izposoje in uporabe gradiva, predvsem strokovnega in zahtevnejšega leposlovja v tiskani in elektronski obliki.

Kazalniki:

- rast števila udeležencev projektov za promocijo branja na prebivalca,
- rast izposoje knjižničnega gradiva na prebivalca,
- delež izposoje publikacij, ki jih sofinancira Ministrstvo za kulturo, v celotni izposoji knjižničnega gradiva.

Podatki/leto	2008	2009
Število udeležencev projektov za promocijo branja na prebivalca	0,0093	0,0095
Število enot izposojenega knjižničnega gradiva na prebivalca	12,38	12,6
Število izposojenih enot publikacij, ki jih sofinancira Ministrstvo za kulturo, v celotni izposoji knjižničnega gradiva	6,17	6,43

Komentar: Problematičen kazalnik »Rast števila udeležencev projektov za promocijo branja na prebivalca« – slovenske splošne knjižnice so leta 2009 izvedle več kot 19.400 različnih prireditvev (9,56 prireditve na 1000 prebivalcev), različne oblike informacijskega usposabljanja v letu 2009 so vključile več kot 89.000 uporabnikov (4,4 % vseh prebivalcev). Problematičen kazalnik »Delež izposoje publikacij, ki jih sofinancira Ministrstvo za kulturo, v celotni izposoji knjižničnega gradiva« – 6,43 enote na prebivalca je delež izposojenih leposlovnih del v knjižnico in na dom. Knjižnice so prikazale izposajo deleža publikacij, ki jih sofinancira MK, iz sredstev za letno sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva.

2. cilj:

Razvoj nacionalne digitalne knjižnice

Ukrep:

Vzpostavitev dLib.si:

Za NUK postaja vse večja prioriteta in vsebinska novost nastajanje digitalne knjižnice oziroma sama digitalizacija, pri čemer imajo prednost gradiva iz kulturne in znanstvene dediščine, domoznanska (lokalno zgodovinska) gradiva ter zbiranje in hranjenje obveznega izvoda izvirnih spletnih publikacij. Nacionalna kulturna politika posebno pozornost daje podpori zajemanja obveznega izvoda digitalnih vsebin in digitalizaciji tiskanega gradiva. Podpira nadaljnji razvoj spletnega portala digitalne knjižnice in aktivno sodelovanje pri nadaljnjem razvoju Evropske digitalne knjižnice.

Kazalniki:

- rast števila digitaliziranih enot (skenogramov) v zbirki, dostopnih prek portala, na prebivalca,
- rast izvirnih digitalno rojenih enot v zbirki na prebivalca,
- rast števila oddaljenih dostopov na prebivalca.

Podatki/leto	2008	2009
Število digitaliziranih enot (skenogramov) v zbirki, dostopnih prek portala, na prebivalca	0,24	0,34
Število izvirnih digitalno rojenih enot v zbirki na 1000 prebivalcev	0,089*	* 0,142
Število oddaljenih dostopov na prebivalca	0,046	0,53

Komentar: V letu 2009 so v zbirki dLib.si nadaljevali digitalizacijo posameznih zaključenih zbirk časopisnega, kartografskega in glasbenega gradiva NUK. Digitalizacija, ki je bila načrtovana za leto 2009, bo končana predvidoma v prvi polovici leta 2010. Na portal so tudi v letu 2009 dodali digitalizirana gradiva drugih knjižnic in ustanov. V sodelovanju z zunanjimi partnerji so nadaljevali dopolnjevanje zbirke slovenske znanstvene periodike (podpisanih bilo 32 novih dogovorov o sodelovanju pri razvoju portala dLib.si). Na portalu je bilo ob koncu leta 2009 dostopnih več kot 692.000 enot (skenogramov) gradiva.

V letu 2009 so v nacionalni knjižnici nadaljevali selektivno zajemanje spletnih strani v skladu z Zakonom o obveznem izvodu publikacij in s Pravilnikom o vrstah in izboru elektronskih publikacij za obvezni izvod. Izbor arhiviranih spletnih strani je bil razširjen na področja javne uprave, visokošolskih zavodov, raziskovalnih ustanov in drugih strani, ki ustrezajo kriterijem iz pravilnika. Skupno so v nacionalni knjižnici v letu 2009 zajeli 357 spletnih mest. Število tarč, ki jih zajemajo, so povečali za 280 (s 77 na 357). Izvedli so 793 zajemov, od tega 649 uspešno. Količina uspešno zajetega gradiva v preteklem letu znaša 603 GB, tako obsega zbirka zajetih in arhiviranih izvirno digitalno rojenih enot 757 GB (154 GB v letu 2008).

Prek portala SVAROG je bilo oddanih 272 monografskih publikacij, 28 novih naslovov periodike, 36 člankov in 10 drugih publikacij (predvsem plakatov). Opravljen je bil pregled baze slovenskih založnikov v COBISS glede na njihovo publiciranje spletno dostopnih publikacij, ustrezni založniki pa so bili pozvani k oddaji. Identifikacija spletnih publikacij je potekala tudi s sprotnim pregledovanjem novih CIP-zapisov. V letu 2009 so pregledali 289 CIP-zapisov in izvedli ustrezne postopke za pridobitev publikacij (poziv k oddaji ali zajem z robotom v primeru celotnih spletnih strani).

Nacionalna knjižnica si prizadeva, da bi svoje storitve na področju dela z uporabniki izvajala v skladu z osnovnim poslanstvom, in pri tem uvaja nove storitve, usmerjene v prvi vrsti na e-vire in storitve oz. na oddaljene (virtualne) uporabnike. Uvedba slednjih omogoča, da postajajo potencialni uporabniki knjižnice vsi prebivalci Slovenije in tudi tisti iz tujine. Ponudba klasičnih knjižničnih storitev in storitev na daljavo omogoča podporo za delo v akademski sferi (višješolskim, visokošolskim in univerzitetnim študijskim programom, raziskovalcem) kot tudi vsem drugim, ki želijo dostopati do slovenske tiskane in digitalne kulturne dediščine. Spremenjene družbene in ekonomske razmere, tehnološki napredek, evropske in nacionalne strategije in smernice ter specialna zakonodaja so povečali obseg nalog in aktivnosti, ki jih knjižnica z obstoječim številom redno zaposlenih in nezadostnimi sredstvi za opravljanje zakonsko določenih nalog, investicijsko vzdrževanje in nakup opreme ter dodatne nujne naloge nikakor ne more izvajati v pričakovanem obsegu.

3. cilj:

Regionalna povezanost splošnih knjižnic

1. ukrep:

Razvoj funkcij območnosti:

Ukrep predvideva postopno povečevanje podpore izvajanju koordinacijskih funkcij osrednjih območnih knjižnic, ki vključujejo zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij, dajanje strokovne pomoči vsem knjižnicam območja, koordiniranje zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva za območje ter usmerjanje izločenega gradiva s svojega območja.

Načrtovano je bilo, da bo povečan in zahtevnejši izbor gradiva območnim knjižnicam zagotovljen na podlagi zakonodaje o obveznem izvodu in dodatnih sredstev za nakup gradiva. Zastavljeni cilj, ki predpostavlja tesno povezanost knjižnic v regiji glede enotnosti delovanja in medsebojnega dopolnjevanja v skrbi za uporabnika, naj bi bilo mogoče doseči s koordinacijo, primernimi programi in zadostnimi kadrovskimi viri.

Kazalniki:

- prirast gradiva za potrebe območnosti na prebivalca pokrajine,
- rast števila skupnih projektov knjižnic v regiji,
- delež prebivalcev širšega območja v članstvu območne knjižnice.

Podatki /leto	2008	2009
Prirast gradiva za potrebe območnosti na prebivalca pokrajine	32.484	36.854
Rast števila skupnih projektov knjižnic v regiji	10	24
Delež prebivalcev širšega območja v članstvu območne knjižnice	18,7 %	18,5 %

Komentar: Deset knjižnic v državi s soglasjem ustanoviteljev izvaja zakonsko določene območne naloge, ki jih MK financira na podlagi neposrednega poziva. Predvideno je bilo, da se bodo razvijale postopoma, v skladu s finančnimi možnostmi. Zaradi pomanjkanja denarja še vedno ostaja financiranih letno v povprečju med polovico in dvema tretjinama posebnih nalog območnih knjižnic.

2. ukrep:

Informacijsko povezovanje v pokrajinah:

Povezovanje informacijskih virov in gradiv v digitalni obliki med knjižnicami, muzeji, arhivi in drugimi kulturnimi subjekti v regijah. Podpora je namenjena razvoju digitalizacije, predvsem lokalnih in regionalnih e-vsebin (domoznanskih zbirk in domoznanskega gradiva) in informacijskega portala za dostop do teh vsebin, ki se oblikuje za osrednje območne knjižnice.

Cilj je razvijati skupni regijski knjižnični portal in digitalizacijo domoznanskih gradiv.

Kazalniki:

- povečanje števila kulturnih subjektov, ki objavljajo na portalu,
- povečanje števila digitaliziranih enot, dostopnih prek portala, na prebivalca,
- povečanje števila oddaljenih dostopov na prebivalca.

Podatki /leto	2008	2009
Število kulturnih subjektov, ki objavljajo na portalu	74	66**
Skupno število digitaliziranih enot, dostopnih prek portala, na 1000 prebivalcev	0,53	1,22
Število oddaljenih dostopov na prebivalca	*	0,02

* Število dostopov je zanemarljivo, saj je v letu 2008 potekala prenova portala.

** Padec števila kulturnih subjektov je posledica čiščenja podatkovne zbirke, v kateri so se nekatere institucije prej podvajale.

Komentar: Regijski knjižnični portal naj bi pomembno prispeval k razvoju e-vsebin v slovenskem jeziku. Obogatil naj bi vedenje o lokalni zgodovini, kulturi, kulturni dediščini in življenju v lokalnih skupnostih. Ker je v letu 2008 potekala prenova portala, so bile v letu 2009 dejavnosti na portalu namenjene predvsem pripravi pogojev za izvajanje informacijskega povezovanja na območju, manj pa bogatitvi portala z novimi vsebinami. Prve vidnejše učinke portala bo mogoče spremljati leta 2011.

4. cilj:

Knjižnične storitve za invalide se izvajajo v javnem knjižničnem sistemu v posebej zanje prilagojenih tehnikah

V letu 2009 se je v slovenskih splošnih knjižnicah povečalo število enot knjižničnega gradiva, ki je prilagojeno senzorno oviranim uporabnikom. Dosti manj hranijo gradiva, ki je prilagojeno osebam s poškodbo glave in osebam z motnjami v duševnem razvoju. Mnoge knjižnice takšnega gradiva sploh nimajo, številne pa imajo premalo opreme za branje oziroma poslušanje gradiva, prilagojenega senzorno oviranim uporabnikom.

Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije ima svojo specialno knjižnico, ki skrbi za potrebe slepih in slabovidnih v vsej Sloveniji in zamejstvu. Knjižnica ima več tisoč naslovov knjig v Braillovi pisavi, povečanem tisku in zvočnem zapisu. Knjižnica razpolaga z mrežo 25 elektronskih čitalnic v vseh večjih slovenskih mestih.

Tudi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije skrbi za dostop njenih članov do videovsebin, ki so prilagojene gluhim in naglušnim uporabnikom iz vse Slovenije.

5.4 Likovna umetnost

1. cilj

Popularizacija sodobne likovne umetnosti in vključevanje različnih skupin občinstva v medkulturni dialog

Kazalniki:

- število in vrste razstav (študijska, tematska, monografska, skupinska, pregledna ...): programski poziv: 82 razstavnih projektov, od tega 50 % selekcioniranih, tematskih in preglednih razstav ter 50 % monografskih predstavitev, večinoma sprotne produkcije sodobnih likovnih umetnikov;
- projektni razpis: 223 razstavnih projektov, od tega 25 preglednih, 5 retrospektivnih razstav, 45 tematskih razstav, 40 študijskih in selekcioniranih ter 90 predstavitev sprotne produkcije večinoma monografskega tipa;
- število posebnih popularizacijskih programov (skupaj): 50;
- umetniški sejmi: v letu 2009 se je na 10 izbranih mednarodnih umetniških sejmih predstavilo 6 slovenskih galerij;
- likovni bienale v Benetkah 2009: predstavila se je Galerija ŠKUC iz Ljubljane s projektom Šum v prostoru avtorja Mihe Štruklja;
- število obiskovalcev (skupaj): približno 800.000.

2. cilj

Izboljšanje družbenega položaja ustvarjalcev

Kazalniki:

- število in višina izplačanih razstavnin: več kot 200 razstavnin v višini od 300 EUR (za manjšo osebno razstavo iz tekoče produkcije) do 1500 EUR (za pregledno razstavo);
- število delovnih štipendij: 11;
- število rezidenčnih udeležb: 4 (odobrene vse, ki so bile zaprosene);
- področja dela in starostna struktura prejemnikov delovnih štipendij in rezidenčnih udeležb: Upoštevana so bila vsa področja ob ustrezni kakovosti (slikarstvo, kiparstvo, novi mediji, fotografija, video, kritika, ilustracija, oblikovanje) ter vse generacije (najstarejši prejemnik je imel nad 50 let, najmlajši pod 35 let), pri čemer so bili s posebno pozornostjo obravnavani mlajši, nadarjeni avtorji, ki se v svojem delu ukvarjajo tudi z raziskovanjem in razvijanjem področja.

3. cilj

Zagotavljanje pogojev za razvoj in promoviranje sodobne likovne umetnosti v Sloveniji in v mednarodnem prostoru

Ukrep:

Postavitev novega razstavnega prostora v Ljubljani za sodobno likovno umetnost, sprotno spremljanje in javno predstavljanje razvoja sodobne likovne umetnosti v Sloveniji in mednarodnem prostoru v celotnem razponu vsebinskih, formalnih in estetskih praks.

Glavna ugotovitev: v letu 2009 osrednji pogoj – vzpostavitev ustrezne infrastrukture – ni bil zagotovljen, vendar bo predvidoma do konca leta 2010 temu namenjena stavba na Metelkovi 22 v Ljubljani dograjena oz. prenovljena.

Komentar: Vzpodbudni so povečanje števila mednarodnih gostovanj in koprodukcij s tujimi organizatorji ter skupnih projektov več nevladnih javnih in zasebnih zavodov v Sloveniji ter njihovo povezovanje z nacionalnimi ustanovami na področju kulture, dodeljevanje rezidenčnih udeležb in delovnih štipendij ter opazno povečanje skrbi za popularizacijo vizualnih umetnosti in iskanje načinov za večji obisk v galerijah in drugih razstavnih prostorih. Vzpodbudno je tudi večje vključevanje mlajših generacij in sodobnih pristopov v sofinanciranih kulturnih projektih, kar se dosega s prednostnim obravnavanjem in večjim številom točk pri tistih organizatorjih, ki vključujejo ne le mlajše umetnike, temveč tudi mlajše gostujoče kustose. Razveseljivi so tudi podatki, ki kažejo na izboljševanje razmer v regijah, saj obstajajo posamezni zavodi, društva in centri, ki so po kakovosti in izvirnosti ponudbe enakovredni Ljubljani. Počasi se zaradi povečevanja sredstev in spodbude pluralizma v sodobni umetnosti v pozitivnem smislu spreminja podoba vizualnih umetnosti v Sloveniji. Na področju arhitekture in oblikovanja, na katerem se je leta 2005 prijavilo manj kot 10 % vseh prijaviteljev na področju vizualnih umetnosti, postajajo ti projekti vedno pomembnejši, žal pa se sredstva ne povečujejo, kar bo kmalu ustavilo vse pobude za (ponovni) razcvet obeh področij.

Še vedno je velik problem nekoordinirano nastopanje številnih majhnih javnih in zasebnih nevladnih zavodov in društev predvsem v (pre)majhnem slovenskem prostoru, kar povzroča pretirano drobljenje javnih sredstev, večjo kvantiteto na račun kvalitete, ponavljanje enih in istih vsebin, velikokrat preveč ozko vezanih na manjše ciljne skupine. Ni še dovolj jasnih, preglednih in korektnih razmerij med lastniki razstavnih prostorov, organizatorji, producenti in umetniki, kar tudi povzroča zmedo in zapleta postopke pri rednih razpisih. V Ljubljani primanjkuje odprt, večji in različnim postavitvam sodobnih vizualnih umetnosti namenjen prostor, saj lastniki obstoječih, pa naj gre za nekatere javne, iz državnega proračuna financirane zavode ali zasebne galerije, producente in umetnike velikokrat prisilijo v zelo težke pogoje, če ti želijo tam izvesti kulturne projekte. Nespodbudna davčna politika in nereguliran trg umetnin sta poleg splošnega odnosa do umetnosti (v veliki meri ga odsevajo nenaklonjeni, neprofesionalni in populistični prispevki o kulturi v slovenskih medijih) za razvoj likovne umetnosti (in prepoznavanje vrhunskih umetnikov) še posebej neugodna.

V dialogu med MK ter strokovnimi krogi in interesnimi organizacijami na tem področju se razvija niz pobud o potrebnih spremembah, recimo:

- zmanjšanje števila razstav in organizatorjev na račun njihove organiziranosti v statusno, številčno in strokovno bolj učinkovite zavode in društva, ki bi imela za izvedbo programov več sredstev,
- tesnejše sodelovanje med Direktoratom za dediščino in Direktoratom za umetnost MK, saj so znotraj javnih zavodov določene rezerve, znotraj nevladnih organizacij pa sveže in inventivne zamisli,
- ureditev bolj profesionalnih in etičnih (tudi poslovnih) razmerij med javnimi zavodi in umetniki, ki se na razpis prijavljajo kot fizične osebe, javni zavodi (financirani iz proračuna) jim trenutno zagotavljajo le prostor, v prihodnje pa naj bi tudi svoj delež sofinanciranja,
- načrtno uvajanje sodobnih privlačnih metod za popularizacijo likovnih umetnosti in zagotavljanje, v okviru možnosti, vpliva na medije za bolj kakovostno in profesionalno predstavljanje vsebin s področja kulture,

- okrepitev nacionalnih strokovnih društev, ki bi morala pridobiti status sodobnih producentov in predstavljati vezni člen med posameznim ustvarjalcem in državo,
- bolj obvezujoča uvedba razstavnin oziroma drugih oblik neposredne podpore ustvarjalcem tudi v javnih zavodih in zasebnih galerijah,
- vzpodbujanje skladnega delovanja zasebnih galerij in vlaganja v kulturo nasploh za vzpostavitev trga umetnin,
- večja skrb za pluralizem v ustvarjanju in promociji sodobnih likovnih praks ter usklajen razvoj (poleg Ljubljane kot prestolnice) tudi v regijskih središčih,
- pridobitev večjega, za različne pristope sodobnih vizualnih umetnosti odprtega razstavnega prostora v Ljubljani,
- vzpostavitev posebnega področja za arhitekturo in oblikovanje znotraj MK ali vsaj povečanje sredstev na skupni postavki za likovno umetnost,
- nameniti več pozornosti neformalnemu izobraževanju na področju likovne umetnosti, saj ob vedno bolj kakovostnih in raznolikih programih ostajajo sredstva vsa leta enaka,
- povečati vlogo arhitektov pri lokalno, zlasti pa nacionalno pomembnejših gradbenih in urbanističnih načrtih.

5.5 Uprizoritvene umetnosti

1. cilj

Razvoj infrastrukture na področju uprizoritvene umetnosti

Novi **ukrepi**, predlagani in sprejeti s potrditvijo poročila o izvajanju NPK 2008–2011 za leto 2008:

- dokončanje obnove SNG Opere in baleta do leta 2010,
- priprava na začetek obnove ali novogradnje SNG Drama Ljubljana,
- dolgoročna ureditev statusa vadbno-uprizoritvenega prostora Stara elektrarna – Elektro Ljubljana (najem, odkup) kot osrednjega uprizoritvenega prostora sodobnih odrskih praks,
- vzpostavitev dialoga z lokalnimi skupnostmi glede infrastrukture za institucionalizacijo sodobnega plesa.

Novi pričakovani **učinki**, predlagani in sprejeti s potrditvijo poročila o izvajanju NPK za leto 2008: izboljšanje infrastrukturnih pogojev in posodobitev opreme za produkcijo uprizoritvenih umetnosti, vzpostavitev dialoga z lokalnimi skupnostmi.

Kazalniki:

- začetek delovanja SNG Opera in balet v obnovljeni stavbi,
- strategija razvoja infrastrukture na področju uprizoritvene umetnosti in
- obnova ali novogradnja nacionalnega gledališča.

Uspešnost uresničevanja cilja:

Obnova SNG Opere in baleta še traja. Začetek produkcije v novi hiši je načrtovan konec leta 2010.

V drugi polovici leta 2009 je vodstvo SNG Drame Ljubljana sklicalo več sestankov delovne skupine, v kateri sodelujejo predstavniki gledališke stroke, arhitekti, predstavniki MOL, ministrstva, spomeniškega varstva in zaposleni v SNG Drama; na njih so se oblikovala nova izhodišča za delovanje SNG Drama. Na podlagi teh izhodišč bo narejena projektna študija, ki bo z vsebinskimi in strateškimi usmeritvami uskladila tudi potrebe nove infrastrukture. MK je v okviru drugega ukrepa aktivno preverjalo lokacije, ki jih je za kulturne dejavnosti predvidela MOL.

MK je v letu 2009 vodilo intenziven dialog z vodstvom Elektro Ljubljana o možnostih za dolgoročno ureditev statusa vadbno-uprizoritvenega prostora Stara elektrarna – Elektro Ljubljana.

V letu 2009 je na razpisu MOL Zavod En-Knap, eden od nosilnih producentov na področju sodobnega plesa v Sloveniji, pridobil prostore Španski borci. S tem so se bistveno izboljšale razmere za celoten sodobni ples. MK je selitev zavoda En-Knap podprlo z dodatnimi sredstvi. Še naprej je potekal aktiven dialog z MOL glede drugih možnih lokacij za institucijo sodobnega plesa.

2. cilj

Mednarodna uveljavitev uprizoritvene umetnosti v okviru medkulturnega dialoga

Ukrepi:

- povečanje števila gostovanj v tujini, predvsem v državah EU, pri čemer imajo prednost gostovanja v referenčnih gledališčih, kulturnih centrih ali na pomembnih festivalih,
- izmenjave predstav med producenti iz Slovenije, zamejstva in tujine,
- podpora mednarodnim gledališkim koprodukcijam, ki omogočajo oblikovanje umetniških snovanj z mednarodno udeležbo pa tudi kompleksnejšo finančno strukturo projektov, ob pričakovanju črpanja finančnih virov, ki jih prispevajo koproducenti iz tujine in/ali iz mednarodnih evropskih ali drugih skladov,
- oblikovanje tako imenovanih platform za različna področja uprizoritvenih umetnosti (ples, dramsko gledališče, lutke, performans itd.),
- dvig programske kakovosti že obstoječih mednarodnih festivalov uprizoritvenih umetnosti in nastanek novih festivalov, ki predstavljajo pomembne tuje avtorje na tem področju.

Pričakovana učinka:

Učinkovitejše in bolj prepoznavno uveljavljanje uprizoritvenih umetnosti v mednarodnem prostoru ter ploden ustvarjalni dialog med ustvarjalci iz Slovenije in tujine.

Kazalniki:

- povečanje števila gostovanj v tujini, predvsem v državah Evropske unije, za 10 odstotkov,
- povečana vrednost odkupa slovenskih predstav v tujini (spremljanje podatkov o odkupnih cenah),
- povečan obisk tujih selektorjev (spremljanje števila),
- povečanje števila gostovanj iz tujine (spremljanje števila in kakovosti),
- dve novi platformi ali festivala.

Uspešnost uresničevanja cilja: Število gostovanj javnih zavodov je v primerjavi z letom 2008 upadlo, bistveno pa se je povečalo število gostovanj nevladnih organizacij.

Vrednost odkupa slovenskih predstav v tujini ostaja na ravni leta 2008 (4100 evrov), vendar večina predstav v tujini še vedno gostuje brez odkupa predstave, organizatorji pa plačajo stroške namestitve, v nekaterih primerih tudi stroške transporta in dnevnice, ali pa se uporablja sistem izmenjave gostovanja.

V letu 2009 si je slovenske predstave v Sloveniji ali na gostovanjih v tujini ogledalo 316 tujih selektorjev.

Število festivalov/platform ostaja v okviru iz leta 2008, saj proračunske zmožnosti ne omogočajo bistvenega povečanja financiranja na tem področju in ustanavljanja novih festivalov.

Komentar: Produkcija predvsem neodvisnih ustvarjalcev – nevladnih, neinstitucionalnih organizacij – se aktivno vpenja v mednarodni prostor, število slovenskih umetnikov, povabljenih na referenčne mednarodne festivale, se povečuje, utečene so festivalske izmenjave. Izkazano prodornost slovenskih neinstitucionalnih producentov in umetnikov na področju uprizoritvene umetnosti je treba dodatno finančno podpreti in motivirati z novimi razpisi.

Kazalnik »novi platformi ali festivala« bo v času recesije težko izvedljiv. Čeprav se novi festivali ne ustanavljajo, sta se začela aktivno preoblikovanje in razvoj vodilnih festivalov na

področju uprizoritvene umetnosti (Borštnikovo srečanje, Exodos, Gibanica), zaznati pa je tudi vedno več povezovanja med festivali.

3. cilj

Vzpostavitev pogojev za institucionalizacijo sodobnega plesa

Ukrepa:

- priprava celovite študije sedanjega stanja, sedanjih programskih načrtov, razvejenosti in konkretnih možnosti institucionalizacije sodobnega plesa in gledališča giba pri nas z najširšim konsenzom pripadnikov tega področja ter
- spodbujanje možnosti vključevanja sodobnega plesa v širši publiki dostopne programe na področju uprizoritvene umetnosti.

Pričakovana učinka:

Dvig producerske in s tem tudi umetniške ravni sodobnega plesa ter oblikovanje kakovostnih izhodišč za nadaljnji razvoj sodobnega plesa v Sloveniji.

Kazalnika:

- rezultati načrtovane študije o možnostih za institucionalizacijo in
- intenzivno spremljanje kakovosti in rasti sodobno plesnih predstav.

Uspešnost uresničevanja cilja: Leta 2009 se je na ministrstvu ustanovila posebna delovna skupina za institucionalizacijo sodobnega plesa, katere člani so predstavniki izvajalcev na področju sodobnega plesa, ki so jih v skupino predlagali pripadniki področja. Skupina je vzpostavila strokovne temelje in smernice za institucionalizacijo sodobnega plesa, na podlagi katerih je bila v okviru raziskovalnega programa MK izvedena raziskava Institucionalizacija/mreženje sodobnega plesa v Sloveniji. Rezultat raziskave in dela skupine je vsebinski model sodobne institucije za sodobni ples. V letu 2010 bodo na področju institucionalizacije sodobnega plesa v delovni skupini in z raziskavo v okviru raziskovalnega programa MK proučeni pogoji za realizacijo oblikovanega vsebinskega modela institucije.

Komentar: Cilj vzpostavitev pogojev za institucionalizacijo sodobnega plesa ostaja eden od prednostnih strateških ciljev uprizoritvene umetnosti. Vse dejavnosti so usmerjene v to, da se z najširšim soglasjem pripadnikov področja znotraj slovenskega pravnega in socialnega sistema najde vodstveno, kadrovska, organizacijsko in programsko sodobna ter učinkovita oblika institucionalizacije na nacionalni ravni.

5.6 Glasba

1. cilj:

Ureditev razmer na področju profesionalnega zborovskega petja na način, ki bo pripeljal do večjega umetniško kvalitetnega izvajanja programskih potreb slovenske vokalne umetnosti in javnih zavodov.

Oblikovanje profesionalne fleksibilne pevske enote za potrebe slovenske zborovske vokalne kulture in javnih zavodov. Kulturna politika bo z izvedbo tega cilja zagotovila vokalni sestav v obliki, kot to opredeljuje termin zborovska kapela.

Ukrep:

Prednostna podpora slovenskemu komornemu zboru pri kadrovanju dodatnih pevcev zboristov.

Pričakovana učinka:

Spodbuda domači zborovski ustvarjalnosti in poustvarjalnosti ter dvig kakovostne slovenske vokalne, operne in vokalne, koncertne produkcije in operne reprodukcije.

Kazalniki:

- število izvedb domačih avtorjev,

- število zborovskih koncertov (»a cappella«),
- število arhivskih posnetkov del domačih avtorjev,
- število vokalno-instrumentalnih del, koncertne in operne reprodukcije.

Uspešnost uresničevanja cilja: Oblikovanje profesionalne fleksibilne pevske enote za potrebe slovenske zborovske vokalne kulture in javnih zavodov zaradi omejevanja zaposlovanja v javnem sektorju in domnevne kadrovske podcenjenosti obeh opernih zborov zaenkrat ni izvedljivo.

Komentar: Oblikovanje profesionalne fleksibilne pevske enote za potrebe slovenske zborovske vokalne kulture in javnih zavodov bi na področju profesionalnega zborovskega petja dosegli z izmenjavo pevcev med zbori glede na programske potrebe.

2. cilj

Razširitev glasbenega založništva v okviru obstoječih založb

Na področju založništva se čuti stihijnost trga glasbenega založništva. Slovenija nima profiliranih vrhunskih glasbenozaložniških hiš, skozi katere bi lahko vodili založniško politiko in s tem dodatno povečali obseg glasbenih izdaj z najpomembnejšimi glasbenimi deli preteklega obdobja, razširili področje edicij na nosilcih zvoka ter skrbeli za izdajo kakovostnih posnetkov pretekla in sodobne glasbene ustvarjalnosti.

Ukrep:

Za doseg premikov je, po izkušnjah prvih dveh let NPK, treba uporabiti poseben ciljni razpis za glasbeno založništvo in izbor nosilca izvajanja kulturne politike na področju glasbenega založništva s poudarkom izdajanja kvalitetnih posnetkov pretekla in sodobne glasbene ustvarjalnosti. S tem bi postopno razširili založniški program z glasbenimi naslovi preteklega obdobja ter povečali število izdaj kvalitetnih posnetkov slovenske glasbene ustvarjalnosti.

Pričakovani učinki:

- manjša razpršenost in konceptualna usmerjenost glasbeno založniške politike,
- širjenje slovenske glasbene kulture tako doma kot v tujini ter njena večja prepoznavnost.

Kazalniki:

- število notnih edicij preteklega obdobja,
- število notnih edicij sodobne glasbene ustvarjalnosti,
- število edicij na področju nosilcev zvoka.

Uspešnost uresničevanja cilja: Cilja v okviru obstoječih založb zaradi zgoraj navedenega ni moč zadovoljivo izvajati.

Komentar: Ker se cilja dejansko ni izvajalo, tudi ni mogoče prikazati kazalnikov.

3. cilj

Izboljšanje položaja glasbenih ustvarjalcev, poustvarjalcev in izvajalcev na področju glasbene umetnosti

Na MK se je ta cilj v letu 2009 zagotavljal z neposrednim pozivom zavodom, s programskim pozivom, projektnim razpisom in poklicnim usposabljanjem, posredno pa tudi z vzpostavljanjem pogojev za izboljšanje položaja glasbenih ustvarjalcev, baletnih plesalcev, poustvarjalcev in izvajalcev na področju glasbene umetnosti.

Ukrepi:

- podpora delovnim štipendijam za ustvarjalce in poustvarjalce, rezidenčne umetnike in menedžerje,
- zagotovitev ustreznega deleža slovenskih avtorjev in izvajalcev v programih javnih zavodov, katerih ustanoviteljica je država,
- sistemska in zakonska ureditev področja avtorskih in sorodnih pravic.

Kazalniki:

- število prejemnikov delovnih štipendij – 3,
- število usposobljenih umetnikov, ki so bili rezidenčni umetniki – rezidenčne udeležbe slovenskih umetnikov leta 2009 ni bilo,
- število zaposlitev nekdanjih rezidenčnih umetnikov – ni podatkov,
- zmanjšanje deficitarnosti nekaterih glasbenih poklicev – zaradi neustreznega izobraževalnega sistema Sloveniji se število deficitarnih poklicev ni zmanjšalo,
- število usposobljenih glasbenih menedžerjev – ni podatkov.

Uspešnost uresničevanja cilja: Cilj se uresničuje s podporo programov in projektov ustvarjalcev in poustvarjalcev. Spodbuja se tudi zagotavljanje ustreznega deleža slovenskih avtorjev in izvajalcev v programih javnih zavodov, katerih ustanoviteljica je država. Glede sistemske in zakonske ureditve področja avtorskih in sorodnih pravic se stanje v letu 2009 ni spreminjalo.

Komentar: Premisliti je treba ustreznost kazalnikov, ki jih sedaj ni mogoče spremljati ali pa so podatkovno zelo nezanesljivi, to so število zaposlitev nekdanjih rezidenčnih umetnikov, zmanjšanje deficitarnosti nekaterih glasbenih poklicev in število usposobljenih glasbenih menedžerjev.

5.7 Intermedijska umetnost

1. cilj:

Izobraževanje na področju intermedijske umetnosti

Podpora neformalnim oblikam izobraževanja, ki bi podpirale in dopolnjevale ustaljene oblike, je nujnost, ki izhaja iz narave intermedijskega področja. Zanj so značilne hitre spremembe, predvsem pa vedno bolj prepoznavno povezovanje med umetnostjo in znanostjo. Ker se sodobna tehnologija hitro razvija, je stalna aktivna podpora neformalnim oblikam izobraževanja na tem področju nujna (ciljni razpisi, delovne štipendije, štipendije za študij v tujini, šolnine). Hkrati je treba krepiti konstruktiven dialog z ALUO in drugimi univerzitetnimi ustanovami ter jih podpreti v prizadevanjih, da se jim v Sloveniji omogočijo primerne razmere za izpolnitev njihove zastavljene vizije o izobraževalni dejavnosti na intermedijskem področju. Konkretno bi morali storiti vse, da se poleg nekaterih zanimivih tujih gostujočih profesorjev pritegnejo tudi najboljši slovenski strokovnjaki s področja intermedijskih umetnosti.

Ukrepi:

- Javni razpis za predlagatelje programov poklicnega usposabljanja na področju intermedijske umetnosti JPR13-USP-2009,
- Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področjih umetnosti JPR11-UM-2009,
- Javni ciljni razpis za financiranje štipendij in šolnin s pričetkom v šolskem letu 2009/2010 za ustvarjalce in poustvarjalce na področju umetnosti in nekaterih deficitarnih poklicev v umetnosti JPR21-ŠTIP-2009,
- Javni ciljni razpis za financiranje štipendij in šolnin za podiplomske humanistične študije na področju kulture s pričetkom v šolskem letu 2009/2010 JPR22-ŠTIPH-2009.

Pričakovani učinki:

Aktualiziranje in posodabljanje izobraževalnih programov, šolanje mentorjev po načelu mojster mojstri mojstra, koncentracija znanja v smislu spodbujajočih se učinkov ter vključevanje mednarodnih izvajalcev, kar se kaže v večjem ustvarjalnem zagonu znotraj intermedijskih umetnosti in omogoča sprotno seznanjanje z najnovejšo informacijsko komunikacijsko opremo v teoriji in praksi ter njeno ustvarjalno uporabo.

Kazalniki:

- podprtih 6 projektov poklicnega usposabljanja (lani 8), v katerih so sodelovali 92 izvajalcev in 443 udeleženci; sofinanciranje MK 29.500 evrov, enako kot 2008,
- podeljenih je bilo 6 štipendij (preteklo leto 4): 3 štipendije za podiplomske študije za ustvarjalce in poustvarjalce v umetnosti za t. i. deficitarne poklice (JPR21-ŠTIP-2009), od tega dve štipendiji za podiplomski magistrski študij v Sloveniji in ena za podiplomski magistrski študij v tujini,
- podeljene so bile 3 štipendije za humanistične študije (za kritika za intermedijsko umetnost, JPR22-ŠTIPH-2009): za neposredni doktorski študij, za podiplomski magistrski študij in za podiplomski doktorski študij, vse v Sloveniji.

Višina mesečne štipendije za podiplomski študij v Sloveniji je 325 evrov, mesečne štipendije za študij v tujini pa 651 evrov. MK lahko krije študentu delež šolnine do največ 50 % letno. Višina sofinanciranja šolnine za študij doma je 202 evra letno, le izjemoma je lahko višja za smeri, ki jih ne sofinancira MVŠZT. Štipendija se izplačuje za 12 mesecev v šolskem letu oziroma toliko mesecev v šolskem letu, kolikor traja študij. Šolnina ne vključuje vpisnine, stroškov nastanitve, članstva v organizacijah, literature in morebitnih drugih stroškov. Šolnina se izplačuje za posamezno šolsko leto po predložitvi dokazil o višini šolnine in njenem plačilu.

2. cilj:

Spodbujanje raziskovalnih projektov

Spodbujanje raziskovalnih programov na področju intermedijskih umetnosti se izvaja izključno prek obstoječih razpisov. Predlog za študijo o specifičnosti obiskovalcev intermedijskih prireditev glede na naravo prizorišč znotraj razpoložljivih sredstev MK v letu 2009 ni bil sprejet in ta del cilja ni bil realiziran.

Ukrepa:

- v razpisu o poklicnem usposabljanju (JPR13-USP-2009) sta bila kot varovalka navedena tudi kriterija spodbujanje kritičnega in strokovnega vrednotenja kulture in stopnja deficitarnosti programa, ki se nanašata prvenstveno na spodbujanje raziskovalnih projektov znotraj intermedijskega področja,
- delovne štipendije in rezidenčne udeležbe so v projektnem razpisu (JPR11-UM-2009) namenjene manj sami produkciji kot neobremenjenemu raziskovanju znotraj področja; kot poseben kriterij je navedeno vključevanje v aktualne pojave in vsebine na področju digitalne kulture.

Pričakovana učinka:

Povečanje praktičnih in teoretskih del v domeni intermedijskih umetnosti ter večje sodelovanje med znanstveniki in umetniki v smislu povezovanja humanističnih, naravoslovnih in tehničnih znanosti – slednje predvsem v zasnovi posameznih projektov.

Kazalnik:

Razvoj v specifični tehnološko-znanstveni smeri se kaže v vsebinah posameznih predlagateljev in njihovih projektov (Zavod projekt Atol, Galerija Kapelica – K6/4 idr.).

3. cilj:

Predpriprava in ocena realnih možnosti za brezplačen javni dostop do medmrežja v izbranih kulturnih ustanovah v javnem interesu (interdisciplinarni pilotski projekt s simulacijo stroškov za pokrivanje širšega števila kulturnih institucij)

Cilj je bil z obširno utemeljitvijo umaknjen že v poročilu NPK za leto 2008, saj je razvoj brezžičnih širokopasovnih povezav do svetovnega spleta že takrat v Sloveniji dosegel tako velik razmah, da skoraj ni več javnega lokala, knjižnice, občine, hotela ali šole, ki te storitve svojim obiskovalcem ne bi omogočali – celo brezplačno.

Ukrep:

Nadaljnji ukrepi niso bili potrebni, ker so cilji posredno uresničeni in preseženi.

4. cilj:

Virtualizacija dosežkov slovenske kulture in umetnosti

Ta se spontano seli na številna druga konkretna področja, intermedijska umetnost pa prepričljivo ostaja kot sodoben poligon na stičišču umetnosti in znanosti v smislu kreativne uporabe IKT, ki z digitalnimi sredstvi povratno skuša posegati na vsa področja kulture in umetnosti – tudi na področje kulturne dediščine, ki avtorsko praviloma ni obremenjeno. Ker je cilj dejansko presežen, bi kazalo razmisliti o njegovi opustitvi v nadaljnjem obdobju veljavnosti NPK.

Ukrep:

Ni potreben, ker cilj ni več imanenten samo intermedijskemu področju in daleč presega osnovno področje; kljub temu v ta ukrep znotraj intermedijskega področja sodijo oblike podpornih programov in različni inovativni načini arhiviranja umetniških del, ki jih izvajajo posamezni producenti (SCCA, KIBLA ipd.).

5.8 Avdiovizualna kultura

1. cilj

Oblikovanje skladnega in razvojno naravnane sistema izvedbe nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del

Ukrepi:

– Država bo z zakonskimi in podzakonskimi akti ter ukrepi kulturne in davčne politike razvijala učinkovit sistem podpore produkciji nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del. S sprejetjem krovnega zakona o avdiovizualni kulturi bo do leta 2010 celovito uredila status ključnih subjektov, ki delujejo na avdiovizualnem področju.

Krovni zakon v letu 2009 ni bil sprejet, temveč se je začel pripravljati nov zakonski predlog, s katerim naj bi se obstoječi Filmski sklad Republike Slovenije – javni sklad (v nadaljevanju FS) statusno preoblikoval, njegova dejavnost in vloga pa nadgradila v središče celotne slovenske filmske in AV-krajine, da bi tako skozi različne oblike povezovanja vseh segmentov slovenske kinematografije (FS, TVS, Viba film, neodvisni producenti, strokovna združenja, distributerji ...) ter dodatnih, tudi izvenproračunskih finančnih virov, celovita rešitev zaživela v praksi.

– Država bo delež proračunskih sredstev, namenjenih javnemu financiranju nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del, vsako leto realno povečala za najmanj 3 odstotke glede na obseg proračunskih sredstev v preteklem proračunskem letu. MK bo oblikovalo ukrepe za pridobitev dodatnih izvenproračunskih sredstev za spodbujanje produkcije, promocije, distribucije, prikazovanja, mednarodnih koprodukcij in varovanja avdiovizualnih del.

Odstotek povišanja proračunskih sredstev za financiranje nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del v letu 2009 glede na 2008 je v celoti 7 %. Ukrepi za pridobitev dodatnih izvenproračunskih sredstev se izvajajo s sofinanciranjem koprodukcijskih projektov in spodbujanjem pridobivanja sredstev prek mednarodnega sklada Eurimages in programa Media 2007. MK prek razpisov vsako leto izbere izvajalca Media Deska, ponovno je bil izbran FS. Media Desk skrbi za podajanje informacij in strokovne pomoči producentom, distributerjem in prikazovalcem pri pridobivanju evropskih sredstev.

– Država bo omogočala delovanje in razvoj Filmskega inštituta kot osrednje javne ustanove, ki omogoča in spodbuja ustvarjalnost na področju filmske in drugih oblik avdiovizualne kulture v vseh fazah njihove realizacije, distribucije in prikazovanja. Filmski inštitut bo

deloval strokovno in neodvisno kot povezovalac vseh subjektov, vključenih v avdiovizualno kulturo.

Zakon o Filmskem inštitutu ni bil sprejet, zato Filmski inštitut ni bil ustanovljen. Njegovo strukturno vlogo središčnega dejavnika slovenske filmske in AV-krajine bo po statusnem preoblikovanju FS (po zadnjem predloga zakona) prevzel Slovenski filmski center – javna agencija,

- Filmski inštitut bo postopke, povezane z izvedbo projektov, vodil s skrbnostjo dobrega gospodarja, kakor je predpisano za ravnanje s proračunskimi sredstvi, pri tem pa si bo prizadeval za odpravo vseh administrativnih ovir, ki izvedbo projektov otežujejo.

Skladno z ugotovitvami Računskega sodišča ob pregledu pravilnosti delovanja FS v povezavi s financiranjem s strani MK je slednje v drugi polovici leta 2009 začelo izvajati izplačila sredstev glede na dejansko porabo in izkazane obveznosti. V letu 2009 je FS dokončal projekte iz predhodnih let in izkazal porabo presežka namenskih sredstev iz preteklih let. Sredstva za sofinanciranje projektov s proračunske postavke za avdiovizualne medije in sredstva za sofinanciranje kinematografske distribucije evropskih, avtorskih in svetovnih kinotečnih filmov in umetniške kinomreže je MK dodelilo skladno z razpisnimi pogoji in sklenjenimi pogodbami. Proračunska sredstva, dodeljena Filmskemu studiu Viba film Ljubljana, so bila namenjena operativnim potrebam in materialnim stroškom za izvajanje nacionalnega filmskega programa.

- Filmski inštitut bo ob sodelovanju stanovskih društev in organizacij z avdiovizualnega področja izoblikoval tehnična merila in produkcijske smernice. Ti so osnova za izdelavo predračunov in financiranje projektov, ki kandidirajo za javna sredstva.

Delovna skupina predstavnikov stroke, MK in FS za pripravo novih Splošnih pogojev poslovanja FS je na podlagi določil ZJS-1 in priporočil Računskega sodišča izdelala normative, uporabljene v Splošnih pogojih poslovanja.

- Država bo zagotavljala prostorske in tehnične pogoje za produkcijo nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del z ohranjanjem in razvijanjem tehničnih in kadrovskega zmogljivosti nacionalnega Filmskega studia Viba film. Država bo spremljala učinke delovanja filmskega studia na trgu in bo ob negativnih posledicah, ki bi otežile izvajanje nacionalnega filmskega programa, sprejela ukrepe, s katerimi bo zavarovala obstoj in razvoj nacionalne filmske baze.

MK zagotavlja produkcijske in tehnične kapacitete izvajalcem nacionalnega filmskega programa v okviru Filmskega studia Viba film Ljubljana, temu pa v okviru letnega proračuna zagotavlja sredstva za investicijsko vzdrževanje in nakup osnovnih sredstev. Filmski studio Viba film je v letu 2009 zagotavljal infrastrukturo in tehnične storitve za realizacijo oz. postprodukcijo 7 celovečernih filmov, 2 koprodukcij, 6 kratkih filmov in 7 študijskih filmov AGRFT. Od tega so bili v celoti zaključeni in javno predvajani celovečerni film 9:06, Osebnost prtljaga, koprodukcijski film Besa, kratki filmi E-pigs, Lovec oblakov, Mulc-frača, Nebesa in Samo en korak. Za investicijsko vzdrževanje in nakupe je FS Viba film prejel 100.000 evrov in jih porabil za vzdrževanje postprodukcijske opreme v tonu in nakup druge dodatne opreme

- Kulturna politika si bo prizadevala, da Filmski inštitut in RTV Slovenija do konca leta 2008 skleneta dogovor o sodelovanju, v katerem bi opredelila oblike sodelovanja pri izboljšanju pogojev za izvedbo in prikazovanje nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del.

Prikazovanje nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del se je spodbujalo z izvajanjem projektov, ki sta jih sofinancirala Filmski sklad in MK, slednje v okviru rednega letnega javnega razpisa za sofinanciranje projektov s proračunske postavke za avdiovizualne medije v letu 2009. Javno prikazovanje ni omejeno na RTV Slovenija, temveč je omogočeno in razširjeno prikazovanje avdiovizualnih del na celotnem območju Slovenije pri izdajateljih medijev. Na prikazovanje nacionalnega filmskega programa država razen z zagotavljanjem

pomoči za distribucijo in promocijo doma in v tujini ter pogodbenimi obveznostmi v okviru sofinanciranja filmskih projektov neposredno ne more posegati, saj to regulira trg.

– Država bo ustvarjala in izboljševala pogoje za vključitev slovenskih subjektov s področja avdiovizualne kulture v ustrezne mednarodne organizacije ter z njihovo udeležbo pri raznovrstnih podporah za razvoj nacionalnih kinematografij.

MK s plačilom članarine in z nacionalnim predstavnikom zagotavlja aktivno navzočnost v mednarodnem koprodukcijskem skladu Eurimages ter polovično financira delovanje Media Deska v Sloveniji.

Pričakovani učinki:

Poraba javnih sredstev bo bolj namenska, saj bo sistem izvedbe nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del učinkovitejši, kar se bo kazalo tudi v večji kakovosti posnetih filmov in drugih avdiovizualnih del.

Kazalniki:

– Letna ocena MK in vseh vključenih subjektov o realizaciji cilja ter učinkih uresničenih ukrepov:

Z odobrenimi finančnimi sredstvi 4.256.437 evrov, od tega 2.981.941 evrov za filmski program, je FS sofinanciral filmsko produkcijo celovečernih, kratkih in video filmov, dodelavo scenarijev in projektov, promocijo slovenskih filmov doma in na mednarodnih festivalih, distribucijo novih filmov na področju Slovenije, festival slovenskega filma, produkcijo filmov AGRFT, priprave na nominacijo za nagrado Oskar, filmska sejma v Berlinu in Cannesu, članstvo Slovenije v Eurimagesu in delovanje Media Deska v Sloveniji. Dokončani so bili celovečerni filmi Slovenka, Osebna prtljaga in 9:06, kratki filmi Lovec oblakov, E-pigs in Nebesa (pozneje del koprodukcije celovečernega omnibusa Neke druge zgodbe) ter manjšinska koprodukcijska filma Besa in Naj ostane med nami. Največjo gledanost je leta 2009 dosegel film Slovenka. Filmski studio Viba film Ljubljana je izvajanje nacionalnega programa za leto 2009 skladno s pogodbami v celoti izpolnil ter izvedel dokončanje dela programa za leto 2008.

– Podatki o sprejetih zakonskih in podzakonskih aktih na področju avdiovizualne kulture ter njihovih učinkih:

V letu 2009 ni bilo sprejetih novih zakonskih in podzakonskih aktov na področju avdiovizualne kulture. MK je začelo pripravljati predlog novega zakona za preoblikovanje FS na podlagi 54. člena Zakona o javnih skladih (ZJS-1) ter ugotovitev in priporočil Računskega sodišča.

– Podatki o obsegu in realni rasti proračunskih sredstev, namenjenih javnemu financiranju nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del:

Odstotek povišanja proračunskih sredstev za financiranje nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del v letu 2009 glede na 2008 je v celoti 7 %, ob upoštevanju, da glavnina povišanja posledica višjih sredstev za sofinanciranje avdiovizualnih projektov, saj je poleg dodeljenih sredstev FS v letu 2009 porabil presežke prihodkov nad odhodki iz minulih let.

– Podatki o sprejetju in uveljavitvi tehničnih kriterijev in produkcijskih smernic:

Leta 2009 ni bilo sprejetih novih tehničnih kriterijev in produkcijskih smernic.

– Podatki o zagotavljanju prostorskih in tehničnih pogojev za produkcijo nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del:

MK je tudi v letu 2009 izvedlo redni letni javni razpis za sofinanciranje projektov s proračunske postavke za avdiovizualne medije. V okviru teh sredstev so upravičeni stroški tudi materialni stroški, vezani na tehnično izvedbo projekta, razen za nakup osnovnih sredstev.

2. cilj

Zagotovljen obseg produkcije avdiovizualnih del, skrb za slovenski jezik in teme, ki zadevajo slovenski kulturni prostor

Ukrepi:

– Država bo v skladu z možnostmi vsako leto zagotovila sredstva za filmsko proizvodnjo v okvirnem obsegu 4–6 celovečernih igranih filmov, vsaj 20 kratkih igranih, animiranih in študijskih filmov in vsaj 6 dokumentarnih filmov, od tega najmanj 1 celovečerni dokumentarni film:

V letu 2009 je bilo s sofinanciranjem FS dokončanih 5 celovečernih filmov (slovenski celovečerni filmi in manjšinske koprodukcije), 14 kratkih filmov in študentskih filmov; dokumentarni film je v programu povečav. Poleg teh je glede na dvoletni cikel dokončanja in posledično financiranja filmov FS leta 2009 sofinanciral 9 celovečernih filmov, 5 kratkih filmov, 6 koprodukcijskih projektov in 4 povečav.

– Država si bo prizadevala vsako leto zagotoviti sredstva za proizvodnjo v okvirnem obsegu 25 do 30 avdiovizualnih del ter vsaj 8 študijskih televizijskih del:

V letu 2009 je bilo na podlagi izvedenega rednega letnega javnega razpisa za sofinanciranje projektov s proračunske postavke za avdiovizualne medije dodeljenih 1.659.624 evrov 40 najbolj ocenjenim projektom. FS je sofinanciral realizacijo 11 študijskih filmov AGRFT v okviru petih študijskih predmetov (osnove filmske režije, filmska režija 2, 3 in 4, televizijska režija 3 in 4).

– V proizvodnji domačih filmskih in drugih avdiovizualnih del bo posebna skrb namenjena rabi slovenskega jezika in realizaciji tem, ki zadevajo slovenski kulturni prostor:

Na razpisih so bila izbrana dela, ki zadevajo raznolikost izkušnje slovenskega kulturnega prostora in so izvedena v slovenskem jeziku. Med kriteriji za ocenjevanje avdiovizualnih projektov, prispelih na razpis MK v letu 2009, je bil tudi kriterij »pomen projekta za razvoj slovenske kulture in slovenskega jezika«.

Pričakovani učinek:

Zagotovljen obseg produkcije bo omogočal stabilne ustvarjalne in delovne pogoje.

Kazalniki:

– Letna ocena MK in vseh vključenih subjektov o realizaciji cilja ter učinkih uresničenih ukrepov.

– Podatki o letnem številu dokončanih filmov in drugih avdiovizualnih del:

V letu 2009 je bilo s sofinanciranjem FS dokončanih 5 celovečernih filmov (slovenski celovečerni filmi in manjšinske koprodukcije), 14 kratkih filmov in študentskih filmov. S pomočjo MK je bilo v letu 2009 skladno s pogodbami dokončanih 13 avdiovizualnih projektov oz. filmov (iz programa 2009), prikazani so bili avdiovizualni projekti po določilu razpisa, da se prikažejo v dveh letih po dokončanju projekta.

– Podatki o udeležbi filmov in drugih avdiovizualnih del na mednarodnih filmskih festivalih:

V letu 2009 so se na mednarodnih filmskih festivalih največ predstavljali film Slovenka režiserja Damjana Kozoleta – prejel je nagradi za najboljšo žensko vlogo na festivalih v Španiji in Franciji, film Igorja Šterka 9:06 je bil predstavljen na festivalih v Franciji, Španiji, Estoniji in na festivalu v Montrealu, animirani film Čikorija 'en kufe je bil predstavljen na številnih, predvsem specializiranih festivalih animiranega filma ter je med drugimi prejel nagrade za najboljšo animacijo na festivalih v ZDA, Španiji, Italiji in Severni Irski.

3. cilj

Vključitev zainteresirane strokovne javnosti v procese programskega odločanja skrb za ustvarjalce

Ukrepi:

– Filmski inštitut bo oblikoval sistem programskega odločanja, ki bo temeljil na preglednosti postopkov in neodvisnosti, strokovnosti ter odgovornosti odločevalcev. V procese programskega odločanja bo vključil zainteresirano strokovno javnost:

V strokovno-programske komisije FS in strokovne komisije MK so bili imenovani predstavniki stroke. Prav tako se je skozi javno razpravo o statusnem preoblikovanju Filmskega sklada izoblikovalo jasno stališče o nujni še večji zastopanosti strokovne javnosti v organih novoizbrane statusne oblike, kar je privedlo do predloga o zakonsko predpisanih predstavnikih strokovnih združenj avtorjev in producentov v svetu agencije SFC.

– Filmski inštitut bo razvijal veljavne in uvajal nove ukrepe, s katerimi bo ustvarjalcem omogočil neposredno kandidiranje za proračunska sredstva: sofinanciranje scenarističnega dela, sodelovanje v razvojnih ali izobraževalnih programih, štipendije in podobno.

– Država bo ustvarjala boljše razmere za ustvarjalce in tehnične delavce na področju avdiovizualne kulture. Da bi zmanjšali primanjkljaj kadrov, bo MK leta 2008 proučilo stanje in vladi predlagalo palete poklicev, ki jih je treba v avdiovizualni kulturi posebej podpirati.

Pričakovana učinka:

Z vključitvijo zainteresirane strokovne javnosti v procese programskega odločanja bosta zagotovljeni večja kakovost programskih odločitev in posledično večja kakovost posnetih filmskih in drugih avdiovizualnih del.

Kazalniki:

– Letna ocena MK in vseh vključenih subjektov o realizaciji cilja ter učinkih uresničenih ukrepov:

MK ima formirane tri strokovne komisije za področje medijev, FS pa dve strokovni programski komisiji, katerih glavna naloga je objektivna strokovna presoja in ocena vlog glede na cilje javnih natečajev in kriterijev, določenih z besedili razpisov.

– Število predstavnikov zainteresirane javnosti, ki so vključeni v procese programskega odločanja:

V dveh komisijah na FS je 6 članov, v treh komisijah na MK je 13 članov.

– S področja avdiovizualne kulture so bili v uredbo o samozaposlenih v kulturi na novo uvrščeni poklici: avtor radijskih iger, filmski animator, oblikovalec zvoka, producent (na novo formuliran poklic), tonski mojster, kinooperater, med deficitarne poklice pa kinooperater.

4. cilj

Uvajanje novih tehnologij in ustvarjanje drugih pogojev za širjenje avdiovizualne kulture

Ukrepi:

– Filmski inštitut bo ustvarjal pogoje za produkcijo, distribucijo in prikazovanje avdiovizualnih del, posnetih v vseh digitalnih formatih, ki izpolnjujejo tehnične standarde za javno kinematografsko prikazovanje. Pri tem bo s posebno naklonjenostjo obravnaval projekte mladih avtorjev in nizko proračunske ter dokumentarne projekte:

Spodbujanje novih tehničnih standardov v smislu digitalizacije se izvaja z rednim letnim javnim razpisom za sofinanciranje projektov s proračunske postavke za avdiovizualne medije; leta 2009 je bil poleg možnosti za prijavo projekta v formatu HD naveden tudi kriterij »pomen razpisa za razvoj ustvarjanja slovenskih avdiovizualnih del in za uveljavljanje slovenske avdiovizualne produkcije doma in v tujini«, kot prednostni kriterij pa »projekt mladega avtorja«.

– Država bo zagotavljala pogoje za distribucije in prikazovanje slovenskih evropskih in drugih nekomercialnih filmov ter avdiovizualnih del. S tem namenom bo podpirala tudi obstoj in razvoj mreže umetniških kinematografov:

Ukrep se izvaja z rednim letnim javnim razpisom za sofinanciranje kinematografske distribucije evropskih, avtorskih in svetovnih kinotečnih filmov ter mreže umetniških kinematografov, v okviru katere se spodbuja in ohranja delovanje kinematografske mreže na celotnem območju Slovenije, s poudarkom na umetniškem kinu, ter spodbuja distribucija

filmov, ki sicer ne bi bili deležni običajne tržne promocije. V letu 2009 so bila dodeljena sredstva za sofinanciranje distribucije 16 filmov, podpora za delovanje umetniških kinematografov pa je bila dodeljena 16 prijaviteljem.

- MK bo sofinanciralo opremljanje mreže umetniških kinematografov z zmogljivimi projektorji HD in si prizadevalo vzpostaviti javno-zasebno partnerstvo pri opremi komercialnih kinematografov s projektorji HD. Ta ukrep bo izveden najpozneje do konca leta 2010, v proračunskih načrtih za 2011 in 2012 pa so prvič namensko predvidena sredstva posebej za digitalizacijo kinematografov (v sodelovanju z Direktoratom za informacijsko družbo Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo):

Redni letni javni razpis za sofinanciranje kinematografske distribucije evropskih, avtorskih in svetovnih kinotečnih filmov ter mreže umetniških kinematografov predvideva sofinanciranje nadgradnje tehnične infrastrukture. To možnost je v letu 2009 izrabil en prijavitelj in bil je sprejet za sofinanciranje.

- MŠŠ in MK bosta podpirali projekte, ki bodo v šolskih programih poglobljali vedenje o filmu in avdiovizualnih medijih, ter javnim knjižnicam omogočili nakup filmov, ki sodijo v svetovno filmsko dediščino.

- Kulturna politika si bo prizadevala, da bo nacionalna televizija ob prehodu na digitalno tehnologijo posebno pozornost namenila nabavi tistih tehničnih komponent, ki povečujejo dostopnost njenih programov invalidnim osebam.

- Javne knjižnice bodo večjo pozornost posvetile tudi nabavi umetniških in nekomercialnih filmov, pri čemer si bodo prizadevale za enakomerno zastopanost vseh relevantnih nacionalnih kinematografij.

Pričakovani učinki:

Uvajanje novih tehnologij bo zmanjšalo produkcijske stroške in omogočilo širšemu krogu ustvarjalcev produkcijo in distribucijo novih avdiovizualnih del, to pa bo pomembno prispevalo k programski raznolikosti nacionalnega filmskega programa.

Kazalniki:

- Letna ocena MK in vseh vključenih subjektov o realizaciji cilja ter učinkih uresničenih ukrepov.

- Število produciranih in javno prikazanih avdiovizualnih del, posnetih v digitalnih formatih: V letu 2009 je bilo dokončanih 11 projektov v digitalnih formatih. Prikazovanje poteka skladno z dosedanjim razpisnim pogojem v obdobju 2 let.

- Obseg proračunskih sredstev, namenjenih sofinanciranju opremljanja kinodvoran z zmogljivimi projektorji HD:

V okviru rednega letnega javnega razpisa za sofinanciranje kinematografske distribucije evropskih, avtorskih in svetovnih kinotečnih filmov ter mreže umetniških kinematografov za nakup digitalne opreme.

- Število kinodvoran, opremljenih z zmogljivimi projektorji HD:

Število digitalnih kinodvoran z opremo, ki ustreza HD-standardu prikazovanja, je 9.

5. cilj

Ustvarjanje pogojev za izvajanje veljavnih in uvajanje novih univerzitetnih študijskih programov za poklice na področju avdiovizualne kulture, podpora drugim oblikam poklicnega izobraževanja in izboljševanja pogojev za publicistično dejavnost

Ukrepi:

- MK in univerze, v katerih delujejo visokošolske ustanove, ki izobražujejo za poklice na avdiovizualnem področju, si bodo prizadevale omogočiti razvoj študijskih programov na področju filmske in televizijske režije, kamere, montaže, scenaristike, produkcije in zvoka. Posebno pozornost bodo namenili zagotovitvi kadrovske, finančne, prostorske, tehnične in vseh drugih pogojev za izvajanje praktičnega umetniškega dela.

- MK si bo z drugimi zainteresiranimi ustanovami prizadevalo za uveljavitev univerzitetnega študijskega programa, produkcije, teorije in zgodovine filma in avdiovizualnih medijev ter drugih univerzitetnih programov s področja avdiovizualne kulture.
- MK bo zagotovilo pogoje za šolanje drugih kreativnih in tehničnih poklicev na področju avdiovizualne kulture doma in v tujini. S tem namenom bo podeljevalo štipendije ter Filmskemu inštitutu, strokovnim društvom in združenjem, RTV Slovenija, AGRFTV in drugim izobraževalnim ustanovam omogočilo pripravo projektov za izobraževanje deficitarnih tehničnih in izvedbenih poklicev.
- Država bo podpirala vključevanje vseh zainteresiranih ustvarjalcev v mednarodne izobraževalne programe Media Plus.

MK s paritetnimi sredstvi sofinancira delovanje Media Deska, za katerega vsako leto prek razpisa izbere izvajalca. Naloga Media Deska je zagotavljati strokovno pomoč slovenskim prijaviteljem pri kandidiranju na evropskih razpisih.

Pričakovani učinek:

Dvig kakovosti na področju izobraževanja bo prispeval h kakovostni rasti nacionalnega filmskega programa in drugih avdiovizualnih del.

Kazalniki:

- Letna ocena Ministrstva za kulturo in vseh vključenih subjektov o doseganju cilja ter učinkih uresničenih ukrepov.
- Uvedba in kakovost izvajanja novih univerzitetnih programov s področja filmske in televizijske režije, kamere, montaže, scenaristike, produkcije, zvoka, teorije in zgodovine filma in avdiovizualnih medijev ter drugih univerzitetnih programov s področja avdiovizualne kulture:

Na AGRFT kot edini visoki šoli na univerzitetni ravni se izvajajo naslednji programi: na 1. stopnji Dramska igra, Dramaturgija in scenske umetnosti, Gledališka režija, Film in televizija, na 2. stopnji pa Dramska igra, Dramaturgija in scenske umetnosti, Filmski in televizijski študiji, Filmsko in televizijsko ustvarjanje, Oblike govora in Scensko oblikovanje. V letu 2009 je na AGRFT diplomiralo 21 študentov.

- Letno število štipendij, dodeljenih študentom, ki se izobražujejo za poklice na avdiovizualnem področju:

V letu 2009 so štipendije prejeli 4 štipendisti s tega področja.

- Letni obseg proračunskih sredstev ter število izvedenih projektov za izobraževanje deficitarnih, tehničnih in izvedbenih filmskih poklicev:

Okvirna vrednost razpoložljivih sredstev na javnem ciljnem razpisu za financiranje štipendij in šolnin z začetkom v šolskem letu 2009/2010 za ustvarjalce in poustvarjalce na področju umetnosti in nekaterih deficitarnih poklicev v umetnosti (razpis, oznaka JPR21-ŠTIP-2009) je bila 155.000 evrov.

- Število ustvarjalcev, ki so bili vključeni v mednarodne izobraževalne programe Media Plus: Mednarodnih delavnic in seminarjev, ki jih je organiziral Media Desk v Sloveniji, se je udeležilo 380 udeležencev.

6. cilj

Izboljšanje pogojev za varovanje avdiovizualne kulturne dediščine

Ukrepa:

- Država bo z zagotavljanjem pogojev za delovanje Slovenske kinoteke in Arhiva Republike Slovenije – Filmskega arhiva omogočala zbiranje, hranjenje, obnavljanje, proučevanje, dokumentiranje in popularizacijo nacionalne avdiovizualne dediščine.

MK je v letu 2009 zagotovilo sredstva za delovanje Slovenskega filmskega arhiva pri Arhivu Republike Slovenije in sredstva za delovanje Slovenske kinoteke. V okviru prejetih sredstev

je Slovenski filmski arhiv pri Arhivu Republike Slovenije zagotovil tudi digitalizacijo 21 filmov iz slovenske filmske dediščine.

– Država bo uredila prostorsko problematiko Slovenske kinoteke in Arhiva Republike Slovenije – Filmskega arhiva.

Pričakovani učinki:

Izboljšanje pogojev za varovanje avdiovizualne kulturne dediščine bo zagotovilo višjo ravne zbiranja, hranjenja, obnavljanja, proučevanja, dokumentiranja in popularizacije nacionalne avdiovizualne dediščine.

Kazalniki:

– Letna ocena MK in vseh vključenih subjektov o doseganju cilja ter učinkih uresničenih ukrepov.

– Število pridobljenih filmov in drugih avdiovizualnih del v Slovenski kinoteki in Arhivu Republike Slovenije – Filmskem arhivu:

Slovenski filmski arhiv pri Arhivu Republike Slovenije je v letu 2009 pridobil filmsko arhivsko gradivo na podlagi izročitve po zakonu, z odkupi, darili ali kot depozit. Skupni obseg izročenega in prevzetega filmskega arhivskega gradiva je 685 naslovov oz. 1199 kolutov in za 485 kosov beta- in vhs-videokaset.

Slovenska kinoteka je v letu 2009 pridobila brezplačno ali z nakupom 97 naslovov.

– Število gledalcev v Slovenski kinoteki:

Kinotečne projekcije si je v okviru različnih programov ogledalo 243.896 gledalcev.

– Obseg raziskovalne, publicistične in založniške dejavnosti v Slovenski kinoteki in Arhivu republike Slovenije – Filmskem arhivu:

Slovenski filmski arhiv pri Arhivu Republike Slovenije je izdal publikacijo Filmsko gradivo slovenskega filmskega arhiva pri Arhivu Republike Slovenije in sodeloval s sedmimi strokovnimi članki v raznih publikacijah. Poleg rednih tedenskih filmskih projekcij s skupnim naslovom Večeri SFA v dvorani Slovenske kinoteke so izvedli tudi predavanja o Slovenskem filmskem arhivu in varstvu filmskega arhivskega gradiva za različne izobraževalne ustanove. Slovenska kinoteka je v letu 2009 izdala 5 knjig, 5 številčk Ekрана in 11 številčk Kinotečnika (mesečno).

– Podatki o rešitvi prostorske problematike Slovenske kinoteke in Arhiva Republike Slovenije – Filmskega arhiva:

V letu 2009 se je Slovenska kinoteka preselila na novo lokacijo Metelkova 3 v Ljubljani in tako pridobila nove upravne in administrativne prostore. Ostaja odprt problem centralnega depoja zaradi popolnoma zasedenih skladišč v Gotenici, pa tudi primernih tehničnih pogojev glede na specifičnost hranjenja filmskih kopij.

Arhiv Republike Slovenije ima za Slovenski filmski arhiv zapolnjene skladiščne zmogljivosti na sedežu Arhiva v Ljubljani, v podzemnih prostorih v Gotenici in v Borovcu na Kočevskem, kjer je namensko skladišče za gorljive nitratne filme.

S skupnimi prizadevanji Ministrstva za javno upravo (kot nosilca prvotne investicije), Ministrstva za kulturo in Arhiva Republike Slovenije (kot organa v sestavi) se več let neuporabni (sicer prenovljeni) prostori na Roški v Ljubljani namenjajo deponiranju filmskih kopij.

5.9 Kulturna dediščina in arhivska dejavnost

Kulturna dediščina – skupni cilji, ukrepi in kazalniki

Novi Zakon o varstvu kulturne dediščine in odsotnost pokrajin sta delno spremenila nekatere cilje NPK, na posameznih področjih so predlagani novi ukrepi (npr. arhitektura in stavbna

dediščina). Posebej izstopa odločitev za ustanovitev Muzeja za arhitekturo in oblikovanje. Posamezne kazalnike je treba zaradi ekonomskega stanja, sprememb v financiranju (npr. obnova gradov) in kadrovskih potencialov ožje opredeliti in omejiti. Zaradi raznolikega nabora podatkov in rezultatov posamezni cilji niso primerljivi s kazalniki za nazaj. Poleg tega preveč poudarjajo kvantiteto izvedb projektov, ki medsebojno niso primerljivi. Celostna prenova posameznega stavbnega kompleksa ni primerljiva s pripravo CD-ploščka ali posamezno proslavo. Število obiskovalcev muzeja zunaj Ljubljane je samo delno primerljivo z drugimi kraji. Obisk še stagnira kljub izjemnim akcijam, kakor je brezplačen vstop za vse brezposelne; delno na to vpliva tudi večji in bolj celovit dostop do medmrežnih informacij. Novi Zakon o varstvu kulturne dediščine je spodbudil vrsto nujnih ukrepov, temeljil pa je na nekaterih neuresničenih predpostavkah (pokrajine, kadrovske spremembe, dodatno financiranje). Predvidel je številne nove ali spremenjene postopke, ki so podaljšali odzivne čase strokovnih služb pri urejanju prostora, razglašanju spomenikov in na drugih področjih, kjer je bilo več nalog prenesenih z drugih institucij na Direktorat za kulturno dediščino MK. Sprejem pravilnikov in reorganizacija muzejske mreže sta v izvedbeni fazi.

Skupni cilji področja:

1. cilj:

Povezati javno službo varstva ter jo približati uporabnikom in javnosti

Ukrepi:

- izvesti združitev oziroma statusno preoblikovanje državnih javnih zavodov s področja varstva kulturne dediščine kot dela preobrazbe javnega sektorja, kjer je to smotno in potrebno (preoblikovanje v skladu z novim Zakonom o varstvu kulturne dediščine in podzakonskimi akti poteka),
- uskladiti financiranje občinskih javnih zavodov z njihovim poslanstvom in ustanoviteljstvom,
- podpreti organizacijo skupnih služb in skupnih storitev za več javnih zavodov s področja varstva,
- pri pozivih in razpisih dati prednost programom in projektom, pri katerih sodelujejo različni javni zavodi, po možnosti z različnih področij varstva.

Pričakovani učinki:

Izvajanje javne službe varstva bo učinkovitejše, izboljšalo se bo razmerje med stroški obratovanja ter programskimi in projektnimi stroški; finančni nadzor ustanoviteljev nad javnimi zavodi in s tem večja vpetost teh zavodov v okolje ob hkratni večji odgovornosti ustanoviteljev za uspešno delovanje javne službe varstva.

Kazalniki:

- Število izvedenih projektov združitve državnih javnih zavodov s področja varstva.
Zaključenih projektov združitve na področju državnih muzejev/galerij ni. V Ljubljani so združili Mestni muzej in Mestno galerijo. V presoji je sprememba statusa Arhitekturnega muzeja, ki ga prevzema država.
- Število državnih javnih zavodov, ki so se statusno preoblikovali.
Za ZVKDS je Vlada RS sprejela nov akt o ustanovitvi, usklajen z ZUJIK in s spremenjeno notranjo organizacijo. Zavod ima skupne službe že več let. Pri Arboretumu Volčji Potok (v nadaljnjem besedilu AVP) je bil ustanovitveni akt dopolnjen samo v določbah o svetu javnega zavoda v skladu z ZUJIK.
- Število javnih zavodov, ki so organizirali skupne službe oziroma storitvene dejavnosti.
Razen skupnih razstavnih projektov, povezav na področju skupnih vstopnic, prezentacije in prodaje katalogov in replik skupnih storitvenih dejavnosti ni.
- Število projektov, pri katerih sodeluje več javnih zavodov s področja varstva.

ZVKDS in AVP sodelujeta pri delih v Ferrarijevem vrtu v Štanjelu; pri obnovi grajskih vrtov v Lipici sodelujejo Kobilarna Lipica, ZVKDS in AVP. Na področju galerij je bilo v letu 2009 izvedenih 36 medinstitucionalnih razstav, 63 gostovanj po Sloveniji kot tudi v tujini in 18 izmenjanih projektov z nevladnimi organizacijami. Poudarek sodelovanja je med institucionalnimi organizacijami. Na področju muzejev je bilo v letu 2009 v šestindvajsetih muzejih realiziranih 68 razstavnih projektov, pri katerih je sodelovalo več institucij s področja varovanja kulturne dediščine. Pri pripravi in izvedbi projektov so bile vključene institucije: območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, javni zavodi na področju kulturne dediščine in znanstvenoraziskovalne institucije.

2. cilj:

Doseči višjo raven strokovne usposobljenosti zaposlenih v javni službi varstva kulturne dediščine in drugih strokovnjakov na tem področju

Ukrepi:

- Podpora ustanovitvi dodiplomskih in podiplomskih študijskih programov muzeologije in konservatorstva ter drugih visokošolskih programov, povezanih z varstvom kulturne dediščine, ob hkratni zagotovitvi možnosti, da se praktični del študijskih programov izvaja v državnih in po možnosti drugih javnih zavodih s področja varstva kulturne dediščine.
- Priprava programa strokovnega izpopolnjevanja in preverjanja znanja za zaposlene v javni službi varstva in za druge strokovnjake, ki delajo na področju varstva, zlasti v smislu izboljšanja informacijskih znanj in veščin, vključno s programom podeljevanja delovnih štipendij za izpopolnjevanje ali krajše izobraževanje za kustose, konservatorje, arhivarje in druge strokovnjake iz javne službe varstva.
- Prenova sistema pripravištva in podeljevanja strokovnih nazivov.
- Prenova sistema poteka.
- Oblikovanje in izvedba enotnega pregleda usposobljenih izvajalcev specializiranih del varstva.
- Podpora programom usposabljanja za izvajalce specializiranih del varstva za gospodarske subjekte, posameznike in samozaposlene.

Pričakovani učinki:

- raven strokovne usposobljenosti in učinkovitosti zaposlenih v javni službi se bo zvišala in bo primerljiva s sorodnimi javnimi službami v Evropski uniji,
- izboljšane možnosti za investitorje pri izbiri ustreznih izvajalcev za izvedbo posegov v kulturno dediščino in posledično bolj kakovostna izvedba posegov.

Kazalniki:

- Število dodiplomskih in podiplomskih študijskih programov s področja varstva. Študijskih programov, povezanih s kulturno dediščino, je več in postajajo nepregledni. Poseben program je vzpostavljen na Primorski univerzi, svoj program organizirajo v Novi Gorici, študij arhitekture in umetnostne zgodovine kot temeljnih področij je vzpostavljen tudi v Mariboru. Posamezni strokovnjaki, ki delajo na področju varovanja dediščine (zavod, muzeji, MK, inštituti), so tudi predavatelji na različnih fakultetah in visokih šolah, vendar ciljno povezanih vsebin ni dovolj. ZVKDS, posebej Restavratorski center in civilna združenja konservatorjev in restavratorjev, dopolnjujejo znanje strokovnjakov z vabljenimi predavatelji. Uradnih podatkov o številu diplomantov ministrstvo nima. Ker posamezni strokovnjaki študirajo tudi v tujini, teh podatkov ni mogoče dobiti in bi morali kazalnike spremeniti. Pri povezavah s prakso izstopajo dodiplomski programi študija restavratorstva na ALUO, podiplomski programi iz konservatorstva in muzeologije.
- Število javnih zavodov s področja varstva, vključenih v praktični del študijskih programov.
- Sprejet nov podzakonski akt o pripravištvu in strokovnih nazivih.

Sprejeta sta bila dva akta, poseben za pripravištvo in strokovne izpite in poseben za strokovne nazive. Pravilnik o strokovnih izpitih in pravilnik o strokovnih nazivih (Uradni list RS št. 101/08). Na njuni podlagi so bili uveljavljeni novi programi za izpite.

– Izveden in spletno dostopen enotni pregled usposobljenih izvajalcev specializiranih del varstva.

Kazalniki za področje strokovnega izpopolnjevanja, preverjanja znanja in usposabljanja bodo določeni na podlagi programa iz druge alineje.

3. cilj:

Zagotovitev dostopnosti do informacij o kulturni dediščini v digitalni obliki

Ukrepi:

– vzpostavitev skupnega centra za varno in trajno hranjenje digitalnih kulturnih vsebin na nacionalni ravni za muzeje, knjižnice, arhive, avdiovizualne vsebine in druga področja kulture,

– pospešitev digitalizacije analognih kulturnih vsebin v obliki in vsebini, primerni za večnamensko uporabo trajnega hranjenja, izobraževanja, raziskovanja, predstavitve in ponovno uporabo na kreativnem področju,

– povečanje dostopnosti digitalnih kulturnih vsebin predvsem prek interneta, podpora razvoja in delovanju e-storitev, elektronskega poslovanja, “one-stop” portalov, informacijskih sistemov za vzdrževanje in uporabo digitalnih vsebin ter spletnih storitev,

– povezovanje področnih digitalnih kulturnih vsebin (e-avdiovizualna kultura, e-likovna in multimedijaska umetnost, e-kulturna dediščina, e-arhivi, dLib Slovenije, e-domoznanske vsebine) v skupen prikaz in medopravilni okvir, ki je na voljo e-storitvam, e-izobraževanju, raziskovanju, (turistični in splošni) promociji, kreativni industriji, in vključevanje v mednarodne digitalne zbirke.

Izvedbo naštetih ukrepov bo kulturna politika zagotovila.

Pričakovani

učinki:

Zagotoviti obstoj digitalnih kulturnih nacionalnih vsebin tudi za prihodnje generacije, povečanje uporabe kulturnih vsebin v vseživljenjskem izobraževanju ter kreativnih industrijah in s tem dejavno vključevanje v informacijsko družbo, družbo znanja in večjo prepoznavnost slovenske kulturne dediščine in kulture doma, v Evropi in svetu.

Kazalniki:

– Število institucij na področju kulture, ki imajo zagotovljeno trajno hranjenje digitalnih vsebin.

Del kazalnikov je naveden pri splošni obravnavi digitalizacije na ravni MK (glej poročilo Omogočanje dostopnosti do digitalne kulture v razdelku Smernice kulturne politike).

– Delež digitalnih kulturnih vsebin, ki ima zagotovljeno trajno hranjenje (fizični obseg).

– Število digitaliziranih enot letno.

– Število prikazov enot na slovenskih skupnih kulturnih portalih.

– Število prikazov enot na EDL (European Digital Library), ki izvirajo iz slovenskih muzejev, knjižnic, arhivov in drugih kulturnih institucij.

– Število posredovanja enot prek spletnih storitev.

Nepremična kulturna dediščina:

MK z namenom zagotavljanja informacijske podpore varstvu nepremične kulturne dediščine nadaljuje vodenje in razvoj registra nepremične kulturne dediščine. Ob koncu leta 2009 je bilo v registru vpisanih 27.402 enot nepremične kulturne dediščine.

Spletno verzijo registra (<http://giskd.situla.org>), ki omogoča osnovni javni dostop do registra, je bila v letu 2009 posodobljena in dopolnjena z novimi vsebinami. Dodan je geo-lociran franciscejski kataster, ki omogoča neposredno primerjavo zgodovinskega stanja prostora s sedanjim stanjem, in časovnica, ki daje boljši pregled nad dediščino v prostoru in času.

Leta 2009 je spletni strežnik s podatki registra obiskalo 26.500 obiskovalcev (3,45 krat več kot v letu 2008), ki so naredili 4.113.585 različnih ogledov (1,5 krat več kot v letu 2008). Število posredovanj podatkov registra zahtevnejšim uporabnikom ostaja na ravni preteklih let (134 posredovanj v letu 2009).

Na podlagi podatkov registra Ministrstvo zagotavlja tudi podatke o pravnih režimih varstva kulturne dediščine za potrebe prikaza stanja v prostoru. Javno dostopna spletna aplikacija s pravnimi režimi varstva (<http://evrd.situla.org>) je bila v letu 2009 dopolnjena, z namenom hitrejšega in bolj učinkovitega izdajanja smernic in mnenj k prostorskim aktom pa je Ministrstvo razvilo tudi prototipno aplikacijo za avtomatizacijo podpore pripravi smernic in mnenj za prostorske akte.

4. cilj

Dvig kakovosti znanstvenih in tehnoloških raziskav za potrebe varstva kulturne dediščine

Ukrepi:

- priprava strategije financiranja znanstvenih in tehnoloških raziskav za potrebe varstva in po možnosti njeno vključevanje v tovrstno evropsko strategijo,
- podpora vključitvi slovenskih raziskovalcev in podjetij v evropske tehnološko-razvojne platforme, povezane s področjem varstva dediščine,
- pri financiranju dati posebno podporo tistim raziskovalnim programom in projektom, ki se vključujejo v mednarodne programe,
- zagotoviti javno dostopnost rezultatov raziskav strokovni in širši javnosti.

Pričakovana učinka:

Izboljšanje povezave med raziskavami in razvojem na eni in varstvom dediščine na drugi strani, boljši prenos rezultatov raziskav v varstveno prakso.

Kazalniki:

Določeni bodo na podlagi strategije. Strategija še ni bila izdelana.

5. cilj:

Zagotoviti najnujnejše prostorske razmere za državne javne zavode s področja kulturne dediščine in skupaj z ustanovitelji javnih zavodov zagotoviti najnujnejše prostorske razmere za depoje za nacionalno pomembne zbirke

Ukrepi:

- Dokončanje prenove Moderne galerije:

Obnova je končana, galerija je odprta; izdeluje se depojska oprema, v fazi izbire je razpis za izvajalca preostale splošne opreme. Intenzivno teče obnova vojašnice na Metelkovi, da se preseli še dokumentacija galerije in del muzejskih zbirk.

- Zidava Prirodoslovnega muzeja ob Biotehnični fakulteti – priprava dokumentacije.
- Prenova starejšega dela Narodne galerije – priprava dokumentacije.
- Zagotovitev prostorskih pogojev za območno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine v Novem mestu – v gradu Grm.
- Začetek celovite prenove Narodnega muzeja Slovenije na Prešernovi cesti v Ljubljani in začetek celovite prenove Tehničnega muzeja Slovenije v kompleksu Bistre – ne poteka.

– Zagotovitev depojev, namenjenih poizkopavalni obdelavi in varnemu hranjenju arheološkega gradiva, z arhivi najdišč vred, njegovi konservaciji in čimprejšnji muzeološki predstavitvi javnosti.

– Skupaj z ustanovitelji pokrajinskih muzejev zagotoviti depoje za nacionalno pomembne zbirke teh muzejev.

Velja za zadnji dve alineji: Problemi depojev se rešujejo po regijah, tako v Pivki kot na Ptuj, kjer je MK prevzelo posamezne komplekse opuščenih vojašnic ali posamezne stavbe znotraj njih.

Pričakovani učinki:

Obnova kulturnih spomenikov, ki so sedeži državnih javnih zavodov, rešitev večine prostorskih problemov, s katerimi se srečujejo državni javni zavodi, in postopno zagotavljanje najnujnejših depojskih prostorov.

Kazalniki:

– Pridobitev uporabnega dovoljenja za investicije pod 1 in 2:

Prenova Moderne galerije je bila končana. Razstavna dejavnost se je (z mesecem zamude zaradi reklamacij posameznih del) začela novembra 2009 z razstavo Zorana Mušiča ob njegovi 100-letnici.

– Dokončanje investicij za državne javne zavode na Metelkovi ulici v Ljubljani:

Projekt »Objekt 22 – Moderna galerija« je v fazi intenzivnih gradbenih del, enako samostojni vhodni objekt v nekdanji vojaški kompleks.

– Priprava izvedbene projektne dokumentacije in pridobitev gradbenih dovoljenj za druge investicije.

– Ureditev do 2000 m² depojev za arheološko gradivo in arhive najdišč.

– Ureditev do 2000 m² depojev za nacionalno pomembne zbirke pokrajinskih muzejev.

6. cilj:

– *V skladu z mednarodnimi pravnimi instrumenti in aktivnostmi v Evropi in svetu promovirati dediščinske projekte, ki po svojem kulturnem in družbenem pomenu presegajo slovenski okvir*

– *Večja prepoznavnost kulturne dediščine Slovenije v mednarodnem prostoru*

Ukrepi:

– Oblikovanje predlogov in priprava projektov oziroma nominacij za vpis dediščine na sezname v skladu s Konvencijo o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine, Konvencijo o varstvu nesnovne kulturne dediščine, za vpis na Unescov seznam Spomin sveta in za pridobitev znaka evropske dediščine.

– Promocija slovenske kulturne dediščine na tujem:

MK sodeluje s STO in z drugimi odgovornimi za promocijo pri pripravi EXPO v Šanghaju, kot je pred tem na knjižnem sejmu v Frankfurtu. Podprta je še vrsta projektov za Evropsko prestolnico kulture v Ljubljani leta 2010. Dediščina je prisotna znotraj teh projektov. Poseben projekt STO je mesta in kultura, ki je pozicioniran v obdobje 2009–2013 in jemlje kot izhodišče prav kulturno dediščino.

– Krepitev vloge Slovenije v mednarodnih organizacijah.

Pričakovana učinka:

Večja prepoznavnost Slovenije kot države z razvitimi varstvenimi standardi in uveljavitev slovenske kulturne dediščine v mednarodni javnosti.

Kazalniki:

– Število prijavljenih projektov:

Projekt nominacije dediščine živega srebra skupaj z Idrijo za spomenik Unesca je v sklepni fazi. Slovenija je izpeljala vse potrebne dejavnosti, prav tako Španija. Aktivno teče vključevanje arheološke dediščine Ljubljanskega barja za spomenik Unesca. Na čakalni listi imamo še Pašne planine v Julijskih Alpah (Fužinarske planine), Bolnišnico Franja in

nominacijo za Matični Kras. Izdelani so bili deli raziskav za možnost vpisa slovenskih kozolcev.

– Število članstev v mednarodnih organizacijah in njihovih telesih:

Število članov v institucijah, v katerih gre za individualne člane (ICOM, ICOMOS, ICCROM, DOCOMOMO), je v rahlem upadu zaradi finančnih omejitev tako države kot posameznikov. Posamezniki, ki so člani različnih organizacij, se odločajo ciljno za svoje matične dejavnosti pri digitalizaciji, nepremični, premični, živi dediščini in arhivih. Država vztraja pri svoji vlogi v krovnih organizacijah (Unesco) ali jo celo intenzivira.

Nepremična kulturna dediščina

1. cilj:

Zagotoviti sistemske podlage za celostno ohranjanje kulturne dediščine

Ukrepi:

- priprava analize ogroženosti kulturne dediščine in ocene priložnosti za njeno vključevanje v gospodarstvo in družbeno življenje nasplo,
- opredelitev ciljev, usmeritev in ukrepov celostnega ohranjanja, še posebej v obliki ustanovitve in turistične in vzgojno-izobraževalne uporabe tako imenovanih kulturnih poti, ki naj povežejo posamezne kulturne spomenike in spomeniška območja v dobro delujoče mreže,
- sprejetje strategije varstva kulturne dediščine.

Pričakovana učinka:

Izboljšanje delovanja sistema varstva nepremične dediščine in z njo povezane premične in nesnovne dediščine ter njegovo doslednejše vključevanje v razvojno načrtovanje na ravni države, pokrajin in občin.

Kazalniki:

– Sprejeta strategija:

Posebna strategija do sedaj ni bila sprejeta, njeno enotno sprejetje še ni bilo možno, ker načrtovane pokrajine niso bile ustanovljene. Sistem varstva se kljub temu načrtno reorganizira na podlagi izhodišč novega zakona o kulturni dediščini. Kulturne poti se še naprej intenzivno razvijajo, MK enako kot v preteklem letu sodeluje s strokovnim svetovanjem in finančno podporo. Kulturni spomeniki so vključeni v turistično strategijo RNUST, prav tako je kultura (mesta in kultura) izbrana med promocijska izhodišča v turistični promociji Slovenije.

– Število sodelujočih resorjev in drugih deležnikov v strategiji:

MG, MOP, druge vladne službe.

– Število dokumentov razvojnega načrtovanja, ki upoštevajo strategijo varstva:

Varstvo dediščine se načrtno vključuje v vsa področja dela in življenja, v preteklem letu je bilo posebej intenzivirano vključevanje ohranjanja kulturne dediščine v vse občinske in posledično druge prostorske akte. V letu 2009 je MK sodelovalo pri pripravi 327 aktov.

2. cilj:

Celostno ohranjanje in razvoj kulturne dediščine ter njeno povezovanje s sodobnim življenjem in ustvarjanjem

Ukrepi:

– Izvedba dejavnosti za identifikacijo pomembnejših projektov obnove in oživljanja kulturnih spomenikov, ki so v lasti države, občin in zasebnikov:

Izbor pomembnejših projektov teče kontinuirano skozi razglašanje in dodatno razpise za sofinanciranje. Sprejet je bil Odlok o Plečnikovi dediščini v Ljubljani. Posamezni projekti, verificirani v najširši strokovni javnosti in parlamentu, so spodbujeni s sprejetjem novega Zakona o »kulturnem tolarju«, drugi skozi kontinuirano strokovno delo Restavratorskega centra.

– Obnova in oživitev kulturnih spomenikov v lasti Republike Slovenije skladno z Zakonom o lastninjenju kulturnih spomenikov v družbeni lasti in programom dejavnosti Ministrstva za kulturo (prednostna ureditev posameznih gradov iz Zakona o lastninjenju kulturnih spomenikov v družbeni lasti).

– Prednostna podpora projektom, ki prispevajo k doseganju ciljev Operativnega programa za krepitev regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013, ter pridobitev evropskih sredstev za ta namen.

– Obnova in oživitev **Kobilarne Lipica** ter pridobitev evropskih sredstev za ta namen:

Kobilarna je v organizacijski in kadrovske fazi reorganizacije. Pripravljen je nov odlok o zaščiti robnega območja. Javni zavod je leta 2009 dobil novega direktorja in nov svet. Ta je začel delovati junija 2009. Ob prevzemu dela je svet ugotovil številne nepravilnosti in to zapisal v poročilu o pregledu avgusta 2009. Ugotovljeno je bilo, da Javni zavod Kobilarna Lipica ni opravljal ali je nezadovoljivo opravljal naloge oziroma dejavnosti, ki jih je dolžan opravljati po Zakonu o Kobilarni Lipica. Novembra je bil razrešen dotedanji direktor in imenovan nov vršilec dolžnosti direktorja. Decembra sta bila sprejeta Program dela Javnega zavoda Kobilarna Lipica in finančni načrt za leto 2010 ter je bila sklenjena pogodba o zagotavljanju izvedbe najmanjšega obsega varstva Kobilarne Lipica v letu 2010.

Novo vodstvo je začelo pripravljati Načrt upravljanja za obdobje od 2010 do 2013 skladno z določbami NPK in Zakona o Kobilarni Lipica. Vizija varstva in razvoja rabi uveljavitvi kobilarne kot matične za lipicanca doma in v svetu ter izvajanju osnovne dejavnosti v predpisanih obsegi: skrb za konje lipicance in njihov dresurni program, skrb za kulturno dediščino v skladu z zakonodajo in zahtevami varstva kulturne dediščine (spomeniškovarstvene stroke), ureditev poslovanja. Bistven del Načrta upravljanja so ukrepi varstva in razvoja, ki se bodo izvajali po fazah in prioritetah. V prvi fazi bodo z evropskimi sredstvi izvedeni nujni ukrepi, potrebni za preprečevanje nastanka škode, zagotavljanje izvajanja rejskega programa in obveznosti iz zakona. V drugi fazi bodo izvedeni ukrepi, ki jih je treba izvesti za obnovo in oživitev Kobilarne Lipica v prihodnjih obdobjih.

– Obnova in oživitev kulturnih spomenikov v krajinskem parku Škocjanske jame in v Štanjelu kot delov resolucijskega projekta Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov krasa:

Projekti so prioriteto obravnavani in tudi financirani znotraj »kulturnega tolarja«.

– Obnova in oživitev Partizanske bolnišnice Franja:

Od spomladi 2009 potekajo sanacijska dela.

Pričakovana učinka:

Učinkovita uporaba evropskih strukturnih sredstev, namenjenih obnovi kulturnih spomenikov, prispevek kulturne dediščine k povečevanju konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in zviševanju števila delovnih mest.

Kazalniki:

– Število obnovljenih in revitaliziranih kulturnih spomenikov, vključenih v Operativni program krepitev regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013:

Med 111 projekti je bilo končanih 12 obnov in še 25 znotraj pomoči kulturnega tolarja.

– Število spomenikov, oddanih v upravljanje oziroma dolgoročni najem ali drugače predanih v uporabo:

V taki uporabi so štirje objekti, na novo graščina v Polhovem Gradcu.

– Število obiskovalcev v obnovljenih in revitaliziranih kulturnih spomenikih:

Natančnejši podatki o obisku bodo na razpolago šele po večletnem funkcioniranju spomenikov. V nekaj mesecih po dokončanju posamezne preнове pred glavno turistično sezono so podatki (nekateri objekti so odprti samo poleti) neprimerljivi. Samo Blejski grad ima redno več kot 200.000 obiskovalcev letno. Vse najbolj obiskane atrakcije Slovenije (zanimive tudi za tuje turiste) so poleg kraških jam (Postojna, Škocjanske jame) kulturni

spomeniki (Bled – otok in grad, Ljubljana – grad in Plečnikovi spomeniki, Lipica, Predjama, Piran itn.).

– Število na novo ustvarjenih delovnih mest v povezavi z obnovo in oživitvijo:

Podatek za leto 2009 ni na voljo. V tujini analize kažejo, da eno delovno mesto na področju prezentacije kulturne dediščine ustvari od tri do šest drugih delovnih mest. Kolikšen delež gradbene industrije in obrtnikov se ukvarja s prenovo kulturne dediščine, ni merjeno. Presenetljivo je, da je za kraje in lokacije, ki jih obišče po več kot 60.000 ljudi letno, težko najti kakovostnega izvajalca turistično-gostinskih storitev in imajo ti pogosto izgubo (npr. Lipica).

– Prednostna podpora projektom, ki prispevajo k doseganju ciljev Operativnega programa za krepitev regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013, ter pridobitev evropskih sredstev za ta namen.

3. cilj:

Uveljavitev kulturne dediščine kot nosilke identitete in kakovosti življenja na nacionalni, regionalni in lokalni ravni

Ukrepi:

- z ustrezno politiko in namenskimi proračunskimi sredstvi lastnikom spomenikov omogočati njihovo nujno obnovo,
- z usposobljenimi službami lastnikom nepremičnih kulturnih spomenikov strokovno svetovati pri obnovi in pridobivanju sredstev na raznih domačih in mednarodnih razpisih,
- s subvencijami, nadomestili in drugimi ukrepi spodbujati dostopnost kulturnih spomenikov in dediščine nasploh za javnost.

Pričakovana učinka:

Prispevek kulturne dediščine k izboljšanju kakovosti življenja v neposrednem okolju in prispevek kulturne dediščine k večji prepoznavnosti na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.

Kazalniki:

– Število obnovljenih kulturnih spomenikov:

Z neposrednimi subvencijami MK je bila leta 2009 s pozivom za kulturni tolar končana prenova 16 kulturnih spomenikov, z dodatnimi odločbami še 9; pri nekaterih je bila končana posamezna faza obnove. Tako je bil statično saniran večji objekt samostanskega kompleksa v Kostanjevici na Krki, zaključena je bila prenova posameznih strojev rudnika v Idriji. Kar 9 projektov je bilo izpeljanih pri sakralnih spomenikih, med njimi je bilo v javnosti zelo odmevno in z različnih strani obravnavano urejanje notranjosti cerkve na Ptujski Gori. Večja akcija prenove arhitekture 20. stoletja je bila urejanje pročelij Mihevčeve palače Kozolec v Ljubljani. Posamezni projekti, ki jih je sofinanciralo MK, so potekali še na 120 drugih lokacijah.

– Število kulturnih spomenikov, do katerih ima dostop javnost:

Javni dostop imajo vsi kulturni spomeniki, pri katerih prenovo subvencionira MK. Omejitve so samo zaradi varovanja spomeniške substance (posamezna arheološka najdišča, manjši ogroženi spomeniki) ali osnovne funkcije spomenikov (sakralna, stanovanjska) ali zaradi varnosti obiskovalcev (posamezne razvaline gradov).

– Število kulturnih spomenikov z muzeološkimi predstavitvami:

V gradovih in dvorcih Slovenije je več kot 50 muzejev, galerij ali razstavnih zbirk, gre za ključne postavitve od Lendave, Murske Sobote, Maribora, Celja do Tolmina in Kopra (palača). Med obravnavanimi je 20 državnih ali regionalnih institucij v spomenikih državnega pomena, ki so v lasti države (npr. muzeji: Bled, Ljubljana – Cekinov grad, Snežnik, Ptuj, Bistra, Polhov Gradec, NUK).

– Število kulturnih spomenikov, ki so vključeni v turistično ponudbo ali druge primerne vrste uporabe:

Vsi prenovljeni kulturni spomeniki so najmanj s svojo prostorsko pojavnostjo vključeni v turistično ponudbo, to posebej velja za kulturne spomenike državnega pomena. Ob primarni namembnosti (npr. stanovanjska, sakralna, protokol, varovanje premične dediščine v muzejih) je izjemen njihov simbolni pomen, kjer že razvaline gradov (Celje, Slovenske Konjice) ali samostanov (Žiže) predstavljajo turistično atrakcijo. Pri kulturnih spomenikih državnega pomena, zlasti pri dvorcih in gradovih, je dodatna kulturna vsebina (muzejske in druge razstave, koncerti, knjižnice in druga kulturna ponudba v objektih) namenjena domačim in tujim turistom.

– Število projektov na področju varstva dediščine, ki se sofinancirajo iz proračuna drugih resorjev, donacij ali mednarodnih virov (razen strukturnih skladov):

Natančnega podatka o prenovi objektov, ki so registrirani kot dediščina in jih lastniki ali upravljalci prenavljajo sami ter z različnimi subvencijami (ekologija, kmetijstvo, elementarne nesreče), ni na voljo. Praktično vse prenove cerkva se izvajajo tudi s prispevki ali s prostovoljnim delom občanov, civilnih in drugih združenj. V preteklem letu se je nadaljevalo urejanje Vojaškega muzeja v Pivki. Z mednarodnimi in domačimi donacijami ter sredstvi iz proračuna je v letu 2009 potekala prenova v neurju uničene Bolnišnice Franja.

Premična kulturna dediščina

1. cilj:

– *Zbiranje, varovanje in preučevanje premične materialne in nematerialne dediščine za interpretacijo in komunikacijo njenih tehnoloških, duhovnih, estetskih in etičnih vsebin javnosti zato, da sodobna družba prepozna kulturno dediščino kot kakovost, ki jo je treba ohranjati za prihodnje rodove*

– *Oblikovati in sprejeti standarde za izvajanje javne službe*

– *S poznavanjem starih (nacionalnih ali regionalnih) tehnologij ali obrti oživiti kulturno dediščino kot ekonomsko zanimivo področje, ki lahko daje nove zaposlitve*

Ukrepi:

– Zagotovitev primernih prostorov za delo, varovanje in predstavljanje zbirk premične kulturne dediščine ter ustrezna infrastrukturna opremljenost je poleg podpore strokovni usposobljenosti na področju muzeologije, konservatorstva in restavratorstva pogoj za kvalitetno in uspešno izvajanje nalog javne službe:

Iz posredovanih letnih poročil javnih zavodov je opazno, da se je gospodarska kriza v letu 2009 dotaknila tudi muzejev in galerij. To se kaže predvsem pri zagotavljanju materialnega varstva predmetov premične kulturne dediščine – pridobivanja in urejanja prostorov za varovanje in hranjenje muzejskih predmetov pod ustreznimi klimatskimi in varnostnimi pogoji. Od 42 javnih zavodov – muzejev in galerij, od tega 10 javnih zavodov, ki jih je ustanovila država, in 32 javnih zavodov, katerih ustanoviteljice so občine, je le Belokranjski muzej Metlika pridobil 20 m² novih depojskih površin. Koroški pokrajinski muzej je pridobil 97 m² novih razstavnih prostorov, Muzej Velenje pa je s sprejemom v upravljanje Muzeja usnjarstva v Šoštanju pridobil 783 m² novih površin. Sicer pa se je tudi leta 2009 nadaljevala prenova depojskih prostorov za potrebe Muzeja novejšje zgodovine Slovenije in Tehniškega muzeja Slovenije v kompleksu opuščenih vojašnic v Pivki ter celotne Moderne galerije.

– MK je za leto 2009 financiralo stroške dela (plače, prispevke in druge izdatke zaposlenim) za 679 zaposlenih (na dan 31. 12. 2009) za izvajanje nalog javne službe v 42 muzejih in galerijah. Delež tehničnega osebja v primerjavi s strokovnimi službami je zelo nizek, le 2 %. Ker sedanji gospodarski položaj ne omogoča novih zaposlitev, je težko pričakovati, da se bo število tehničnega osebja povečalo. Direktorji muzejev na izpraznjena delovna mesta raje zaposlujejo strokovni kot tehnični kader, za opravljanje tehničnih nalog pa sklepajo pogodbe z zunanjimi izvajalci.

– Izobraževanje kadrov poteka v skladu z letnimi programi muzejev in galerij. Pri tem se izpostavljajo omejena proračunska sredstva in sistemsko nerešeno področje. V okviru Skupnosti muzejev Slovenije pedagoška sekcija pripravlja in izvaja usposabljanja za delo v muzejih z različnimi ciljnimi skupinami. V pripravi so dejavnosti za izdelavo normativov in standardov za tovrstno dejavnost.

– Gospodarna poraba proračunskih sredstev za izvajanje javne službe je temeljna naloga muzejev, ki morajo proračunska sredstva uporabiti zakonito, namensko in učinkovito. Pristojne službe ministrstva spremljajo realizacijo financiranih programov dela.

Pričakovana učinki:

V skladu s pričakovanji je izvajanje javne službe varstva vedno bolj učinkovito. Nove tehnologije omogočajo dvig kvalitete dela in večjo učinkovitost.

Kazalniki:

– Število uspešno rešenih in v javnosti predstavljenih predmetov kulturne dediščine:

V letu 2009 se je nadaljevalo opravljanje prednostnih nalog izvajanja javne službe na področju evidentiranja, inventariziranja in varovanja ter ohranjanja predmetov premične kulturne dediščine – konserviranja in restavriranja predmetov iz muzejskih in galerijskih zbirk. Leta 2009 je bilo evidentiranih 802.162 predmetov in zbirk, v inventarno knjigo je bilo vpisanih klasično 33.169 predmetov in digitalno 324.129 predmetov. Strokovno delo je bilo opravljeno na različnih zvrsteh predmetov premične kulturne dediščine in na različnih stopnjah zahtevnosti, kar ima seveda vpliv na količino opravljenega dela. Iz primerjave s predhodnim letom je razvidno, da so strokovni delavci opravili več osnovnih nalog javne službe kakor v preteklem letu.

– Zaradi večjega obsega dela pri zagotavljanju hranjenja predmetov premične kulturne dediščine je bilo izvedenih nekoliko manj razstavnih aktivnosti.

– Po podatkih iz letnih poročil muzejev in galerij za leto 2009 se opaža rahlo zmanjševanje števila evidentiranih obiskovalcev (obiskovalcev, ki so prejeli vstopnice) v primerjavi z letom 2008. V letu 2008 je 42 muzejev in galerij obiskalo evidentirano 921.734 obiskovalcev, v letu 2009 pa 711.312 obiskovalcev. Znižanje obiska v muzejih in galerijah je pripomogla prenova Moderne galerije, saj je bila zaprta za obiskovalce celo leto. Glede na posredovane podatke o obisku spletnih strani pa se ugotavlja bistveno povečanje števila virtualnih obiskov, saj vedno več muzejev uspešno predstavlja svoje dejavnosti na spletnih straneh ter evidentira podatke o obisku. Število evidentiranih obiskovalcev spletnih strani je bilo 1.769.813, kar je za 300.000 obiskovalcev več kot v letu 2008.

– V letu 2007 je odprtje Spletne galerije kulturnim ustanovam ponudilo možnost predstavitve svojih del širši javnosti. Projekt muzejem in galerijam omogoča enostavno objavo predmetov na spletu, prek strani je trenutno objavljenih več kot 10.000 predmetov, njihovo število pa se vsak dan povečuje. Od oktobra 2008 se dela statistika obiskov spletne strani, ki je v letu 2009 dosegla več kot 200.000 ogledov strani.

– Sodelovanje muzejev z obiskovalci s posebnimi potrebami se iz leta v leto izboljšuje, vedno več muzejev in galerij je fizično dostopnih (v letu 2006 je bilo fizično dostopnih 10, v letu 2009 pa že 17 institucij). V okviru izvajanja programa dostopnosti je v njih obiskovalcem na voljo vedno več kvalitetnih pedagoških in andragoških programov v povezavi s poslanstvom muzeja in muzejske zbirke, s poudarkom na aktualnem razstavnem programu. To obsega prilagojeno vodstvo po razstavi (npr. vodstva, spremljana s tolmačem znakovnega jezika za gluhe in naglušne obiskovalce), muzejske delavnice, predavanja, možnost prenosa kopij muzejskih predmetov, namenjenih za obiske zainteresiranih skupin izven muzeja (projekt »Kovček svetlobe«), dostopnost do publikacij, ki jih izdajajo muzeji z obiskom spletnih strani muzeja, in dostopnost do publikacij v knjigarnah. V letu 2009 je MK dalo pobudo za nastanek in tudi sofinanciralo izid publikacije *Dostopen muzej – Smernice za dobro prakso*.

2. cilj:

Omogočanje večje dostopnosti muzejskega gradiva za dvig splošne prepoznavnosti pomembnih kulturnih vsebin in predmetov (spomenikov) kulturne dediščine v javnosti, povečati število manjšinskih in ranljivih skupin med muzejskimi obiskovalci, povečati število donatorjev, sponzorjev in prijateljev muzejev

Ukrepi:

- Zaradi spodbujanja mednarodnega sodelovanja med muzeji in sodelovanja muzejev z drugimi institucijami, ki opravljajo svoje poslanstvo na področjih znanosti in umetnosti, tako pri nas kot v tujini, so rezultati iz leta v leto boljši. Pri tem se ugotavlja tudi povečan interes sodelovanja v okviru kulturnih projektov posebno med državami članicami EU. V letu 2009 je bilo izvedenih 91 medinstitucionalnih razstav. Poseben poudarek je bil v letu 2009 namenjen sodelovanju slovenskih in francoskih institucij pri izvedbi projektov ob 200-letnici Napoleonovih Ilirskih provinc; pripravljeni sta bili razstavi *Napoleon rezhe Iliria vstan v Muzeju in galerijah mesta Ljubljane* (prej Mestni muzej Ljubljana) in *Pod Napoleonovim orlom. 200. letnica ustanovitve Ilirskih provinc* v Narodnem muzeju Slovenije. Skupna razstava več galerij in muzejev je bila narejena ob 100. letnici rojstva Zorana Mušiča.
- Skupnost muzejev Slovenije je tudi v letu 2009 sodelovala pri projektu EU VoCH – *Prostovoljci za kulturno dediščino*. Ena od osrednjih akcij je bila organizacija večdnevne delavnice za strokovne delavce za koordinatorje prostovoljcev v slovenskih muzejih in galerijah. Dobro obiskano izobraževanje Delo s prostovoljci v muzejih, učinkovito prenašanje znanja in koordinacija dela je potekalo v sodelovanju z Gloto novo in Slovensko filantropijo v Muzeju in galerijah mesta Ljubljane.
- Muzeji so tudi v letu 2009 skrbeli za predstavitev projektov z interdisciplinarnimi vsebinami, v skladu s kadrovskimi in finančnimi možnostmi se trudijo za doseganje ciljev.
- Iz letnih poročil, ki jih MK posredujejo javni zavodi, katerim program dela financira ministrstvo, se ugotavlja, da se fizična dostopnost izboljšuje. Poleg fizične dostopnosti v muzeje, ki so večinoma v historičnih stavbah, je nadvse pomembna postavitev razstav z upoštevanjem ustrezne osvetlitve razstavnih prostorov, s postavitvijo kopij razstavljenih predmetov, ki jih je možno otipati, pripravo posnetkov in filmov z govorjenim besedilom ter spremljajočega tekstovnega gradiva z informacijami v povečanem tisku. Med najbolj aktivnimi so Slovenski etnografski muzej, Prirodoslovni muzej Slovenije, Posavski muzej Brežice, Pokrajinski muzej Celje, Muzej novejšje zgodovine Celje, Gorenjski muzej Kranj, Zasavski muzej Trbovlje, Loški muzej Škofja Loka in Belokranjski muzej Metlika.
- Da bi razširili predstavitev kulturne dediščine zunaj ustanov in s tem v najširši javnosti povečali interes za premično dediščino, potekajo v muzejih v okviru promocijske dejavnosti številne dejavnosti. Čeprav se muzejem v okviru redne dejavnosti in proračunskih možnosti financira tudi promocija (objave v medijih, tisk plakatov, transparentov, zloženkov in drugega promocijskega gradiva), za uspešno predstavljanje svojih dejavnosti muzeji izkoriščajo predvsem možnosti brezplačnih objav, internet, elektronsko pošto in navadno pošto. Pogosta oblika promocije je tudi postavitev vitrin četrletja na različnih lokacijah (npr. v knjižnicah) in redno obveščanje novinarjev ter zainteresirane javnosti (vabila, zloženke). Plačane objave predstavljajo manjši delež promocijske dejavnosti, ker so velik strošek.

Pričakovana učinka:

Prepoznavajo se posamezne skupine uporabnikov in uspešneje se predstavljajo kulturne vsebine javnosti.

Kazalniki:

– Število uporabnikov muzejskih storitev in število obiskovalcev:

Poleg obstoječih, prenovljenih, novih stalnih razstav in gostujočih razstav je bilo leta 2009 pripravljenih 402 lastnih občasnih razstav ter 694 pedagoških in 729 andragoških programov. Navedene dejavnosti muzejev in galerij je v letu 2009 obiskalo 711.312 obiskovalcev.

Pedagoške aktivnosti je obiskalo 292.715 otrok in mladih obiskovalcev, andragoške aktivnosti, namenjene odraslim, pa 148.275 obiskovalcev. Pri navajanju števila obiskovalcev je treba upoštevati tudi obiskovalce, ki prek spletnih strani muzejev spoznavajo premično kulturno dediščino. Število evidentiranih obiskovalcev spletnih strani v letu 2008 (1.472.088) se je povečalo za 73 % v primerjavi z letom 2007 (848.857) in v letu 2009 doseglo 1.769.813 obiskovalcev. Tudi to kaže na vse hitrejši razvoj informacijske družbe, zato bo treba zagotavljati naložbe v nove tehnologije in njihovo vzdrževanje, digitalizacijo dediščinskega gradiva in podatkov o njej ter trajno hrambo digitalnega gradiva, z načrtnim in sistematičnim prikazom digitalnega gradiva (podatkovnih zbirk, publikacij, fotografij, muzejskih predmetov) pa zagotavljati boljšo dostopnost tega gradiva strokovni in najširši javnosti.

Prek prioritete naloge programa dela za leto 2009 se je v večini muzejev in galerij nadaljevala poenotena obdelava podatkov, ki omogoča tudi objavo zbirk, razstav in drugih dogodkov na spletu.

- Program vsebuje štiri module, ki skupaj tvorijo povezan informacijski sistem za delo v kulturnih ustanovah. Najosnovnejša je podpora vodenja inventarne knjige, poenotenja zapisa restavratorskih zapisnikov in poročil, podpora vnosu fotografa in spletni del sistema, ki predstavlja z več kot 10.000 objavljenih predmetov, ki jih hranijo različni muzeji/galerije, skupno pojavljanje na spletu in dostopnost do gradiva.

- MK se je v skladu z uresničevanjem strategije NPK lotilo uresničevanja cilja, ki predvideva omogočanje večje dostopnosti in dvig splošne prepoznavnosti pomembnih kulturnih vsebin in predmetov kulturne dediščine v javnosti. Na podlagi javnega poziva in projektnega razpisa, namenjenih izboru izvajalcev javnih kulturnih programov in projektov, je MK devetim nevladnim organizacijam, ki delujejo na osnovnem področju kulturne dediščine, financiralo izvedbo celostnih programov po sklopih. Največ sredstev je bilo dodeljenih v sklopu Organizacija in izvedba izobraževalnih vsebin, sledi Mednarodna dejavnost, Promocijske dejavnosti (stanovske nagrade) in Izdajanje publikacij. Za sofinanciranje programov nevladnih organizacij (ICOM, Mednarodni muzejski svet, Slovensko arheološko društvo, Slovensko etnološko društvo, Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo, Skupnost muzejev Slovenije, Slovensko konservatorsko društvo, Društvo restavratorjev Slovenije, Notranjski ekološki center, Slovensko muzejsko društvo) je bilo dodeljenih 137.100 evrov.

- Nevladnim organizacijam so financirali petnajst kulturnih projektov s področja razstavne dejavnosti in podpornih projektov iz varstva kulturne dediščine, tj. projektov, ki prispevajo k varstvu in dodatnemu dvigu kakovosti varstva kulturne dediščine. Vsi sofinancirani projekti v skupni višini 54.000 evrov so ustrezali kriterijem, ki so bili določeni v besedilu razpisa, in so bili prepoznani kot nacionalno pomembni.

- S finančno podporo MK programom in projektom se uspešno uresničuje cilj ohranjanja in promocije kulturne dediščine najširši širši zainteresirani javnosti.

- Vključevanje prostovoljcev v muzejsko delo je posledica nove zakonodaje in se uspešno uporablja v večini muzejev in galerij.

- V letu 2009 je bilo izvedenih 91 medinstitucionalnih razstav. Na področju muzejev in galerij je bilo v letu 2009 izvedenih 91 medinstitucionalnih razstav, 63 gostovanj po Sloveniji kot tudi v tujini in 21 izmenjanih projektov z nevladnimi organizacijami. Poudarek sodelovanja je med institucionalnimi organizacijami.

Arhivska dejavnost

1. cilj:

Varovanje in preprečevanje poškodb arhivskega gradiva

Ukrepi:

- v okviru finančnih možnosti za izvajalce javne arhivske službe zagotoviti ustrezne depojske zmogljivosti oziroma rekonstruirati obstoječe (ustrezno zavarovane, opremljene in z ustreznimi klimatskimi razmerami ter z zadostno zmogljivostjo – ARS, ZAL, PAM, ZAP, PANG),
- spodbujati ukrepe za preprečevanje poškodb dokumentarnega in arhivskega gradiva zaradi škodljivih vplivov,
- spodbujati ukrepe za materialno varstvo gradiva ter za restavratorske in konservatorske posege v zvezi s poškodovanim arhivskim gradivom.

Pričakovani učinki:

Izboljšala se bo infrastruktura za izvajanje javne službe, postopno bodo zagotovljeni ustrezni depoji za nekatere arhive oziroma njihove dislocirane enote; izboljšana bo oprema za izvajanje potrebnih postopkov sanacije gradiva; izvedeni bodo preventivni ukrepi, načrtno bodo odpravljena tveganja s pripravo analize tveganj ter z zasnovo načrtov ukrepov ob naravnih in drugih nesrečah.

Kazalnik:

Ocena ukrepov:

Ker pomanjkanje ustreznih prostorov za izvajanje javne arhivske službe, še zlasti primernih depojev za varstvo arhivskega gradiva, še vedno ostaja osrednji problem arhivov, so bile v letu 2009 izvedene številne aktivnosti v zvezi s pripravo ustreznih rešitev za Arhiv Republike Slovenije, Zgodovinski arhiv Ptuj, Zgodovinski arhiv Ljubljana – Enoto za Dolenjsko in Belo krajino v Novem mestu in Pokrajinski arhiv Maribor. Izvedene so bile nekatere selitve gradiva. V Arhivu Republike Slovenije (ARS) so iz depojev na Zvezdarski in na Dunajski cesti preselili gradivo oziroma del gradiva v depoje na Kapusovi (nekdanja Roška). V Pokrajinskem arhivu Maribor so v skladišču na Jadranski cesti preuredili del depoja z nadgradnjo zgornje etaže. Pokrajinski arhiv Koper je izvedel selitev Enote Piran izčasne lokacije Fornace 33 na stalno lokacijo Savudrijska 5 v Piranu. Do nepredvidenih aktivnosti je prišlo pri Zgodovinskem arhivu Ljubljana – Enoti za Dolenjsko in Belo krajino, Novo mesto, kjer je bilo zaradi pojava plesni oz. zaradi slabega stanja depojev v gradu Grm preseljeno arhivsko gradivo iz treh skladiščnih prostorov (okoli 670 tm gradiva) v začasno skladišče na Foersterjevi 10 v Novem mestu. Dokončana so bila sanacijska dela pri Enoti Zgodovinskega arhiva Ljubljana v Škofji Loki. Regionalnim arhivom so bila zagotovljena sredstva za nakup nujne opreme. Končan je bil projekt Arhivski depoji v Sloveniji, v katerem se je po enotni metodologiji na podlagi desetih dejavnikov tveganja pregledalo stanje v depojih slovenskih javnih in cerkvenih arhivov v Sloveniji. V okviru materialnega varstva arhivskega gradiva je zaslediti predvsem menjavo neustrezne tehnične opreme arhivskega gradiva, kar je vsaj nekoliko izboljšalo pogoje za hrambo gradiva. Zaradi materialnega varstva arhivskega gradiva je bilo narejenih 11.426 mikrofilmskih in 139.590 digitaliziranih posnetkov arhivskega gradiva. V sestavi ARS deluje Center za konserviranje in restavriranje papirja in knjig, ki je osrednja tovrstna restavratorska delavnica v državi. Center s svojimi strokovnjaki izvaja konservatorke in restavratorske postopke s poudarkom na pergamentu in papirju za vse slovenske arhive, deloma pa tudi muzeje in galerije in druge uporabnike.

V letu 2009 je center opravil posege na naslednjih vrstah gradiva (podatki so podani za število kosov): 18 pečatov, 8 listin na pergamentu, 2 listini na papirju, 2312 spisovnega gradiva, 3585 knjig, 9 načrtov papir, 6 načrtov pavs, 32 likovnih del, 29 vezav knjig, 15 škatel za knjige, 7 zaščitnih map, 4 zaščitnih ovojev, 15 novih vezav in 16 termovezov.

2. cilj:

Sodelovanje pri vzpostavitvi in vzdrževanju spletnega portala za dokumentarno in arhivsko gradivo v Evropi

Ukrepi:

- Vzpostavitev slovenskega arhivskega spletnega portala, ki bo omogočil tudi lažji čezmejni dostop do dokumentarnega in arhivskega gradiva.
- Podpora pretvorbi popisov in drugih arhivskih pripomočkov iz papirne oblike in drugih analognih medijev v digitalno obliko, ki bo neposredno dostopna.
- Zavzemanje za razvoj oziroma uporabo ustreznih orodij za spletno dostopen opis dokumentov in arhivskega gradiva, primerjava najboljših praktičnih smernic za oblikovanje iskalnih pripomočkov oziroma promoviranje orodij za e-učenje uporabnikov arhivov in dokumentov.

Pričakovani učinek:

Vsak javni arhiv bo imel prek portala dostopen vsaj vodnik po fondih in zbirkah arhiva oziroma register fondov in zbirk, izboljšala se bo dostopnost do podatkov o arhivskih fondih in zbirkah, ki jih hranijo slovenski javni arhivi, za različne kategorije uporabnikov.

Kazalnik:

Ocena ukrepov:

Z Zakonom o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA, Uradni list RS, št. 30/06) je predvsem ARS dobil vrsto novih nalog na področju varstva elektronskega dokumentarnega in arhivskega gradiva. Potrjuje notranja pravila za pravne osebe s tem, da presoja, ali so v skladu z zakonom, podzakonskimi predpisi in aktom Enotne tehnološke zahteve ter pravili arhivske stroke na območju vse države. Arhiv opravlja tudi registracijo ponudnikov opreme in storitev za področje zajema in hrambe gradiva v elektronski obliki. Vodi postopke akreditacije opreme in storitev za hrambo arhivskega gradiva v elektronski obliki. Arhivom so bila leta 2009 zagotovljena sredstva za digitalizacijo arhivskega gradiva, ki je nujna zaradi dodatne varnosti izvirnega arhivskega gradiva oziroma večje dostopnosti arhivskega gradiva širšemu krogu uporabnikov. Izvajale so se aktivnosti v zvezi z izgradnjo Vzajemnega informacijskega sistema regionalnih arhivov, zagotovljena so bila tudi sredstva za letno vzdrževanje tega sistema ter ZAL-u in PANG-u zagotovljena sredstva za nakup programske opreme za podporo arhivskemu strokovnemu delu. Na spletnih straneh arhivov so objavljeni osnovni podatki o njihovi dejavnosti, fondih in zbirkah arhivskega gradiva in pri večini arhivov tudi že iskalniki za lažji dostop do teh podatkov.

ARS sodeluje v projektu APENET, ki bo kot celota vključen v širši projekt EUROPEANA. Vloga Slovenije je v posredovanju vsebin. ARS sodeluje v projektu »Podatkovna zbirka arhivskih zakonodaj v Evropi« kot partner. V letu 2009 je Slovenija pripravila in prek lastne vstopne kode na projektni spletni strani (<http://www.euronomos.org/>) objavila večino zakonodajnega gradiva (v angleškem in slovenskem jeziku), ki se nanaša na arhivsko področje (vključno s širšo spremljajočo zakonodajo, npr. varstvo osebnih in tajnih podatkov, dostop do informacij, upravljanje gradiva v državni upravi, tudi različne uredbe in pravilniki, ipd.), objavljena so tudi tovrstna literatura ter besedila o politični in administrativni urejenosti uprave v Sloveniji. ARS je vključen v projekt ICARUS (<http://www.icar-us.eu/>) – srednjeevropski virtualni arhiv srednjeveških listin. V zvezi s tem poteka priprava seznama listin za izvedbo digitalizacije gradiva, ki se hrani v Avstrijskem državnem arhivu (enota Hišni, Dvorni in Državni arhiv – HHStA); digitalizacija se izvaja za izbrano gradivo na Dunaju. ARS sodeluje tudi pri projektu Virtualni evropski arhiv listin (MOM-CA, <http://www.monasterium.net/>).

3. cilj:

Spodbujanje najboljše prakse ob upoštevanju nacionalnega in arhivskih standardov o upravljanju dokumentarnega in arhivskega gradiva ter dostopu do njega

Ukrepi:

- enotno izvajanje predpisov in pravil stroke, kar je pogoj za dobro in učinkovito delo arhivov pri varovanju in uporabi gradiva,
- krepitev vloge arhivistov pri izoblikovanju e-uprave, kar vključuje tudi dodatno izobraževanje strokovnega kadra v arhivih,
- povečanje stikov z ustvarjalci gradiva, saj sta sodelovanje in vrednost ustvarjenih in kontinuiranih stikov arhivov z različnimi organi državne uprave nujna,
- informatizacija uporabe arhivskega gradiva, ki bo prijaznejša do uporabnikov,
- priprava strategije za spodbujanje varstva zasebnega arhivskega gradiva (z opisom primerov dobre prakse; sodelovanje pri materialnem varstvu, popisovanju in širjenju informacij o arhivskem gradivu, problematiki dostopa ...),
- pospešitev sodelovanja pri razvoju arhivske stroke in vodenju tistih arhivskih in znanstvenih projektov, ki so pomembni, še zlasti z vključevanjem v arhivske projekte Evropske unije,
- pospešitev sodelovanja pri mednarodnih projektih, ki prispevajo k razvoju arhivske stroke,
- nadaljevanje evidentiranja gradiva, pomembnega za Slovence in Slovenijo v arhivih in drugih ustanovah, ter izdajanje vodnikov po tem gradivu.

Pričakovani učinki:

Sodoben, mednarodno primerljiv sistem strokovnega in pravnega varstva arhivskega gradiva; urejen in usklajen način upravljanja dokumentarnega in arhivskega gradiva je pomemben za preglednost delovanja, administrativno učinkovitost, dobro izvajanje informacijskih storitev in zmanjševanje stroškov; izraža pravico do informiranosti in pravne odgovornosti; nadgraditev izobraževanja zaposlenih v arhivih in tudi arhivskih delavcev ustvarjalcev, še zlasti spodbujanje izobraževanja za upravljanje dokumentov in arhivov s poudarkom na celotnem življenjskem ciklu gradiva.

Kazalnik:

Ocena uspešnosti izvajanja javne službe na podlagi kazalnikov javne službe:

Ob koncu leta 2009 je bilo v javnih arhivih, ki jih financira MK, 189 zaposlenih. Arhivi hranijo 64.897 tekočih metrov (tm) arhivskega spisovnega gradiva ter arhivsko gradivo na posebnih formatih in drugih nosilcih, kot so film (8286 naslovov), fotografije (367.228 kosov), mikrofilmski zapisi, zemljevidi, razni nosilci zvoka in drugo. Od tega je bilo v letu 2009 pridobljenih 2113 tm gradiva. Intenzivnost prevzemanja gradiva je bila odvisna tudi od razpoložljivih prostih kapacitet v depojih. Arhivi so sodelovali z ustvarjalci arhivskega gradiva, kar se kaže predvsem pri stikih z javnopravnimi osebami pri določanju arhivskega gradiva, dajanju dodatnih pisnih in ustnih navodil javnopravnim osebam za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva, nadzoru in svetovanju pri materialnih pogojih varstva arhivskega in dokumentarnega gradiva, prevzemanju arhivskega gradiva s poudarkom na arhivskem gradivu, nastalem pred letom 1991, svetovanju javnopravnim osebam pri izdelavi notranjih pravil ter začetkih vzpostavitve elektronskih arhivov, izobraževanju uslužbencev javnopravnih oseb in delavcev ponudnikov storitev hrambe arhivskega in dokumentarnega gradiva v elektronski obliki, preizkusih znanja s tega področja, sodelovanju v medresorskih projektih na področju poslovanja z dokumentarnim in arhivskim gradivom ter sodelovanju pri izobraževanju v drugih ustanovah. Opravljenih je bilo 856 obiskov javnopravnih oseb in izdanih 242 navodil za odbiranje. Na seminarjih, ki so jih organizirali arhivi za uslužbence, ki delajo z dokumentarnim gradivom, je bilo 1194 udeležencev, od teh jih je 388 opravilo tudi preizkus strokovne usposobljenosti. Stanje ob koncu leta 2009 kaže, da imajo arhivi za 73 % fondov in zbirk popise po arhivskih enotah, uporabne pisarniške evidence ali arhivske inventarje, za 21 % fondov prevzemne sezname oziroma popise po tehničnih enotah, 6 % fondov je neurejenih, slabo urejenih ali brez pripomočkov. V letu 2009 je bilo izdelanih oziroma dopolnjenih veliko popisov oziroma drugih pripomočkov za uporabo arhivskega gradiva. Izdanih je bilo 3849 potrdil, predvsem za žrtve vojnega in

povojnega nasilja, vojno škodo, denacionalizacijo, delovno dobo, šolanje, premoženjske in gradbene zadeve, državljanstvo in drugo. Arhivsko gradivo za znanstvenoraziskovalne namene je potrebovalo 3918 uporabnikov, zaradi pravnega interesa pa 5068 uporabnikov. Za uporabnike je bilo izdelanih 150.858 fotokopij, 4727 mikrofilmskih posnetkov in 16.915 digitaliziranih posnetkov. Pripravljenih je bilo 33 razstav in izdanih 19 različnih publikacij oziroma objav virov. Prav tako so bila organizirana vodenja šolskih in drugih skupin po arhivih s predstavitvijo arhivov, arhivske dejavnosti in arhivskega gradiva za kar 5082 obiskovalcev. Organiziranih je bilo 194 predavanj javnosti. Značilna je obsežna strokovna bibliografija zaposlenih v arhivih, nadaljevale so se dejavnosti znotraj mednarodnega sodelovanja in evidentiranja arhivskega gradiva v tujini. Evidentiranje arhivskega gradiva, ki je v tujini in se nanaša na Slovenijo in Slovence, se je izvajalo predvsem v arhivih v Avstriji, Italiji, Nemčiji, Veliki Britaniji, Češki in Madžarski. Iz poročil arhivov za leto 2009 je razvidno, da so se zaposleni udeležili strokovnih izobraževanj, še zlasti je bila okrepljena udeležba na izobraževanjih, povezanih z novostmi, ki jih je na arhivskem področju uvedel ZVDAGA. ARS je član Mednarodnega arhivskega sveta (ICA), Sekcije za Evropo MAS (EURBICA), Mednarodnega združenja filmskih arhivov (FIAF), Biroja direktorjev nacionalnih arhivov držav Evropske unije (EBNA); prek arhivskih in kulturnih sporazumov ter različnih posamičnih projektov neposredno sodeluje z arhivi iz več kot petindvajset držav sveta, sodeluje v Evropski arhivski skupini (EAG) ter v DLM-forumu.

5.10 Razvoj in spodbujanje kulturne vzgoje

1. cilj:

Sistematično skrbeti za programsko ponudbo kulturnih ustanov za otroke in mladino na vseh področjih kulture, za dostopnost in popularizacijo kulture med mladimi

MK je tudi v letu 2009 z razpisi in pozivi spodbujalo kulturne ustanove k pripravi kakovostnih projektov in programov, namenjenih mlajšim generacijam, tako na nacionalni kot regionalni ravni. V letu 2009 je nadaljevalo organizacijo predstavitev ponudbe kulturnih ustanov v okviru nacionalnih posvetov ravnateljev vrtcev, osnovnih in srednjih šol.

Leta 2009 je MK v sodelovanju z MŠŠ prvič organiziralo osrednjo nacionalno predstavitev programov in projektov kulturnih ustanov *Kulturni bazar – kultura se predstavi*, na kateri je predstavitev pripravilo več kot 150 kulturnih ustanov. Enodnevna prireditve, namenjena strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih zavodih, je bila organizirana maja v Cankarjevem domu v Ljubljani. Cilji prireditve so bili:

- predstaviti kakovostne projekte in programe, ki jih kulturne ustanove ponujajo za otroke in mladino oz. za vzgojno-izobraževalne zavode,
- spodbuditi in predstaviti možnosti povezovanja in sodelovanja (partnerstvo) kulturnih ustanov z vrtci in šolami,
- okrepiti zavest o pomenu kulturno-umetnostne vzgoje v vzgoji in izobraževanju,
- seznaniti s pozitivnimi učinki kakovostne kulturno-umetnostne vzgoje na otroke in mladino oziroma na vrtec in šolo.

V okviru razpisa iz Evropskih strukturnih skladov za obdobje 2008–2010, ki ga je objavilo MŠŠ leta 2008, prav s ciljem partnerskega povezovanja na področju kulturne vzgoje intenzivno poteka izvajanje projektov treh mrež vzgojno-izobraževalnih zavodov na posameznih nivojih izobraževanja (vrtci, osnovne in srednje šole), ki izvajajo kulturno-vzgojne projekte v sodelovanju s kulturnimi ustanovami.

V letu 2009 se je nadaljeval projekt Rastem s knjigo za sedmošolce – organizacijsko je projekt prevzela JAK. Projekt, ki je zelo dobro sprejet med učenci, učitelji in knjižničarji, vpliva na obiskovanje splošnih knjižnic, omogoča boljše spoznavanje slovenskih ustvarjalcev,

hkrati pa omogoča boljše sodelovanje med splošnimi knjižnicami in šolami. V projekt so bili tudi v letu 2009 vključeni učenci zamejskih šol v Italiji, Avstriji in Madžarski. Uspešnost projekta za sedmošolce je prispevala k odločitvi, da se v letu 2010 začne partnersko sodelovanje tudi na srednješolski ravni (v letu 2009 je JAK objavila razpis za izbor knjige).

2. cilj:

Kulturna vzgoja kot kroskurikularna vsebina in razsežnost

Razširjena medpredmetna skupina za kulturno vzgojo, ki deluje na Zavodu RS za šolstvo, je v letu 2009 pripravila splošni del dokumenta *Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju*, v katerem sta izpostavljeni kroskurikularna vsebina in razsežnost kulturne vzgoje. V razširjeni sestavi (sodelujejo še praktiki iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol) smo začeli pripravljati operativni dokument, ki vključuje opredelitve ter didaktično-metodična izhodišča kulturno-umetnostne vzgoje po posameznih področjih kulture, vendar dajemo poseben poudarek prav kroskurikularni dimenziji kulturno-umetnostne vzgoje. To razsežnost izpostavljamo tudi na predstavitev ponudbe kulturnih ustanov vzgojno-izobraževalnim ustanovam (Kulturni bazar, nacionalni posveti ravnateljev). Skladno s tem ima kulturna vzgoja pomembno mesto tudi v Nacionalnem programu za preprečevanje nasilja v družini na področju preventive (nosilec programa MDDSZ).

3. cilj:

Sistematična skrb za dodatno strokovno izpopolnjevanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju v kulturni vzgoji ter za dodatno usposabljanje strokovnjakov in ustvarjalcev v kulturnih ustanovah, ki pripravljajo projekte in programe za otroke in mlade v vrtcih in šolah ali za njih

MŠŠ in MK se zavedata pomena vključevanja kulturnih dejavnosti v vzgojno-izobraževalni proces vrtcev in šol in z dodatnimi usposabljanji strokovnih delavcev omogočata spoznavanje in širjenje sodobnih pedagoških in didaktičnih pristopov, ki spodbujajo ustvarjalnost otrok in mladine ter s tem prispevajo k večji kakovosti pedagoškega procesa. V šolskem letu 2009 je MŠŠ v okviru Evropskih strukturnih skladov podpiralo izvajanje programa dodatnega usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju na področju kulturne vzgoje (izvajalec Pedagoška fakulteta Koper s partnerji).

Teme s področja kulturno-umetnostne vzgoje so razpisane tudi v Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v VIZ, ki ga vsako leto pripravlja MŠŠ.

Kulturne ustanove izvajajo različne krajše programe dodatnega usposabljanja (delavnice ...) strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju na področju kulturne vzgoje ter strokovnih delavcev v kulturnih ustanovah, ki izvajajo kulturno-vzgojne projekte. Poudarjanje skrbi za sistematično kulturno-umetnostno vzgojo otrok in mladine umeščamo tudi na različnih posvetih in drugih strokovnih srečanjih, tako vzgojno-izobraževalnih kot kulturnih (npr. na mednarodni konferenci *Živeti z dediščino*, v sodelovanju z Unescom organiziralo Slovensko etnografsko društvo; na nacionalnem posvetu Urada za mladino *Življenjski pogoji mladih v Sloveniji*).

4. cilj:

Priprava akcijskega načrta sodelovanja in vzpostavitev mreže sodelujočih, partnerskih, vzgojno-izobraževalnih in kulturnih ustanov na področju kulturne vzgoje

MK in MŠŠ sta v letu 2009 pripravila operativni načrt sodelovanja, ki je vključeval različne dejavnosti, ki prispevajo k uresničevanju posameznih ciljev (glej navedbe pri ciljeh). Skupne predstavitve kulturnih ustanov na nacionalnih posvetih ravnateljev ter Kulturnem bazarju 2009 prispevajo k vzpostavljanju sodelovanja tako med ustanovami posameznega področja

kot z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami. H gradnji mreže na tem področju dodatno prispevata vzpostavitev Razširjene medpredmetne skupine za kulturno vzgojo na Zavodu RS za šolstvo ter skupna priprava Nacionalnih smernic za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju, še zlasti njenega operativnega dela, pri katerem se iščejo primeri dobre prakse sodelovanja med kulturnimi in vzgojno-izobraževalnimi ustanovami na vseh področjih umetnosti in na vseh ravneh izobraževanja (vrtec, osnovna šola in srednja šola).

Partnerstvo pa vzpostavljamo tudi z drugimi vladnimi resorji – tako je skrb za kulturno vzgojo pomemben del *Akcijskega načrta 2007–2009 k Programu za otroke in mladino 2006–2016* (nosilec MDDSZ), na področju preventive pa vključena tudi v predlogu *Akcijskega načrta za preprečevanje nasilja v družini 2010–2011*.

5. cilj:

V okviru nacionalnega kulturnega portala posebej zagotoviti dostopnost informacij o kakovostnih kulturnih dobrinah (ponudbi) za otroke in mladino

Pri organizaciji Kulturnega bazarja 2009, ki smo ga pripravili v Cankarjevem domu v Ljubljani in je bil namenjen strokovnim delavcem v vrtcih, osnovnih, srednjih šolah, glasbenih šolah in dijaških domovih, smo si zastavili za cilj tudi preučitev možnosti za predstavitev kakovostnih kulturnih dobrin (ponudbe) v okviru načrtovanega nacionalnega kulturnega portala. V skupni razpravi med strokovnimi delavci vzgojno-izobraževalnih zavodov in kulturnih ustanov smo pridobili izhodišča za osnovno strukturo tovrstnega portala. Podatke smo v letu 2009 pričeli zbirati na spletni strani MK, vendar si bomo v prihodnje prizadevali za bolj strukturirano ponudbo, ki bi strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju lahko omogočila lažji dostop do informacij.

5.11 Mednarodna izmenjava in promocija slovenske kulture po svetu

1. cilj

Vzpostavitev sistema za zagotavljanje intenzivnejše navzočnosti in prepoznavnosti slovenske kulture v tujini

V letu 2009 cilj ni bil dosežen, saj še vedno ni bil realiziran ukrep, ki je zanj prvi pogoj. Raziskovalni projekt »Mednarodno kulturno sodelovanje in kulturna promocija v okviru MK, organiziranost kulturne promocije v primerljivih evropskih državah ter mobilnost umetnikov v skupnem evropskem prostoru« je bil v letu 2009 predlagan za Javni razpis za izbiro raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa »Konkurenčnost Slovenije 2006–2013« ARRS, vendar ni bil realiziran.

Opomba: V letu 2010 je spet podan predlog za sofinanciranje Raziskave o mednarodnem kulturnem sodelovanju in kulturni promociji v okviru MK v zadnjih 3 letih, organiziranost kulturne promocije v primerljivih državah ter raziskava potreb na terenu (med kulturnimi izvajalci).

Realizirani pa so bili nekateri drugi ukrepi:

- MK se je začelo dogovarjati glede možnosti vzpostavitve slovenskega kulturno-informacijskega centra v Korotanu na Dunaju, kjer bi potekali programi s področja umetnosti, s posebnim poudarkom na knjigi, omogočil pa bi tudi ustvarjanje slovenskih umetnikov v okviru tega kulturnega centra.
- Objavilo je razpis za vzpostavitev Informacijske platforme za Jugovzhodno Evropo (IPJE), katere glavni nalogi sta vzpostavitev stične točke Sklada za spodbujanje kulture na Balkanu (Balkan Incentive Fund for Culture – BIFC), združevanje podatkov, vzpostavljanje partnerstev ter zagotavljanje pretoka informacij o programih sofinanciranja na področju kulture v okviru drugih multilateralnih organizacij in povezav, ki so aktivne v Jugovzhodni Evropi.
- V okviru enoletnega projektnega razpisa Direktorata za umetnost je zagotovilo dodatna sredstva za mednarodno sodelovanje in rezidenčne udeležbe.

5.12 Narodni skupnosti, romska skupnost, manjšinske etnične skupnosti, priseljenci in ranljive skupine

V tem okviru kulturne politike potekajo naslednji programi: kohezijski, integracijski, posebni in evropski. Vsi so bili vzpostavljeni kot instrumenti za vodenje koherentne manjšinske kulturne politike in politike do varovanja kulturnih pravic invalidov skladno z doktrino o manjšinskem varstvu in skladno z vsemi tremi cilji NPK v tem poglavju. V spodnjem prikazu so pomembnejši programski vidiki posebej označeni.

1. cilj

Izboljševanje pogojev za kulturno raznolikost

Za leto 2009 je bilo odobrenih 754.820 evrov za kulturna programa italijanske in madžarske narodne skupnosti, za romsko skupnost 87.583 evrov, za različne druge manjšinske etnične skupnosti in priseljence pa 217.759 evrov.

Ukrepi:

- Letno izboljševanje pogojev v pozivih in razpisih na podlagi sprotih ocen in analiz: Na podlagi ocene iz preteklega leta so se izboljšali pogoji v javnih pozivih, tako da se je pogoj triletnega delovanja zmanjšal na enoletno delovanje ter tudi tako, da ni bilo več obvezno profesionalno in izkazano uspešno delovanje, ampak je bilo tako delovanje samo priporočeno.

Sektor za kulturne pravice manjšin si prizadeva za svetovanje in strokovno pomoč, torej za čim bolj izčrpano obveščanje potencialnih prijaviteljev projektov: nevladnih organizacij, društev, posameznih ustvarjalcev itd. Poleg objav vsebin razpisov in pozivov na spletnih straneh MK imajo ti možnost za osebne konzultacije s svetovalci sektorja. Prav tako sektor z vidika integracije etničnih manjšin in invalidov ter posameznikov iz teh skupin v širše družbeno in kulturno okolje tudi spremlja realizacijo sofinanciranih projektov.

– Posebna podpora ustvarjalcem iz narodnih skupnosti, romske skupnosti, manjšinskih etničnih skupin, priseljencev in ranljivih skupin:

Na področju ukrepov za preseganje komunikacijske oviranosti se je povečalo število uporabnikov, ki uporabljajo knjige v Braillovi pisavi in zvočne knjige, to je s 1471 v letu 2008 na 1521 v letu 2009. Izboljšala se je kakovost dostopnosti organizacijskih enot v smislu bolj razpoložljive tehnične infrastrukture in večje možnosti njene uporabe. Sofinanciranje tehnične infrastrukture, predvsem opreme lastnega TV-studia Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, je prek spletne TV povečalo dostopnost, posledica je več uporabnikov tega medija.

Število glasil, ki izhajajo za senzorno ovirane, je pri obeh predlagateljih, pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije in pri Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije (v nadaljevanju ZDSSS), ostalo nespremenjeno, kar je pričakovan rezultat glede na enak obseg namenskih finančnih sredstev. Realizirana je boljša dostopnost do glasil za senzorno ovirane po Sloveniji, saj ZDSSS omogoča uporabnikom, da prek elektronsko-informacijskega sistema dostopajo do programskih vsebin, med njimi tudi do nekaterih dnevnih časopisov in drugih glasil. V letu 2009 je delovalo 25 elektronskih čitalnic, ki so v medobčinskih društvih slepih in slabovidnih in še na nekaterih drugih lokacijah po Sloveniji.

Povečala se je raznolikost vsebin, ki so dostopne senzorno oviranim, saj je ZDSSS leta 2009 izdala 195 novih knjižnih naslovov v zvočnem zapisu, to pomeni glede na leto 2008 (143 naslovov) 36-odstotni prirastek. 185 zvočnih knjig je bilo s kaset presnetih še v digitalni zapis MP3 (206 leta 2008), izdanih je bilo tudi 31 novih knjižnih naslovov različnih literarnih zvrsti iz domače in svetovne književnosti (29 v letu 2008) v Braillovi pisavi. Pri ZDSSS se je v letu 2009 močno povečalo število obiskov portala spletne TV, in sicer s 108.017 gledalcev v letu 2008 na 135.345 gledalcev ali kar za četrtno! Število prispevkov s področja gluhot in naglušnosti se je s 388 v letu 2008 povečalo na 393 v letu 2009. ZDSSS je izvedla 20 TV-oddaj Prisluh nimo tišini, ki so bile predvajane dvakrat mesečno na prvem programu TV SLO, in izdala 10 številčk glasila Prisluh nimo tišini v obsegu 32 do 36 strani in nakladi 3600 izvodov. V letu 2009 so pripravili 6 videočasopisov, ki je program lastne produkcije in pripomore k uresničevanju pravice gluhih do obveščenosti v njim prilagojenih tehnikah. Objavljen je na njihovi spletni strani, poslan pa tudi regionalnim TV-centrom. Vključuje tudi prispevke o gluhih drugih držav, posebna pozornost je posvečena kulturi, športu, izobraževanju in informiranju.

MK prek razpisa podpira delovanje društev in drugih kulturnih organizacij ter ustvarjalcev iz nemško govoreče etnične skupine. Na podlagi Sklepa Vlade RS z dne 8. 5. 2007 so bila sprejeta Izhodišča za zasedanje slovensko-avstrijske mešane komisije za uskladitev in podpis 2. delovnega programa o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti med obema državama za obdobje 2008–2012. Za izvedbo predlaganih rešitev je bil zagotovljen dodaten znesek 12.000 evrov za pripadnike nemško govoreče skupnosti. Rezultati so pokazali, da je razpis imel zelo pozitiven odziv, saj je seštevek vrednosti prijavljenih projektov trikrat do štirikrat večji od razpoložljivih finančnih sredstev. V letu 2009 je bilo v okviru razpisa sofinanciranih 6 projektov, ki vključujejo jezikovne tečaje oziroma literarne delavnice predvsem za otroke in mladino, izdajanje glasil in literarnih del v jeziku manjšin ali obeh jezikih, postavitve slikarskih in fotografskih razstav ter organiziranje koncertov.

– Podpora jezikovnim projektom:

Poudarek je bil na izvedbi literarnih delavnic, izdajanju literarnih del, spletnih strani ter glasil v jeziku pripadnikov narodnih, romske in drugih manjšinskih etničnih skupnosti. Zelo dobro se je spodbujala kulturna dejavnost v jeziku manjšinskih skupnosti, delež projektov v dialektih romskega jezika in dvojezičnih projektov je bil kar 70 % znotraj romskega programa, delež projektov v jezikih pripadnikov manjšinskih etničnih skupnosti pa 78 %.

– Podpora razvoju tehnične infrastrukture za programske vsebine, namenjene senzorno oviranim osebam:

V letu 2009 je MK sofinanciralo dva kulturna projekta, namenjena podpori razvoja tehnične infrastrukture. ZDSSS je posodobila tehnično infrastrukturo za tisk časopisov v Braillovi pisavi, tehnično infrastrukturo za zvočne časopise in zvočni odzivnik ter tako omogočila neprekinjen tisk časopisov v kakovostnem zapisu, večjo kvaliteto zvočnih časopisov in hitrejši dostop do informacij. Višina sofinanciranega deleža je bila 46.394 evrov. Sofinanciranje posodobitve enkodirnega sistema upravljalске programske opreme za nadzor na daljavo in Remote alarming in Reporting stanja sistemov, prenove omrežja na IG, zamenjave preklopnika sistemov, nabave programske zaščitne opreme, povečanja kapacitete in hitrosti prenosa videovsebin na spletni portal, kar predstavlja osnovno okolje za živo predvajanje spletne TV, je Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije omogočilo realizacijo vseh informativnih programov, s čimer sta bili zagotovljeni boljša informiranost uporabnikov in predstavitev teh programov tudi širši javnosti. MK je k posodobitvi prispevalo 15.360 evrov.

– Podpora profesionalno vodenim projektom za izboljšanje jezikovne zmožnosti:

V to podpoglavje sodijo tudi nekateri projekti iz posebnega programa. V letu 2009 je zavod italijanske narodne skupnosti Italijansko središče Carlo Combi na Slovenskem knjižnem sejmu predstavil publikacije v italijanskem jeziku ter dvo- in večjezične publikacije. Pripravil je celotno gradivo za izdajo (ki bo predvidoma v letu 2010) trijezičnega (italijanski, slovenski, angleški) bibliografskega kataloga s predstavitvami vseh institucij, ki so sodelovale pri predstavitvi na sejmu. Organiziral je svoj večkulturni knjižni sejem, posvečen Istri in istrskim temam, potekal je pod naslovom HISTRIAS IN LIBRIS novembra 2009 v Pokrajinskem muzeju Koper. Zavod je sodeloval pri organizaciji (večinoma s Fakulteto za humanistične študije Univerze na Primorskem) prireditve, ki so potekale ob tednu italijanskega jezika z naslovom Italijanščina v umetnosti, znanosti in tehnologiji (soorganiziranje predstavitve režiserja Giuseppa Bertoluccija in koncerta ob obletnici smrti Fabrizia De Andréja), ter pri organizaciji predavanj, ki so pripomogla k promociji jezika in kulture narodnosti (predavanja priznanih italijanskih profesorjev, umetnikov in strokovnjakov).

Italijansko središče Carlo Combi, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti in Skupnost Italijanov Santorio Santorio Koper so organizirali dvodnevni strokovni posvet Knjige in knjižničarstvo za italijansko in madžarsko narodno skupnost v Sloveniji.

Italijanska narodna skupnost je prek svojih občinskih samoupravnih skupnosti izvajala predstavitve avtorjev in knjižnih naslovov manjšinskih in italijanskih ustvarjalcev ter zbirala knjižni fond v društvenih knjižnicah, te sodelujejo tudi z matičnimi knjižnicami. Večjo pozornost so posvetili kategorizaciji in klasifikaciji knjig ter organizaciji delavnic za najmlajše. Izdajali so informativne liste, mesečnike in knjige.

Zavod za kulturno madžarske narodnosti je izdajal informativne liste, publikacije in knjige, v svoji knjigarni pa jih promoviral, tako kot tudi različne manjšinske, slovenske in madžarske avtorje. Skupaj z dvojezičnimi ustanovami je organiziral tekmovanja osnovnošolcev in srednješolcev, mladinski literarni natečaj ter recitatorski program.

Knjižnica Lendava je organizirala razne predstave za otroke, Vrtec Lendava je izdal dvojezično slikanico za otroke, Zavod za informativno dejavnost Lendava pa je izdajal mladinsko revijo v madžarskem jeziku, v kateri so s svojimi prispevki sodelovali mladi.

Preko razpisa za izbor projektov kulturnega programa, namenjenega pripadnikom nemško govoreče etnične skupine, se sofinancirajo tudi projekti, namenjeni uresničevanju kulturnih potreb v jeziku pripadnikov manjšin, pa tudi izboljševanju njihovih jezikovnih zmožnosti. S tega vidika so bili leta 2009 podprti naslednji projekti: Kulturno društvo nemško govorečih žena Mostovi – Kultur Verein deutschsprachiger Frauen Bruecken – Izdaja dvojezičnega zbornika letopisa 2009 Vezi med ljudmi – Zwischenmenschliche Bindungen, Kulturno društvo Apaško polje – Jezikovni tečaji slovenskega in nemškega jezika, Društvo za ohranjanje nemškega maternega jezika – jezikovna delavnica oziroma nemški dopolnilni pouk Mach mit/Pridruži se, Društvo Kočevarjev staroselcev – Ohranjanje kočevskega narečja v obliki delavnic za mladinsko skupino, predvsem osnovnošolce ter izdaja, delno v dveh jezikih, društvenega biltena Bakh – Pot.

Pričakovana učinka:

Boljše uresničevanje kulturnih pravic kot kategorije človekovih pravic, večja dejanska kulturna raznolikost kot bogastvo kulturnega življenja.

Sodeč po kazalnikih za leto 2009 so zgoraj navedeni ukrepi in aktivnosti v tem letu prispevali k doseganju načrtanih učinkov.

Kazalniki:

– Povečevanje števila različnih predlagateljev in uporabnikov:

Število izvajalcev se je na področju romske skupnosti povečalo s 13 v letu 2008 na 18 v letu 2009 (za 38 %), predvsem zato, ker so romska društva imela možnost prijavljati se samostojno (in ne več samo prek Zveze Romov Slovenije), njihovo število se iz leta v leto povečuje. Na ta način je MK upoštevalo večkrat izraženo potrebo posameznih društev.

Na področju različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev pa se je število izvajalcev povečalo z 39 v letu 2008 na 48 v letu 2009 (za 23 %). Povečala se je tudi etnična raznolikost znotraj programa, saj sta se na novo vključili še ruska in ukrajinska skupnost priseljencev.

Na področju narodnih skupnosti je število izvajalcev, s katerimi se sklepajo pogodbe, enako, povečuje pa se število podizvajalcev kulturnega programa, predvsem mladinskih in otroških ljubiteljskih skupin, vključujejo se tudi novi izvajalci (v letu 2009 vrtec Lendava).

– Povečevanje raznolikosti vsebin v programih MK na tem področju:

Tudi raznolikost v smislu vsebin se povečuje, najprej zato, ker se povečuje število projektov, ki vključujejo sodelovanje oseb z različnimi osebnimi okoliščinami, kot so spol, starost, invalidnost, spolna usmerjenost ipd., saj je pestrost sodelujočih vedno večja. Drugi razlog pa je pestrost vsebin, tako so v letu 2009 prijavitelji izvajali projekte, ki se v preteklosti v posebnem programu MK niso pojavljali, na primer predstavitev in promocija zavoda ter sodelovanje v znanstvenoraziskovalnih projektih pri programih narodnih skupnostih, organizacija mednarodnih romskih festivalov v Sloveniji pri romskem programu ter strokovna usposabljanja mentorjev folklornih in dramskih skupin, predstave z vzgojno-izobraževalno vsebino ter radijske oddaje v programu drugih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev.

– Povečevanje števila ustvarjalcev in strokovnjakov v odobrenih projektih:

Število ustvarjalcev in strokovnjakov se v posebnem programu povečuje, saj je bil kot kriterij prednostne obravnave v javnem pozivu vključeno njihovo aktivno sodelovanje, ustvarjalci, ki so imeli potrjen status samozaposlenih v kulturi, pa so se lahko prijavljali tudi samostojno. Tako se je pri različnih manjšinskih etničnih skupnostih ponovno samostojno prijavila ista samozaposlena kot v preteklem letu, v okviru društev pa sta bila poleg te na novo vključena dva samozaposlena s statusom.

Prvič se je v romski program samostojno prijavil ustvarjalec s statusom samozaposlenega, v romska društva sta bila vključena tako kot v preteklosti že dva samozaposlena, v letu 2009 se je vključil še eden.

Tudi v kulturna programa narodnih skupnosti se vedno bolj vključujejo ustvarjalci s statusom, tako pripadniki narodnih skupnosti kot tudi ustvarjalci iz matičnih narodov.

Vedno več se v celoten posebni program MK vključujejo tudi ustvarjalci, strokovnjaki, predavatelji, prevajalci ipd., ki sicer nimajo statusa, a so uspešni in zelo aktivni ter pomagajo tudi pri organizaciji društvenih dejavnosti.

2. cilj

Izboljšanje pogojev za medkulturni dialog

Ukrepi:

– Izvajanje raznih oblik svetovanja in mediacije v sektorju:

V Sektorju za kulturne pravice manjšin MK se uporablja orodje svetovanja, ki temelji na andragoških strokovnih temeljih. V letu 2009 se je izvedlo optimalno število svetovanj, ki so se izvajala večinoma na pobudo uporabnikov, in sicer glede prijavljanja na pozive, dopolnjevanja vlog, sklepanja pogodb, izvajanja projektov, izplačil in oblikovanja poročil o izvedbi projektov.

– Skrb za sodelovanje pripadnikov manjšinskih skupnosti pri oblikovanju ukrepov, ki so jim namenjeni:

Predstavniki organizacij narodnih skupnosti so skladno s 15. členom Zakona o narodnih skupnostih redno pozvani k posredovanju mnenj glede vseh zadev, ki se konkretno nanašajo na njihove kulturne programe. V letu 2009 je bil usklajevalni sestanek z obema narodnima skupnostma v zvezi s pripravo programa za leto 2010.

Izvajalce projektov romske skupnosti in različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev pa sektor z vprašalnikom za pripravo končnega poročila o izvedbi posameznega projekta redno vpraša o storitvah MK. V letu 2009 so večinoma vsi izvajalci pohvalili delo in predvsem izvedeno pomoč pri izvajanju projektov, edina pripomba se je pri večini nanašala na višino financiranja oz. višino razpoložljivih sredstev v proračunu.

– Skrb za strokovno hrambo dokazov o kulturni dejavnosti pripadnikov narodnih skupnosti, romske skupnosti, kulturnih etničnih skupin, priseljencev in ranljivih skupin:

Publikacije, ki jih izvajalci posredujejo, se poleg hrambe v službi sektorja že dalj časa hranijo tudi v knjižnici INDOK centra in so vnesene v sistem COBISS. Trenutno je v knjižnici 257 enot gradiva z manjšinsko tematiko in 58 naslovov serijskih publikacij. To gradivo si je v letu 2009 izposodilo 9 uporabnikov knjižnice.

Pričakovani učinki:

Zmanjšanje dejanske in potencialne konfliktnosti oziroma etnične napetosti, boljše medsebojno spoznavanje in razumevanje med pripadniki različnih identitet in s tem višja stopnja bivanja in kakovosti življenja.

Ocenjuje se, da so v letu 2009 kljub objektivno nenaklonjenim socialno-ekonomskim okoliščinam takšni učinki bili dosežani.

Kazalniki:

– Optimalno število opravljenih svetovanj in uspešnih mediacij:

V letu 2009 se je izvedlo optimalno število svetovanj, vsa tista svetovanja namreč, za katera so bile izražene potrebe. Izvajala so se večinoma na pobudo uporabnikov, pa tudi na pobudo strokovne službe Sektorja za kulturne pravice manjšin, ob oceni, da bi se tako problemi rešili in bi se izognili možnim. Svetovanja so potekala v času priprav na javne pozive in razpise, v sklopu dopolnjevanja vlog za financiranje, sklepanja pogodb, izvajanja projektov, izplačil, oblikovanja poročil o izvedbi projektov. Izvajajo se zaradi upoštevanja dejstva, da manjšinskim društvom praviloma primanjkuje profesionalnih kadrov ali pa jih sploh nimajo (npr. pripadniki t. i. novih formalno nepriznanih manjšin). Prav tako je bila posebna pozornost namenjena ustvarjalcem na manjšinskem področju, saj so dragoceni za kulturni razvoj

(opravljenih je bilo kakih 20 posebnih sestankov vodje sektorja z umetniki in drugimi kulturnimi ustvarjalci, ki delujejo na manjšinskem področju).

– Ugodne povratne informacije uporabnikov storitev sektorja:

Sektor je prejel številne pohvale in zahvale, to pomeni, da so bile omenjene storitve dobro sprejete in primerne.

– Prirast del z manjšinsko tematiko v centru INDOK in povečanje števila uporabnikov omenjenih gradiv:

Izvajalci kulturnih projektov stalno posredujejo gradiva, s katerim dokazujejo izvajanje projektov. V letu 2009 je bilo v knjižnici tako 257 enot gradiva z manjšinsko tematiko, 58 naslovov serijskih publikacij, gradivo si je izposodilo 9 uporabnikov, kar je več kot leto prej.

– Povečanje števila prireditev in srečanj, na katerih sodelujejo pripadniki narodnih skupnosti, romske skupnosti, manjšinskih etničnih skupin, priseljencev in ranljivih skupin med seboj ali z večinskim prebivalstvom, ki jih financira MK:

Število takih prireditev in srečanj se je povečalo. V romskem programu so bili izvedeni 3 taki projekti več kot v preteklem letu, delež je bil 37 % znotraj romskega programa. Na splošno se pripadniki romske skupnosti bolj kot s pripadniki drugih manjšinskih skupnosti v RS povezujejo med seboj (tudi na mednarodni ravni) in z večinskim prebivalstvom. Največkrat se povezujejo tako, da romska društva povabijo različna društva večinskega prebivalstva ali drugih manjšinskih etničnih skupnosti, da s svojimi umetniki in ljubiteljskimi skupinami nastopijo na njihovih prireditvah, ali pa romska društva predstavijo svoje delovanje pred večinskim prebivalstvom (na prireditvah, predstavitev knjig, v filmih ipd.). Tudi druga društva povabijo romska društva in posameznike, da sodelujejo v njihovih projektih, kot so prireditve, delavnice, predstavitve, filmi ipd.

Povečalo se je tudi število projektov, ki vključujejo sodelovanje različnih manjšinskih skupnosti in izvajalcev za 12 projektov glede na preteklo leto (delež je bil 19 % znotraj programa), to pomeni, da skupnosti med seboj vedno bolj in uspešneje sodelujejo.

Narodni skupnosti sta tudi v letu 2009 prijavili dejavnosti sodelovanja z različnimi manjšinskimi skupnostmi, znotraj katere izvajajo večinoma prireditve ter srečanja ljubiteljskih skupin.

– Povečanje števila prireditev in srečanj na temo medkulturnega dialoga, ki jih financira Ministrstvo za kulturo:

Število takih prireditev se je povečalo, vedno več je prireditev, ki se tako tudi imenujejo. Vse prireditve, ki vključujejo sodelovanje različnih manjšinskih skupnosti, vključujejo tudi medkulturni dialog, njihovo število se je povečalo.

3. cilj

Izboljševanje pogojev za socialno vključevanje

Ukrepi:

– Izvajanje analiz o dostopnosti javne kulturne infrastrukture in realizacija njihovih priporočil: Na področju ustavno nepriznanih manjšinskih skupnosti je bila izvedena sistemska izboljšava. Dokončno je bil dodelan in dogovorjen predlog, da se vsi projekti na področju različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev financirajo prek poziva Javnega Sklada RS za kulturne dejavnosti (podpisan sporazum). Prenos je bil izveden predvsem zato, da bi izboljšali regijsko in območno integracijo ter pomagali izvajalcem, da se vključijo v občinske proračune in javno kulturno infrastrukturo. Dosežena je bila bolj specializirana obravnava projektov.

– Spremljanje integracije tematik in izvajalcev narodnih skupnosti, romske skupnosti, manjšinskih etničnih skupnosti, priseljencev in ranljivih skupin v področne programe MK:

Ustrezni sektor MK je v sodelovanju z drugimi direktorati in službami MK v letu 2009 bistveno povečal pregled nad programskimi vsebinami in projektih v področnih programih MK, ki vsebinsko pokrivajo tudi tematike manjšin. 24 splošnih knjižnic je izvedlo 62

kulturnih, pretežno literarno obarvanih dogodkov te vrste. Direktorat za kulturno dediščino MK je pripravil obsežno poročilo o zakonsko določenem zagotavljanju dostopnosti muzejev in muzejskih zbirk najširši javnosti. Na področju avdio-vizualne umetnosti je postala vsebinska obravnava življenja Romov dodatni (prednostni) kriterij. Glavni argument za podporo takih projektov je, da se večinsko prebivalstvo čim bolj seznani z življenjem Romov, kar naj bi pripomoglo k preseganju stereotipov in boljšemu razumevanju te skupine prebivalstva. Direktorat za umetnost MK je v letu 2009 prek javnega razpisa finančno podprl dva glasbena projekta predstavnikov v uvodu naštetih skupin. Trenutno pa ni na voljo podatka o finančni podpori projektov narodnih skupnosti, romske skupnosti, manjšinskih etničnih skupin, priseljencev in ranljivih skupin na ravni lokalne samouprave.

– Povečanje števila strokovno vodenih projektov za izboljšanje jezikovnih zmožnosti:

Število strokovno vodenih projektov za izboljšanje jezikovnih zmožnosti se je pri romski skupnosti povečalo in v letu 2009 je bil delež takih projektov 16,7 % znotraj postavke, kar je za 7 % več kot v preteklem letu, pri različnih manjšinskih etničnih skupnostih in priseljencih pa se ta delež ni povečal, ampak se je glede na preteklo leto zmanjšal za 16 % znotraj tega programa. Razlog je v tem, da se je povečalo število projektov, ki prispevajo k ohranjanju jezika, kot so izdajanje publikacij, radijske oddaje, spletne strani, ki pa tudi prispevajo k izboljšanju jezikovnih zmožnosti.

5.13 Ljubiteljska kultura

1. cilj

Ustvariti ustrezne pogoje za delovanje kulturnih društev in njihovih zvez ter s spodbujanjem ustvarjalnosti zvišati doseženo raven ljubiteljskih kulturnih dejavnosti; spodbujati sodelovanje slovenskih kulturnih društev in ustvarjalcev s sorodnimi slovenskimi organizacijami v zamejstvu in po svetu

Uresničevanje cilja se zagotavlja z vzpostavljenim sistemom sofinanciranja projektov kulturnih društev in skupin, ki ga izvaja Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Z namenom spodbujanja kvalitetnega in ciljno usmerjenega dela kulturnih društev je bilo v letu 2009 sofinanciranih 766 projektov. Bistvene prvine projektov so inovativnost, drugačni pristopi ter prepoznavnost in odmevnost ljubiteljske kulture.

S sistemom financiranja investicijskih projektov obnove prostorov in nakupa opreme za izvajanje ljubiteljskih kulturnih dejavnosti se izboljšujejo pogoji za delovanje kulturnih društev in zvez. V letu 2009 je bilo sofinanciranih 567 investicijskih projektov, s katerimi se izboljšujejo pogoji za kakovostno kulturno delo ter se povečuje dostopnost kulturnih dobrin, večja pa je tudi angažiranost lokalnih skupnosti pri skrbi za kulturno infrastrukturo.

Nadalje se cilj uresničuje z organizacijo preglednih prireditev za vse zvrsti in dejavnosti, s piramidalnim sistemom selekcije se spodbujata kulturna ustvarjalnost in kakovost izvedbe, izbranim projektom pa se omogočajo predstavljanje, primerjava in vrednotenje tudi na regionalni in državni ravni. S tem se krepi povezovanje znotraj slovenskega kulturnega prostora, v katerega so vključene tudi skupine iz zamejstva.

V organizaciji Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti je bilo leta 2009 izvedenih 653 območnih prireditev, 262 medobmočnih oz. regionalnih prireditev ter 48 državnih prireditev. Prav tako pomemben del za kvalitativno rast dejavnosti sta strokovno svetovanje ter izobraževanje mentorjev in izvajalcev. V ta namen je JSKD v letu 2009 organiziral 126 medobmočnih oz. regionalnih (3049 udeležencev) in 92 državnih izobraževalnih oblik (3094 udeležencev).

2. cilj

Krepitev in uveljavitev Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti na ravni pokrajin, ustanovljenih z novo zakonodajo

Sklad je bil ustanovljen z zakonom leta 1996 kot Sklad RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti, od leta 2000 pa se imenuje Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti je v slovenskem kulturnem prostoru uveljavljen kot nosilec ali soorganizator neinstitucionalnih kulturnih dogodkov in hkrati pomemben posrednik kulturnih programov poklicnih kulturnih ustanov.

S skladom je bila postavljena pomembna kulturna mreža, ki z 59 območnimi izpostavami ter centralno službo pokriva celotno Slovenijo, sega pa tudi v zamejstvo in mednarodni prostor. Za boljše delovanje se izpostave povezujejo v 10 medobmočnih koordinacij, ki izvajajo programe na regionalni ravni. Ker pokrajinska raven lokalne samouprave še ni vzpostavljena, se cilj krepitev sklada na regionalni ravni izvaja v omejenem obsegu, in sicer gre za izvajanje regionalnega programa. V letu 2009 je sklad na regionalni ravni organiziral 262 različnih prireditev, srečanj in festivalov s skupno 70.750 obiskovalci ter 126 izobraževalnih oblik, kot so seminarji, delavnice, tečaji, s skupno 3094 udeleženci.

3. cilj

Ohranjanje in oživljanje kulturne dediščine na lokalni in regionalni ravni

Ta cilj MK uresničuje z vsakokratnimi razpisi spomeniškovarstvenih projektov pri nepremični kulturni dediščini. Varovanje, ohranjanje in predstavljanje premične dediščine potekajo prek mreže javnih zavodov – muzejev.

4. cilj

Uveljavljanje različnih družbenih skupin in posameznikov, spodbujanje medkulturnega dialoga – izvajalec ukrepov je Ministrstvo za kulturo

V letu 2009 je financiranje projektov različnih manjšinskih skupin, ki naj bi prispevali k spodbujanju medkulturnega dialoga, potekalo tako na Javnem skladu RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti (v nadaljevanju Sklad) kot tudi na MK. Obstajala je nevarnost podvajanja in tudi različnih kriterijev na istem tematskem področju, zato smo si redno izmenjevali informacije.

V letu 2009 je bil z Ministrstvom za kulturo (Sektorjem za kulturne pravice manjšin in razvoj kulturne raznolikosti) sklenjen dogovor, na podlagi katerega bo Sklad v letu 2010 začel izvajati postopke sofinanciranja kulturnih projektov na področju različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev v RS. Sklad se bo aktivneje angažiral tudi pri vključevanju teh društev v programsko piramido prireditev in izobraževanj, kar naj bi bil korak naprej v smeri območne in področne integracije in ustvarjanja širših pogojev za kakovostno kulturno delovanje omenjenih društev. Postopoma se bo tako okrepila tudi odgovornost območnih izpostav Sklada in lokalnih skupnosti za to, da se uresniči načelo enakih možnosti.

6. FINANČNE TABELE IN DRUGI DODATKI

6.1 Proračun MK za leti 2008 in 2009

Prora- čunska postavka	Naziv proračunske postavke	Realizacija proračuna 2008	Proračun 2009	Realizacija proračuna 2009
35	SKUPAJ MK	178.120.982	198.223.436	204.040.642
3511	MINISTRSTVO ZA KULTURO	174.353.781	194.691.236	200.319.796
03	ZUNANJA POLITIKA IN MEDNARODNA POMOČ	1.383.913		
0304	Predsedovanje EU	1.383.913		
03043501	Predsedovanje EU	1.383.913		
6337	Predsedovanje EU	1.044.330		
9081	Predsedovanje EU – donacija	339.583		
18	KULTURA, ŠPORT IN NEVLADNE ORGANIZACIJE	172.190.431	193.844.837	199.475.078
1801	Urejanje in nadzor kulturnih dejavnosti	7.369.447	7.911.221	8.057.934
18013501	Urejanje in nadzor kulturnih dejavnosti	7.369.447	7.911.221	8.057.934
3025	Plače	4.655.466	4.702.901	4.836.369
3349	Materialni stroški	1.153.644	980.000	1.021.079
6121	Stroški zunanje strokovne pomoči	138.103	158.395	170.206
6062	Stroški nepremičnin v upravljanju	112.285	208.862	142.179
2929	Investicije in inv. vzdrž. drž. organov	304.963	279.713	296.247
4088	Članarine v mednarodnih organizacijah	15.995	29.351	24.244
9533	Državne proslave		654.022	670.644
4554	INDOK	45.780	38.388	38.289
7114	Mednarodno sodelovanje	425.329	426.356	399.764
1529	Popularizacija kulturnih dejavnosti	72.222	88.925	145.473
7112	Raziskovalne naloge	130.930	138.064	125.316
9066	Tehnična pomoč EPD	172.099		
9067	Tehnična pomoč EPD – lastna udeležba	57.178		
7590	Tehnična pomoč ESSR-07-13-EU	33.627	84.287	119.502
7591	Tehnična pomoč ESSR-07-13-EU – slov. udeležba	6.211	14.874	21.089
7592	Tehnična pomoč ESS-07-13-EU	7.214	19.921	26.474
7593	Tehnična pomoč ESS-07-13-EU – slov. udeležba	1.273	3.516	4.672
7813	Osnovna sredstva – sredstva kupnine	0	60.418	0
7882	Osnovna sredstva – sredstva odškodnine		0	13.842
7741	Najemnine	37.128	23.228	2.545
1802	Ohranjanje kulturne dediščine	55.498.590	59.522.242	60.164.839
18023508	Ohranjanje kulturne dediščine	55.498.590	59.522.242	60.164.839
6417	Javni zavodi na področju kulturne dediščine	40.618.422	39.899.077	41.652.930
6419	Programi in projekti na področju kulturne dediščine	629.300	750.135	661.963
4552	Kulturni tolar – spomeniki	2.066.278	1.957.500	1.950.534
4550	Spomeniki	2.873.222	2.237.241	3.508.519
4551	Spomeniki – last RS	938.174	738.782	976.692
6418	Stroški upravljanja spomenikov last RS	204.037	336.705	201.013
5788	Kobilarna Lipica	2.281.503	1.136.324	2.433.664
4557	Strukturni skladi – spomeniki – EU	2.190.787		
4555	Strukturni skladi – spomeniki – slovenska udeležba	730.262		
6473	Evropski letalski muzej	0		
2500	Arhivski programi in projekti nevladnih organizacij	177.066	201.245	201.245

1533	Odkupi kulturne dediščine in skupne muzejske naloge	507.966	365.295	781.509
9484	Pospješevanje mobilnosti zbirk		1.000	0
8726	Izvajanje novega zakona o VKD	1.024.813	2.554.217	1.252.102
8747	Digitalizacija	591.110	1.024.037	884.909
8751	Mreženje potencialov Krasa	65.650	1.000	0
8790	Planinski muzej	400.000		
8801	Dokončanje spomenika na Cerju	0	50.000	350.000
9483	Unesco – znak dediščine EU		100.000	145.000
9313	Bolnišnica Franja	200.000	1.200.000	1.200.000
9359	Net-Heritage		0	12.042
6877	Mreženje kulturnih potencialov – 07-13-EU	0	6.168.606	3.532.226
6955	Mreženje kulturnih potencialov – 07-13-EU – slov. ud.	0	801.078	420.491
1803	Programi v kulturi	109.322.394	126.411.374	131.252.305
18033501	Umetniški programi	53.504.109	58.261.351	59.761.252
2324	Glasbene um. – programi in proj. nevladnih org. in pos.	1.742.552	1.790.553	1.790.663
2347	Intermedijske umet. – programi in proj. nevladnih org.	456.375	449.637	449.105
5789	Regijska kulturna središča	85.544	110.223	291.645
6113	Kulturni tolar – centri za digitalne medije	67.456	80.000	80.000
9486	Evropska prestolnica kulture Maribor 2012		49.232	
2497	Umetniški programi v javnih zavodih	48.707.188	53.254.575	54.632.577
2322	Upriz. um. – programi in proj. nevladnih organizacij	1.450.475	1.488.274	1.488.273
2323	Likovna um. – programi in proj. org. in posamez.	994.519	1.038.857	1.028.989
18033505	Mediji in avdiovizualna kultura	10.766.048	10.696.396	10.668.969
7110	Filmski sklad	4.640.426	4.606.437	4.256.437
2489	Izvajanje Zakona o medijih	4.348.740	3.488.642	3.716.368
9485	Art kino in nakup filmov		148.464	159.000
6414	Kulturni tolar – art kino in nakup filmov	195.793	58.882	71.162
2364	Programi RTVS za tujino	55.600	56.145	56.145
3991	Programi za avdiovizualne medije	764.293	1.669.170	1.708.544
2492	Viba	761.196	668.656	701.313
18033506	Knjižničarstvo in založništvo	16.630.349	16.993.020	17.811.943
5665	Kulturni tolar – knjižnice	851.613	152.672	152.671
7106	Knjižničarstvo	3.111.490	3.435.282	3.433.539
4092	Izvajanje zakona o knjižničarstvu	856.550	877.993	877.993
4095	Večletni projekti na področju založništva	151.620	134.605	177.349
4098	Knjigarniška mreža	132.427	143.013	143.013
6416	Kulturni tolar – knjigarniška mreža	95.656	27.000	27.000
6155	Knjižnično nadomestilo	873.469	856.330	856.330
7105	Založništvo	4.421.897	4.485.925	4.443.181
2490	Narodna in univerzitetna knjižnica	6.026.483	6.327.479	7.122.221
9352	Javna agencija za knjigo	109.144	476.195	513.637
9487	Svetovna prestolnica knjige Ljubljana 2010		49.232	49.000
9380	ATHENA – donacija		0	16.009
7919	MINERVA – tuja donacija	0	27.294	0
18033508	Ljubiteljska kultura	4.073.851	5.026.365	5.063.365
5667	Kulturni tolar – ljubiteljska kultura	350.559	1.132.400	1.132.400
6878	Javni sklad RS za kulturne dejavnosti	3.723.292	3.893.965	3.930.965
18033503	Kulturni programi posebnih skupin v RS	1.321.891	2.849.633	2.779.745
6420	Kult. dej. ital. in madžarske narodne skupnosti	745.750	754.820	754.820
6423	Kulturna dejavnost romske skupnosti	80.191	87.583	81.282
6424	Kulturna dejavnosti drugih manjšinskih skupnosti	199.652	207.758	217.558
6438	Prog. vsebine in razvoj teh. infrastr. za senzorno ovirane	178.113	182.566	182.566
8852	Manjšinske skupine, vključene v meddržavne sporazume	12.000	12.000	12.000

6920	Socialna vključenost – 07-13-EU	90.257	1.364.170	1.301.791
9410	Socialna vključenost – 07-13-EU – slov. udeležba	15.928	240.736	229.728
18033513	Investicije na področju kulture	17.069.964	26.282.787	29.243.339
2477	Investicije v kulturi	4.696.323	19.037.111	21.924.215
4561	Sofinanciranje investicij v kulturi	1.684.861	1.756.676	2.115.968
5666	Kulturni tolar – javni zavodi	8.344.098	5.389.000	5.059.934
6157	Metelkova – investicija	2.344.682	100.000	143.222
18033512	Nagrade in socialne pravice na področju kulture	5.303.010	5.541.336	5.062.636
7185	Prešernove nagrade	170.082	173.575	173.372
7285	Republiške priznavalnine	340.282	301.935	340.547
7049	Samozaposleni na področju kulture	4.792.646	5.065.826	4.548.717
18033511	Drugi programi v kulturi	653.172	760.486	861.056
7115	Nepredvidene akcije	479.480	451.611	522.468
4553	Promocija in razvoj slovenskega jezika	19.340	21.578	21.593
8853	Izvajanje nacionalnega programa za slovenski jezik	116.352	110.000	109.925
6413	Razvoj projektov za financiranje iz sredstev EU	38.000	177.297	207.070
19	IZOBRAŽEVANJE	779.437	846.399	844.718
1906	Pomoči šolajočim	779.437	846.399	844.718
19063501	Štipendije na področju kulture	779.437	846.399	844.718
7052	Kultura – štipendije	606.032	667.121	665.440
4157	Poklicni usposabljanje na področju kulture	173.405	179.278	179.278
3513	ARHIV RS	3.439.238	3.192.151	3.402.970
18	KULTURA, ŠPORT IN NEVLADNE ORGANIZACIJE	3.439.238	3.192.151	3.402.970
1802	Ohranjanje kulturne dediščine	3.439.238	3.192.151	3.402.970
18023501	Urejanje in nadzor na področju kulturne dediščine	3.439.238	3.192.151	3.402.970
3038	Plače	2.129.638	2.167.982	2.282.771
3362	Materialni stroški	471.561	379.635	468.635
5927	Skeniranje načrtov	4.855	6.960	32.765
8712	Izvajanje zakona ZVDAGA	340.946	338.639	305.536
2935	Inv. in inv. vzdrž. drž. organov	144.291	204.767	216.164
7402	Osnovna sredstva – sredstva kupnine	251.009		
9524	Projekt ICARus – lastna udeležba		1.000	0
9525	Projekt APENET – lastna udeležba		1.000	3.151
9481	Projekt ICARus – donacija		1.000	0
9482	Projekt APENET – donacija		5.000	12.410
9332	EMBA in DLM-forum – donacija	14.755	0	0
7992	Raziskovalni projekti – tuja donacija	1.039	0	0
35	Reprodukcija	81.144	86.168	81.538
3514	INŠPEKTORAT RS ZA KULTURO IN MEDIJE	327.963	340.049	317.876
18	KULTURA, ŠPORT IN NEVLADNE ORGANIZACIJE	327.963	340.049	317.876
1801	Urejanje in nadzor kulturnih dejavnosti	327.963	340.049	317.876
18013501	Urejanje in nadzor kulturnih dejavnosti	327.963	340.049	317.876
6004	Plače	289.264	291.385	281.745
4533	Materialni stroški	37.227	41.649	36.131
2936	Inv. in inv. vzdrž. drž. organov	1.472	7.015	0

6.2 Pregled realizacije državnega proračuna za kulturo po ključnih programskih sklopih oziroma dejavnostih v letu 2009 v EUR

		program ¹	projekti ²	SKUPAJ	%
01	UPRIZORITVENE UMETNOSTI	25.250.131	1.488.273	26.738.404	13,10
02	GLASBENE UMETNOSTI	27.778.878	1.790.663	29.569.541	14,49
03	VIZUALNE UMETNOSTI	8.821.119	1.028.989	9.850.108	4,83
04	INTERMEDIJSKE UMETNOSTI	0	820.750	820.750	0,40
05	ZALOŽNIŠTVO	6.209.510	0	6.209.510	3,04
06	KNJIŽNIČARSTVO	7.122.221	4.480.212	11.602.433	5,69
07	FILMSKA DEJAVNOST	5.405.465	230.162	5.635.627	2,76
08	MEDIJI ³	0	5.481.057	5.481.057	2,69
09	LJUBITELJSKA DEJAVNOST	5.063.365	0	5.063.365	2,48
10	VARSTVO PREMIČNE KULT. DED. ⁴	31.680.482	5.120.332	36.800.814	18,04
11	VARSTVO NEPREMIČNE KULT. DED. ⁶	9.133.588	9.888.141	19.021.729	9,32
12	MANJŠINSKE SKUPNOSTI V RS	754.820	2.024.925	2.779.745	1,36
14	MEDNARODNO SODELOVANJE	0	424.008	424.008	0,21
15	SAM. USTV. NA PODR. KULTURE	0	4.889.264	4.889.264	2,40
16	ŠTIPENDIJE	0	844.718	844.718	0,41
17	INVESTICIJE IN INV. VZDRŽEVANJE	0	29.243.339	29.243.339	14,33
18	DRUGO ⁵	0	1.239.744	1.239.744	0,61
19	UPRAVNI ORGAN MK ⁷	0	7.826.486	7.826.486	3,84
	SKUPAJ	127.219.579	76.821.063	204.040.642	100,00

1 Financiranje kulturnih programov javnih zavodov, Filmskega sklada in Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti ter sredstva za delovanje upravnih organov MK.

2 Financiranje programov nevladnih organizacij in financiranje projektov.

3 Mediji: Izvajanje Zakona o medijih, Programi RTV za tujino, Programi za avdiovizualne medije.

4 Vključena tudi sredstva za delovanje Arhiva RS.

5 Raziskovalne naloge, Prešernov sklad, Promocija in razvoj slovenskega jezika, Rezerva za nepredvidene akcije, Razvoj projektov za financiranje iz sredstev EU.

6 V okviru programa so vključena tudi namenska sredstva za spomeniško-varstvene projekte v višini 3.503.436 EUR, ki so bila nakazana Javnemu zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije s postavk, ki so namenjene obnovi spomenikov. V okviru projektov so vključena tudi sredstva za sofinanciranje letnega programa dela Javnega zavoda Kobilarna Lipica v višini 2.433.664 EUR.

7 Vključena so tudi sredstva za državne proslave v višini 670.644 EUR.

1 Leta 1996 smo v skladu s sprejetim zakonom začeli financirati dejavnosti Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti.

2 V letu 1999 se je začel realizirati Zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi (UL 24/98).

3 V letu 1999 so v skladu s 27. členom Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o financiranju občin (U. l. RS, št. 56/98) financiranje občinskih javnih zavodov s področja kulture prevzele občine ustanoviteljice.

4 Do 30. 6. 2000 je financiranje občinskih javnih zavodov potekalo v skladu s 30. členom ZIPRS 2000, od 1. 7. 2000 pa iz sredstev državnega proračuna.

5 Sredi leta 2002 se je začel izvajati Zakon o medijih (U. l. RS, št. 35/2001, 54/2002); v letu 2003 so bile z Urada RS za informiranje prenesene postavke: Programi RTV za tujino, Sofinanciranje glasil za slepe in slabovidne, Sofinanciranje glasil za gluhe.

6 V letu 2002 so na postavki 7114 – Mednarodno sodelovanje ostala le sredstva, ki so neposredno vezana na mednarodno sodelovanje MK, sredstva za mednarodno sodelovanje izvajalcev kulturnih programov in projektov pa so se prenesla na programske postavke. V letu 2008 vključena tudi sredstva s proračunske postavke 6337 – Predsedovanje EU in 9081 – Predsedovanje EU – donacija.

7 V letu 2003 se je na novo oblikovala postavka Intermedijske umetnosti.

8 S 1. 1. 2004 je bila ukinjena Uprava RS za kulturno dediščino kot samostojni organ v sestavi MK; s 1. 4. 2004 je bil ukinjen Urad Vlade RS za slovenski jezik, njegove naloge pa prenesene na MK.

9 Postavka za Slovence zunaj RS je bila s 1. 1. 2006 prenesena na Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

6.4 Realizacija državnega proračuna za kulturo v letu 2009 – po statističnih regijah

REGIJE:	KULTURNE DEJAVNOSTI	OBNOVE SPOMENIKOV	INVESTICIJE	SKUPAJ	STRUKTURA V %
POMURSKA	2.618.133,75	398.268,95	401.546,00	3.417.949	1,77
PODRAVSKA	18.541.939,13	206.232,41	22.675,52	18.770.847	9,72
KOROŠKA	1.860.499,33	197.114,32	158.716,00	2.216.330	1,15
SAVINJSKA	6.468.841,62	337.503,88	558.586,00	7.364.932	3,81
ZASAVSKA	438.516,43	0,00	0,00	438.516	0,23
SPODNJEPOSAVSKA	2.049.992,27	617.917,80	0,00	2.667.910	1,38
JUGOVZHODNA SLOVENIJA	2.349.779,74	244.109,44	571.279,00	3.165.168	1,64
OSREDNJESLOVENSKA	102.109.960,59	3.437.025,28	28.008.149,59	133.555.135	69,16
GORENJSKA	4.789.427,23	436.939,24	158.580,94	5.384.947	2,79
NOTRANJSKO- KRAŠKA	445.885,94	25.023,40	14.671,00	485.580	0,25
GORIŠKA	7.818.754,73	272.227,70	114.760,00	8.205.742	4,25
OBALNO-KRAŠKA	6.657.465,81	263.382,44	366.774,59	7.287.623	3,77
TUJINA/DRUGO	141.285,21			141.285	
SKUPAJ	156.290.482	6.435.745	30.375.739	193.101.965	100,00
SKUPAJ DRŽAVNI PRORAČUN:				204.040.642	

Opombe:

- Sredstva za izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti so upoštevana pri Mestni občini Ljubljana.
- V sredstvih niso zajeta sredstva za delovanje Ministrstva za kulturo, Arhiva RS ter Inšpektorata RS za kulturo in medije.

6.5 Občinska sredstva za kulturo v letu 2009, skupno in po mestnih občinah

Naziv	Ohranjanje kulturne dediščine	Programi v kulturi	Kultura skupaj
MESTNA OBČINA CELJE	4.977	9.718.186	9.723.163
MESTNA OBČINA KOPER	578.278	4.688.606	5.266.884
MESTNA OBČINA KRANJ	3.334.602	2.639.942	5.974.544
MESTNA OBČINA LJUBLJANA	2.493.147	21.413.417	23.906.564
MESTNA OBČINA MARIBOR	161.937	9.257.882	9.419.819
MESTNA OBČINA MURSKA SOBOTA	37.019	1.082.738	1.119.757
MESTNA OBČINA NOVA GORICA	170.578	1.862.014	2.032.592
MESTNA OBČINA NOVO MESTO	42.010	2.495.812	2.537.821
MESTNA OBČINA PTUJ	178.365	1.698.911	1.877.276
MESTNA OBČINA SLOVENJ GRADEČ	25.466	892.508	917.975
MESTNA OBČINA VELENJE	469.802	1.267.190	1.736.993
SKUPAJ MESTNE OBČINE	7.496.182	57.017.205	64.513.387
SKUPAJ VSE OBČINE	22.713.223	129.217.207	151.930.430

Vir: Ministrstvo za finance.

6.6 So/financiranje investicij Ministrstva za kulturo v letu 2009

Projekt	Izvedba v letu 2009	Uvrščenost v strateški dokument
SNG Opera in balet Ljubljana	nadaljevanje obnove	NPK 2008–2011
Muzej sodobne umetnosti – Metelkova	začetek gradnje	NPK 2008–2011
Moderna galerija	zaključek obnove	kulturni tolar, NPK 2008–2011
Muzej slovenskih filmskih igralcev v Divači	obnova Škratelj nove domačije za potrebe MSFI	kulturni tolar
Grad Grm Novo mesto	nakup objekta za potrebe arhiva in ZVKDS	NPK 2008–2011
Grad Fužine Ljubljana	Nakup objekta	
<i>Sofinanciranje občinskih investicij</i>		
Knjižnica v Bohinjski Bistrici – ureditev	nadaljevanje ureditve	
Knjižnica Rakek – izgradnja	nadaljevanje gradnje	
Knjižnica v Dobrni – gradnja	zaključek gradnje	
Kulturni dom Dobrna – gradnja	zaključek gradnje	
Dravograd, Kulturna dvorana v Černečah – izgradnja	zaključek gradnje	
Gorenja vas – Poljane, Obnova Šubičeve hiše – 2. in 3. faza	zaključek 2. in 3. faze obnove	
Gornji Petrovci, Stara šola Adrijanci – obnova za kulturni dom	nadaljevanje obnove	
Gledališče Koper – obnova	zaključek obnove	
Rekonstrukcija Banffy centra v Lendavi	zaradi nepredvidenih del se rekonstrukcija nadaljuje, vendar ne s proračunskimi sredstvi	
Mokronog – Trebelno, Prostor knjižnice v Mokronogu – ureditev	zaključek ureditve	
Dvorec Mahrenberg v Radljah ob Dravi – obnova za knjižnico	zaključek obnove v obsegu, ki je bil predviden za sofinanciranje s proračunskimi sredstvi iz javnega razpisa MK	
Knjižnica Rogaška Slatina – nakup prostorov in nabava opreme	zaključek nakupa prostorov in opreme	
Kosovelov dom v Sežani – sanacija in nabava opreme	zaključek sanacije in nabave opreme	
Kulturni center s parkom velikanov v Sv. Juriju ob Ščavnici – novogradnja	gradnja se nadaljuje	
Večnamenski objekt v Šentjerneju – novogradnja	gradnja zaključena	
Knjižnica dr. Toneta Pretnarja v Trzinu – obnova strehe	obnova strehe je zaključena	

Kazalo

POROČILO.....	1
O IZVAJANJU NPK 2008–2011	1
V LETU 2009	1
UVOD	1
Podlaga za poročilo	1
Predmet poročanja	1
Posebne okoliščine v letu 2009.....	2
Gospodarska recesija	2
Politika varčevanja.....	3
Povišanje plač	3
Pokrajine	4
PRIKAZ IN POVZETEK GLAVNIH GIBANJ Z OSNOVNO OCENO	4
Predpisi	4
Raziskave.....	6
Imenovanja direktoric in direktorjev	6
Nacionalni svet za kulturo	6
Prešernov sklad.....	7
Gibanja in dosežki	7
Produkcija in obisk.....	7
Infrastruktura	7
Izstopajoči dosežki – ilustrativni nabor	8
»Divje misli«	9
OCENA	9
PREDLOG ZA DOPOLNITEV NPK	10
2 NAČELA KULTURNE POLITIKE	10
2.1 Pravica do kulture.....	10
2.2 Kultura kot ustvarjalna in združevalna sila v družbi.....	10
Stabilno financiranje	11
2.3 Svoboda izražanja, pluralizem in enake možnosti za ustvarjanje.....	12
2.4 Skrb za slovenski jezik	12
2.5 Skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu.....	13
2.6 Skrb za narodni skupnosti, romsko skupnost, manjšinske etnične skupine, priseljence in ranljive skupine.....	14
2.7 Razvejenost kulture po Sloveniji.....	15

2.8 Kulturna izmenjava s svetom in promocija kulture na tujem.....	17
2.9 Razvijanje kulturne zavesti pri mladini	18
2.10 Skrb za navzočnost kulturnih vsebin v medijih	18
2.11 Narava in okolje kot kulturni vrednoti.....	19
3 SMERNICE KULTURNE POLITIKE.....	20
3.1 Kulturna politika in Evropska unija	20
Sodelovanje Slovenije v programih oziroma projektih Evropske unije na področju kulture.....	21
Doseganje ciljev na področju evropske kohezijske politike	22
3.2 Podpora kulturi na prostem trgu.....	24
3.3 Omogočanje dostopnosti do digitalne kulture	24
3.4 Izobraževanje za poklice v kulturi	25
3.5 Sodelovanje Slovenije v mednarodnih medvladnih organizacijah	26
3.6 Evropska prestolnica kulture 2012.....	27
3.7 Preobrazba javnega sektorja.....	27
4 PODROČJA IN DOLGOROČNI CILJI KULTURNE POLITIKE	29
4.1 Slovenski jezik	29
4.2 Knjiga.....	29
4.3 Knjižnična dejavnost.....	31
4.4 Likovna umetnost	32
4.5 Uprizoritvene umetnosti	34
4.6 Glasba.....	35
4.7 Intermedijska umetnost.....	37
4.8 Avdiovizualna kultura	38
4.9 Kulturna dediščina in arhivska dejavnost.....	40
4.10 Kulturna vzgoja	43
4.11 Mednarodna izmenjava in promocija slovenske kulture po svetu.....	44
4.12 Narodni skupnosti, romska skupnost, manjšinske etnične skupine, priseljenci in ranljive skupine.....	45
4.13 Ljubiteljska kulturna dejavnost	46
5 PREDNOSTNE NALOGE IN CILJI Z UKREPI IN S KAZALNIKI	47

5.1 Slovenski jezik	47
5.2 Knjiga.....	49
Podpora knjigarnam.....	54
Zaključni komentar.....	55
5.3 Knjižnična dejavnost.....	55
5.4 Likovna umetnost	61
5.5 Uprizoritvene umetnosti	63
5.6 Glasba.....	65
5.7 Intermedijska umetnost.....	67
5.8 Avdiovizualna kultura	69
5.9 Kulturna dediščina in arhivska dejavnost.....	76
Arhivska dejavnost.....	88
5.10 Razvoj in spodbujanje kulturne vzgoje	92
5.11 Mednarodna izmenjava in promocija slovenske kulture po svetu.....	95
5.12 Narodni skupnosti, romska skupnost, manjšinske etnične skupnosti, priseljenci in ranljive skupine.....	95
5.13 Ljubiteljska kultura.....	101
6. FINANČNE TABELE IN DRUGI DODATKI.....	103
6.1 Proračun MK za leti 2008 in 2009	103
6.2 Pregled realizacije državnega proračuna za kulturo po ključnih programskih sklopih oziroma dejavnostih v letu 2009 v EUR	106
6.3 Pregled strukture državnega proračuna za kulturo po ključnih programskih sklopih oz. dejavnostih v obdobju 1999–2009.....	107
6.4 Realizacija državnega proračuna za kulturo v letu 2009 – po statističnih regijah	109
6.5 Občinska sredstva za kulturo v letu 2009, skupno in po mestnih občinah	110
6.6 So/financiranje investicij Ministrstva za kulturo v letu 2009.....	111